INSCRIPTIONES
PALÆO-PERSICÆ
ACHÆMENIDARUM
ARCHETYPORUM
Dr. C. KOSSOWICZ
PETROPOLI

Предостереженіе.

Экземпляры настоящаго труда, безъ моей подписи, должны считаться подложными; почему лица, участвующія въ распространеніи таковыхъ экземпляровъ, подвергнутся преслѣдованію по закону.

AVIS.

Tout exemplaire de cet ouvrage non revêtu de la griffe de l'Auteur sera réputé contrefait.

К. Коссовичъ

INSCRIPTIONES PALAEO PERSICAE ACHAEMENIDARUM

XERXES. — DARIUS. — CYRUS. — ARTAXERXES — DARIUS II — ARSACES.

EDIDIT Dr. C. KOSSOWICZ

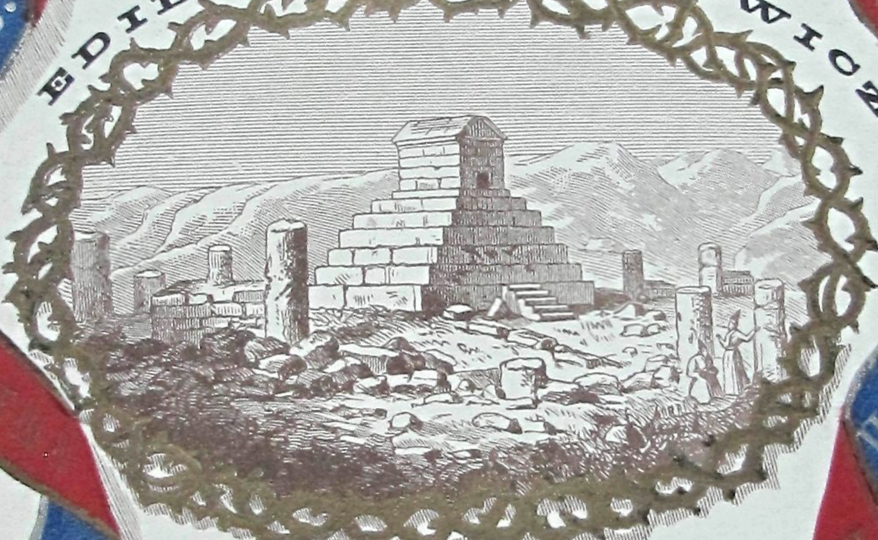

TYPOGRAPHEUM GOLOWINIANUM

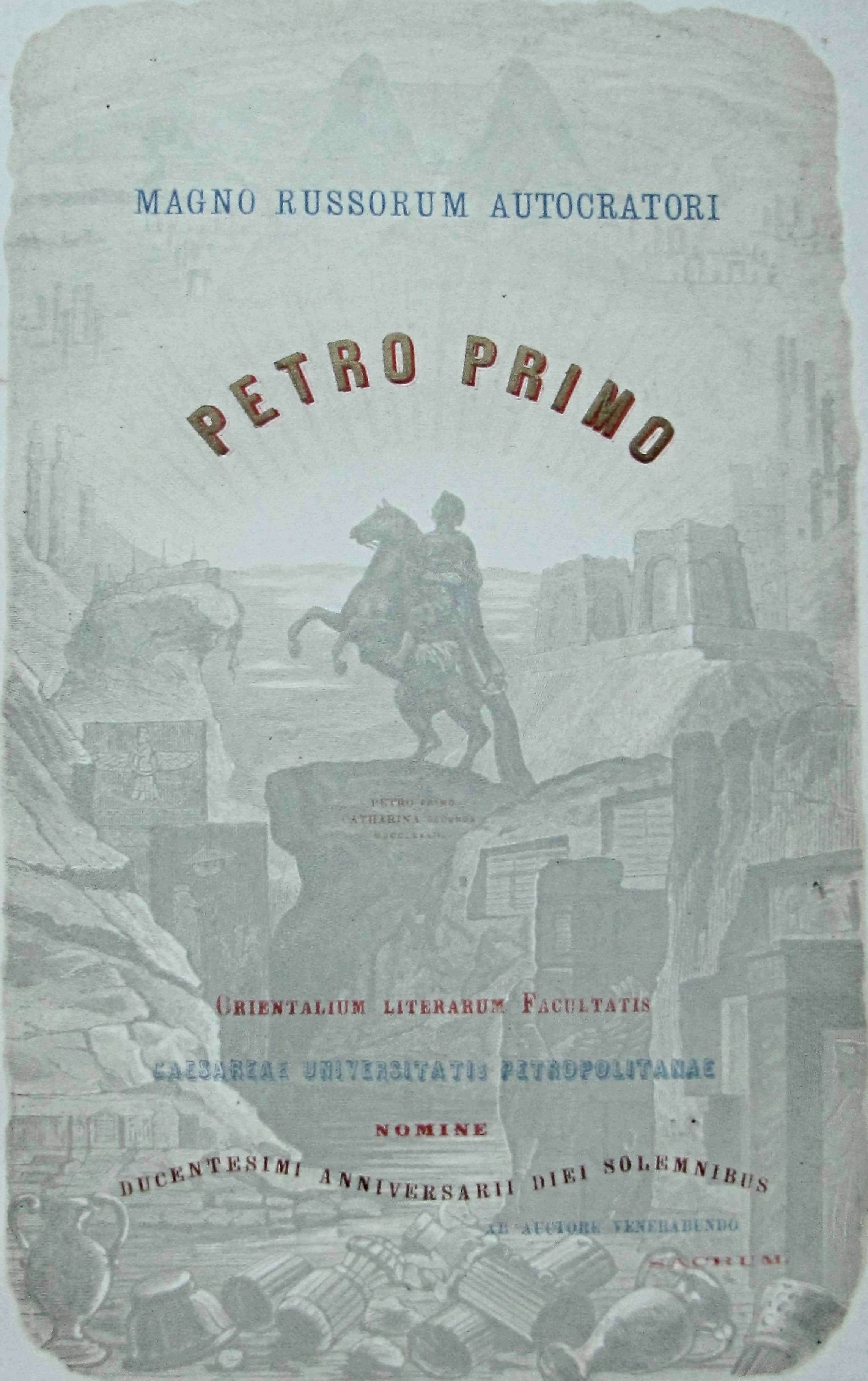

MAGNO RUSSORUM AUTOCRATORI

PETRO PRIMO

ORIENTALIUM LITERARUM FACULTATIS

CAESAREAE UNIVERSITATIS PETROPOLITANAE

NOMINE

DUCENTESIMI ANNIVERSARII DIEI SOLEMNIBUS

AB AUCTORE VENERABUNDO

SACRUM.

INSCRIPTIONES PALAEO-PERSICAE

ACHAEMENIDARUM

QUOT HUCUSQUE REPERTAE SUNT

ad

APOGRAPHA VIATORUM

CRITICASQUE CHR. LASSENII, TH. BENFEYI, J. OPPERTII NEC NON FR. SPIEGELII EDITIONES

ARCHETYPORUM TYPIS

PRIMUS EDIDIT ET EXPLICAVIT

commentarios criticos adjecit glossariumque comparativum Palaeo-Persicum subjunxit

Dr. CAJETANUS KOSSOWICZ,

SANSCRITARUM LITERARUM IN CAESAREA LITERARIA UNIVERSITATE PETROPOLITANA PROF. P. ORD. CHARKOWIENSIS UNIVERSITATIS ET SOCIETATUM ARCHAEOLOGICAE PHILOLOGICAE PETROPOLITANARUM, ASIATICAE PARISIENSIS ET GERMANICAE ORIENTALIS SODALIS, STATUS A CONSILIO ACTUALI ORDINUMQUE S. STANISLAI I-MAE, S. WLADIMIRI 3-AE NEC NON PERSICI LEONIS ET SOLIS I-MAE CLASSIS EQUES.

PETROPOLI

EXCUSUM IN TYPOGRAPHEO WLADIMIRI GOLOWIN

(VIA WLADIMIRSKAJA, № 15).

CAESAREAE UNIVERSITATIS IMPENSA.

MDCCCLXXII.

ADMONITIO.

Tabula geographica archæologica, ichnographiae topographicae ceteraque, quae Typographus in Relatu suo proprio Marte efficienda promiserat atque in subsequenti Titulo nec non in variis operi nostro adjunctis Indicibus notaverat quaeque delineata vidi, quum hucusque non excuderentur tresque jam fere anni ex quo id excudi coeperit essent elapsi, absque his additamentis, ne longius protraheretur, publico usui et judicio emittendum censui; neque aliquid damnum libro afferri puto, quum ipse philologicum opus concinnandum voluerim utque tale, quod ad laborem meum huic insumptum, pro virili absolutum minimeque mancum lectoribus meis offero.

C. K.

Situum atque antiquitatum imagines selegit et disposuit, ornamentis, antiquorum monumentorum reliquias exhibentibus, instruxit, tabulas geographicas, ichnographias variosque earum explicationi indices adjecit libroque typis exprimendo affuit

WLADIMIRUS GOLOWIN,

Caesareae literariae Universitatis Petropolitanae historico-philologicae Facultatis Candidatus, Collegii a Consiliis, ordinumque S. Annae et S. Stanislai secundae classis eques.

IMAGINES,
ornamenta, tabulas geographicas atque ichnographias delineavit

A. ADAMOW,

Caesareae artium Academiae artifex classicus,

hasque ligno inciderunt:

T. GERASIMOW, I. MATIUSZIN, F. SZYMBORSKI, C. WEYERMAN

ALIIQUE PETROPOLITANI XYLOGRAPHI.

Typos, in **J. LEHMANII** maximam partem officinam excisos atque fusos, posuit

W. DRESSEN,

EX ALUMNIS GOLOWINIANI TYPOGRAPHEI TYPOTHETA.

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
	ARCHETYPA.	
1	20. Pilastrum Cyri, ad f. Flandini .	Flandinii IV, pl. 198.
2	21. Sepulchrum Cyri	» V, pl. 83.
3	22. Pilastrum Cyri, ad f. Ker Porteri	Ker Porteri I, p. 492. (Cf. Ménant, p. 109).
4	23. Mons Behistani, ad f. Ker Perteri.	II, p. 150.
5	24. Altera facies Behistani, ad f. Flandinii.	I, pl. 16.
6	25. Montis Behistani facies, inscriptiones portans.	Flandinii I, pl. 16.
7	26. Altaria Ignicola	» IV, pl. 180.
8	27. Imagines Behistanensis montis, ad f. Rawlinsonii.	H. C. Rawlinsonii tabula lithographica: «General View of the sculptures al Behistun, taken from the foot of the Boek».
9	28. Imagines Behistanenses, ad f. Flandinii.	I, pl. 18.
Finale	29. Capitulum columnae Persepolitanae cum boum sculpturata imagine.	Flandinii II, pl. 93.
Initiale	30. Ahuramasdae effigies	E Persepolitanis thronis.
Finale	31. Capitulum columnae Istakhrensis cum unicorni.	Flandinii II, pl. 61.
10	32. Fauces Alvandenses, ad f. Flandinii.	V, pl. 70.

PRAEFATIO.

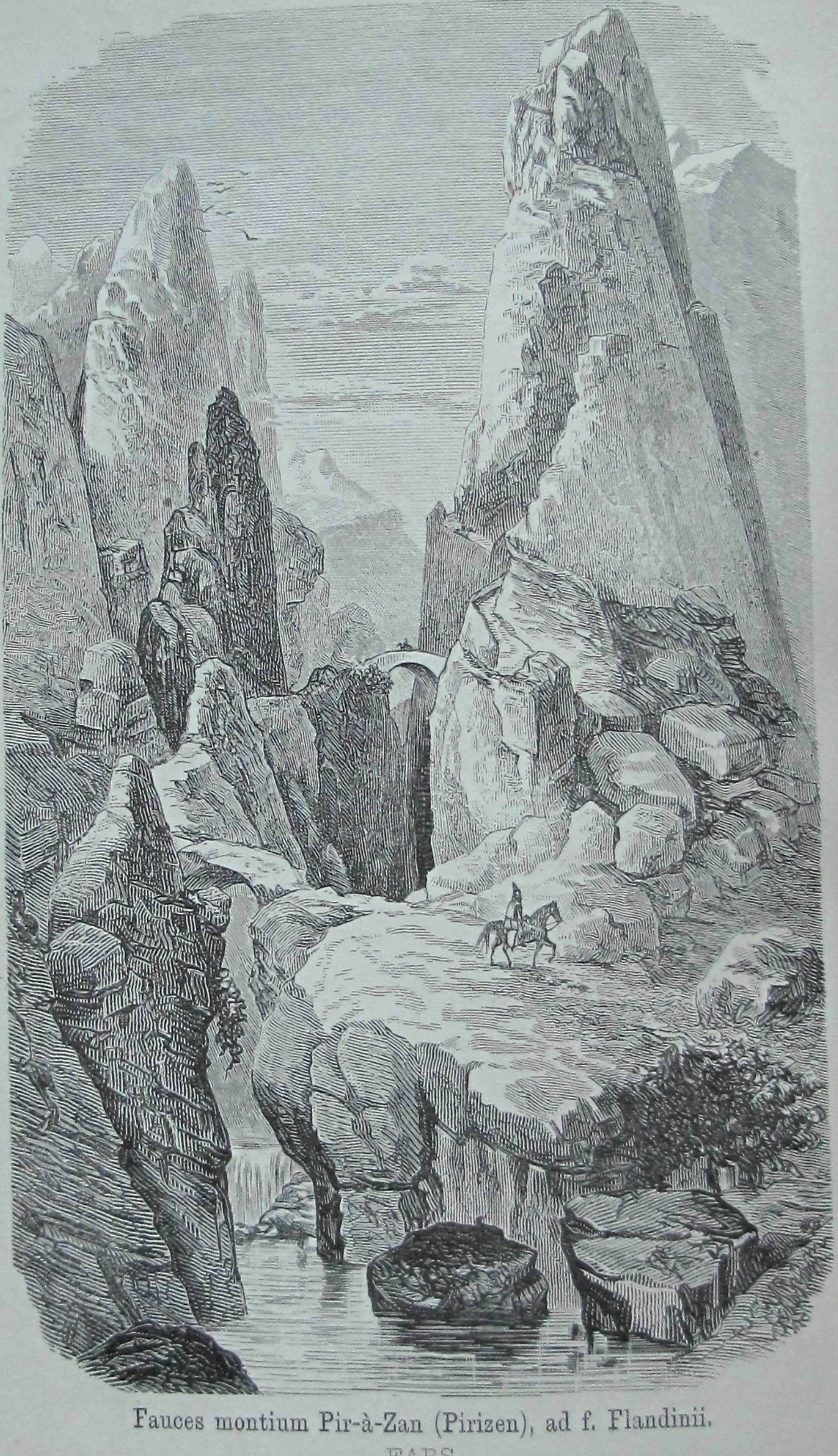

Fauces montium Pir-à-Zan (Pirizen), ad f. Flandinii.

FARS.

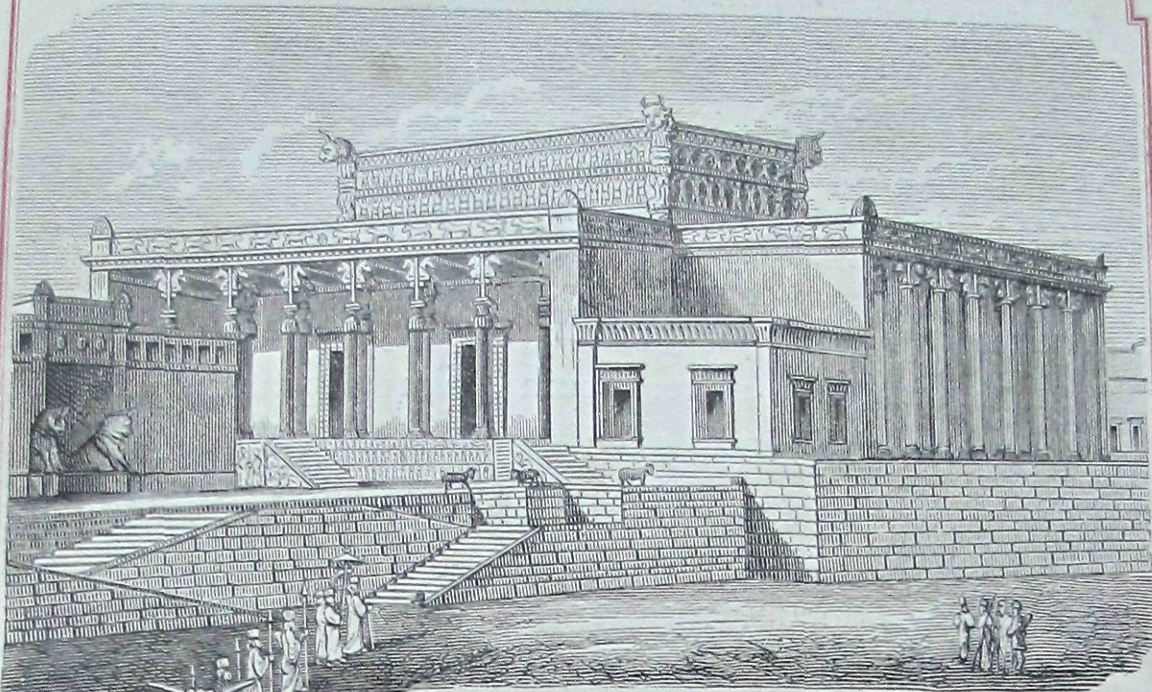

PRAEFATIO.

Quum antiqua Persarum dialectus, quam nobis, cum Achæmenidarum palatiorum et monumentorum reliquiis, in potentissimorum quondam regum monumentariis characteribus exaratis inscriptionibus benigna utique fata servatam voluissent, jam non solum, nostra aetate, archæologorum et palæographorum facta sit ditionis, sed etiam in philologica, quam *comparativam* dicunt, scientia inter Airyanam et Sanscritam linguam debitum sibi locum occupaverit, necessitati omnium harum inscriptionum ad philologicas explicandarum leges unoque comprehensarum volumine editionis ador-

nandae primus accuratissime, ut solet, subvenit Spiegelius. Sed quamvis nunc etiam, decem jam, ex quo Spiegeliana editio lucem vidit, annis praeterlapsis, vel ipse vir clarissimus nisi pauca, quum rerum, tum grammaticarum legum explicationi, additurus esset, desiderari nihilominus videbatur talis inscriptionum nostrarum editio, in qua omnes typis genuinis perpetuo essent expressae; quum enim aliquarum in his vocum enunciatio non potest quin adhuc dubia atque ambigua permaneat, archetyporum fidelis imago, ipsa per se ambiguitate vacua, certe amplissimum viris doctis datura esset locum semper aliquid, in recte Palæo-Persicis vocibus enunciandis, vel asciscendi, vel stabiliendi. Hac rerum philologicarum necessitate motus ad clarissimas inscriptiones genuinis typis edendas, vereor ne nimium audacter, post tot maximas easque optimas in his elucidandis a tot illustribus viris positas curas, accessi; quumque solis archetypis, quamvis ad accuratissima exemplaria in uno corpore vulgatis, parum Iranicarum literarum studiosorum juvenum utilitati conducere viderer, tum archetypa, tum omnia, quae ad haec vel recte legenda, vel intelligenda necessaria viderentur, simul conjungere atque sic publici juris facere statui, elegentissimoque apud nos Golowiniano typographeo operis hujusmodi provinciam excudendi demandando, etiam aliquot situs atque rerum, quae inscriptiones portant, ut Naqširustamensis et Behistanensis montium, nec non Alvandensis saxi, ad Flandinii fidem, imaginibus hoc ornare animo concepi. Dum haec pararentur, eruditus typographus, postquam sic Ker Porteri,

Flandinii, Texieri, ceterorum viatorum notitiam ceperit, mihi quasi somnianti, si unicuique inscriptioni locus, ubi est incisa, depictus adjungeretur, non solum facillime haec ab eo perficienda, sed etiam uniuscujusque generalis talium locorum situs nec non regionum, ubi inscriptiones inveniuntur, ichnographias, cum harum topographicis atque archælogica geographica antiqui Persici imperii tabula, concinnandas accuratissime, secundum uberrimos, quos ad manus habuit, fontes animo paratissimo, operi nostro debiter exornando, promisit atque ad effectum perduxit; neque his, Palæo-Persicarum antiquitatum amore incensus, supersedit, sed alia etiam ornamenta, quibus lector bellissime ubique librum nostrum instructum atque decoratum videt, omnia e Persicis antiquitatibus desumpta, maxima animi contentione nullisque impedimentis cedendo, efficienda operique nostro adjicienda curavit. Sed de Golowino ipsius verbis postea; nunc vero ad meam huic libro insumptam operam redeundo, satis notare fuerit imagines huic inclusos non solum archæologorum vel maxime interesse, sed quod sensus etiam inscriptionum, absentibus illis, ut Behistanensis I, 14, ubi de ignicolis sacellis, et Naqširustamensis a), 4, ubi de throno, qui a populis, Darii imperio subjectis, sustinetur agitur, interdum prorsus obscurus, mea quidem sententia, mansisset.

Palæo-Persica itaque *archetypa,* graphicis et philologicis illustrationibus instructa, quum editurus essem, classicum Spiegelii opus, ut exemplum ad imitandum propositum, imprimis continenter ante oculos habere debui, quum omnibus fere numeris et partibus suis quasi

perfectum et absolutum sit, nec nisi una Suezensi Darii H. inscriptione, quae post librum a se editum a Julio Opperto publici juris est facta, careat. Eodem Spiegelio duce (vide in opere infra citato pp. 119—132) officii meî putavi viatorum apographa, a Niebuhro incipiendo, denuo evolvere atque inter se comparare; qui labor, quum jam a Rawlinsonio et Spiegelio perfectus fuerit, maximam certe suavitatem, parum vero novi afferre mihi potuit, neque ullis conjecturis in corruptioribus locis restituendis, nisi semel Behist. I, 19 Kernianae indulsi; sic locos etiam, qui specie evanidi, re autem certi, ab iisdemque doctissimis viris optime tutati visi mihi sunt, singillatim notare supervacaneum duxi, quum cui talia curae sunt aditus ad apographorum editiones primarias patet semperque patebit. In Inscriptione NR e) vocem 𐎺𐎫𐎲𐎼 (vatrabara) post 𐎭𐎠𐏁𐎹𐎶𐎠 (dâśyamâ, interpretante olim Oppertio: custos), ut me bene Spiegelius admonuit, nescio quo lapsu, omisi. Secundum Norrisium est «chamberlain» or «keeper of the clothes» (The Journ. of the Roy. As. Soc. XV, 432); secundum Oppertium: pharetraphorus (Expéd. scient. II, p. 93). Uterque doctissimus vir in hoc minime fallitur significationem in voce τοῦ bara esse activam, quum passiva longum *a*, ut in aśa-bâra, exhiberet (conf. oppos. ex. gr. in taka-bara). In NR d) pro 𐎿𐎼𐏁𐎫𐎡𐎲𐎼 (saraśtibara), ut Taskerus descripsit, Oppertius legit 𐎠𐎼𐏁𐎫𐎡𐎲𐎼 (arśtibara), Assyricae vocum «nasū iś aśmarū» versioni innixus, quae, eo interpretante, significant ferens hastam («portant la lance», ibid. pp. 192—193). Totum notorum mihi

viatorum operum recensum infra, quum de archæologica operis parte agetur, in Golowini relatu benignus lector inveniet.

Omnes inscriptiones ad reges Achæmenidas pertinent, breviuscula Arsacis excepta. Quisnam hic Arsaces fuerit, mihi plane ignotum est: ceterum, Auramaṣdae in sigillo ejus insignia (operis nostri archet. p. 136) Sassanidam esse demonstrant, inscriptiunculaque sic unicum, quantum scio, e Sassanidarum tempore cuneatarum literarum exemplum exhibet. Quum autem non solum Palæo-Persicas inscriptiones, sed etiam harum vestigia edenda voluerim, haec in saxo sic dicto *nigro* incisa, a Teitho (p. 123), et in alio a Bode (p. 125) descripta, excudenda curavimus. Quod ad duas quasi Palæo-Persicas inscriptiones attinet, quarum una Zeitschr. der Deutsch. Morgenl. Gesellsch. VI, 379, altera ibidem XIV, 555 publici juris est facta, utramque consilio omisi, quum illa nisi recentioris viatoris lusum, hæc, ut recte monuit Holtzmannus, jam editarum inscriptionum fragmenta exhibet.

Latina *interpretatio* strictissime etymologico vocum sensui atque grammaticis legibus innititur. Si quid innovavi, in annotationibus semper ratio est apposita, quae etiam omnem criticam operis partem continent. Si Darii H. nobilis facies, quae in ejus inscriptionibus in æternum viva et quasi spirans remansit, etiam meis lucubrationibus vel aliquantulum clarior atque serenior est facta, oleum, quod in hoc opere adornando consumpsi, minime perditum a me putabo.

Quoniam historiam Palæo-Persicarum inscriptionum

detectionis et explicationis a tot doctissimis viris jam enarratam (vide imprimis H. Rawlinsonium in «The Roy As. Soc.», vol. x., pp. 1—18, et Spiegelium in Die altpers. Keilinschr. pp. 119—132) ideoque notissimam putem, aliena hic etiam repetere plane supervacaneum censui. Quum autem primus Lassenus fuit, qui, post Grotefendum, in tenebris latentibus inscriptionibus nostris philologicum lumen admovit, Rawlinsoniusque, qui, magna Behistanensi inscriptione a se detecta atque explicata, etiam Palaeo-Persicae grammaticae posuit fundamanta, horum quique hos, idque in *omnibus* inscriptionibus nostris explicandis cura adhibita, sunt secuti, premere vestigia contentus sum, singularium locorum, atque adeo inscriptionum, a clarissimis viris, ut a Bollenseno, Holtzmanno elatis explicationibus prætermissis; quae enim rectae sunt necessario in universarum inscriptionum interpretum atque enarratorum opera transierunt, Kernio, ceterum, atque Oppertio, qui doctissimorum virorum, inscriptiones nostras explicantium, seriem, temporis conditione, concludunt, exceptis. At Kernii quidem præcipuas explicationes in commentariis nostris benevolus lector inveniet; commentatio vero Oppertii, in doctissimi Hovelaquii ephemeridarum novissimo fasciculo (Revue de linguistique, t. IV, 3 fasc.) nuper sub titulo *Mélanges Perses* edita, postquam toto hoc libro typis jam plane absoluto ad manus meas pervenisset, nil mihi aliud fuit nisi, vel hic, de ea, quamvis breviter et succincte, lectorum commodo aliquot verba proferre.

Et quidem litera *l*, etiam post uberrima ex Neo-

persica ceterisque huic cognatis dialectis a doctissimo viro prolata exempla, antiquos Persas nunc ut antea cum Spiegelio caruisse puto, minimeque hujus rei argumentum, quod operis nostri in *Literarum Palæo-Persicarum Enunciationis* sectione p. 10 (Annot.) exhibui, hisce exemplis infirmatum puto.

Certe gravioris, mea quidem sontentia, sunt momenti quae ad illustrandas aliquot Naqširustamensis inscriptionis a) voces et sententias in hac sua commentatione doctissimus vir affert quaeque carptim, auctorem sequendo, hic percensere liceat.

1. In explicatione vocis šiyâti vir clarissimus ad opinionem Spiegelii inclinatur, hanc vocibus «satisfaction morale, bonheur» vertendo (Spiegelius: Wohlbefinden, Annehmlichkeit). Explicatio duabus Assyricis, quibus Palæo-Persica vox redditur, nempe nuhsu «l'abondance» (Alvand), et, alias «dumuq, la joie, la satisfaction» (a r. damaq, se réjouir) confirmari videtur. Notatu dignum est inscriptionem H. Persepolitanam, quae, ut notum, Palæo-Persico archetypo caret, usitatissimam phrasin hya šiyâtim adâ martiyahyâ, Assyrice, ad auctoritatem Oppertii, reddere sequentibus: *qui a donné le dumuq pour tous les êtres vivants*, quae antiqua vocis šiyâti explicatio optime, puto, cum hac, quam in Glossario et in Addendis (p. 7) dedimus quadrat, neque ab hoc etiam *praestantiae* sensus (*intelligentia* enim homo praestat ceteris animantibus), quem in Interpretatione ubique expressi, prorsus alienus esse videtur.

2. Vocem patiakšaiy s. patiyakšiy (3) clariss. vir, ut nos etiam, ad r. kši refert idque Assyrica, huic in inscriptionis versione coaeva, voce שלט bene mihi confirmare videtur. Legantur tamen sagacissimi Spiegelii de hac voce ex recentissime scriptis ad me literis verba: «...auch meine Ableitung von patiyakhsaiy (a r. akhs) halte ich fest. Die Differenz

zwischen Oppert und mir ist übrigens nur sichtbar. Aus der Bedeutung «übersehen, überwarten, in Acht nehmen» leitet sich ganz naturgemäss die Bedeutung «regieren» ab, wie altb. aiwyâkhstâ beweist. Die Ableitung von khshi halte ich auch für zulässig» (Conf. Die altp. Keilinschr. pp. 103—104).

3. Sub hoc §-pho Sacarum duo epitheta haumavargâ et tigrakhaudâ (3) explicantur. Et profecto lectio haumavargâ tum Graeco Ἀμύργιοι, tum Assyrico Amurga', in quarum lectionum utraque litera *g* (quum super saxo nisi 𐏃𐎢𐎶𐎺 superest) sonat, confirmatur, vocemque sic in Archetypis 𐏃𐎢𐎶𐎺𐎼𐎥𐎠 pro 𐏃𐎢𐎶𐎺𐎼𐎣𐎠 (p. 77), in transcriptione haumavargâ pro haumavarkâ, in Glossario itidem 𐏃𐎢𐎶𐎺𐎼𐎥 (haumavarga) pro 𐏃𐎢-𐎶𐎺𐎼𐎣 (Humavarka) (p. 51), ubi etiam in 1-ma annotationis l. vox *etymologicam* delenda est, nunc corrigendam velim.

De *Amyrgiis* doctissimus vir sequentibus disserit:

«Le mot Haumavarga... se compose de deux mots Hauma et varga. Le dernier est le persan moderne barg, feuille. Le Hauma, à son tour, est sûrement le zend haoma, le persan hûm, le fameux arbre hôm. Le mot Haumavargâ veut donc dire «les Saces qui se servent des feuilles du Hom». Nous laissons à d'autres le soin de déterminer ce qu'est ce hôm, s'il ressemble à un tamarisque; par hasard, y aurait-il ici une première mention du thé? En tous cas, les Saces en question ne seraient pas des Chinois; mais les Perses ont connu la Chine. Encore aujourd'hui, on y nomme la porcelaine fagfûr, Chine, et fagfûr est aussi le titre de l'empereur chinois, fils de Dieu. On sait que ce mot dérive de bagpûr, et ceci nous conduit au perse bagaputhra, fils de Dieu. Or, le perse seul parmi les langues éraniennes employait le mot baga pour Dieu, et le terme qui aujourd'hui désigne la porcelaine, ne peut provenir que d'une forme de la Perse antique. Dès lors, il n'y aurait rien d'extraordinaire

que l'arbre fabuleux haoma, qui n'est identique avec le sanscrit sôma, que pour la forme philologique, tirât son origine de la plante de l'extrême orient».

Quod ad alterum Sacarum epitethum, doctissimus Oppertius legit Tigrakhaudâ vertitque, ad Assyricam interpretationem: *Sacae pileis acuminatis induti*, les Saces aux bonnets pointus», quae versio, itidem in Glossario nostro expressa (vide s. v.), bene a doctissimo viro etiam sequentibus Herodoti citatis verbis confirmatur (VII, 64): Σάκαι δὲ οἱ Σκύθαι περὶ μὲν τῇσι, κεφαλῇσι κυρβασίας ἐπ' ὀξὺ ἀπηγμένας ὀρθὰς εἶχον πεπηγυίας. «On remarquera, ajit vir doctissimus, que le mot dont se sert le traducteur de l'inscription (Assyricus scil.), karbasat, est juste le mot même d'Hérodote; karbalti est une déformation assyrienne au lieu de karbasti».

Quod ad Putiyâ, Kuśiyâ et Karkâ in his biblicos Kush et Put, atque Carthaginem, pergit vir clariss. agnoscere, negatque Kuśiyâ Cossaeos esse, hos partem Cissiae s. Susianae olim effecisse affirmando; in qua re fugisse doctissimum virum videtur Cossaeos a Graecis scriptoribus nusquam, quantum scio, expressim cum Susianis, quamvis his vicini essent, ἐθνικῶς confusos fuisse. Conf. ex. gr. apud Diod. Sic (19, 19): Κοσσαῖα ἔθνη. Fuit gens montana in septemtrionibus Cissiae s. Susianae (Strabo, 16, 742). De *Carcis* vide p. 78 annotationem 6 (in Interpr.); de *Putiis* in Addendis, pp. 8—9.

4. Mancam sententiam: Auramaṣdâ yaťâ avaina imâm bumim yû... paśâva (4) cet., clariss. vir, unam lineam a se supplendo, legit: yathâ avaina imâm bumim yao[dam, haruvataçca aniyataraisâm]. Paçâva cet., vertitque: quum viderit istam terram, bellum (vidit) omninoque alterorum discordiam, quam interpretationem e versionibus Scythica (s. ad ejus sententiam, Medica) et Assyrica eruit, quae, apud virum clariss., sonant:

Versio Medica: pirra varpipamar halru sini..., bellum omnino alterorum... Assyrica: Ahuramazdâ ki imuru

mâti anniti nikrava ana gabbi (il y a dû avoir gabbi au lieu de libbi), ahaê summuhu arki anaku iddanassiniti; Oromazes quum aspexerit terras istas rebellio erat et omnium in alteros inimicitia, tunc mihi dedit eas.

Quod ad sensum, quem vir clariss. nunc voci [cuneiform]... tribuit, hic itidem non adeo isti, quem in annot. 7 Interpret. (pp. 78—79) expressi, contrarius esse videtur.

5. Ibidem [cuneiform] vir clariss. ciyakaram vel ciyankaram legit recteque, mea quidem sententia, Kernii correctionem cithrakaram refellit.

6. Adataiy aṣdâ bavâtiy Pârśahyâ martiyahyâ duray arśtis paragmatâ; adataiy aṣdâ bavâtiy, Pârśa martiya duray hacâ Pârśâ hamaram patiyaǵatâ (ibid.), alors il te sera manifeste, que la lance du Perse alla loin! alors il te sera manifeste, que le Perse fit la guerre loin de son pays. Plane similiter et nos vocem aṣdâ reddidimus (NRa, Interpret. p. 80; Behist. I, 10, pp. 10—11). In Behist inscriptione ante vocem aṣdâ elapsum esse [cuneiform] cum Rawl. et Kernio esse censet, cui tamen voci in saxo, ut jam Bollensenus notavit, nullus locus fuisse animadvertitur. Cum voce aṣdâ Neop. زده confert.

Commentatio cnncluditur ultimarum Naqširustamensis inscriptionis linearum explicatione, quam pariter e versionibus huic coaevis clariss. vir eruisse putat. Hanc ejus recentissimam antiquarum versionum interpretationem ipsius Palæo-Persici archetypi versioni hic praemittere placet:

Versio Assyrica:

Nisu sa Ahuramazdâ yuta'ïma ina elika la immarrus uruh sa (isarti la) tumassera lapanisu ana yana hablu tasuru, Homo, quod Oromazes imperavit, tibi non malum videatur. Via quae justitiae, ne cedas ab ea, ad nullum scelus eas.

Medica:

Ruhirra appa Hauramasdana tanym huppa äny

vusnyka ummanti var appa varturrakka äny vastainti äny anturdainti. Homo, quae Oromazis doctrina, eam ne malam putes, viam quam rectam ne delinquas, ne pecces.

His versionibus perpensis, Palæo-Persici archetypi sententias vir clariss. disponit vertitque sequentibus:

Martiyâ, hyâ Auramaṣdâha framânâ hauvtaiy gaśtâ, mâ ťadaya; paťim tyam râśtâm mâ avarada, mâ śtrava, Homo, quae Oromazis doctrina ea tibi revelata, ne spernas (eam); viam rectam ne delinquas; ne pecces.

In his valorem lectionis śtrava e duabus literis Beh. IV, 𐎫𐎼, quas cum Spiegelio tar legimus, quum aliter 𐏁 scriptum *ibi*, *ni* fallor, esset, deducit, mancam Behistanensem vocem śtravaka legendo, quam Gallice «scélérat» reddit, huic proxime praecedentis vocis draugana ratione habita.

En operum universarum Palæo-Persicarum interpretum recensus.

I. Die Altpersischen Keilinschriften nach Hrn. N. L. Westergaard's Mittheilungen. Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes, herausgegeben von Dr. Christian Lassen. VI Band. Leipzig, 1845, pp. 1—188.

II. The Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Jreland. Volume the *tenth*, Lond. 1847.

Totum volumen paginis LXXI, 349 constans unice Behistanensis ceterarumque Palæo-Persicarum inscriptionum recensioni atque explicationi auctore H. C. Rawlinsonio est devotus. Præcedunt archetyporum tabulae cum Behistanensis caelaturae imaginibus, ab itineris Rawlinsonii socio Jonesio delineatis. His adde:

III. Ejusdem: Vocabulary of the ancient Persian Language containing all the words which occur in the

Persian Cuneiform Inscriptions, accompanied with a few brief Etymological Explanations,—in XI-mi earundem ephemeridarum voluminis parte *priori*, London, 1849.

IV. Die persischen Keilinschriften mit Uebersetzung und Glossar von Theodor Benfey. Leipzig, 1847.

V. Mémoire sur les inscriptions des Achéménides, conçues dans l'idiome des anciens Persans, par M. Oppert. (Journal Asiatique ou recueil de mémoires d'extraits et de notices relatifs à l'histoire, à la philosophie, aux langues et à la littérature des peuples orientaux. Paris. t. XVII, MDCCCLI, t. XVIII, MDCCCLI et XIX, MDCCCLII).

VI. Mémoire sur les rapports de l'Égypte et de l'Assyrie dans l'antiquité éclaircis par l'étude des textes cunéiformes, par M. Jules Oppert. Paris, 1869, pp. 123—127, in quo opere Suezensis Palæo-Persica primum a doctissimo viro edita et explicata est inscriptio.

VII. Die altpersischen Keilinschriften im Grundtexte mit Uebersetzung, Grammatik und Glossar von Fr. Spiegel, Leipzig, 1862.

VIII. Zur Erklärung der altpersischen Keilinschriften. Von Dr. H. Kern. (Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft. XXIII. Band. 1869. pp. 122—239).

IX. J. Oppert. Mélanges perses. (Revue de linguistique et de philologie comparée. Recueil trimestriel

de documents pour servir à la science positive des langues, à l'épigraphie, à l'ethnologie, à la mythologie et à l'histoire, t. IV, 3 Fascicule. Paris).

Unamquamque fere Palæo-Persicam inscriptionem, ut notum, Assyrica et Scythica, sic dicta, versiones comitantur. Quum etiam hae doctissimorum virorum herculeis laboribus explicatae sint, multumque certo archetyporum sensui stabiliendo conducant, has etiam bene perspexisse unicuique Palæo-Persico interpreti religionis fuerit. In Assyricis primus haec avia aperuit idem clarissimus vir H. Rawlinsonus, in Scythicis Edv. Norrisius, quos sequitur Assyricarum etiam rerum sagacissimus enarrator J. Oppertius. Eorum proxime huc spectantia opera sunt:

Analysis of the Babylonian text at Behistun by H. C. Rawlinson. (The Roy. As. Soc., I pars XIV voluminis. 1851).

XI. Memoir on the Scythic Version of the Behistun Inscription. By Edwin Norris. (The Journ. of the Roy. As. Soc. Vol. the XV. 1855).

XII. Expédition scientifique en Mésopotamie exécutée par ordre du Gouvernement de 1851 à 1854 par MM. Fulgence Fresnel, Félix Thomas et Jules Oppert. T. II, pp. 154—256.

Suezensem insuper Aegyptiaca, adhuc, quantum scio, inedita, versio inscriptionem comitatur; similiter quadrilingues sunt in vasis Xerxis (operis nostri archet. p. 111) et Artaxerxis (p. 116), utpote ex Aegypto promanantibus, inscriptiunculae, neque magni ad Persici

textus sensum elucidandum breviusculae versiones momenti esse possunt.

Post interpretationem omnes Inscriptiones etiam Latinis literis, tironum commodo, repetendas visum est, transcriptionalesque sic dictas literas ad Boppii Sanscritis et Ṣendicis accomodatam normam[1], adhibui; quumque *syllabicam* scribendi rationem, cujus in Palæo-Persica scriptura multa vestigia manent (Liter. Palæo-Pers. enunciatio, § 8), ex *ideographis*, cujus itidem restant reliquiae (ibid. §§ 14 et 15), fluxisse sat constat, syllabam autem ›⟨⟨ in antiquissima Cyri Palæo-Persica inscriptione non *syllabice* (§ 8), sed *composite* (›⟨⟨ ⟨⟨⟨) scriptam invenimus, cuneatas Persarum literas jam ante Cyrum, inter Persas et Medos, quamvis scripta documenta vel adhuc latent, vel jam penitus evanuerint, in usu fuisse syllabasque ibi initio, ut apud Assyrios, cum ideographis mixtas viguisse mihi maxime veri simile videtur; labente autem tempore, quum ideographi, tum solidae syllabae, singulis consonantibus syllabica forma servata, vocalibus adjectis, antiquo seribendi modo passim utique servato (ut ex. gr. persaepe apud Darium in syllaba ⫯ et adeo in ideographo ⩶⟨Y⟨, *regem* designante) exprimi cœperunt, donec serioribus temporibus, quum genius, ut ita dicam, Palæo-Persicae linguae avolaverit, haec tum ideographis (⟨⟨⟨, ⟨⟨Y), tum obsoleta syllabica scribendi ratione (Y⟨⩶) decrepitam aetatem suam obtegere atque

[1] Vergleichende Grammatik des Sanskrit, Ṣend, Armenischen, Griechischen, Lateinischen, Litauischen, Altslavischen, Gothischen und Deutschen von Franz Bopp. 3. Ausgabe. 1. Band. 1868. pp. 43—44; 91—92.

quasi aliquo fuco exornare voluisset (Vide Inscriptiones Artaxerxis Mnemonis et Artaxerxis Ochi).

Scio enunciationis legibus etiam totam linguae nostrae grammaticam, systematico ordine enarratam, perutile esset si adjecissem. Sed haec tam plene tamque luculenter a Spiegelio nostro est enarrata, ut mihi nil restaret nisi hanc totam et integram in librum meum transferre. Quumque, sine Spiegelii opere, nullam magnam utilitatem librum meum tironibus allaturum certissimus sim, ad hoc omnes, qui Palæo-Persicae linguae leges ac ritus penitus perdiscere velint, universis ceterum linguae formis Glossario meo inclusis, confugere suadeo.

Quod ad Glossarium, quum, operis progressu, multa melius, quam initio ejus edoctum me putem, ut ex. gr. in vocibus *apariyâyan*, *aśabâra*, *śiyâti*, hoc vel maxime, Interpretationem perlustrando, lectores meos tenere velim. Idem et de Addendis. In Glossario radices Palæo-Persicas cum Ṣendicis et Sanscritis imprimis comparabam, aliarum etiam affinium linguarum, quarum mihi notitia est, adjectis. Armenicas radices amicissime mihi contulit Professor Patkanoff. Inscriptionum locos, ubi quaelibet Palæo-Persica forma occurrit, nisi rarissime indicavi, quum hi itidem in Spiegelii opere accuratissime sunt designati.

Restat, ut de typographi in librum meum eximiis meritis, ut in initio Præfationis promisi, lectores certiores faciam, nilque melius existimo, quam hic ipsius relatum, quem, me postulante, officiosissime de opera atque industria, in librum meum (quod artificium et ex-

politionem atque topographiam spectat, nec non diversis ejus adornandis Indicibus) a se insumptis conscripsit, apponere; quæque hic referuntur etiam erudita uxor ejus, Helena Gregoris, e Polanski gente, Golowin sibi plenissimo jure, maximam partem, vindicare potest, quippe quae, tum in eligendis imaginibus, tum in titulis atque ornamentis libri concinnandis, ipsa picturae peritissima, optimam operam navavit. Adjiciendae sunt his perpetuae curae, quas in accuratissime perficiendis imaginibus nec non in his rite ad archetypa, monumentis incisa, vel ad quae referuntur, disponendis nunquam alacri atque indefesso animo adhibere destitit.

Relatus Wladimiri Ioannidae Golowin.

«Quum *Archetypa* primam atque praecipuam libri partem efficiunt, in hoc plane auctori ejus astipulando, alias imagines atque ornamenta, nisi quae Achæmenidarum tempori pertinent, admittendas abstinui; in ceteris vero sectionibus, ejusdem assensu, tum ex antiquioribus temporibus, tum e serioribus, tum etiam e recentioribus Persicae artis monumentis, elegantia et venustate ducibus, eligenda et disponenda curavi, ita ut, a Sassanidis ordiundo usque ad recentiora tempora, in his architectonicae atque sculpturatae Persarum artis ob oculos sibi posita exemplaria lectores habeant. Neque ejusmodi ornamenta plane a re aliena esse putem, quippe in nobilissimarum Asiae inscriptionum atque monumentorum editione, si temporum finibus, quod ad inscriptiones, typographus adstrictus esset, certe, in eligendis ceteris talis operis ornamentis, ex amœnissimo inscriptionum dominio minime, puto, excedere debuit. Sic factum est, ut in opere nostro ab *aureis* cuneatis literis—quae, Chardino et Kämpfero testibus, auri reliquias, etiam illorum tempore, super aliquot Persepolitanis

monumentis, servabant — in fronte ejus involucri, a cupresso, arbore, quae caelaturas Persepolitanarum scalarum distinguit, a variis coloribus picto, libri involucrum decorante, lemnisco, qui Persis adamatos colores, nempe *purpureum*, *caeruleum*, nec non *argenti* et *auri* adunat [1], incipiundo, procedendoque per parvas Ahuramasdae imagines, rosas, parvulos boves atque unicornes, per Sassanidarum temporis arcuatam concamerationem, quae in Takht-i-Rustamo est conservata, usque ad Meidan-i-Shah, pulchrum forum Ispahanense, fasciamque ex antiquitatibus compositam, quae Glossarii columnas distinguit, et denique Saadii sepulchrum, nullum aliud quoddam inveniatur ornamentum, quod non Persicae artis reliquias et monumenta exhiberet».

«Fontes praecipui et adjumenta, quorum notitiam, quod ad antiquitates, atque ipsos libros, mecum communicatos, benignitati operis auctoris debeo, quique mihi operis sic exornandi facultatem dederunt, secundum chronologicum ordinem, sunt:

I. Voyages de M-r le Chevalier Chardin, en Perse, et autres lieux de l'orient. A Amsterdam, MDCCXI. Tome *neuvième*, contenant le premier voyage de l'Auteur d'Ispahan à Bander-Abassi, & son retour à Ispahan [2].

II. Cornelis de Bruins Reisen over Moscovie, door Persie en Indie: verrykt met drihondert konstplaten, vertoonende de beroemste lantschappen en steden, ook de byzondere dragten, beesten, gewaffen en planten, die daer gevonden

---

[1] Esther, I, 5—7: — **5.** Et præteritis diebus istis instruebat rex (Ahasverus i. e. Xerxes) omni populo habitanti in Susa, urbe regia, a magno usque ad parvum, convivium per septem dies in porticu hortorum palatii regis.

6. Lintea, carbasa caeruleaque purpura (aulaea) substinebantur ibi funibus e bysso et purpura rubra per cylindros argenteos et columnas marmoris albi.

7. Lectuli ibi erant ex argento et auro, super pavimento ex molochitide et albo marmore rubicundo. Et convivio excipiebantur in vasis aureis cet.

(Versio auctoris).

[2] Prima Chardinii editio excusa est Londinis 1865, sub titulo: «Chevalier Chardin: Journal du voyage en Perse et aux Indes Orientales».

worden; voor al derselver oudheden, en wel voor namentlyk heel uitvoerig, die van het heerlyke en van oudts de geheele werzelt door befaemde Hof van *Persepolis*, by de Persianen *Thilminar* genaemt, t'Amsterdam, 1711 [1].

III. AMOENITATUM EXOTICARUM POLITICO-PHYSICO-MEDICARUM FASCICULI V, quibus continentur variae relationes, observationes et descriptiones rerum Persicarum et ulterioris Asiae, Auctore ENGELBERTO KAEMPFERO, D. Lemgoviae, 1712.

IV. Carsten Niebuhr. Reisebeschreibung nach Arabien und andern umliegenden Ländern. Kopenhagen und Hamburg. 1774—78 [2].

V. DENON. VOYAGE DANS LA BASSE ET HAUTE ÉGYPTE pendant les campagnes du général Bonaparte. Paris, an X (1802). 2 vol. très gr. in F⁰ avec 141 pl.

EJUSDEM — an X (1802). 2 voll. 4⁰ et atlas in F⁰.

EJUSDEM — editio 3, Paris, 1820, 2 voll. 8⁰ et Atlas in F⁰.

VI. MALCOLM: THE HISTORY OF PERSIA. 2 vol. London, 1815.

VII. DESCRIPTION DE l'EGYPTE, ou Recueil des observations et des recherches, qui ont été faites en Égypte pendant l'expédition de l'armée française. S-de édition. Par PANCOUCKE. Paris, 1820—1830, 24 tom. en 26 voll. in 8⁰ et 12 voll. in F⁰ de planches.

---

[1] Idem liber Gallice editus est Parisiis a 1725 sub titulo: «Voyages de Corneilles Le Bruyn par La Moscovie, en Perse, et aux Indes Orientales. Ouvrage enrichi d'un grand nombre de Figures en Taille-Douce, des plus curieuses, representant les plus belles vues de ces païs; leurs principales Villes; les différents habillements des Peuples, qui habitent ces Régions éloignées; les Animaux, les Oiseaux, les Poissons & les Plantes extraordinaires qui s'y trouvent. Avec les Antiquitez de ces Païs, & particulierement celles du fameux Palais de Perse'polis, que les Perses appellent Chelminar. (Tome IV).

[2] In versione gallica: Voyage en Arabie & en d'autres pays circonvoisins par C. Niebuhr. Tome second, à Amsterdam, MDCCLXXX. Est etiam editio Hollandica.

VIII. Travels in Georgia, Persia, Armenia, Ancient Babylonia &c. &c. During the years 1817, 1818, 1819, and 1820. By Sir Robert Ker Porter. In two volumes. London, 1821—1822.

IX. An Historical and descriptive Account of Persia. By James B. Fraser, Esq. Second Edition. Edinburgh. MDCCCXXIV.

X. L'Univers. Histoire et Description de tous les peuples. Arménie, par M. Boré, orientaliste. Paris, MDCCCXXXVIII.

XI. Narrative of a Journey to the site of Babylon in 1811, now first published: Memoir on the Ruins; with Engravings from the original sketches by the Author: Remarks on the Topography of ancient Babylon. By Major Rennel; in reference to the Memoir: Second Memoir on the Ruins; in reference to Major Rennel's Remarks: with Narrative of a Journey to *Persepolis:* now first printed, with hitherto unpublished Cuneiform Inscriptions copied at Persepolis: by the late Claudius James Rich, Esqu., formerly the Resident of the Hon. East India Company at Bagdad. Edited by his widow. London, MDCCCXXXIX.

XII. Mémoires de l'Institut Royal de France. Académie des Inscriptions et belles lettres. T. XII. 1839. (Nouvelles observations sur les Inscriptions de Persepolis par M. Saint-Martin).

XIII a) Voyage en Perse de MM. Eugène Flandin, peintre, et Pascal Coste, architecte, attachés à l'ambassade de France en Perse, pendant les années 1840 et 1841. Paris. Tomes I—IV: *Perse Ancienne*; tome V: *Perse Moderne*; tome VI: *Perse Ancienne*, texte par E. Flandin.

b) Rélation du Voyage par Eugène Flandin. Deux tomes. Paris, 1851—1852.

XIV a) L'Arménie, la Perse et la Mesopotamie. Géographie, Géologie, Monuments anciens et modernes, mœurs et coutumes. Par Charles Texier. Paris, MDCCCXLII.

b) DESCRIPTION DE L'ARMÉNIE, LA PERSE ET LA MESOPOTAMIE, publiée sous les auspices des ministres de l'interieur et de l'instruction publique. Par CHARLES TEXIER. Deuxième partie. Paris, 1852.

XV. THE PALACES OF NINEVEH AND PERSEPOLIS RESTORED. An essay on ancient Assyrian and Persian architecture. By JAMES FERGUSSON, Esq. London, 1851.

XVI. CAYLUS. RECUEIL D'ANTIQUITÉS ÉGYPTIENNES, ETRUSQUES, GRECQUES ET ROMAINES. Paris. 1852—67. 7 voll. in 4⁰.

XVII. DISCOVERIES IN THE RUINS OF NINEVEH IN CHALDÆA AND BABYLON. By Austin H. LAYARD. M. P. London, 1853.

XVIII. ՏԵՂԱԳԻՐ ՀԱՅՈՑ ՄԵԾԱՑ· Ի Ս· Ղազար· (1855) Հ· ՂԵՒՈՆԴ Վ· ԱԼԻՇԱՆԵԱՆ·

XIX. TRAVELS AND RESEARCHES IN CHALDÆA AND SUSIANA. By WILLIAM KENNET LOFTUS, F. G. S. London, MDCCCLVII.

XX. ILLUSTRATED LONDON NEWS. 14 Febr. 1857. pp. 138—139.

XXI. Archäologische Zeitung, herausgegeben von Eduard Gerhard. Berlin, 1857, №№ 103, 104. S. 50—55, 59. Die große Darius-Vase in Neapel, v. F. G. Welcker. S. 55. Gräber zu Canosa, Taf. CIV, und Inschriften der Darius-Vase v. F. Acherson, Taf. CIII.

XXII. NEWTON'S DISCOVERIES AT HALICARNASSUS, CNIDUS AND BRANCHIDAE. 1862. 2 voll. 8⁰, Atlas F⁰ Plate 7.

XXIII. THE FIVE GREAT MONARCHIES OF THE ANCIENT EASTERN WORLD. By GEORGE RAWLINSON, M. A. London, 1867. Vol. IV.

«In generali imaginum et ornamentorum Indice, a me composito, librorum, e quibus sunt desumptae, locos religiosissime

designandos curavi, qui Index plane, ut autumo, demonstrat me maximas curas adhibuisse, ut omnia, quae artem typographicam artificiumque spectant, in universum, ipsi textus valori atque significationi aptissime responderent; neque typographei mei facultatibus atque subsidiis ullo modo peperci, quum unum in votis habuerim *scientiae* conjunctim et *artificio* debitum cultum laboribus meis præstare».

«Iisdem, maximam partem, operibus, accuratissime et ad critices leges, a me perlustratis, usus sum et in geographicis topographicisque additamentis, nec non in diversis comparativis Indicibus, quae ad hæc referuntur, concinnandis».

«*Tria* proposita habui, quum additamentis tota mente incumberem:

«*Primum* fuit omnia, quae Persicam geographiam et topographiam spectant, in variis scriptorum et viatorum operibus dispersa, sic in unum collecta exhibere, ut tabulae et ichnographiae a me adornatae simul omnes, pro virili, notas mihi atque ad critices artem perlustratas tabulas et ichnographias exhiberent;

Secundum, laborem in diversorum auctorum tabulis et ichnographiis pernoscendis, qui eadem loca sæpe aliis numeris, literis atque denominationibus designant, harum rerum studiosis allevare, quod, una compositis et copulatis omnibus explanationibus, quae singulis tabulis et ichnographiis variorum auctorum sunt subjectae, a me effectum studui;

«*Tertium* denique propositum fuit, sic inter se collatis atque compositis tabulis, ichnographiis atque indicibus, his etiam Iranicarum antiquitatum studiosis, qui vel omnibus fontibus nostris caruissent, vel a molesto labore omnia hæc inter se comparandi abhoruissent, celeriter necessaria sibi conquirendi facultatem præbere».

«*Talia* in votis habendo:

I. «In geographicam Palæo-Persicarum antiquitatum tabu-

lam, a me concinnatam [1], non solum omnes locos, ubi editae ab Auctore Inscriptiones reperiuntur, intuli, sed etiam hos,

[1] «Tabulae huic concinnandae praeter geographicas tabulas, quae operibus Niebuhrii, Ker Porteri, Flandinii, Loftusii, G. Rawlinsonii & cet. adjectae sunt, atque Herodotei orbis tabulam geographicam, quae Baehrii Herodoti editioni est apposita *, etiam generalibus in hoc genere adminiculis, ut Tabularum Geographicarum voluminibus, quae a *Weimarensi Geographica Societate*, nec non quae a Stielero cet. editae sunt, usus sum, quibus Militaris Topographicae Sectionis Prætorii nostri tabulae sunt adjiciendae. Forma sua atque volumine Tabula nostra Græfianae ** proxime accedit, ut quae *scala* sua proposito nostro accomodatior visa est, hancque cum magna Kieperti geographica tabula *** contuli. Non possum silentio præterire in labore hoc perficiendo multa suspensa et obscura, varias, ad critices normam, tabulas conferendo et comprobando, tollere multaque inter se pugnantia dirimere vel consociare persæpe opus mihi fuisse, quod præsertim in aliquorum fluviorum cursu definiendo locisque ad hanc vel aliam provinciam referendis saepe mihi obvenit, quas difficultates imprimis in Kurdistani archæologicis

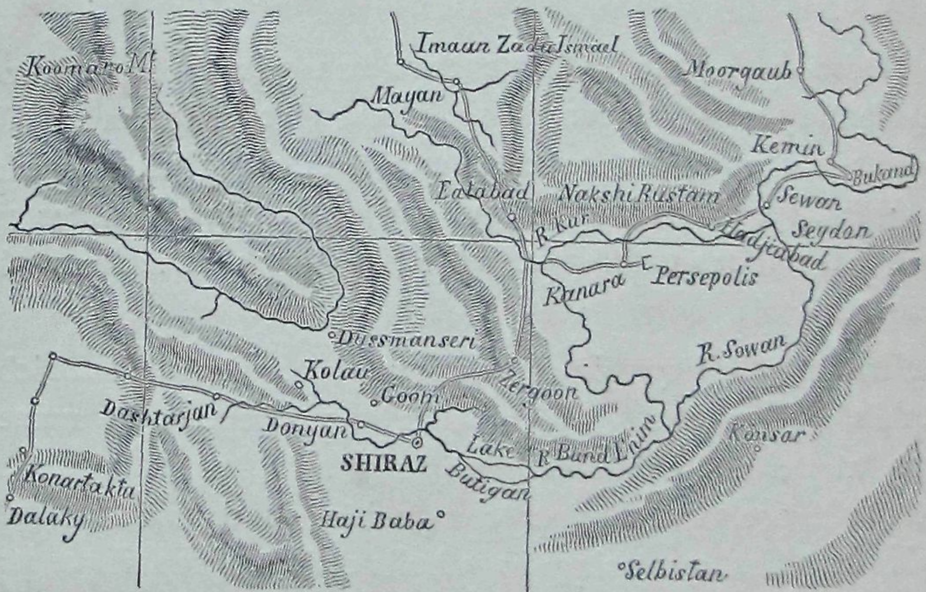

Persepolis et loca adjacentia secundum Ker Porteri geographicam tabulam.

* Herodoti Habicarnassensis Musae. Textum ad Gaisfordii editionem recognovit, perpetua tum Fr. Creuzerii tum sua annotatione instruxit, commentationem de vita et scriptis Herodoti, tabulas geographicas, imagines ligno incisas, indicesque adjecit J. C. Baer. *Volumen quartum*. Lipsiae, MDCCCLXI. ** **Weimar:** Geographisches Institut. Vorder Asien oder Iran, Turan, Arabien und die Kaukasus Länder, bearbeitet von A. Græf. *** **West-Persien** oder die westlichen Stufenländer des Iranischen Hochlandes, zu C. Ritter's Erdkunde. Bearbeitet von H. Kiepert, herausgegeben von C. Ritter. Berlin, 1852.

ubi aliquae reliquiae sive Persicarum, sive aliarum his proximarum antiquitatum adhuc superstites sunt spemque utique novas aliquando reperiundi promittere possunt; in quo varias antiquitates in sectiones dividi, hasque tum diversis coloribus, tum certis signis dilucide distinxi.

II. «Huic tabulae comparativam *scalam*, sic dictam mensuram minutam, concinnavi, quam, spatiis, quae a variis antiquis, orientalibus atque recentioribus scriptoribus et peregrinatoribus indicantur, inter se conferendis et definiendis pariter vel maxime idoneam fecisse volui.

III. «Tabulae geographicae archæologicae ceterisque additamentis, locorum, ubi literae sunt cuneatae, plenissimas, pro virili (ordinem, quo in Auctoris opere *Archetypa* disposita sunt, religiosissime sequendo), topographias subjunxi, hisque, Flandinio praecipue duce, rerum explicationi destinatos Indices adjeci.

IV. «Communem Persepolis *topographicam Ichnographiam* descripsi Indiceque hanc locupletavi; quod utrumque amplissimam, lectori, spero, facultatem præbebit, hujus unius ichnographiae ope, ichnographias Kämpferi, Niebuhrii aliorumque viatorum, omni tempore ad voluntatem restituendi; quum literas vel signa facillime aliis mutare, vel loca, a hoc vel alio viatore omissa, Indicis ope, itidem, si velit, præterire possit.

---

locis stabiliendis mihi experiendum fuit, quum fines utriusque, Persici et Turcici, hucusque parum sunt certi».

«Recentiores geographi, certe, multa in anterioribus Persicis geographicis tabulis erronea correxerunt, dubia explanaverunt, falsa in melius mutaverunt. Quam parum accurate etiam exquisitiori interdum cultu et eruditione instructi viri, ut Ker Porter****, Farsistani adeo ipsiusque Persepolis viciniorum topographiam tractabant, monstrat tabulae celeberrimi viatoris particula, quam hic exempli gratia apponimus, ubi vicinorum Persepoli fluviorum fontes perverse sunt delineati, quod facillime, si hanc cum nostra tabula generali et Kieperti ***** locorum Persepoli adjacentium conferas, probabitur».

**** A Map of the Georgian and Persian Provinces & cet. (Ker-Porter, vol. I).
***** Schîraz, Persepolis und Umgebend in doppeltem Maastab der Haupkarte.

V. «Simillimos Indices et Ichnographias Persepolitanis palatiis illustrandis *seperatim* feci, quum hæc tum architectonicis constructionibus, tum cælaturae et inscriptionum copia, longe maxima et gravissima cultioris antiquorum Persarum vitae usus monumenta præstant».

«His laboribus absolutis, duos etiam uberrimos indices, nempe nominum propriorum: α) personarum et locorum, qui in Inscriptionibus nostris occurrunt, et β) antiquorum atque recentiorum scriptorum, qui in libro laudantur, lectorum itidem majori commodo, comparavi».

«Omnia hæc, approbante Auctore, perficiundo, nullas pœnas neque molestias passus sum, dum antiquitatum amor has minime me curare faciebat. Si vero antiquitatum, præcipue vero Persepolitanarum studiis, mea etiam opera quantulumcunque conducet, in hoc profecto maximum mihi præmium erit. Pergant debitum habere vigorem amœnissima studia minimeque vacillent, ut venustissimum Persepolitanum *capitulum*, quod, quamvis loco motum, centum ante Niebuhrium annos minime collapsum (Vide: The philosophical transactions abridged, t. III, p. 547) Niebuhrius vidit; loco motum, nec vero collapsum viderunt hoc etiam Flandinius, Texierus et recentiores viatores».

Verbis eruditi Typographi nil addere habeo, quum optimus judex, quantum facta ab eo verbis ejus respondeant, ipse est liber, quem tantum adamavit.

Laudi tamen ejus adjiciendae non est quin praeteream hunc Persicis antiquitatibus etiam e Graecis, sed Persicas res cummaxime attingentes, Canusinae nempe praestantissimae amphorae e tenuissima argilla confectae, quaeque ad *Magnae*, sine dubio, *Graeciae* tempora refertur atque nunc in Neapolitano Burbonico Museo asservatur, imagines, ad apographa in *Londi-*

nensibus imaginibus ornatis ephemeredibus (Illustrated London News, 14 Febr. 1857) et Eduardi Gerhardi *Archaeologicis* (Archäologische Zeitung, herausg. von Ed. Gerhard, Taf. CIV), a me cum illo communicata, laetissimo animo, postquam elegantissime has ligno incidi curaverit, adjunxisse. Neque his contentus, etiam

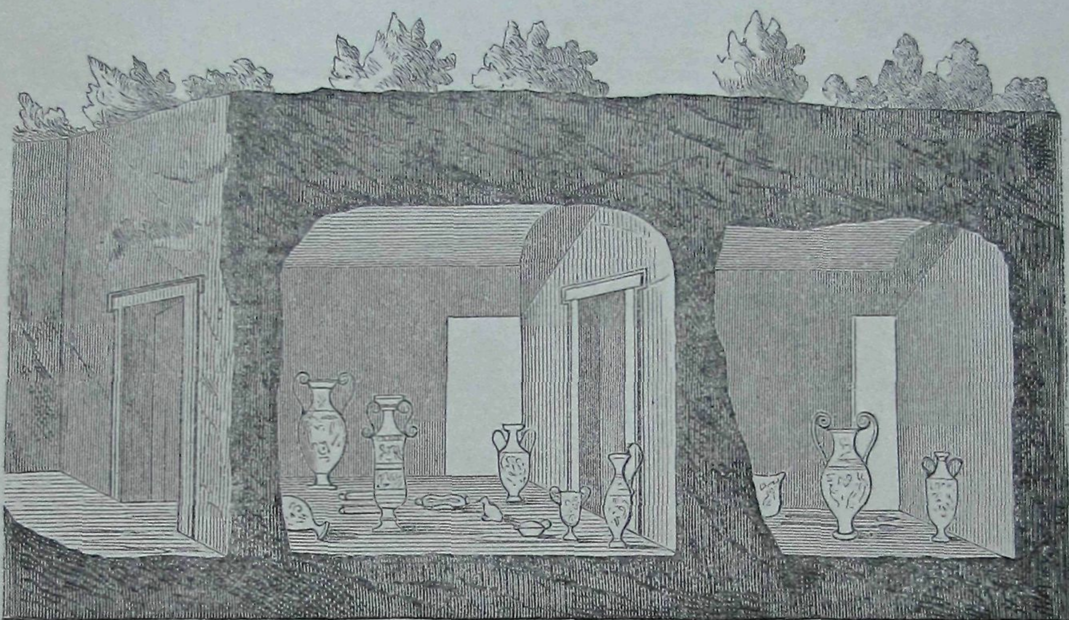

Hypogeum Canusinum (ubi amphora Darium H. consultantem exhibens est inventa), ad f. Gerhardi (Gräber zu Canosa).

sepulchri imaginem, ubi amphora est inventa, proprio motu, ex iisdem Gerhardi ephemeridibus (tab. CIV) accuratissime, in libri nostri usum, depingi atque ligno itidem incidi curavit. Imagines Canusinae amphorae proximas Praefationis nostrae paginas occupant. Et profecto, amphora haec, ob praestantissimas suas imagines, dignissimum, puto, honorem in libro nostro accepit, quarum explicationem, etiamsi ipsae oculis lectorum occurrunt, non pigebit forsan hic, opiniones doctissimorum virorum sequendo, quamvis leviter attingere.

Magna amphora Darii Hystaspi —

Pars generalis: Darii consilium. Pugna cum Amazonibus superne.

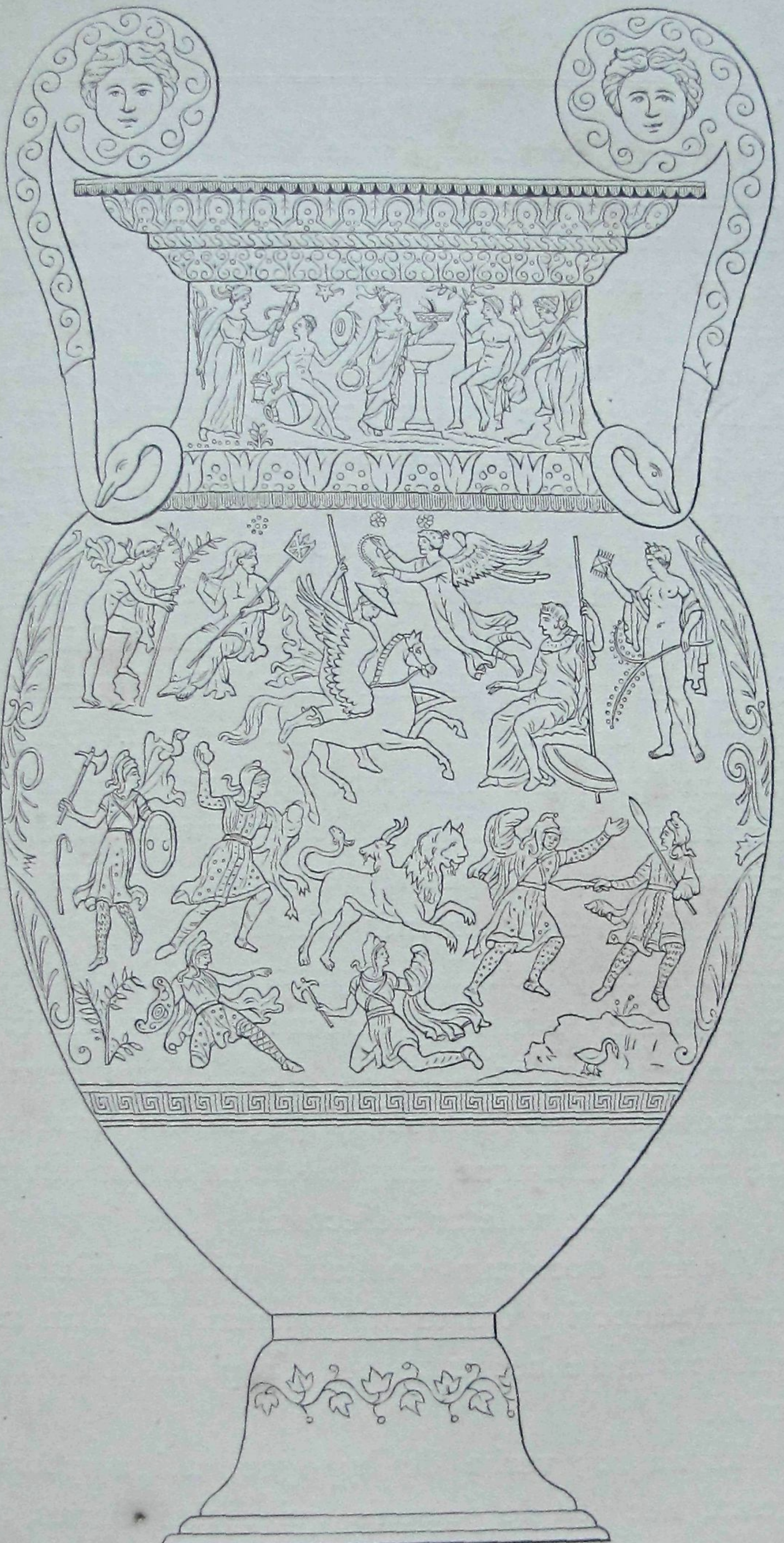

– Neapolitana sive Canusina, ad f. Gerhardi.

Pars opposita: Bellerophontis pugna cum Chimaera. Superne teleta.

In media frontis amphorae imaginum serie Darius de bello Graecis inferendo cum Persici imperii optimatibus consulens inducitur, jamque bellum decretum esse videtur. Series inferior medio loco tributorum exactorem, e gente probabiliter Ionica, mensae argentariae, in qua quot quae Persici imperii provincia talenta solvere in bellum cum Graecis debeat est descriptum, insidentem exhibet; ipsæque Asiaticae provinciae ultro ad hunc, sub diversarum virginum specie, cum nummis rebusque pretiosis advolant. Series superior Græciam, sub specie virginis tristiori vultu, in quam Bellona ('Αρά) ab Asia, quae jam e finibus suis (itidem sub specie virginis, terminalis Hermae basi insidentis) exierat, emissa irruere gestit. Sed ante Græciam processit Minerva, ipseque Juppiter huic tutandae properat, aliique Dei sequuntur. Hominum decreta, quamvis amplissima, nil contra divina valere hac imaginum serie ostendi videtur. In opposita amphorae parte pugna Bellerophontis cum Chimæra, a quo portento Asia olim Græcae originis herois ope liberata erat, est exhibita. Superne, exitum versus, in parte adversa, cum Amazonibus pugna, in aversa, nescio quae τελέτη; utrumque simpliciter, ut ornamenta additicia, ab artifice videtur adjectum.

Virorum doctorum opinioni, qui Canusinam amphoram tempori proxime Marathoniam pugnam subsequenti pertinere censent, mea ex parte, paratissimus accedo.

His aliquot verba de hypogeo, ubi amphora est inventa, nec non de personis, quibuscum Darius, super

adversa ejus parte, consilium habere videtur, e doctissimorum archæologorum, E. Gerhardi et E. Curtii, commentationibus excerpta, lectorum commodo subjungere placet:

«.... Es erfolgte dieser neue Fund (hypogeum scil. cum Darii amphora)... ohnweit des Trajansbogens, der unter dem Namen *Porta Varrense* als das hauptsächlichste Thor des alten Canusium in griechischer sowohl als römischer Zeit bekannt ist. In der Tiefe von 24 Palmen entdeckte man (1851) zwei Grabeskammern: man fand in einer derselben zwei vollständige Rüstungen aus Erz mit Vergoldung, in der andern sieben Vasen von seltener Vortrefflichkeit... Als drittes dieser Gefässe wird die uns bereits näher bekannte über 5 Palmen hohe, mit 60 Figuren bedeckte Inschriftvase des Perserkönigs Darius zugleich als Hauptstück der Sammlung bezeichnet...» (E. G., — Gräber zu Canosa, Archaeol. Zeit. 1857, col. 57).

«Wir müssen uns die auf dem mittleren Streifen dargestellte Versammlung im Halbkreise sitzend denken, zwei Räthe zur Rechten, zwei zur Linken des Grosskönigs; der Redner steht ihm gegenüber. Rechts vom Könige steht eine edle jugendliche Gestalt mit Schwert und Lanze. Bei einer so kleinen Anzahl von Personen ist nicht vorauszusetzen, dass solche, die bei der Handlung gar nicht betheiligt sind, wie etwa ein königlicher Leibwächter, in voller Gestalt zur Seite des Königs dargestellt seien. Es ist, wie Welcker annahm, der Oberfeldherr. Beim zweiten Zuge (490) waren zwei Oberfeldherrn und unter ihnen Datis, ein älterer Mann, der Erste. Es kann also nur der Feldherr des ersten Zugs gemeint sein, Mardonios, des Gobryas Sohn. Keine Gestalt war den Griechen bekannter und wichtiger; seine grosse Jugendlichkeit, welche den Stolz der zurückgesetzter Gegner besonders verletzte, ist in der Figur sehr deutlich ausgedrückt. Der Redende ist sein Gegner, Artaphernes, mit welchem die Griechen, ... am meisten zu thun hatten, ihr Hauptfeind im

persischen Lager (Her. V, 73)... ein betagter Mann in griechischem Gewande .. ist der Schützling des Artaphernes — Hippias».... (E. C., — Ueber die Dariusvase, ibid. coll. 112—113).

In libro edendo philologicis praecipue studiis, pro virili, me consulere voluisse Praefationis initio confessus sum. Sed quoniam fata voluerunt, ut non solum philologicis et archaeologicis, sed antiquae etiam geographiae illustrandae liber meus aliquid contulerit, in hoc ipsi mihi nisi paucissima vindico, quum omnia fere quae hanc, tabulis geographicis praesentibus, attinent in operibus amicissimorum mihi virorum, Spiegelii[1] et Justii[2], optime explanata invenissem unicaque mihi excerpendi cura relicta esset.

---

[1] Eranische Alterthumskunde von Fr. Spiegel. 1. Band. Geographie, Ethnographie und älteste Geschichte, Leipzig, 1871.

[2] Beiträge zur alten Geographie Persiens von Ferdinand Justi. (Duae Sectiones). Gießen.

CAJETANUS KOSSOWICZ.

Scribebam Petropoli anno 1872
mensis Martii 13/25 die.

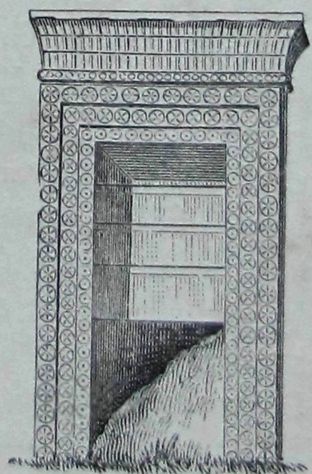

Præfationis additamentum.

Libro meo omnino jam absoluto, postquam officinae, sic fatis volentibus, longius ac par erat mansisset, novae clariss. Julii Oppertii Behistanensis nec non Persepolitanae I et Naqširustamensis b) aliquot locorum correctiones et explicationes in Asiaticis Parisiensibus Ephemeridibus (Journ. As. Févr.-Mars 1872) apparuerunt, quae quum ingeniosissimae sunt, non potui quin laeto animo opportunitatem has etiam vel breviter hic percensendi arriperem.

Locum mancum Behist. IV, 13, qui vulgo sonat: *upariy abastâm* cet., Oppertius legit: *apariy abastâm upariyâyam, naiy uvârim utâ druvaçtam zaura akunavam*, totumque hunc §-phum vertit sequentibus: «Je ne fus ni méchant, ni menteur, ni violent, ni moi, ni ma race: je régnai selon la Loi (cette loi, c'est l'Avesta même), je ne commis de violences ni contre l'usage *(uvârim)*, ni contre le droit *(druvaçtam)*.»

Avesta ergo, ad hanc explicationem, palaeo-Persice sonabat *Abastâ*.

Ibid. 5. pro *duruša* Oppertius legit: «*duruvâ* (scr. *dhruva*, zend *drva*, persan *druva)*».

Ibid. 9. pro *hamahyâyâ duvartam: hamahyâyâ tharda kartam*.

Ibid. 14 pro *avaiy mâ daustâ avaiy ahifrastâdiy parśâ*: *avaiy mâ daustâ* azdiy avaiy rastâdiy *parçâ*, à ceux-là ne sois pas ami, ceux-là punis, selon la justice. *Rastâdiy*, ajit vir doctissimus, semble être le locatif d'un mot perse d'où provient le persan *rastâd* «salaire».

Ibid. 16 pro *ǵadanautuv*: *vazarkam kunautuv*, qu'il fasse grandir.

In Inscriptione Darii H. Persepolitana I., 3. vocem *duvaiśtam* legit *duvaisantam*, totumque §-phum vertit sequentibus: «si tu (Ormazd) dis: «Ce sera ainsi,» je ne craindrai rien d'un ennemi. Protége le peuple perse. Si le peuple est protégé, la *Siyâtis*, qui a anéanti le méchant, pourra toujours, ô Ahura, trouver un asile dans cette maison.»

De voce Siyâti jam notavi in Praef. p. IX.

In Naqśirustamensi inscriptione b), incipiendo a manca litera 1-mi §-phi *u*, sic §-phi voces supplet, corrigit atque interpretatur:

[*Hacâ tyanâ*] *u* [*vâris ut*] *â druvaçtam upariy* [*Dâraya*] *vum khsâyathiyam upar* [*iyaya.*]

«Par la volonté duquel (d'Ormazd) l'usage et le droit régnèrent au-dessus du roi Darius.»

Vocem *Zend* à palaeo-Persica radice *ǵad*=*ǵand*, *supplicare*, deducit. «*Avesta u zend*, ajit vir doctissimus, terme par lequel les Persans désignent ce qu'apporta Zoroastre, et dont on a fait *Zendavesta*, veut donc dire simplement *la loi et la prière*.

Pazend est *upazanda*, «ajouté au *zend*», et se trouve avec le zend dans la relation de l'Upavéda avec le Véda.»

Rationes, quibus vir doctissimus, praecitatas palaeo-Persicorum textuum lectiones mutando hisque novum sensum tribuendo, innixus est, ipsa Parisiensium ephemeridarum commentatio lectissime enarrat. His tamen accedere, quum nisi analogia neo-Persicae dialectus ipsiusque maximam partem enarratoris sagacitate nitentur, archetypis utique vel absentibus vel dicentibus, me quidem sentiente, dissimilia, in praesentia abstinendum esse puto; non tamen absque utilitate doctissimi viri conjecturas cum aliis, quas liber continet, certe benignus lector conferre poterit.

In novissimo earundem ephemeridarum fasciculo (Juin 1872) idem vir clarissimus novam Assyricae Susianae Artaxerxis Inscriptionis *b.* versionem edidit, quam hic itidem, majori lectorum commodo, verbis ipsius, subjungere placet:

«Voici ce que dit le roi Artaxerxès, grand roi, roi des rois, roi des pays de l'univers entier, fils du roi Darius, de Darius, fils du roi Artaxerxès, d'Artaxerxès, fils du roi Xerxès, de Xerxès, fils du roi Darius, de Darius, fils d'Hystaspès, Achéménide.

«Ce palais, nommé *apadâna*, Darius, mon trisaïeul, le construisit dans les temps anciens. Sous Artaxerxès, mon grand-père, les flammes le dévorèrent. Par la grâce d'Ormazd, d'Anahit et de Mithra, j'ai bâti à neuf cet *apadâna*. Qu'Ormazd, Anahit et Mithra me protégent contre tout désastre, et tout ce que j'ai fait, comme, jusqu'ici, ils ne l'ont ni infesté, ni endommagé.»

Ad hanc interpretationem 2-di Palaeo-Persicae Inscriptionis §-phi 2-dam periodum clariss. Oppertius complet sequentibus:

[*U*] *pâ Artakh* [*sathrâ n'yâ*] *kama*, [*athaućiy*.]

Assyricae voces, ad clariss. Oppertium sonant: «*ina pane Artaksatsu abu abıya ısatuv tatakkalsu* sub Artaxerxe, avo meo, flamma devoravit eam.»

ARCHETYPA.

ARCHETYPA.

I.

INSCRIPTIO CYRI.

1. Pilastrum Cyri, ad F. Flandini.

I.

INSCRIPTIO CYRI.

M.

Inscriptio Murghabi.

𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎤𐎢𐎽𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐏃
𐎧𐎠𐎶𐎴𐎡𐏁𐎡𐎹 2.

2. SEPULCHRUM CYRI.

3. PILASTRUM CYRI, AD F. KER-PORTERI.

II.

INSCRIPTIONES DARII HYSTASPI.

4. Mons Behistani, ad f. Ker-Porteri.

5. ALTERA FACIES BEHISTANI, AD F. FLANDINI.

6. Montis Behistani facies inscriptiones portans.

II.

INSCRIPTIONES DARII HYSTASPI.

Inscriptiones Behistani.

Tabula I.

1. 𐏐𐎠𐎭𐎶𐏐𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐏐𐎺𐏀𐎼𐎣𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎠𐎴𐎠𐎶𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐏐𐎱𐎠𐎼𐎿𐎡𐎹𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐏐𐎭𐏃𐎹𐎢𐎴𐎠𐎶𐏐𐎻𐎡𐏁𐎫𐎠𐎿𐎱𐏃𐎹𐎠𐏐𐎱𐎢𐏂𐏐𐎠𐎼𐏁𐎠𐎶𐏃𐎹𐎠𐏐𐎴𐎱𐎠𐏐𐏃𐎧𐎠𐎶𐎴𐎡𐏁𐎡𐎹𐏐 3.

2. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹𐏐𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐏐𐎶𐎴𐎠𐏐𐎱𐎡𐎫𐎠𐏐𐎻𐎡𐏁𐎫𐎠𐎿𐎱𐏐𐎻𐎡𐏁𐎫𐎠𐎿𐎱𐏃𐎹𐎠𐏐𐎱𐎡𐎫𐎠𐏐𐎠𐎼𐏁𐎠𐎶𐏐𐎠𐎼𐏁𐎠𐎶𐏃𐎹𐎠𐏐𐎱𐎡𐎫𐎠𐏐𐎠𐎼𐎡𐎹𐎠𐎼𐎶𐎴𐏐𐎠𐎼𐎡𐎹𐎠𐎼𐎶𐎴𐏃𐎹𐎠𐏐𐎱𐎡𐎫𐎠𐏐𐎨𐎡𐏁𐎱𐎡𐏁𐏐𐎨𐎡𐏁𐎱𐎡𐏁𐏐𐎱𐎡𐎫𐎠𐏐𐏃𐎧𐎠𐎶𐎴𐎡𐏁𐏐 6.

3. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹𐏐𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐏐𐎠𐎺𐏃𐎹𐎼𐎠𐎮𐎡𐎹𐏐𐎺𐎹𐎶𐏐𐏃

[illegible] 8.

4. [illegible] 11.

5. [illegible] 12.

6. [illegible] 17.

7. [illegible] 20.

8. [illegible] 24.

9. [illegible] 26.

10. [illegible]

[illegible] 35.

II. [illegible]

𐎠𐎴𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎠𐎺 𐏐 𐎧𐏁𐏂𐎶 𐏐 𐏃𐎢𐎺 𐏐
𐎠𐎥𐎼𐎲𐎠𐎹𐎫𐎠 𐏐 𐎥𐎼𐎶𐎱𐎭𐏃𐎹 𐏐 𐎶𐎠
𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐏒𐏒𐏒𐏒𐏑 𐏐 𐎼𐎢𐎨𐎲𐎡𐏁 𐏐 𐎰𐎣𐎫𐎠 𐏐 𐎠𐏃 𐏐
𐎠𐎺𐎰𐎠 𐏐 𐎧𐏁𐏂𐎶 𐏐 𐎠𐎥𐎼𐎲𐎠𐎹𐎫𐎠 𐏐
𐎱𐎿𐎠𐎺 𐏐 𐎣𐎲𐎢𐎪𐎡𐎹 𐏐 𐎢𐎺𐎠𐎶𐎼𐏁𐎡
𐎹𐎢𐏁 𐏐 𐎠𐎶𐎼𐎡𐎹𐎫𐎠 𐏐 43.

12. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎡𐎫 𐏐 𐎧𐏁𐏂𐎶 𐏐 𐎫𐎹 𐏐 𐎥𐎢
𐎶𐎠𐎫 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎶𐎦𐎢𐏁 𐏐 𐎠𐎮𐎡𐎴𐎠 𐏐 𐎣𐎲𐎢
𐎪𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎡𐎫 𐏐 𐎧𐏁𐏂𐎶 𐏐 𐏃𐎨𐎠 𐏐 𐎱𐎽𐎢
𐎻𐎡𐎹𐎫 𐏐 𐎠𐎶𐎠𐎧𐎶 𐏐 𐎫𐎢𐎶𐎠𐎹𐎠 𐏐
𐎠𐏃 𐏐 𐎱𐎿𐎠𐎺 𐏐 𐎥𐎢𐎶𐎠𐎫 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎶𐎦𐎢𐏁 𐏐 𐎠𐎮𐎡𐎴𐎠 𐏐 𐎣𐎲𐎢𐎪𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎢
𐎫𐎠 𐏐 𐎱𐎠𐎼𐎿𐎶 𐏐 𐎢𐎫𐎠 𐏐 𐎶𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎢
𐎫𐎠 𐏐 𐎠𐎴𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎠𐎺 𐏐 𐏃𐎢𐎺 𐏐 𐎠𐎹
𐎿𐎫𐎠 𐏐 𐎢𐎺𐎠𐎡𐎱𐏁𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎤𐎢𐎫𐎠 𐏐
𐏃𐎢𐎺 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎲𐎺 𐏐 48.

13. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎴𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐏃 𐏐 𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎴𐎡𐎹 𐏐
𐎱𐎠𐎼𐎿 𐏐 𐎴𐎡𐎹 𐏐 𐎶𐎠𐎭 𐏐 𐎴𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎶𐎠
𐎧𐎶 𐏐 𐎫𐎢𐎶𐎠𐎹𐎠 𐏐 𐎣𐎿𐎨𐎡𐎹 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎠
𐎺𐎶 𐏐 𐎥𐎢𐎶𐎠𐎫𐎶 𐏐 𐎫𐎹𐎶 𐏐 𐎶
𐎦𐎢𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐏂𐎶 𐏐 𐎮𐎡𐎫𐎶 𐏐 𐎨𐎧𐎼𐎡
𐎹𐎠 𐏐 𐎣𐎠𐎼𐏁𐎡𐎶 𐏐 𐏃𐎨𐎠 𐏐 𐎭𐎼𐎿𐎶 𐏐
𐎠𐎫𐎼𐎿 𐏐 𐎣𐎠𐎼𐎶 𐏐 𐎺𐎿𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎺𐎠𐎩
𐎴𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎱𐎼𐎴𐎶 𐏐 𐎲𐎼𐎮𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠
𐎭𐎠𐎴𐎠 𐏐 𐎠𐎺𐏃𐎹𐎼𐎠𐎮𐎡𐎹 𐏐 𐎣𐎠𐎼𐎶 𐏐

[illegible] 61.

14. [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

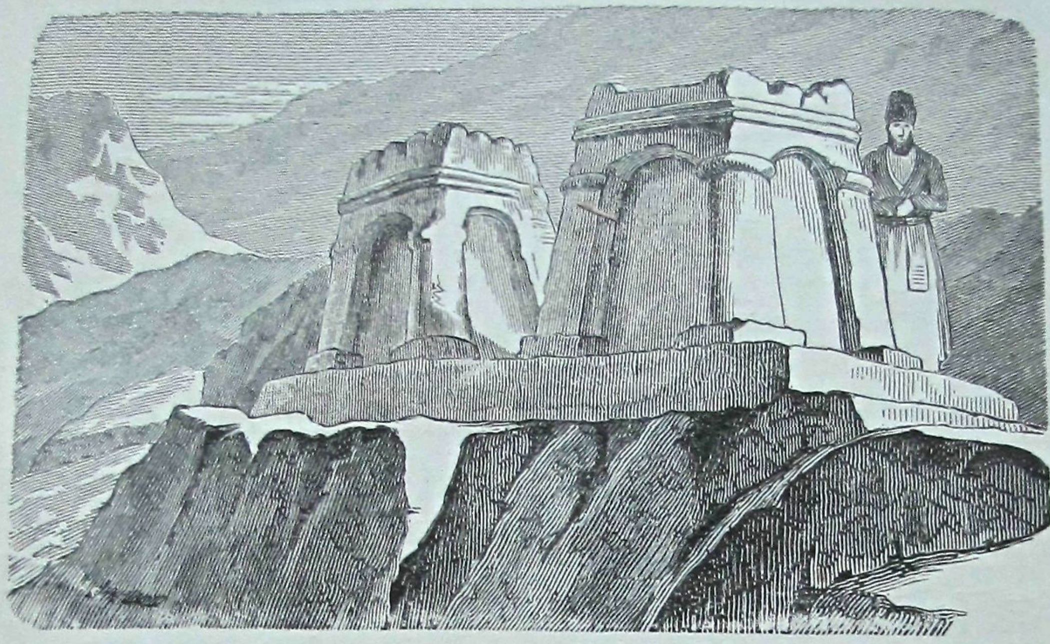

7. Altaria ignicola.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

71.

15.

72.

16.

[illegible] . 81.

17. [illegible] . 83.

18. [illegible] . 90.

19. [illegible]

96.

Tabula II.

1.

[illegible] 5.

2. [illegible] 8.

3. [illegible] 11.

4. [illegible] 13.

5. [illegible]

17.

6.

[illegible] 29.

7. [illegible] 37.

8. [illegible]

[illegible] 42.

9. [illegible] 49.

10. [illegible]

57.

II.

𐎣𐎠𐎼𐎶 𐏐 𐎫𐎹𐎶 𐏐 𐏃𐎷𐎡𐏂𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎩 𐏐
𐎺𐎿𐎡𐎹 𐏐 𐎰𐎢𐎼𐎺𐎠𐏃𐎼𐏃𐎹 𐏐 𐎶𐎠
𐏃𐎹𐎠 𐏐 ...𐎡𐎹𐎶𐎴𐎶 𐏐 𐎱𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎺𐎰𐎠
𐏁𐎠𐎶 𐏐 𐏃𐎶𐎼𐎴𐎶 𐏐 𐎣𐎼𐎫𐎶 𐏐 𐎱𐎿𐎠𐎺 𐏐
𐎺𐎢𐎷𐎡𐎿 𐏐 𐎨𐎡𐎫𐎠 𐏐 𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐎠𐎶𐎠
𐎴𐎹 𐏐 𐎠𐎼𐎷𐎡𐎴𐎡𐎹 𐏐 𐎹𐎠𐎫𐎠 𐏐 𐎠𐎭𐎶 𐏐
𐎠𐎼𐎿𐎶 𐏐 𐎶𐎠𐎭𐎶 𐏐 63.

12. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎱𐎿𐎠𐎺 𐏐 𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎴𐎡𐎩𐎠𐎹𐎶 𐏐
𐏃𐎨𐎠 𐏐 𐎲𐎠𐎲𐎡𐎽𐎢𐏁 𐏐 𐎠𐏁𐎡𐎹𐎺𐎶 𐏐 𐎶𐎠
𐎭𐎶 𐏐 𐎹𐎰𐎠 𐏐 𐎶𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎱𐎼𐎠𐎼𐎿𐎶 𐏐
𐎤𐎢𐎯𐎽𐎢𐏁 𐏐 𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎺𐎼𐎭𐎴𐎶 𐏐 𐎶𐎠
𐎭𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎺𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎢𐎺 𐏐 𐎳𐎼𐎺𐎼𐎫𐎡𐏁 𐏐
𐏃𐎹 𐏐 𐎶𐎠𐎭𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎥𐎢
𐎲𐎫𐎠 𐏐 𐎠𐎡𐏁 𐏐 𐏃𐎭𐎠 𐏐 𐎣𐎠𐎼𐎠 𐏐 𐎱𐎫𐎡𐏁 𐏐
𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐏃𐎶𐎼𐎴𐎶 𐏐 𐎨𐎼𐎫𐎴𐎡𐎹 𐏐 𐎱𐎿𐎠
𐎺 𐏐 𐏃𐎶𐎼𐎴𐎶 𐏐 𐎠𐎤𐎢𐎶𐎠 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶
𐏀𐎭𐎠𐎶𐎡𐎹 𐏐 𐎢𐎱𐎿𐎫𐎠𐎶 𐏐 𐎠𐎲𐎼 𐏐 𐎺
𐏁𐎴𐎠 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠𐏃 𐏐 𐎣𐎠𐎼𐎶 𐏐
𐎫𐎹𐎶 𐏐 𐎳𐎼𐎺𐎼𐎫𐎡𐏁 𐏐 𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎠𐎩
𐎴𐎶 𐏐 𐎺𐎿𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎯𐎢𐎣𐎴𐎡𐏁 𐏐 𐎶𐎠
𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐏓𐏓𐏑𐏑𐏑𐏑𐏑𐏑 𐏐 𐎼𐎢𐎨𐎲𐎡𐏁 𐏐 𐎰𐎣𐎫𐎠 𐏐 𐎠𐏃 𐏐
𐎠𐎺𐎰𐎠 𐏐 𐏃𐎶𐎼𐎴𐎶 𐏐 𐎠𐎤𐎢𐎶𐎠 𐏐 70.

13. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎱𐎿𐎠𐎺 𐏐 𐏃𐎢𐎺 𐏐 𐎳𐎼𐎺
𐎼𐎫𐎡𐏁 𐏐 𐏃𐎭𐎠 𐏐 𐎣𐎶𐎴𐎡𐎲𐎡𐏁 𐏐 𐎠𐎿𐎲𐎠𐎼𐎡
𐎲𐎡𐏁 𐏐 𐎠𐎸𐎢𐎰 𐏐 𐎼𐎥𐎠 𐏐 𐎴𐎠𐎶𐎠 𐏐 𐎭
𐏃𐎹𐎠𐎢𐏁 𐏐 𐎶𐎠𐎭𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎺𐎭𐎠 𐏐 𐎠𐏁𐎡𐎹

[illegible] 78.

14. [illegible]

[cuneiform text] 91.

15. [cuneiform text] 92.

16. [cuneiform text] 98.

Tabula III.

1. [illegible] 9.

2. [illegible] 10.

3. [illegible]

𐎴𐎠 𐏐 𐎲𐎭𐎣 𐏐 𐎲𐎠𐎧𐎫𐎼𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎧𐏁𐏂𐎱𐎠
𐎺𐎠 𐏐 𐎠𐎲𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎺𐎶 𐏐 𐎠𐎺𐎰𐎠𐏁𐎡𐎹 𐏐
𐎠𐎰𐏃𐎶 𐏐 𐎱𐎼𐎡𐎮𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎺𐎶 𐏐 𐎣𐎠
𐎼𐎶 𐏐 𐎩𐎮𐎡𐎹 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎶𐎴𐎠 𐏐 𐎴𐎡𐎹 𐏐 𐎥𐎢
𐎲𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎱𐎿𐎠𐎺 𐏐 𐎭𐎠𐎭𐎼𐏁𐎡𐏁 𐏐 𐏃𐎭𐎠 𐏐
𐎣𐎠𐎼𐎠 𐏐 𐎠𐏁𐎡𐎹𐎺 𐏐 𐏃𐎶𐎼𐎴𐎶 𐏐 𐎠𐎤𐎢
𐎴𐎢𐏁 𐏐 𐏃𐎭𐎠 𐏐 𐎶𐎠𐎼𐎥𐎹𐎡𐎲𐎡𐏁 𐏐 𐎠𐎢𐎼
𐎶𐏀𐎭𐎠𐎶𐎡𐎹 𐏐 𐎢𐎱𐎿𐎫𐎠𐎶 𐏐 𐎠𐎲𐎼 𐏐
𐎺𐏁𐎴𐎠 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠𐏃 𐏐 𐎣𐎠𐎼 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎶𐎴𐎠 𐏐 𐎠𐎺𐎶 𐏐 𐎣𐎠𐎼𐎶 𐏐 𐎫𐎹𐎶 𐏐 𐏃
𐎷𐎡𐏂𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎩 𐏐 𐎺𐎿𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐏂𐎡𐎹𐎠
𐎮𐎡𐎹𐏃𐎹 𐏐 𐎶𐎠𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐏔𐏒𐏑 𐏐 𐎼𐎢𐎨𐎲𐎡𐏁 𐏐
𐎰𐎣𐎫𐎠 𐏐 𐎠𐏃 𐏐 𐎠𐎺𐎰𐎠𐏁𐎠𐎶 𐏐 𐏃𐎶𐎼
𐎴𐎶 𐏐 𐎣𐎼𐎫𐎶 𐏐 19.

4. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎱𐎿𐎠𐎺 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎠𐎢𐏁 𐏐 𐎶𐎴𐎠 𐏐
𐎠𐎲𐎺 𐏐 𐎡𐎶 𐏐 𐎫𐎹 𐏐 𐎶𐎴𐎠 𐏐 𐎣𐎼𐎫𐎶 𐏐
𐎲𐎠𐎧𐎫𐎼𐎡𐎹𐎠 𐏐 20.

5. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐏑 𐏐 𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎺𐏃𐎹𐏀𐎭𐎠𐎫 𐏐
𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎫𐎠𐎼𐎺𐎠 𐏐 𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎺𐎼𐎭
𐎴𐎶 𐏐 𐎹𐎢𐎫𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎴𐎠𐎶𐎠 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎠𐎢𐏁 𐏐
𐎱𐎠𐎼𐎿𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎺𐎭𐎠 𐏐 𐎠𐎭𐎠𐎼𐎹 𐏐 𐏃𐎢𐎺 𐏐
𐎯𐎢𐎻𐎡𐎫𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎢𐎭𐎱𐎫𐎫𐎠 𐏐 𐎱𐎠
𐎼𐎿𐎡𐎹 𐏐 𐎣𐎠𐎼𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎠𐎺𐎰𐎠 𐏐 𐎠𐎰𐏃 𐏐
𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎲𐎼𐎮𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎷𐎡𐎹 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎤𐎢
𐎼𐎢𐏁 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐎱𐎿𐎠𐎺 𐏐 𐎣𐎠𐎼 𐏐 𐎱𐎠𐎼𐎿 𐏐
𐏃𐎹 𐏐 𐎻𐎰𐎠𐎱𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐏃𐎨𐎠 𐏐 𐎹𐎭𐎠𐎹𐎠 𐏐

28.

6.

40.

7. [illegible] 49.

8. [illegible] 52.

9. [illegible]

62.

10.

[illegible] 68.

11. [illegible] 74.

12. [illegible] 75.

13. [illegible]

[illegible] 82.

14. [illegible]

𐎠𐏃𐏐𐎠𐎺𐎰𐎠𐏐𐎠𐎺 . . . . 𐏐𐎠𐎱
𐎰𐎣𐎫𐎠𐏐𐎠𐏃𐏐𐎠𐎿𐎼𐎡𐎹𐎫𐎠𐏐 91.
𐎫𐎡𐎹𐏐𐎠𐎿𐎼𐎡𐎹𐎫𐎠𐏐

Tabula IV.

1. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹𐏐𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹𐏐𐎡𐎶𐏐𐎫𐎹𐏐𐎶𐎴𐎠𐏐𐎣𐎼𐎫𐎶𐏐𐎲𐎠
𐎲𐎡𐎼𐎢𐎺𐏐 2.

2. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹𐏐𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹𐏐𐎡𐎶𐏐𐎫𐎹𐏐𐎠𐎭𐎶𐏐𐎠𐎤𐎢𐎴𐎺𐎶𐏐
𐎺𐏁𐎴𐎠𐏐𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠𐏃𐏐𐎠𐏃𐏐𐏃𐎶
𐏃𐎹𐎠𐎹𐎠𐏐𐎰𐎼𐎭𐏐𐎱𐎿𐎠𐎺𐏐𐎹𐎰𐎠
𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎠𐏐𐏃𐎷𐎡𐏂𐎡𐎹𐎠𐏐𐎠𐎲𐎺𐏐
𐎠𐎭𐎶𐏐𐏓𐏐𐏃𐎶𐎼𐎴𐎠𐏐𐎠𐎤𐎢𐎴𐎺𐎶𐏐
𐎺𐏁𐎴𐎠𐏐𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠𐏃𐏐𐎠𐎭𐎶
𐏁𐎠𐎶𐏐𐎠𐎩𐎴𐎶𐏐𐎢𐎫𐎠𐏐𐏓𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹𐎠𐏐𐎠𐎥𐎼𐎲𐎠𐎹𐎶𐏐𐏑𐏐𐎥𐎢𐎶𐎠
𐎫𐏐𐎴𐎠𐎶𐏐𐎶𐎦𐎢𐏁𐏐𐎠𐏃𐏐𐏃𐎢𐎺𐏐
𐎠𐎮𐎢𐎽𐎢𐎪𐎡𐎹𐏐𐎠𐎺𐎰𐎠𐏐𐎠𐎰𐏃𐏐
𐎠𐎭𐎶𐏐𐎲𐎼𐎯𐎡𐎹𐏐𐎠𐎷𐎡𐎹𐏐𐏃𐎹𐏐
𐎤𐎢𐎼𐎢𐏁𐏐𐎱𐎢𐏂𐏐𐏃𐎢𐎺𐏐𐎱𐎠𐎼𐎿𐎶𐏐
𐏃𐎷𐎡𐏂𐎡𐎹𐎶𐏐𐎠𐎤𐎢𐎴𐎢𐏁𐏐𐏑𐏐𐎠𐏂𐎡𐎴𐏐𐎴𐎠
𐎶𐏐𐎢𐎺𐎩𐎡𐎹𐏐𐏃𐎢𐎺𐏐𐎠𐎮𐎢𐎽𐎢
𐎪𐎡𐎹𐏐𐎠𐎺𐎰𐎠𐏐𐎠𐎰𐏃𐏐𐎠𐎭𐎶𐏐
𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐏐𐎠𐎷𐎡𐎹𐏐𐎢𐎺𐎩𐎡𐎹𐏐
𐏃𐎢𐎺𐏐𐎢𐎺𐎩𐎶𐏐𐏃𐎷𐎡𐏂𐎡𐎹𐎶𐏐𐎠
𐎤𐎢𐎴𐎢𐏁𐏐𐎶𐎴𐎠𐏐𐏑𐏐𐎴𐎯𐎡𐎫𐎲𐎡𐎼𐏐𐎴𐎠
𐎶𐏐𐎲𐎠𐎲𐎡𐎽𐎢𐎻𐎡𐎹𐏐𐏃𐎢𐎺𐏐𐎠𐎮𐎢𐎽𐎢

[illegible] 31.

3. [illegible] 32.

4. [illegible] 36.

5. [illegible] 40.

6. [illegible]

[illegible] 43.

7. [illegible] 45.

8. [illegible] 50.

9. [illegible] 52.

10. [illegible]

[cuneiform] 56.

11. [cuneiform] 59.

12. [cuneiform] 61.

13. [cuneiform]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . 67.

14. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . 69.

15. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] . 72.

16. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎫𐎢𐎶𐎠 𐏐 𐎺𐎿𐎡𐎹 𐏐 𐎲𐎡𐎹𐎠 𐏐
𐎢𐎫𐎠 𐏐 𐎭𐎼𐎥𐎶 𐏐 𐎩𐎡𐎺𐎠 𐏐 𐎢𐎫𐎠 𐏐
𐎫𐎹 𐏐 𐎤𐎢𐎴𐎺𐎠𐏃𐎹 𐏐 𐎠𐎺𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎢
𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐 𐎶 … 𐎶 𐏐 𐎩𐎭𐎴𐎢𐎬𐎢𐎺 𐏐 76.

17. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎹𐎮𐎡𐎹 𐏐 𐎡𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐎮𐎡𐎱𐎡𐎶 𐏐
𐎡𐎶𐎡𐎺𐎠 𐏐 𐎱𐎫𐎡𐎣𐎼𐎠 𐏐 𐎺𐎡𐎴𐎠𐏃𐎹 𐏐 𐎻
𐎣𐎴𐎠𐏃𐎮𐎡𐏁 𐏐 𐎢𐎫𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎹𐎠𐎺𐎠 𐏐
𐎫𐎢𐎶𐎠 𐏐 𐎠𐏃𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎴𐎡𐎹𐎮𐎡𐏁 𐏐 𐎱𐎼𐎡
𐎲𐎼𐎠𐏃𐎹 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎩
𐎫𐎠 𐏐 𐎲𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎢𐎫𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎫𐎢𐎶𐎠 𐏐
𐎶𐎠 𐏐 𐎲𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎢𐎫𐎠 𐏐 𐎫𐎹 𐏐 𐎤𐎢𐎴𐎺𐎠
𐏃𐎹 𐏐 𐎠𐎺𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐 𐎴𐎡𐎣
𐎬𐎢𐎺 𐏐 80.

18. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎡𐎶𐎡𐎹 𐏐 𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎫𐎹𐎡𐎹 𐏐
𐎠𐎭𐎣𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎺𐎭𐎠 𐏐 𐎠𐏃𐎫 𐏐 𐎹𐎠𐎫𐎠 𐏐
𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎥𐎢𐎶𐎠𐎫𐎶 𐏐 𐎫𐎹𐎶 𐏐 𐎶
𐎥𐎢𐎶 𐏐 𐎠𐎺𐎠𐎩𐎴𐎶 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎲𐎼𐎮𐎡𐎹 𐏐
𐎠𐎥𐎢𐎲𐎫𐎠 𐏐 𐎠𐎭𐎣𐎡𐎹 𐏐 𐎡𐎶𐎡𐎹 𐏐 𐎶
𐎼𐎫𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐏃𐎶𐎫𐎧𐏁𐎫𐎠 𐏐 𐎠𐎵𐎢
𐏁𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎶𐎴𐎠 𐏐 𐎻𐎡𐎭𐎳𐎼𐎴𐎠 𐏐 𐎴𐎠𐎶 𐏐
𐎺𐎹𐎿𐎱𐎠𐎼𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐎱𐎠𐎼𐎿 𐏐
𐎢𐎫𐎠𐎴 𐏐 𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎰𐎢𐎧𐎼𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐
𐎱𐎠𐎼𐎿 𐏐 𐎥𐎢𐎲𐎽𐎢𐎺 𐏐 𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎶𐎼𐎯𐎢
𐎴𐎡𐎹𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐎱𐎠𐎼𐎿 𐏐 𐎻𐎡𐎭𐎼𐎴 𐏐
𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎲𐎥𐎠𐎲𐎡𐎥𐎴𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐
𐎱𐎠𐎼𐎿 𐏐 𐎲𐎥𐎲𐎢𐎧𐏁 𐏐 𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎭𐎠𐎬𐎢

[illegible] 86.

19. [illegible] 89.

Tabula V.

1. [illegible]

[illegible] 15.

2. [illegible] 18.

3. [illegible] 20.

4. [illegible] 31.

5. [illegible] 34.

6. [illegible] 36.

Inscriptiones Behistani minores.

A.

Super imagine Darii.

1. 𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎱𐎠𐎼𐎿𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎻𐏁𐎫𐎠𐎿𐎱𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐎠𐎼𐏁𐎠𐎶𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎴𐎱𐎠 𐏐 𐏃𐎧𐎠𐎶𐎴𐎡𐏁𐎡𐎹 𐏐 . 4.

2. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎶𐎴𐎠 𐏐 𐎱𐎡𐎫𐎠 𐏐 𐎻𐏁𐎫𐎠𐎿𐎱 𐏐 𐎻𐏁𐎫𐎠𐎿𐎱𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎡𐎫𐎠 𐏐 𐎠𐎼𐏁𐎠𐎶 𐏐 𐎠𐎼𐏁𐎠𐎶𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎡𐎫𐎠 𐏐 𐎠𐎼𐎡𐎹𐎠𐎼𐎶𐎴 𐏐 𐎠𐎼𐎡𐎹𐎠𐎼𐎶𐎴𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎡𐎫𐎠 𐏐 𐎨𐎡𐏁𐎱𐎡𐏁 𐏐 𐎨𐎡𐏁𐎱𐎡𐏁 𐏐 𐎱𐎡𐎫𐎠 𐏐 𐏃𐎧𐎠𐎶𐎴𐎡𐏁 𐏐 . 8.

3. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎺𐏃𐎹𐎼𐎠𐎮𐎡𐎹 𐏐 𐎺𐎹𐎶 𐏐 𐏃𐎧𐎠𐎶𐎴𐎡𐏁𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎰𐏃𐎹𐎠𐎶𐏃𐎹 𐏐 𐏃𐎨𐎠 𐏐 𐎱𐎽𐎻𐎡𐎹𐎫 𐏐 𐎠𐎶𐎠𐎫𐎠 𐏐 𐎠𐎶𐏃𐎹 𐏐 𐏃𐎨𐎠 𐏐 𐎱𐎽𐎻𐎡𐎹𐎫 𐏐 𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎠𐎶𐎠𐎧𐎶 𐏐 𐎫𐎢𐎶𐎠 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎠𐏃 𐏐 . 13.

4. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐏒𐏒𐏒𐏒 𐏐 𐎶𐎴𐎠 𐏐 𐎫𐎢𐎶𐎠𐎹𐎠 𐏐 𐎫𐎹𐎡𐎹 𐏐 𐎱𐎽𐎺𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎠𐏃 𐏐 𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎴𐎺𐎶 𐏐 𐏒𐏒𐏒𐏒𐏑 𐏐 𐎯𐎻𐎫𐎠𐎱𐎼𐎴𐎶 𐏐 𐎺𐎹𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎠𐎶𐏃𐎹 𐏐 . 18.

B.

Sub imagine prostrati hominis.

[illegible] 7.

C.

Super imagine primi stantium vinctorum hominum.

[illegible] 9.

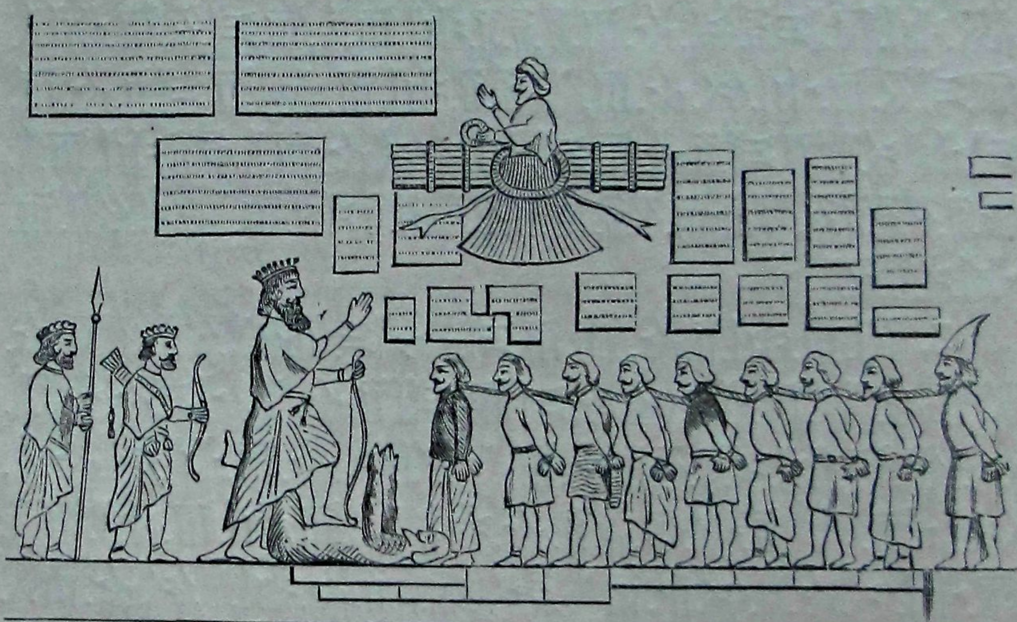

8. IMAGINES BEHISTANENSIS MONTIS, AD F. RAWL.

D.

Super imagine secundi vinctorum.

[illegible] 8.

E.

Super inferiori parte vestis tertii vincti.

[cuneiform text] 8.

F.

Super quarto vincto.

[cuneiform text] 6.

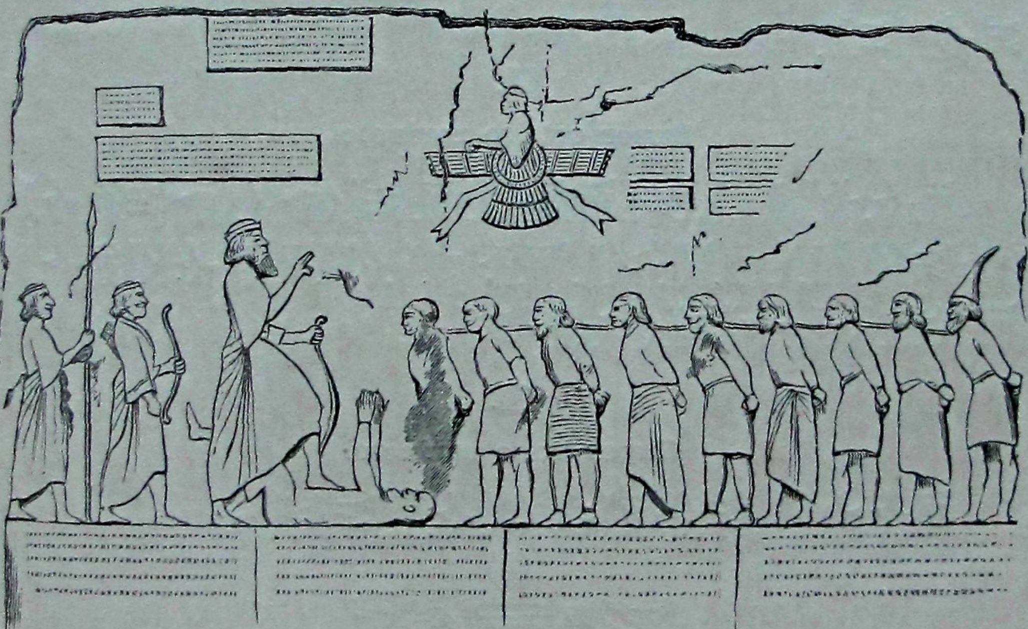

9. IMAGINES BEHISTANENSES, AD F. FLANDINI.

G.

Super quinto revincto.

[cuneiform text] 11.

H.

Super sexto revincto.

𐎡𐎹𐎶𐏐𐎺𐏃𐎹𐏀𐎭𐎠𐎫𐏐𐎠𐎯𐎢𐎽𐎢
𐎪𐎡𐎹𐏐𐎠𐎺𐎰𐎠𐏐𐎠𐎰𐏃𐏐𐎠𐎭𐎶𐏐𐎲
𐎼𐎮𐎡𐎹𐏐𐎠𐎷𐎡𐎹𐏐𐏃𐎹𐏐𐎤𐎢𐎼𐎢𐏁𐏐𐎱𐎢𐏂𐏐
𐎠𐎭𐎶𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐏐𐎠𐎷𐎡𐎹𐏐 9.

I.

Super septimo revincto.

𐎡𐎹𐎶𐏐𐎠𐎼𐎧𐏐𐎠𐎯𐎢𐎽𐎢𐎪𐎡𐎹𐏐𐎠
𐎺𐎰𐎠𐏐𐎠𐎰𐏃𐏐𐎠𐎭𐎶𐏐𐎴𐎲𐎢𐎤𐎭𐎼𐎨𐎼𐏐
𐎠𐎷𐎡𐎹𐏐𐏃𐎹𐏐𐎴𐎲𐎢𐎴𐎡𐎫𐏃𐎹𐎠𐏐𐎱𐎢𐏂𐏐
𐎠𐎭𐎶𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐏐𐎠𐎷𐎡𐎹𐏐𐎲𐎠𐎲𐎡
𐎼𐎢𐎺𐏐 11.

J.

Super octavo revincto.

𐎡𐎹𐎶𐏐𐎳𐎼𐎠𐎭𐏐𐎠𐎯𐎢𐎽𐎢𐎪𐎡𐎹𐏐
𐎠𐎺𐎰𐎠𐏐𐎠𐎰𐏃𐏐𐎠𐎭𐎶𐏐𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐏐
𐎠𐎷𐎡𐎹𐏐𐎶𐎼𐎥𐎢𐎺𐏐 6.

K.

Super nono revincto.

𐎡𐎹𐎶𐏐𐎿𐎤𐎢𐎣𐏐𐏃𐎹𐏐𐎿𐎣𐏐 2.

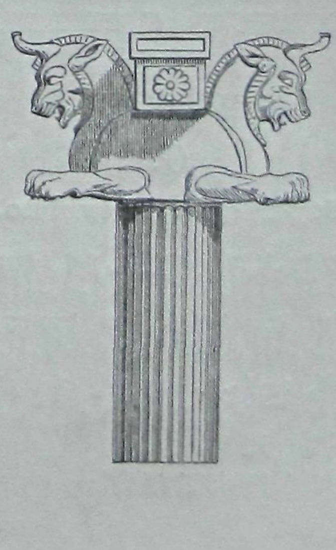

Inscriptio Alvandensis.

O.

1. 𐎲𐎥 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐
𐏃𐎹 𐏐 𐎡𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐎲𐎢𐎷𐎡𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎠𐎺𐎶 𐏐 𐎠𐎿𐎶𐎠𐎴𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐏁𐎡𐎹𐎠
𐎫𐎡𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎤𐎢
𐎴𐎢𐏁 𐏐 𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎳𐎼
𐎶𐎠𐎫𐎠𐎼𐎶 𐏐 . 11.

2. 𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎢
𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐏀𐎴𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡
𐎹 𐏐 𐎠𐏃𐎹𐎠𐎹𐎠 𐏐 𐎲𐎢𐎷𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎺𐏀
𐎼𐎣𐎠𐎹𐎠 𐏐 𐎯𐎢𐎼𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎱𐎡𐎹 𐏐 𐎻𐎡𐏁𐎫𐎠
𐎿𐎱𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐏃𐎧𐎠𐎶𐎴𐎡𐏁𐎡𐎹 𐏐 . 20.

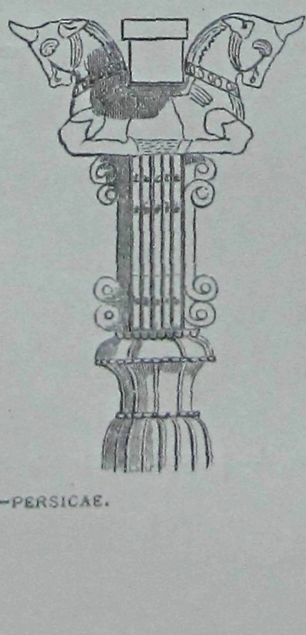

10. Fauces Alvandenses ad F. Flandini.

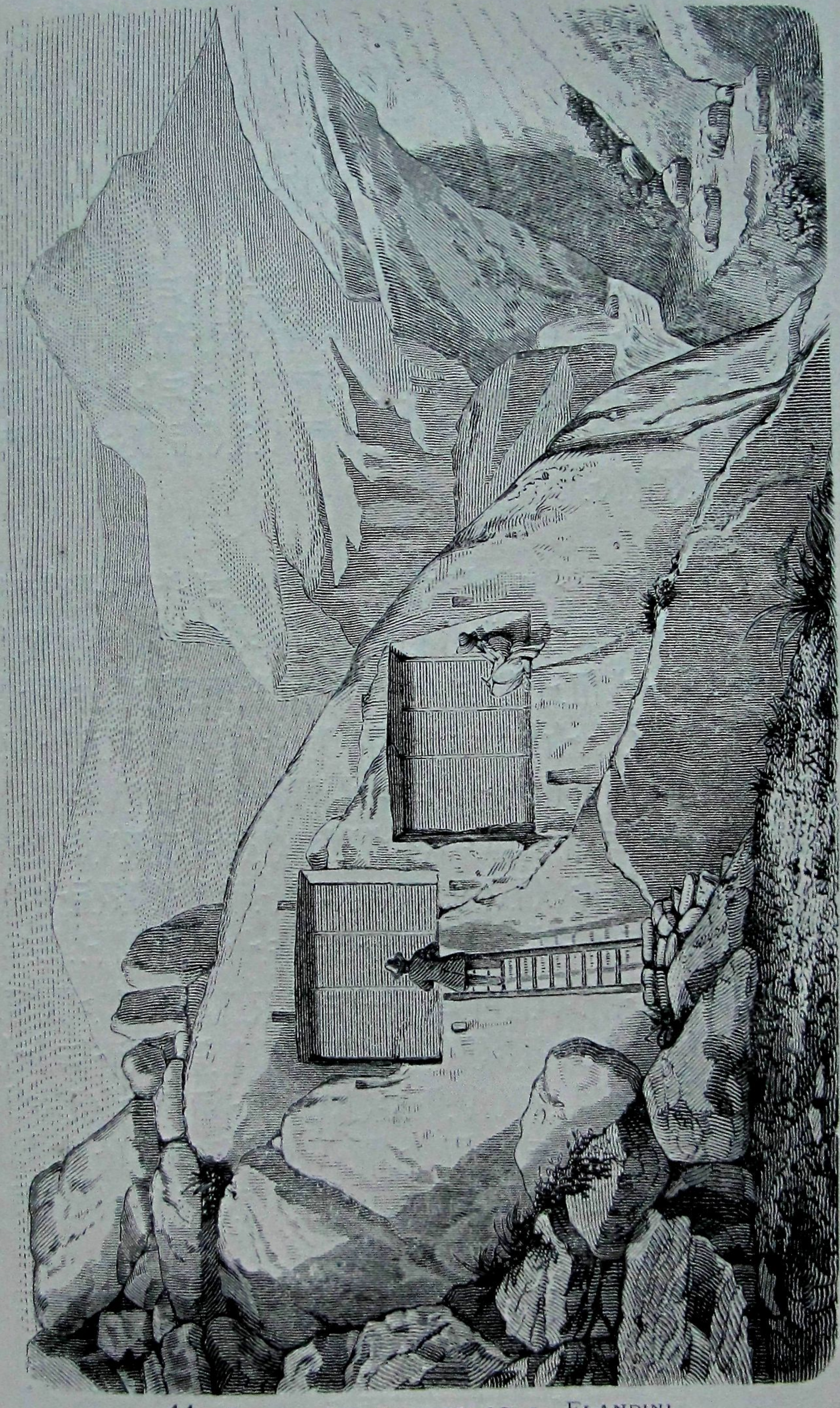

11. Saxum Alvandense ad F. Flandini.

ARCHETYPA.

Inscriptiones Suezenses.

a.

[illegible]

b.

1\. [illegible] 5.

2\. [illegible] 7.

3\. [illegible]

[illegible] . 12.

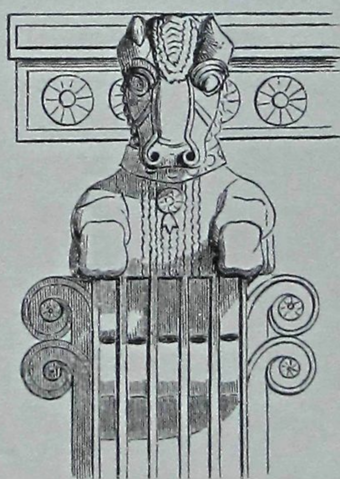

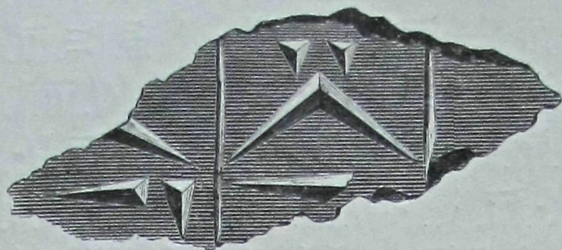

№ 1.

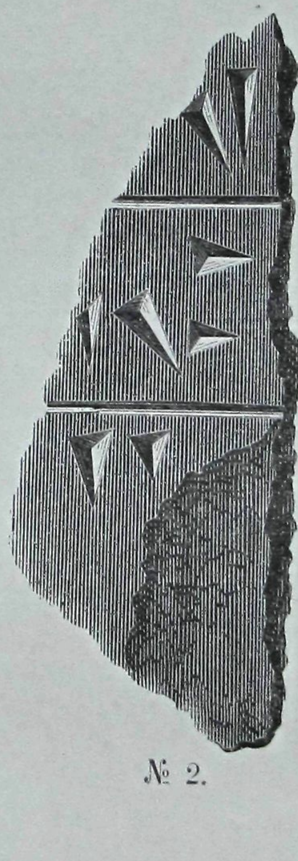

№ 2.

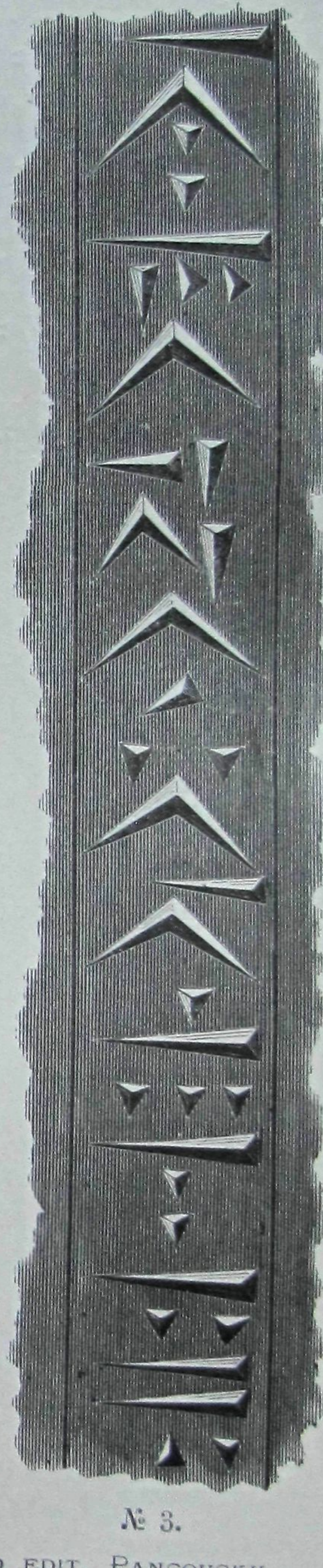

№ 3.

12. LITERAE CUNEATAE SUEZENSES AD EDIT. PANCOUCKII.

13. Imago Suezensis ad ed. Pancouckii.

14. ALTERA IMAGO MONUMENTI SUEZENSIS AD ED. DENONI.

Inscriptio Londinensis.

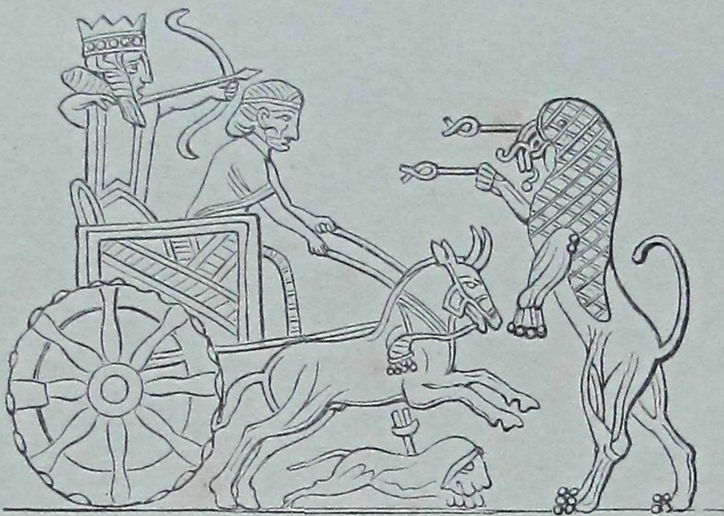

15. JMAGO CYLINDRI LONDINENSIS AD. F. G. RAWL.

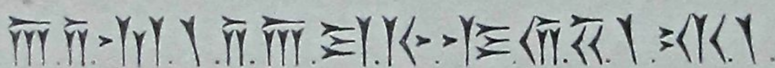

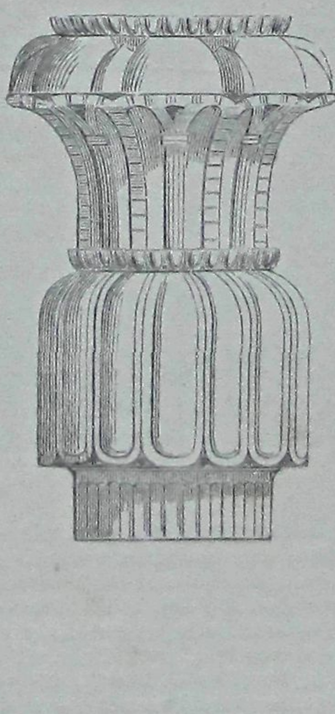

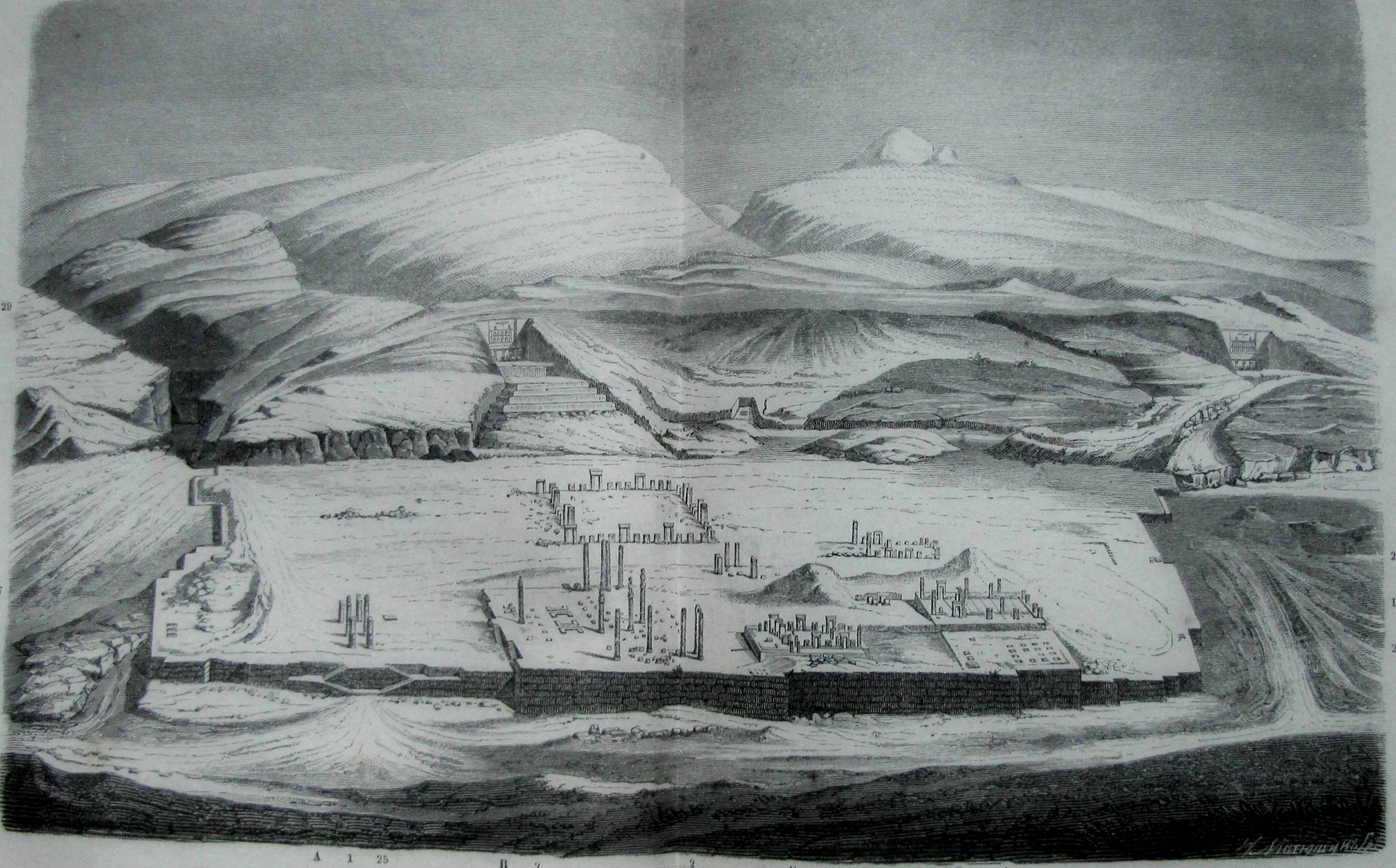

16. PERSEPOLIS PROSPECTUS ICHNOGRAPHIA, AD AUCTORIT. FLANDINI.

Contractior Persepolis ichnographiae descriptio, ad f. praecipue *Flandini.* **A.** Magnae scalae, ex planitie ad palatia ducentes (ad descriptiones *G. Rawlinsonii, Fergussonii* et *Texierii*). — **1.** Prima porticus (propylaea Xerxis). — **B.** Scalae caelato opere ornatae Xerxis atrii. — **2.** Magna columnarum series (auctore *Texiero:* «salle hypostyle», *Fergussonio* et *G. Rawlinsonio:* «hall of Xerxes», Xerxis super aquae ductibus aula). — **C-D.** Scalae palatii Darii. — **3.** Primum regale habitationi destinatum aedificium (auct. *Ferg.* et *G. Rawl.:* palatium Darii, *Tex:* gynaeceum, «le harem»). — **E-F.** Scalae palatii Xerxis. — **G.** Scalae palatii Artaxerxis Ochi (auct. *G. Rawl.*) — **4.** Secundum regale aedificium (auct. *Ferg.* et *G. Rawl:* aedificium inter meridiem et hibernum occidentem spectans, «south-west edifice»; auct. *G. Rawl.:* palatium Artaxerxis Ochi). — **5.** Tertium regale aedificium (auct. *Ferg.* et *G. Rawl.:* palatium Xerxis, *Texiero:* balnea, «les bains»). — **6.** Parvum palatium (auct. *Ferg.* et *G. Rawl.:* inter ortum brumalem et meridiem spectans aedificium, «south-east» edifice). — **7.** Porticus secunda (auct. *Texiero:* atrium dirutum, «salle detruite»; auct. *Ferg.* et *Rawl.:* «aedificium centrale»). — **8.** Palatium magnum (auct. *Ferg.* et *G. Rawl.:* atrium centum columnarum, «hall of 100 columns; *Tex.:* atrium thronorum, «salle des thrônes»). — **9.** Porticus tertia (*Ferg.* et *G. Rawl.:* propylaea in orientem spectantia, «eastern propylaea»). — **10.** Primum regium sepulchrum. — .... **11.** Secundum regium sepulchrum. — .... **14.** Inscriptiones super externo muro, aggerem praecingente (inscriptiones Darii H.). — **15.** Receptaculum 4 metra profundum, saxo excisum, «réservoir, taillé dans le rocher de 4 mètres de profondeur». — **16.** Muri, Persepolitanum dorsum statuminantes, saxis cyclopiis exstructi, «murs de soutenement en pierres irrégulieres (cyclopéens)». — .... **22.** Aquae ductuum subterraneorum, summis lapidum ordinibus constructorum, exitus, «sorties des aqueducs souterrains construits par assises de pierre». — .... **25.** Piscina, saxo in projecturae modum excisa, «bassin taillé dans le rocher en saillie au dessus du sol.» — .... **27.** Lapicidinae antiquae. — ..... **29.** Tumuli terrei.

(CETERA, QUAE HIC DESIDERANTUR, V. IN PERSEPOLIS ICHNOGRAPHIA AD EXORDIUM LIBRI.)

18. PALATIUM DARII H. (N 3), UBI SUNT POSTES, INSCRIPTIONE B ORNATI.

Inscriptiones Persepolitanae.

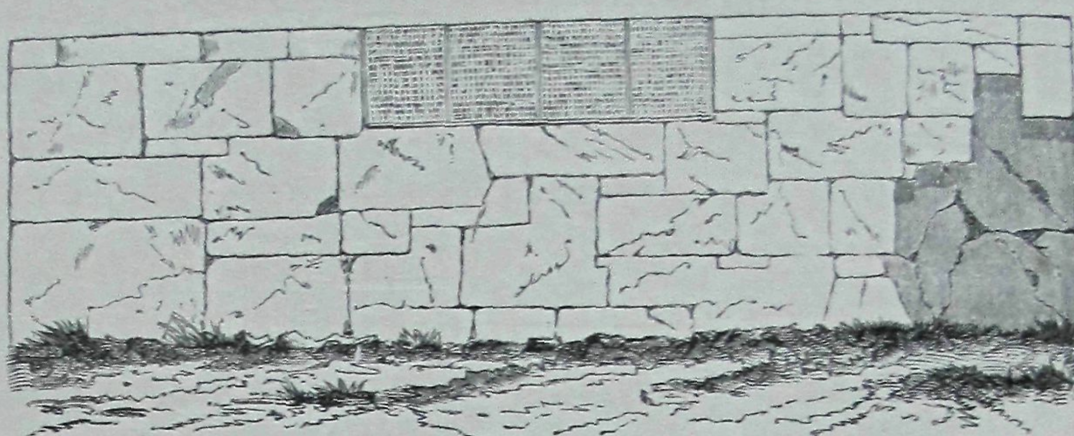

19. Pars muri, Persepolis palatia praecingentis, ubi sunt inscriptiones Darii H. H et I.

H.

Super muro, Persepolis palatia praecingente.

1. [illegible] 5.

2. [illegible]

𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐏃𐎨𐎠 𐏐 𐎠𐎴𐎡𐎹
𐎴𐎠 𐏐 𐎴𐎡𐎹 𐏐 𐎫𐎼𐎿𐎫𐎡𐎹 𐏐 12.

3. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎶𐎴𐎠 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐 𐎢𐎱
𐎿𐎫𐎠𐎶 𐏐 𐎲𐎼𐎬𐎢𐎺 𐏐 𐏃𐎭𐎠 𐏐 𐎻𐎡𐎰𐎡
𐎲𐎡𐏁 𐏐 𐎲𐎥𐎡𐎲𐎡𐏁 𐏐 𐎢𐎫𐎠 𐏐 𐎡𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐎭
𐏃𐎹𐎠𐎢𐎶 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐 𐎱𐎠𐎬𐎢𐎺 𐏐
𐏃𐎨𐎠 𐏐 𐏃𐎡𐎴𐎠𐎹𐎠 𐏐 𐏃𐎨𐎠 𐏐 𐎯𐎢𐏁𐎡𐎹𐎠
𐎼𐎠 𐏐 𐏃𐎨𐎠 𐏐 𐎭𐎼𐎢𐎥𐎠 𐏐 𐎠𐎲𐎡𐎹 𐏐 𐎡
𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎠𐎢𐎶 𐏐 𐎶𐎠 𐏐 𐎠𐎩𐎷𐎡
𐎹𐎠 𐏐 𐎶𐎠 𐏐 𐏃𐎡𐎴𐎠 𐏐 𐎶𐎠 𐏐 𐎯𐎢𐏁𐎡𐎹𐎠
𐎼𐎶 𐏐 𐎶𐎠 𐏐 𐎭𐎼𐎢𐎥 𐏐 𐎠𐎡𐎫 𐏐 𐎠𐎭𐎶 𐏐
𐎹𐎠𐎴𐎶 𐏐 𐎩𐎮𐎡𐎹𐎠𐎷𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶
𐏀𐎭𐎠𐎶 𐏐 𐏃𐎭𐎠 𐏐 𐎻𐎡𐎰𐎡𐎲𐎡𐏁 𐏐 𐎲𐎥𐎡𐎲𐎡𐏁 𐏐
𐎠𐎡𐎫𐎶𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐 𐎭𐎭𐎠
𐎬𐎢𐎺 𐏐 𐏃𐎭𐎠 𐏐 𐎻𐎡𐎰𐎡𐎲𐎡𐏁 𐏐 𐎲𐎥𐎡𐎲𐎡𐏁 𐏐 24.

I.

Altera inscriptio super muro, palatia praecingente.

1. 𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎢
𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎫𐎹𐎡𐏁𐎠𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎻𐎡
𐏁𐎫𐎠𐎿𐎱𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐏃𐎧𐎠𐎶𐎴𐎡
𐏁𐎡𐎹 𐏐 5.

2. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎺𐏁𐎴𐎠 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠𐏃 𐏐

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 18.

3. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 24.

B.

Super postibus in Darii H. palatio; p. 61.

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

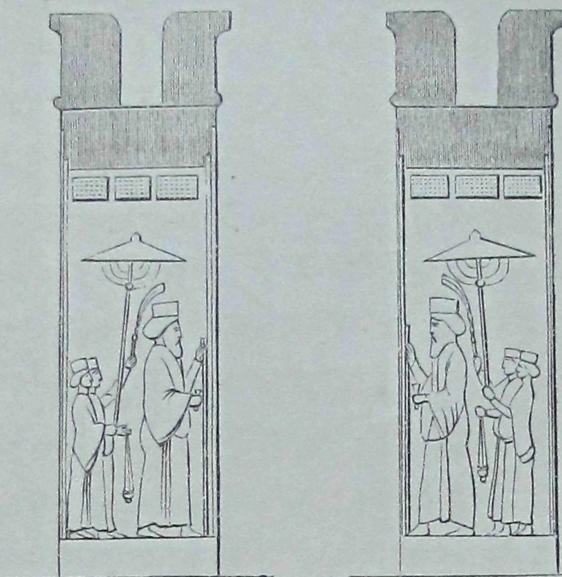

20. Ipsi postes, ubi est Darii H. inscriptio B.

[illegible]
[illegible] 6.

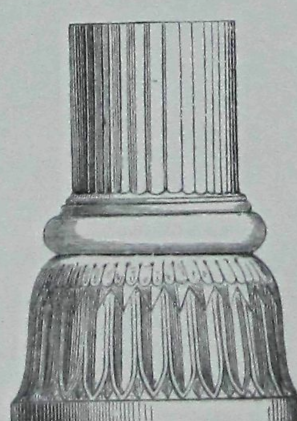

21. Sepulchra Naqši-Rustami (secundum a sinistra est Darii Hystaspi).

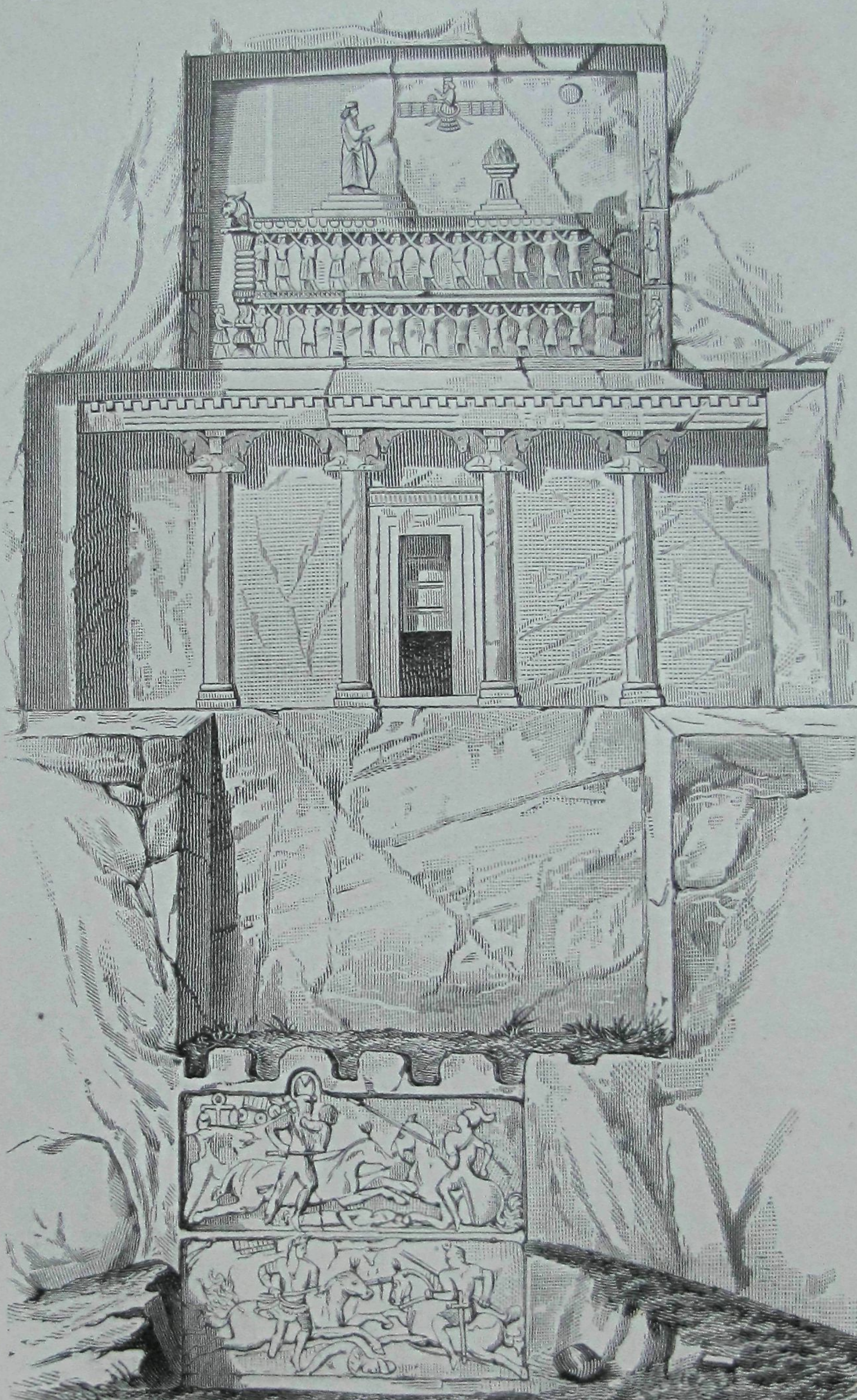

22. SEPULCHRUM DARII HYSTASPI.

23. AEDIFICII CENTRALIS (N 7) PROSPECTUS, UBI THRONI EFFIGIES REPERTUR.

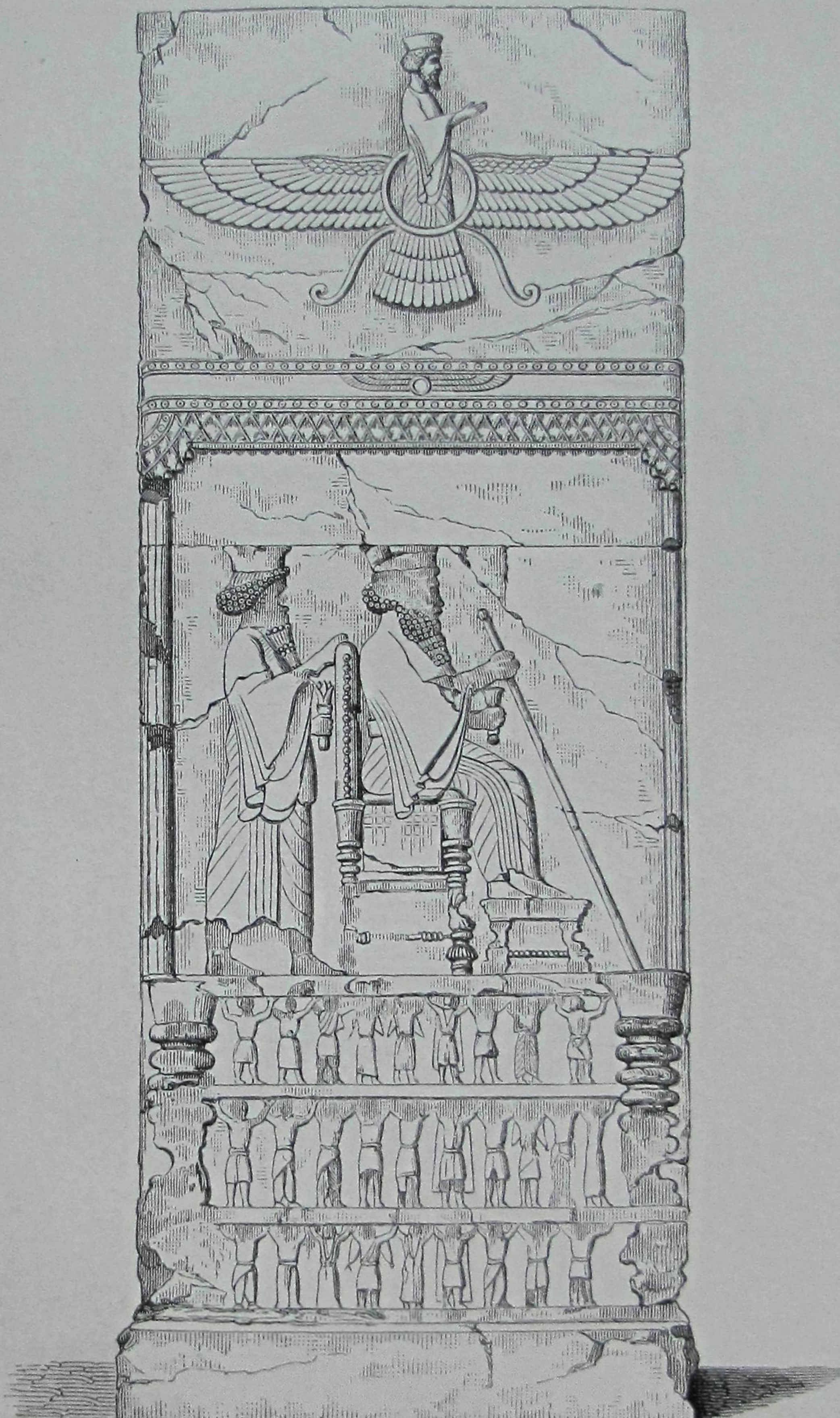

24. THRONUS AEDIFICII CENTRALIS.

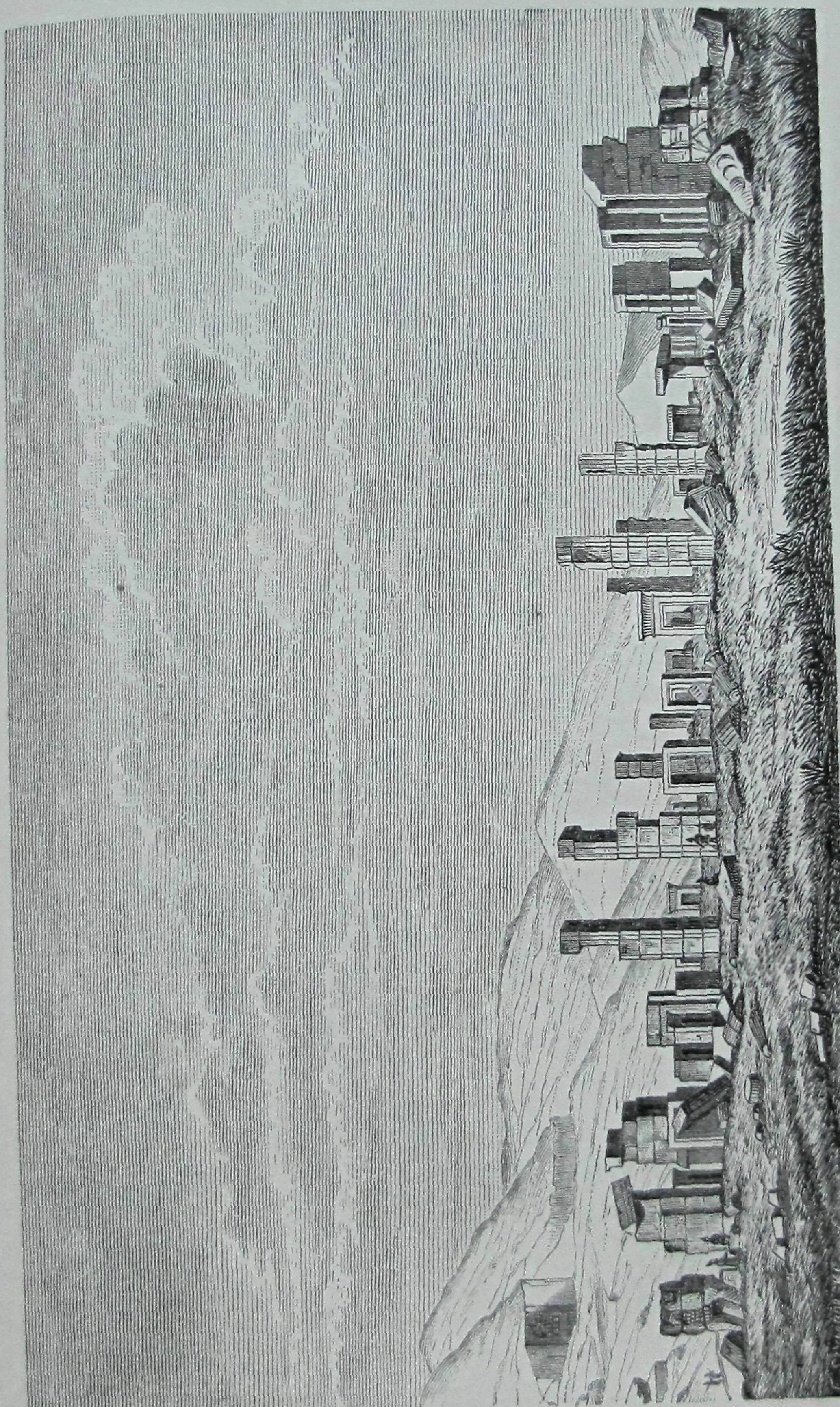

25. PALATIUM MAGNUM (N 8), UBI CETERI TRES THRONI REPERIUNTUR.

26. THRONUS MERIDIONALIS PALATII MAGNI.

27. ALTER THRONUS MERIDIONALIS PALATII MAGNI.

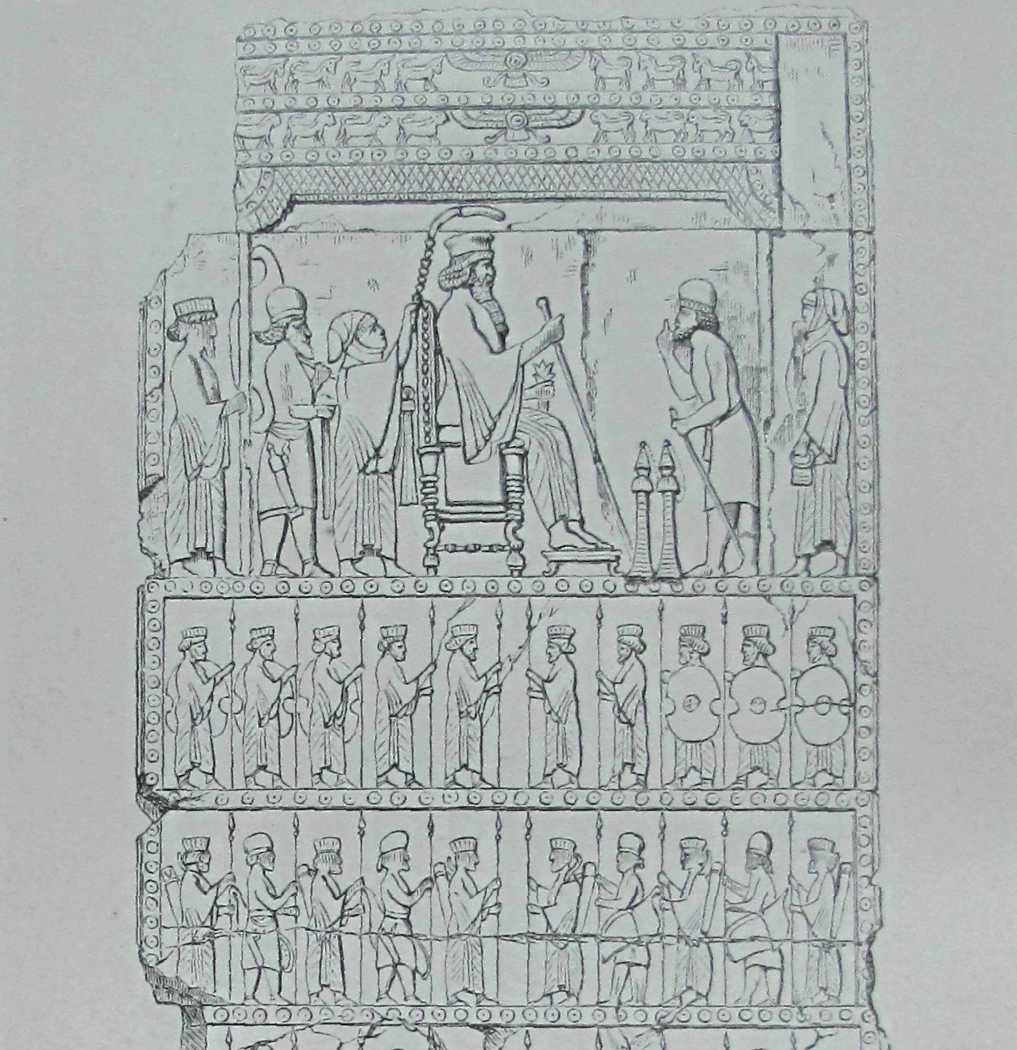

28. THRONUS SEPTENTRIONALIS PALATII MAGNI.

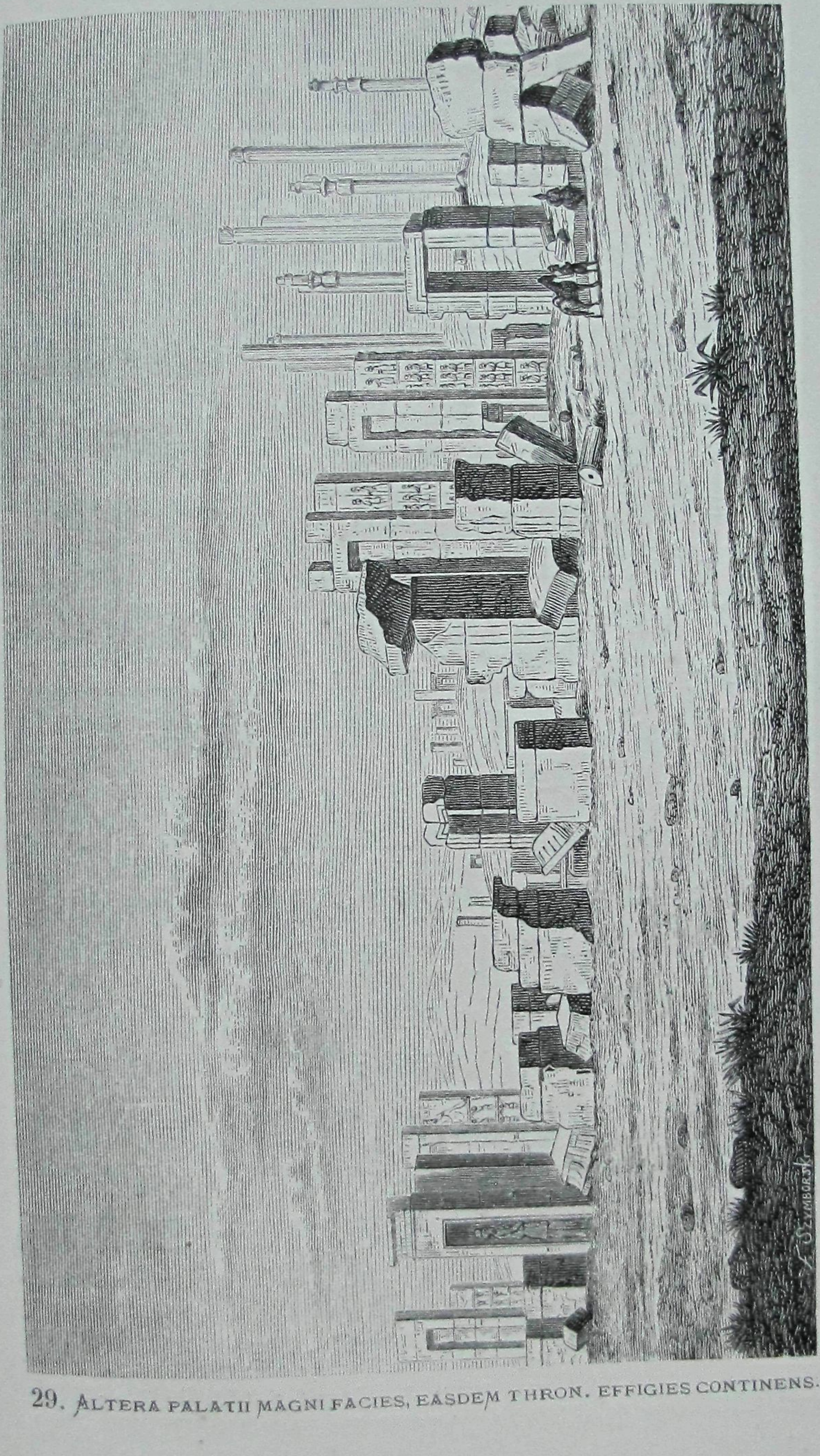

29. ALTERA PALATII MAGNI FACIES, EASDEM THRON. EFFIGIES CONTINENS.

Inscriptiones Naqši-Rustami.

NR a).

1. 𐎲𐎥 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐
𐏃𐎹 𐏐 𐎡𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐎲𐎢𐎶𐎡𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎠𐎺𐎶 𐏐 𐎠𐎿𐎶𐎠𐎴𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐏁𐎡𐎹𐎠
𐎫𐎡𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎤𐎢
𐎴𐎢𐏁 𐏐 𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎴𐎠𐎶 𐏐
𐎳𐎼𐎶𐎠𐎫𐎠𐎼𐎶 𐏐 8.

2. 𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡
𐎹 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎢
𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎻𐎿𐎱𐏀𐎴𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐏃𐎹𐎠𐎹𐎠 𐏐 𐎲𐎢𐎷𐎹𐎠 𐏐 𐎺𐏀
𐎼𐎣𐎠𐎹𐎠 𐏐 𐎯𐎢𐎼𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎱𐎡𐎹 𐏐 𐎻𐏁𐎫𐎠
𐎿𐎱𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐏃𐎧𐎠𐎶𐎴𐎡𐏁𐎡𐎹 𐏐
𐎱𐎠𐎼𐎿 𐏐 𐎱𐎠𐎼𐎿𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐎠𐎼𐎡𐎹 𐏐
𐎠𐎼𐎡𐎹 𐏐 𐎨𐎡𐏂 𐏐 15.

3. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎺𐏁𐎴𐎠 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠𐏃𐎠 𐏐

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 30.

4. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] 47.

5. [illegible]

[cuneiform] 60.

NR b).

1. [cuneiform] 5.

2. [cuneiform] 15.

NR c).

[cuneiform] 2.

NR d).

[illegible] 2.

NR e).

𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎶𐎨𐎡𐎹𐎠 𐏐

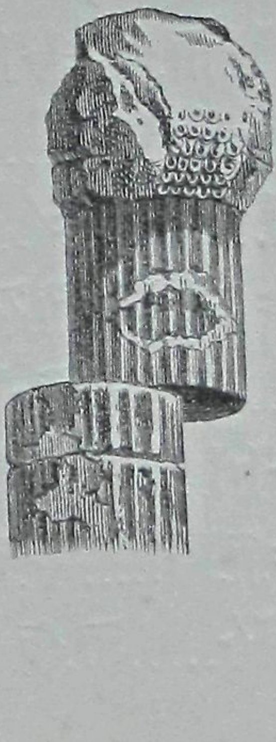

III.

INSCRIPTIONES XERXIS.

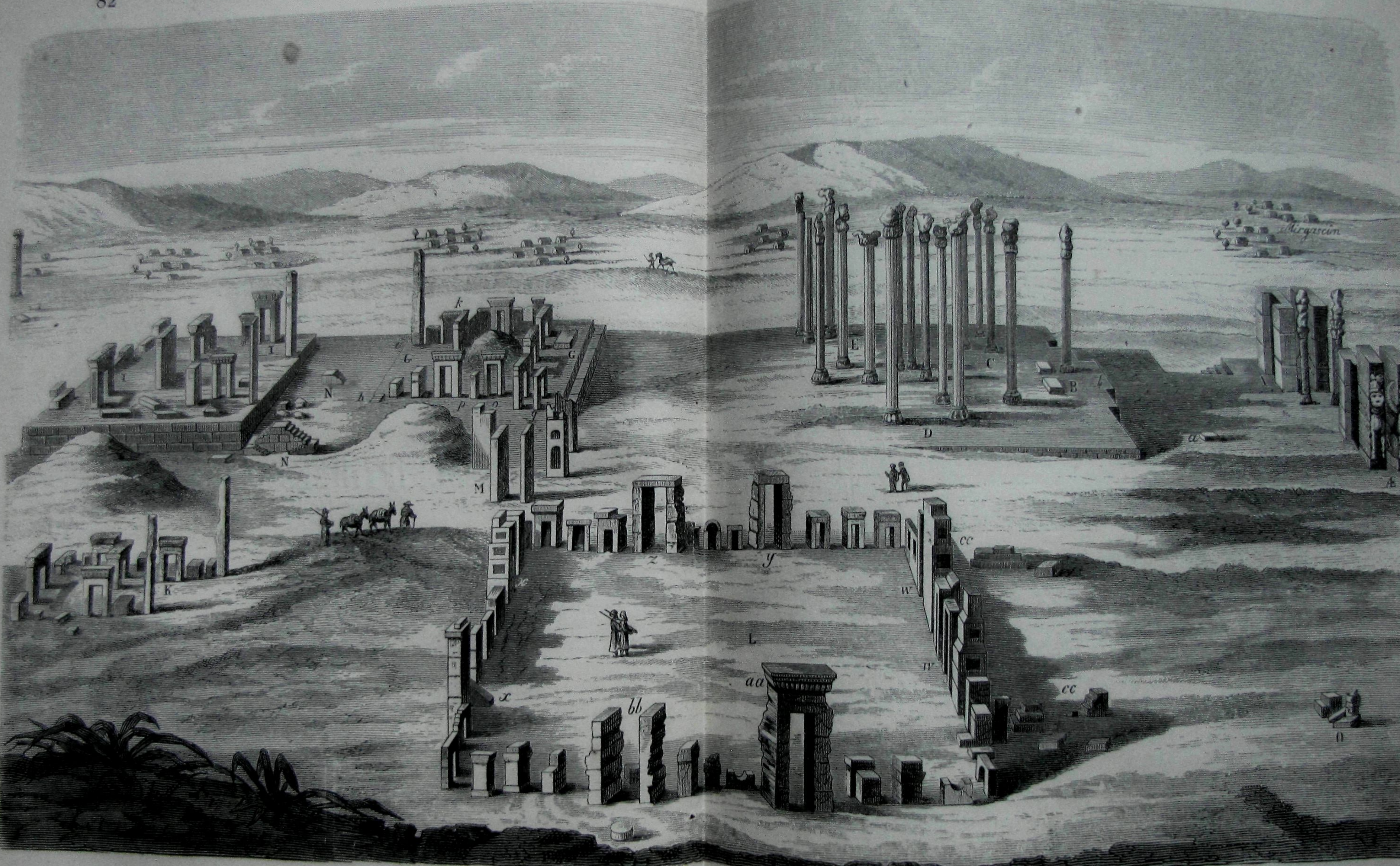

30. PERSEPOLIS PROSPECTUS ICHNOGRAPHIA AB ORIENTE, SECUNDUM NIEBUHRIUM.

Annotatio. I. Literae majusculae et lineares, quae in Niebuhrii prospectu occurrunt, sequentibus operis nostri generalis Persepolitanarum geometricae tabulae nec non hujus comparativi indicis, pp. III—IV geographicarum tabularum et ichnographiarum literis et numeris respondent: *Nieb.* A, Æ — *Ichnogr. et ind.* **1**; a — **25**; b — **B**; B, C, D, E — **2**; G — **3**; i-h — **9**; I — **5**; N-N — **E-F**; M — **7**; K — **6**; L — **8**; O — **9**. — II. Ceterae Niebuhrii prospectus literae lineares generalium Persepolitanorum palatiorum ichnographiarum et indicum, operis nostri ibid. pp. V—VI exhibitorum, literis sequentibus respondent: *Nieb.* K — **L**; *Nieb.* p, o, g — **g**, **d**, **k** in ichnogr. palatii **N 2**; *Nieb.* aa — **e**, bb — **g**, cc — **a-b**, w — **e**, x — **h**, y — **d**, z — **f** in ichnogr. palatii **N 8**. (De relativo aliquot literarum Persepolis geometricae Niebuhrii ichnographiae valore, quae hic desiderantur, vide in nostrae Persepolis ichnographiae indice comparativo p. IV).

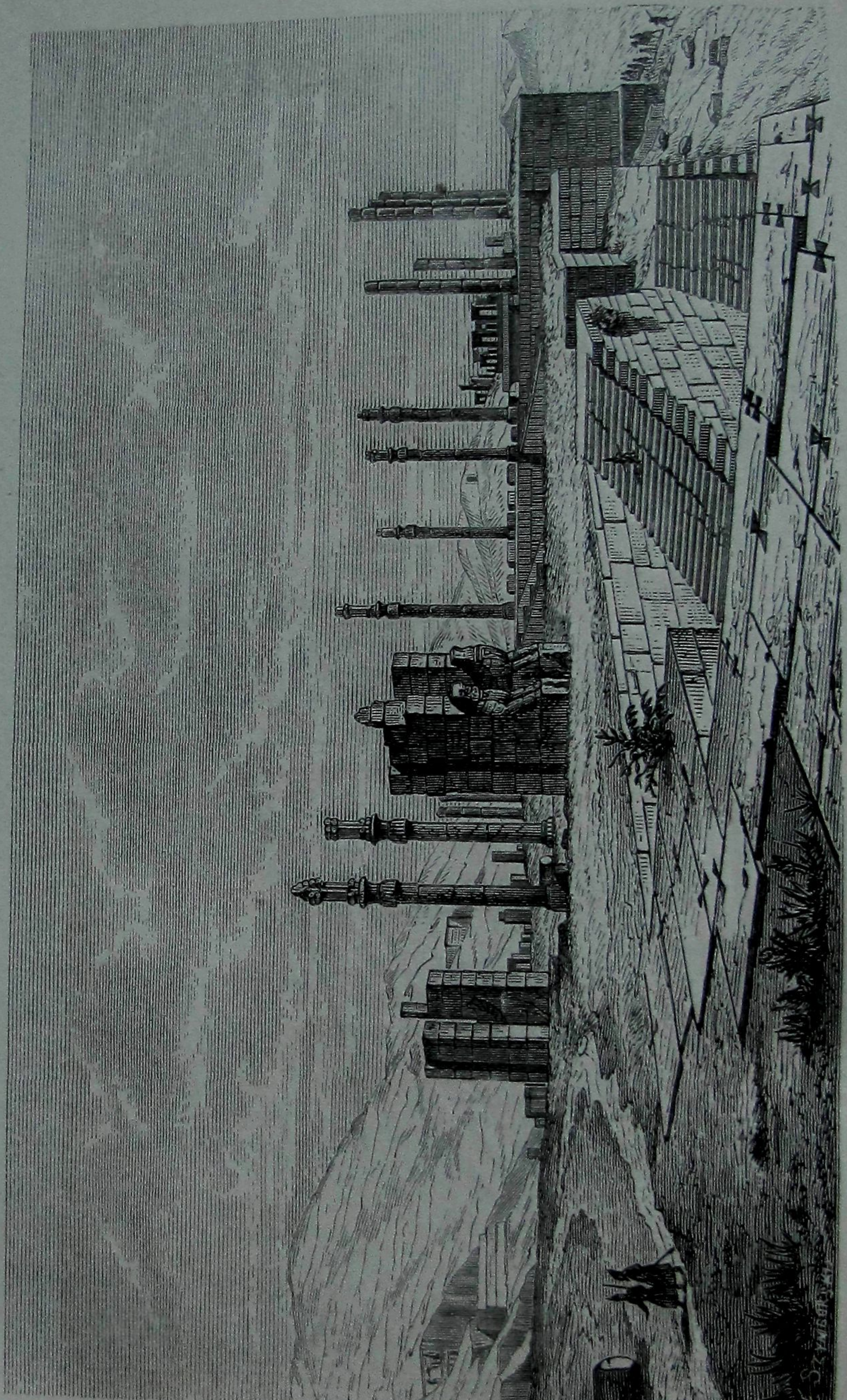

31. Porticus Xerxis inter septemtriones et occasum solis spectans (inscriptio D).

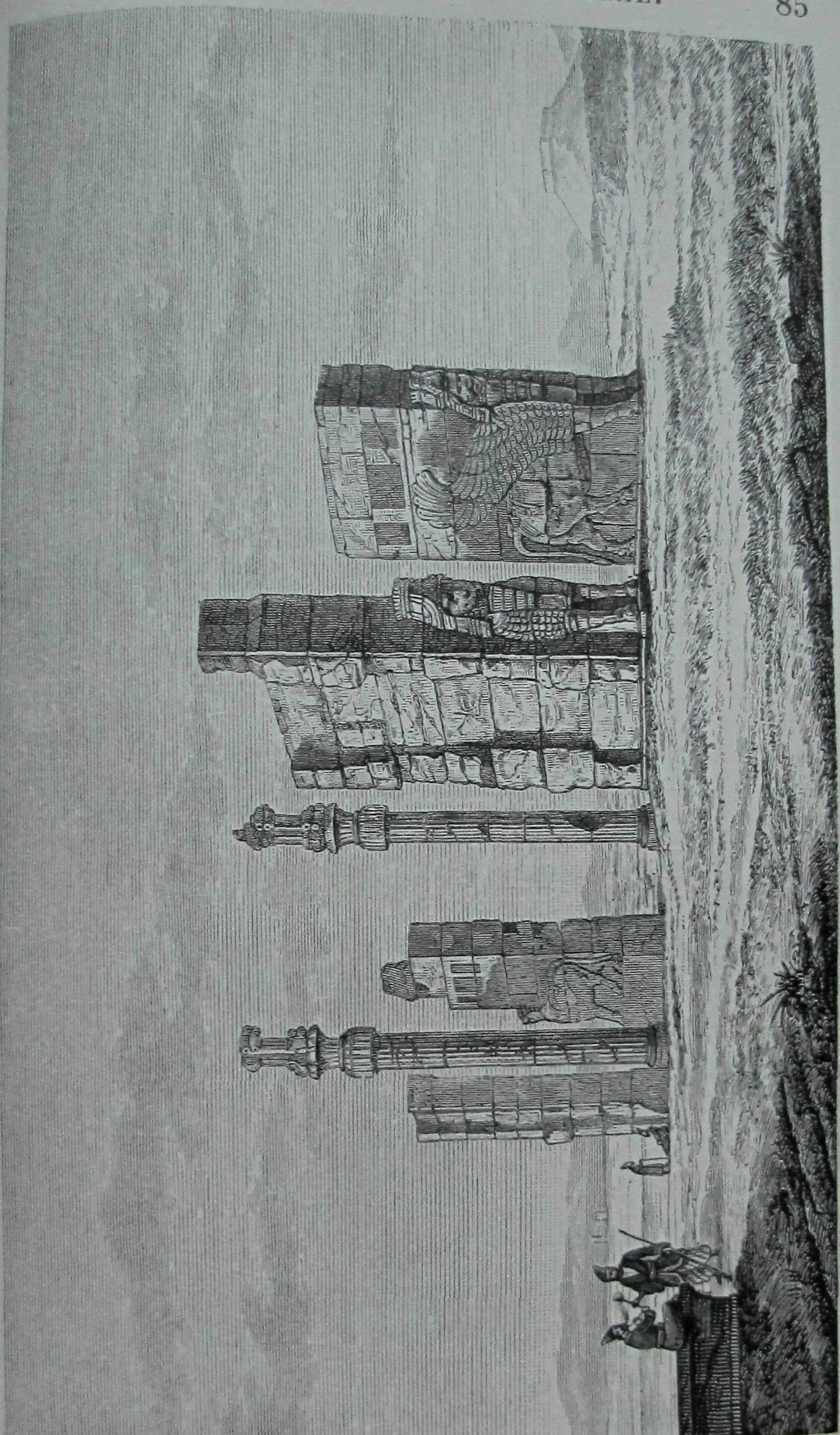

32. Porticus Xerxis inter septemtriones et orientem solem spectans (inscriptio D).

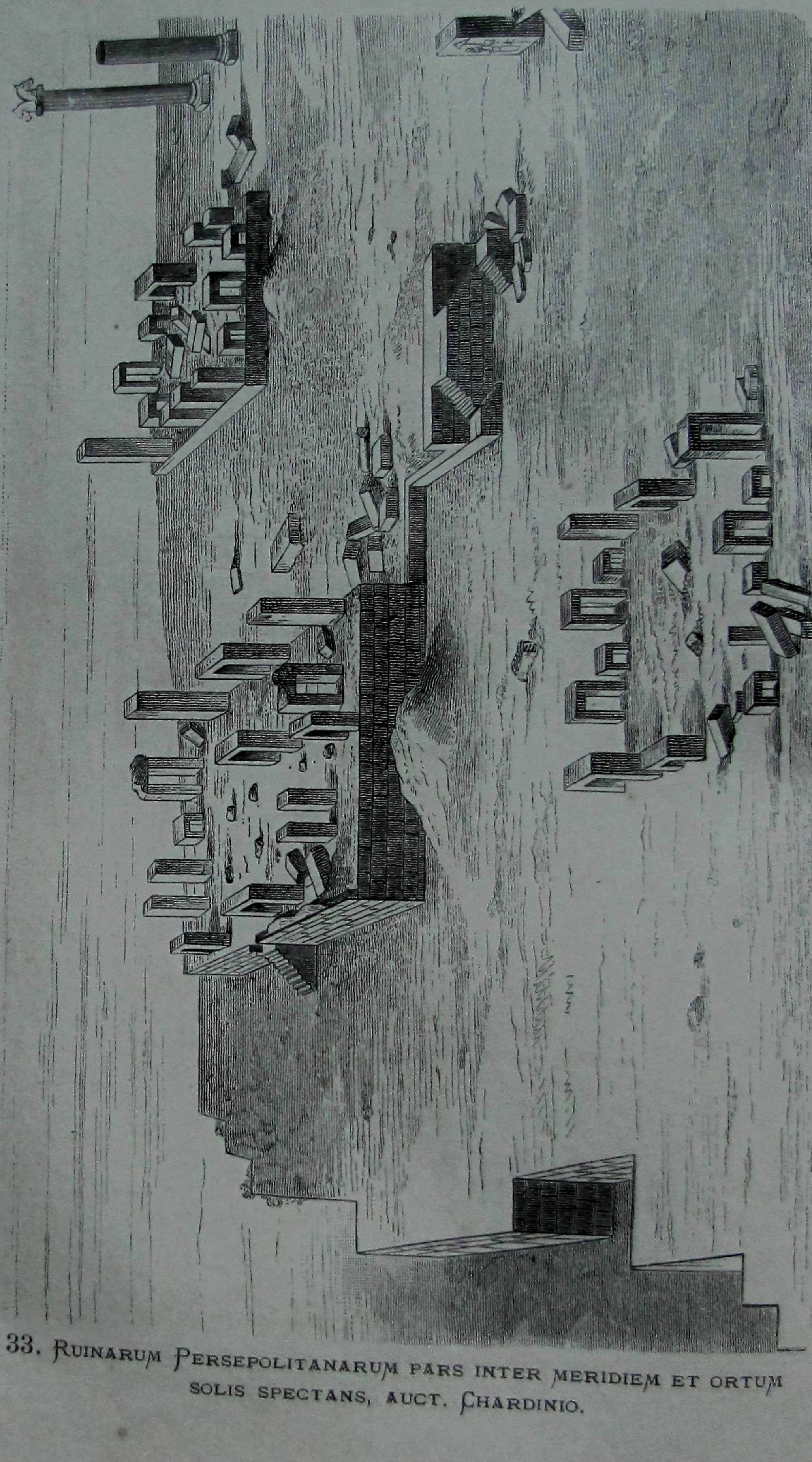

33. Ruinarum Persepolitanarum pars inter meridiem et ortum solis spectans, auct. Chardinio.

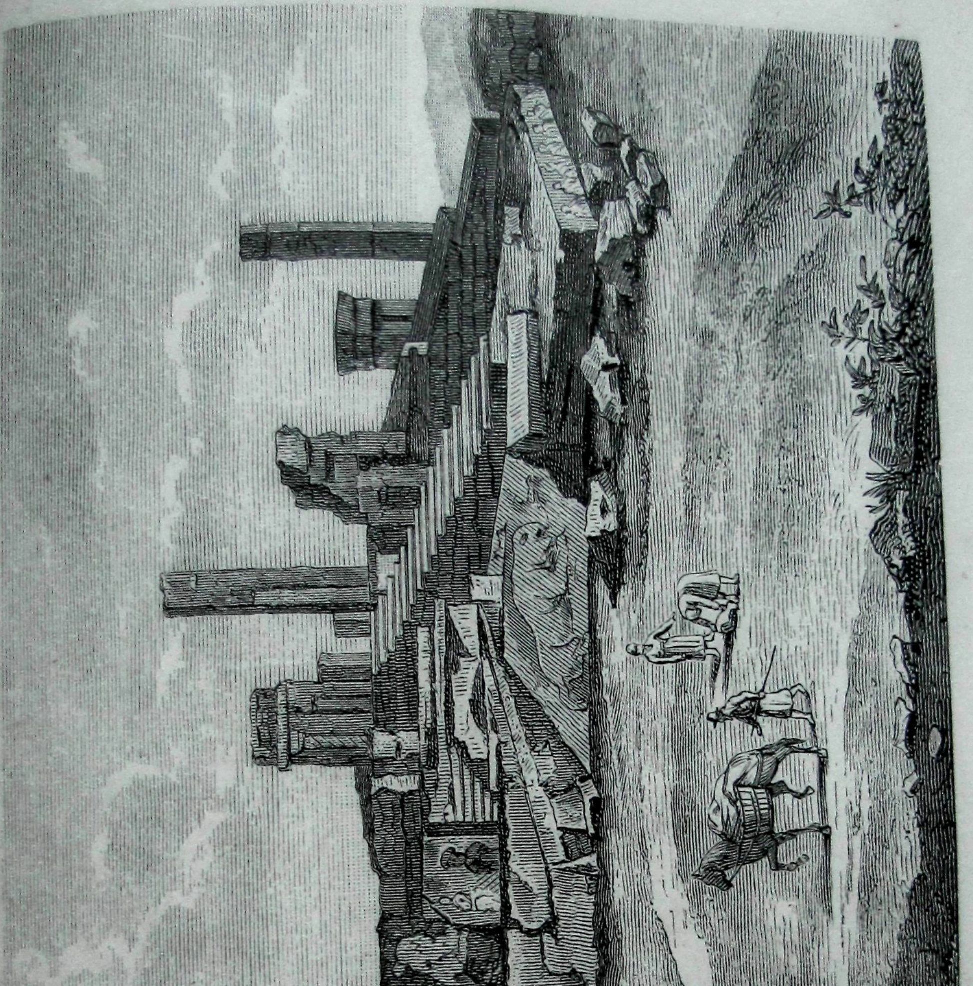

34. PALATIUM XERXIS (N 5), AUCTORE CORN. DE BRUINIO.

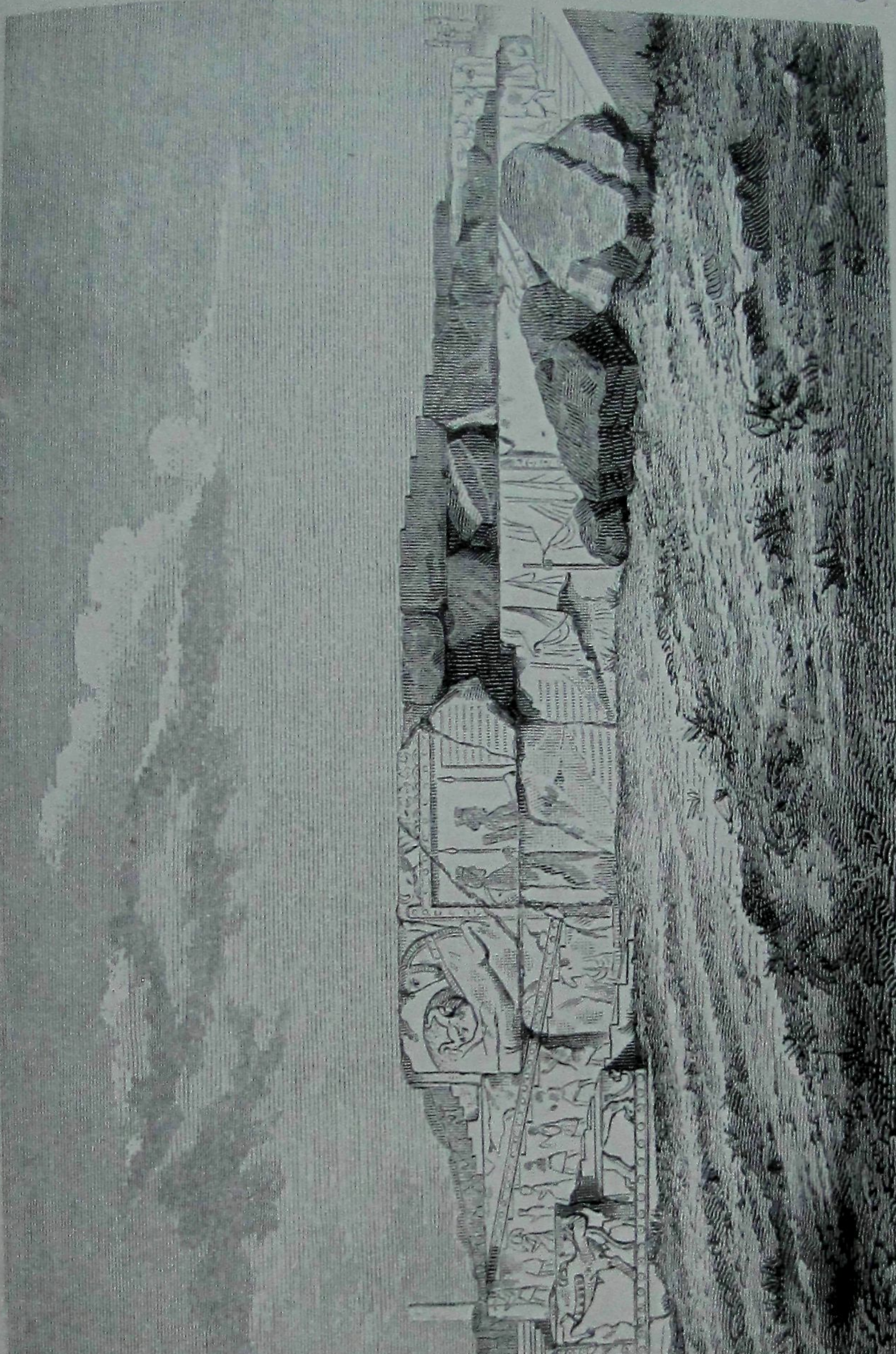

36. PARIES IN MEDIO SCALAR. PALATII (N 5), UBI EST INSCRIPTIO Ea).

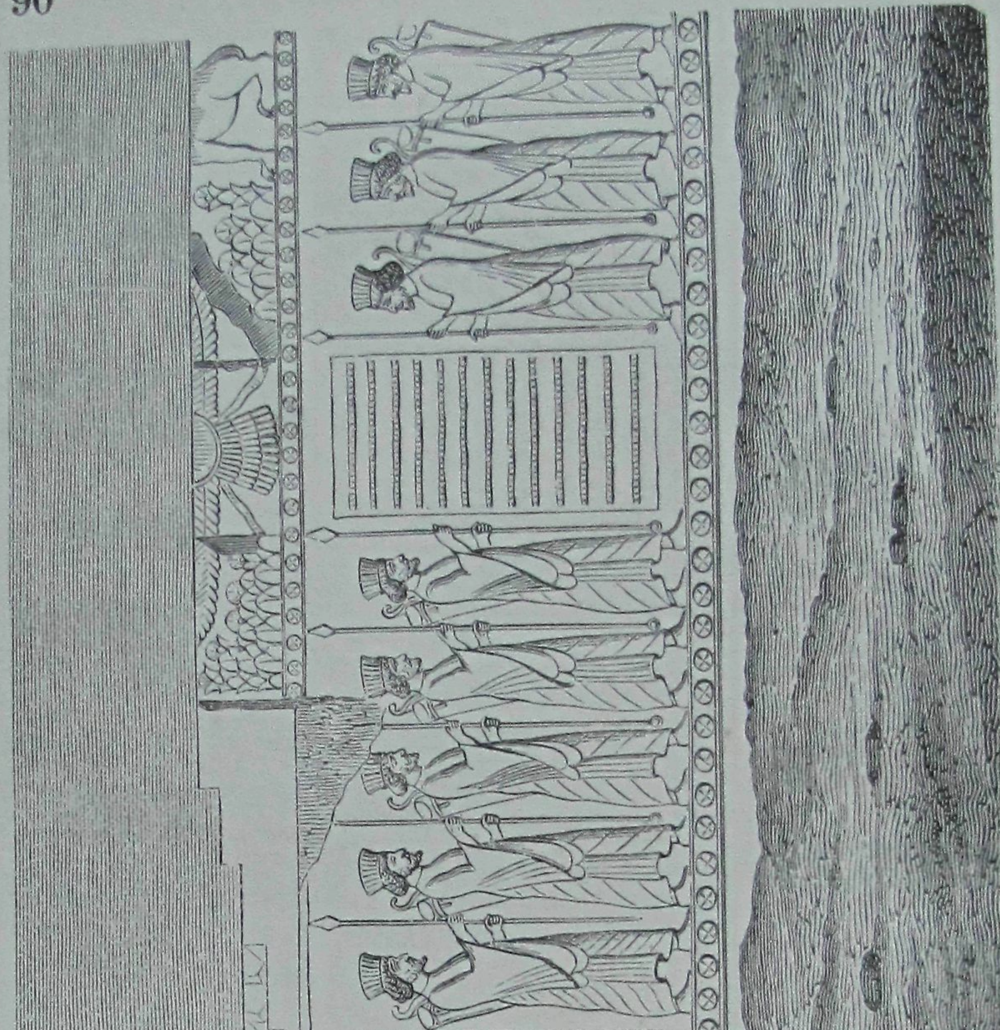

37. Scalae occidentales palatii Xerxis (N 5), inscr. Eb) ornatae.

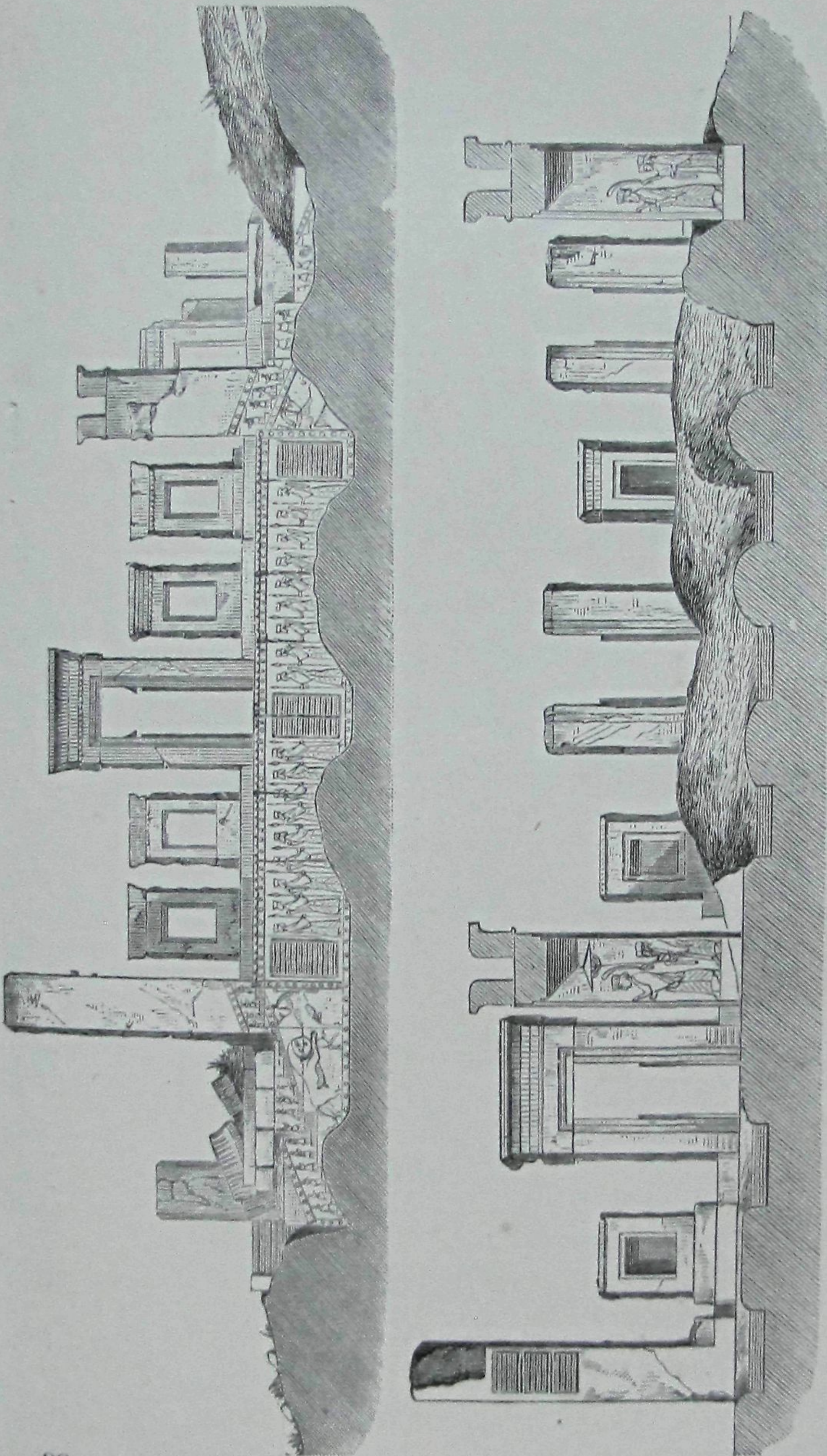

38. Scalae meridionales et 39. pila palatii Darii H. (N 9), Xerxis Ca) et Cb) inscriptionibus instructae.

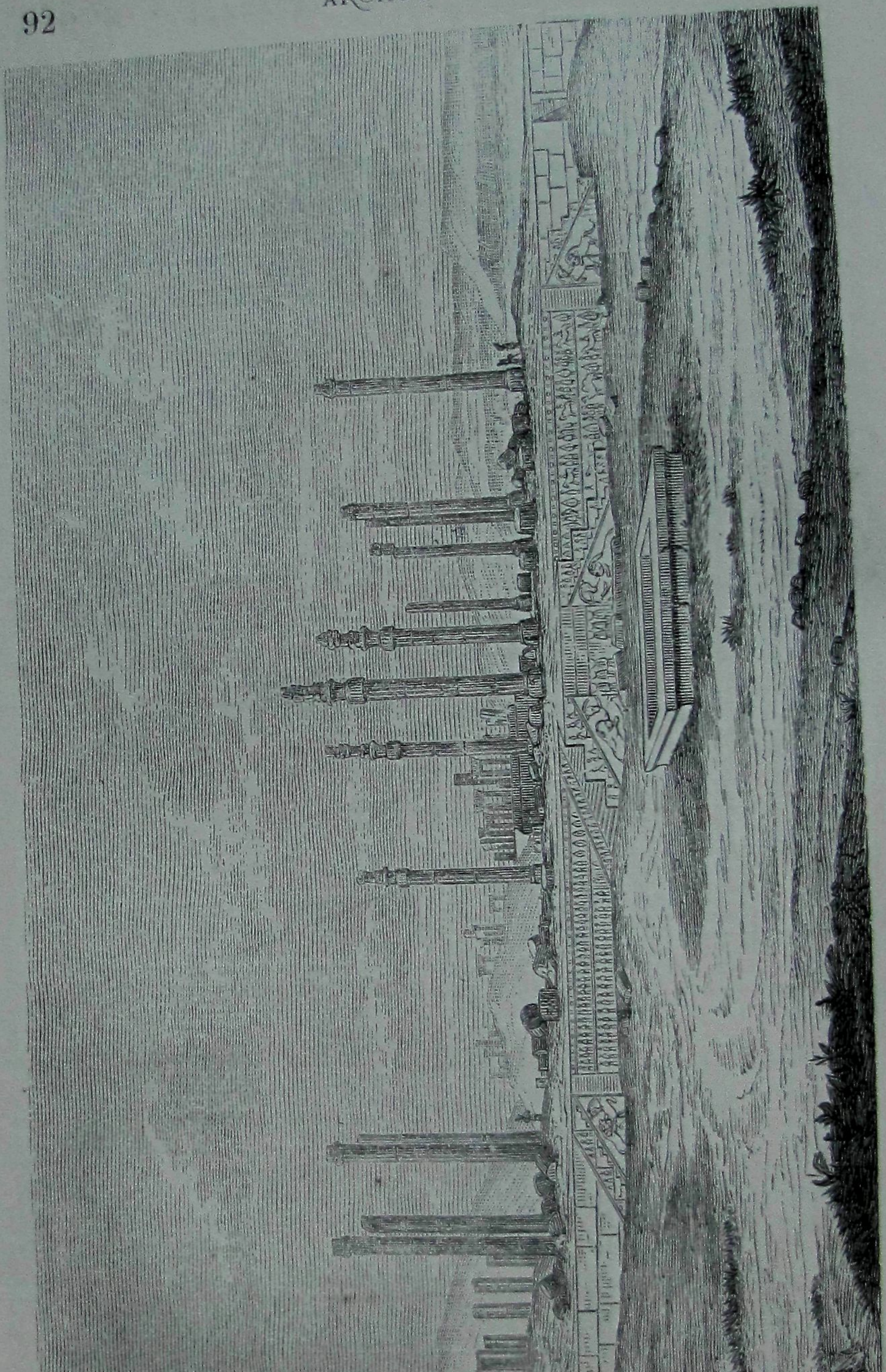

40. Palatium Xerxis (N 2) cum scalis, ubi est inscriptio A.

III.

INSCRIPTIONES XERXIS.

Inscriptiones Persepolitanae.

D.

Super unaquaque quatuor pilarum propylaeor. Xerxis; pp. 94 et 95.

1. 𐎲𐎥 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐
𐏃𐎹 𐏐 𐎡𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐎲𐎢𐎷𐎡𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎠𐎺𐎶 𐏐 𐎠𐎿𐎶𐎠𐎴𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐏁𐎡𐎹𐎠
𐎫𐎡𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎧𐏁𐎹𐎠𐎼𐏁𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎤𐎢
𐎴𐎢𐏁 𐏐 𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎳𐎼𐎶𐎠
𐎫𐎠𐎼𐎶 𐏐 6.

2. 𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎹𐎠𐎼𐏁𐎠 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡
𐎹 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎢

11.

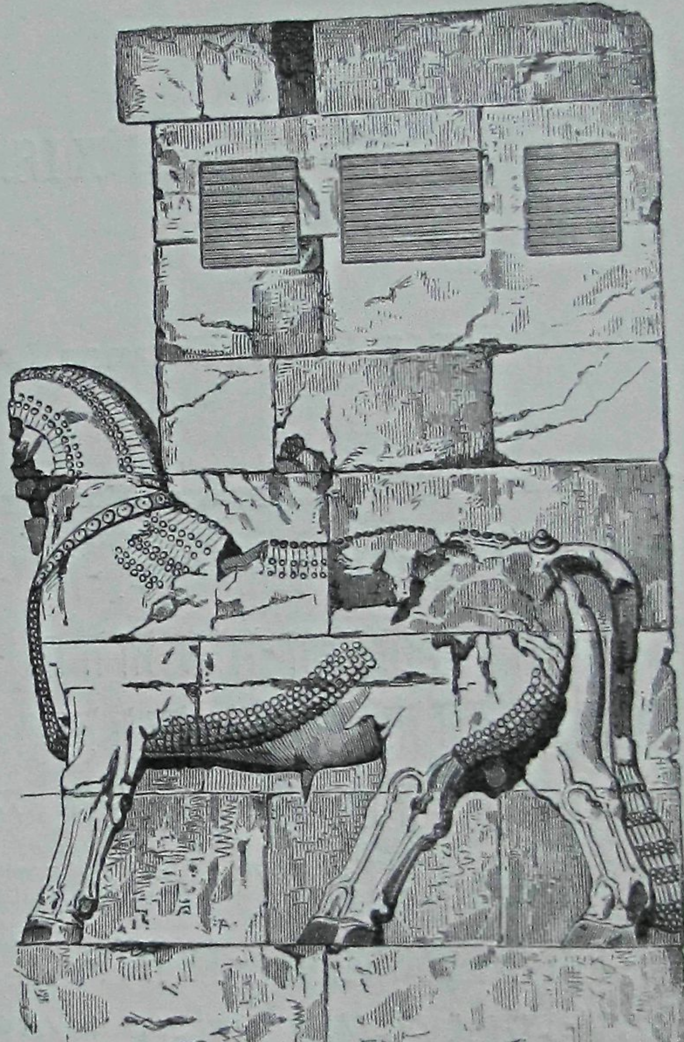

41. Ipsae pilae propylaeorum,

3.

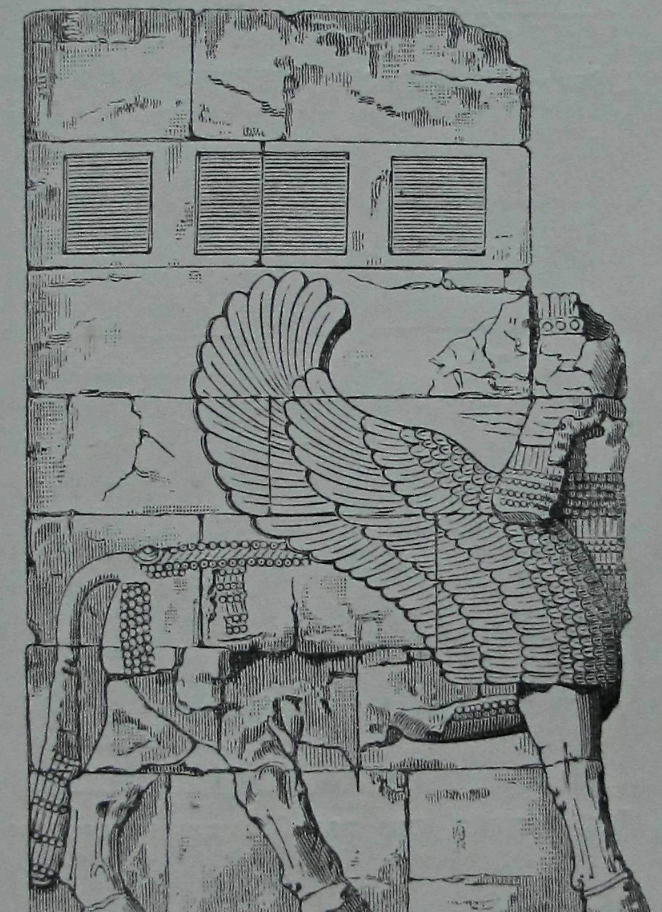

UBI EST INSCRIPTIO D.

17.

4.

𐎫𐎹 𐏐 𐎶𐎴𐎠 𐏐 𐎣𐎼𐎫𐎶 𐏐 𐎢𐎫𐎠 𐏐 𐎫𐎹
𐎶𐎡𐎹 𐏐 𐎱𐎡𐏂 𐏐 𐎣𐎼𐎫𐎶 𐏐 𐎠𐎺𐏁𐎨𐎡𐎹 𐏐
𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐 𐎱𐎠𐎬𐎢𐎺 𐏐 20

G.

Super postibus palatii Xerxis; p. 88.

𐎧𐏁𐎹𐎠𐎼𐏁𐎠 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎺

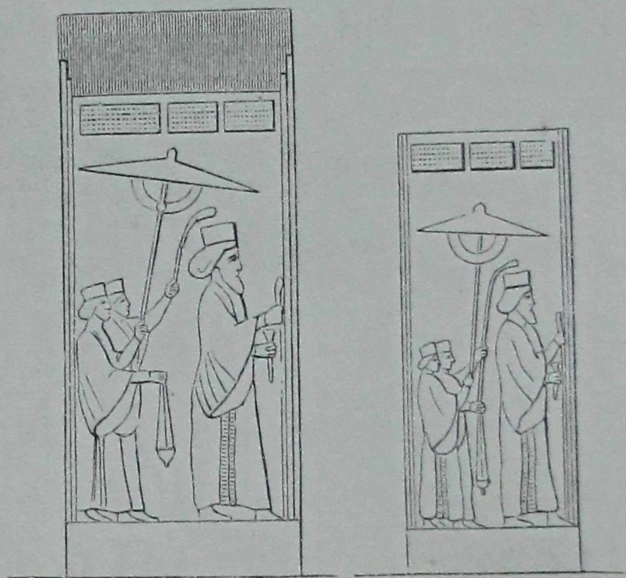

42. Ipsi postes, ubi est Xerxis inscriptio G.

𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎠
𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐏃𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹
𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐏃𐎧𐎠𐎶𐎴𐎡𐏁𐎡𐎹 𐏐 4

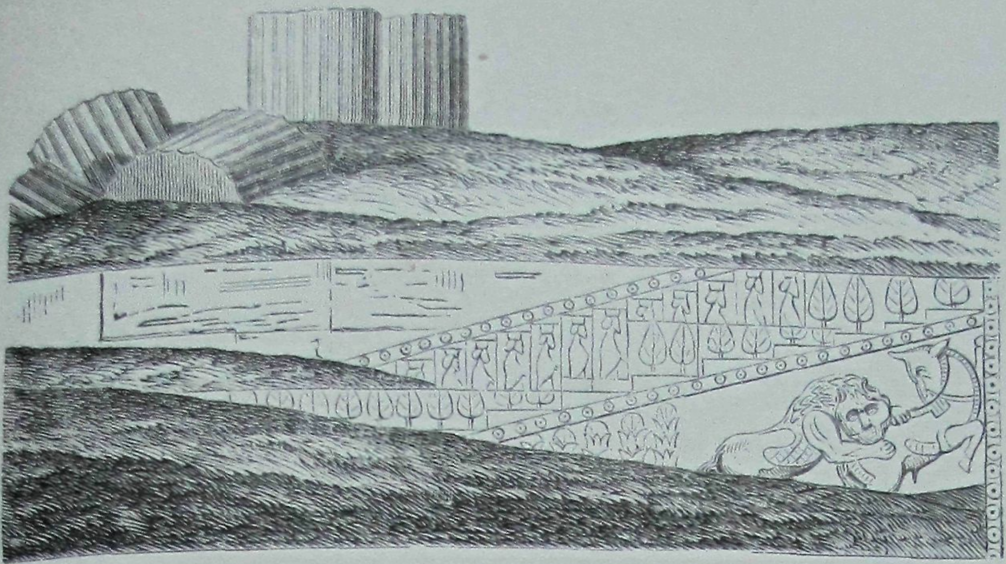

43. MAGNAE SCALAE PALATII XERXIS (N 2), UBI IN PARIETE,

E a) et E b).

Super pariete inter scalas utrinque et super occidentalium scalarum parietibus Xerxis palatii; pp. 89 et 90.

1. 𐎲𐎥 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐
𐏃𐎹 𐏐 𐎡𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐎲𐎢𐎷𐎡𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎠𐎺𐎶 𐏐 𐎠𐎿𐎶𐎠𐎴𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎶
𐎼𐎫𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐏁𐎡𐎹𐎠𐎫𐎡𐎶 𐏐
𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎹𐎠
𐎼𐏁𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎤𐎢𐎴𐎢𐏁 𐏐
𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡
𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎳𐎼𐎶𐎠
𐎫𐎠𐎼𐎶 𐏐 8; 11.

2. 𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎹𐎠𐎼𐏁𐎠 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎢

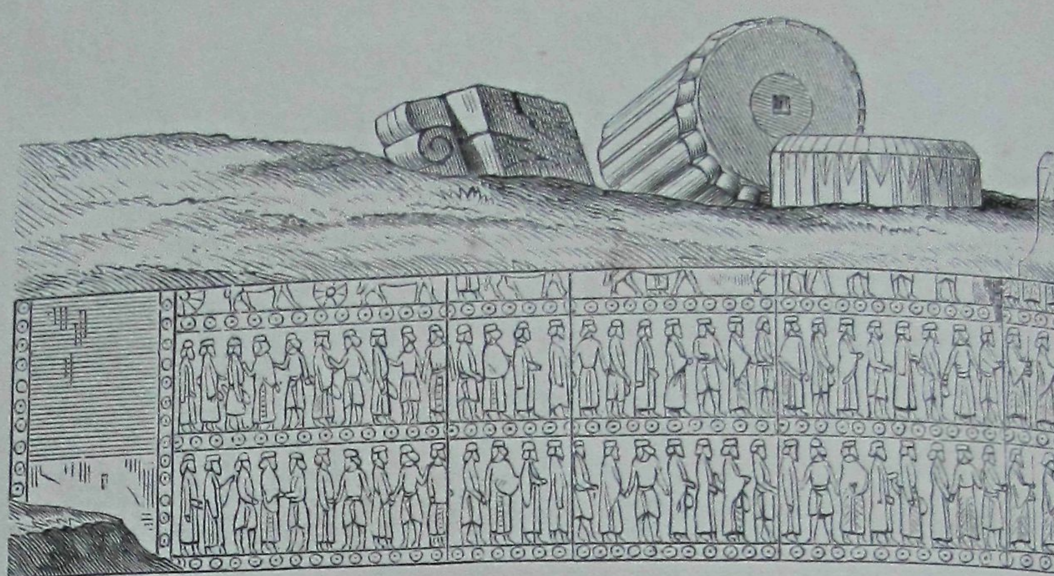

CAELATO OPERE INSTRUCTO, INSCRIPTIO A, BIS REPETITA,

[illegible] 14; 21.

3. [illegible] 19; 27.

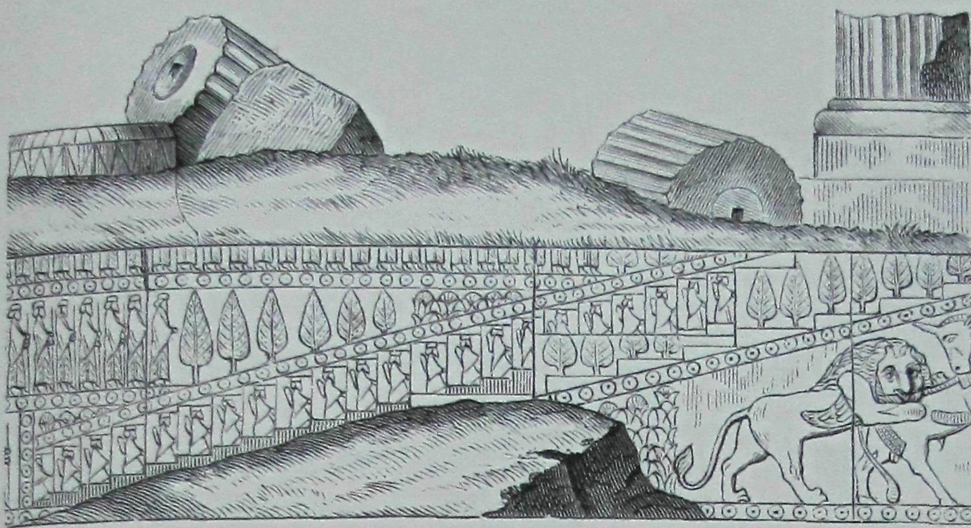

GONSPICITUR (AB ORIENTE ORDIUNDO).

C a) et C b).

Ad summam pilam prope meridionales scalas palatii Darii H. et in earundem scalarum parietibus; pp. 61 et 91.

1. [illegible] 5; 9.

2. [illegible]

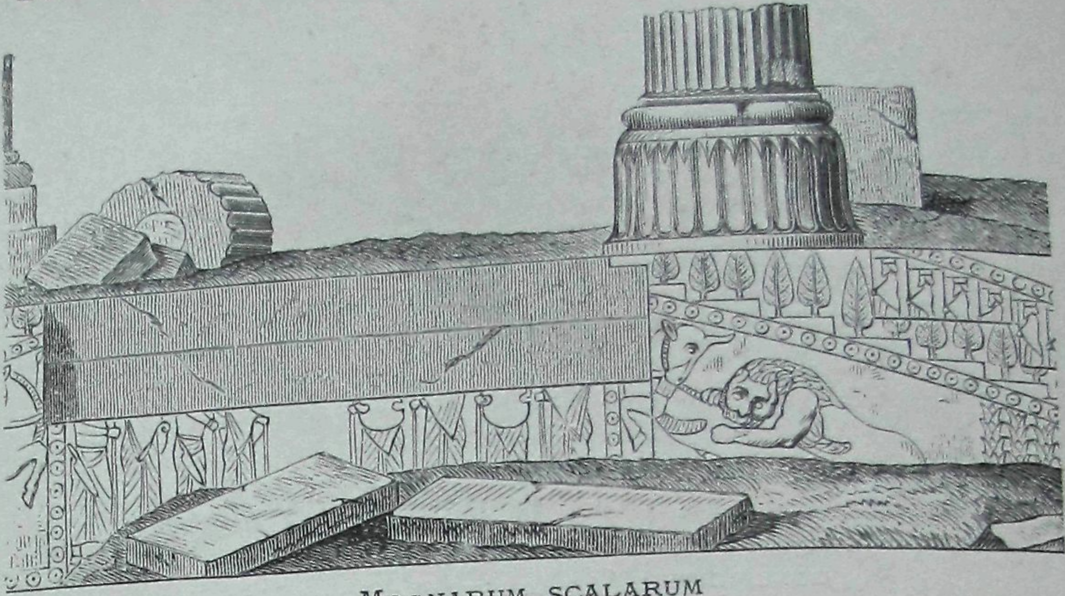

MAGNARUM SCALARUM

9; 15.

3.

15; 25.

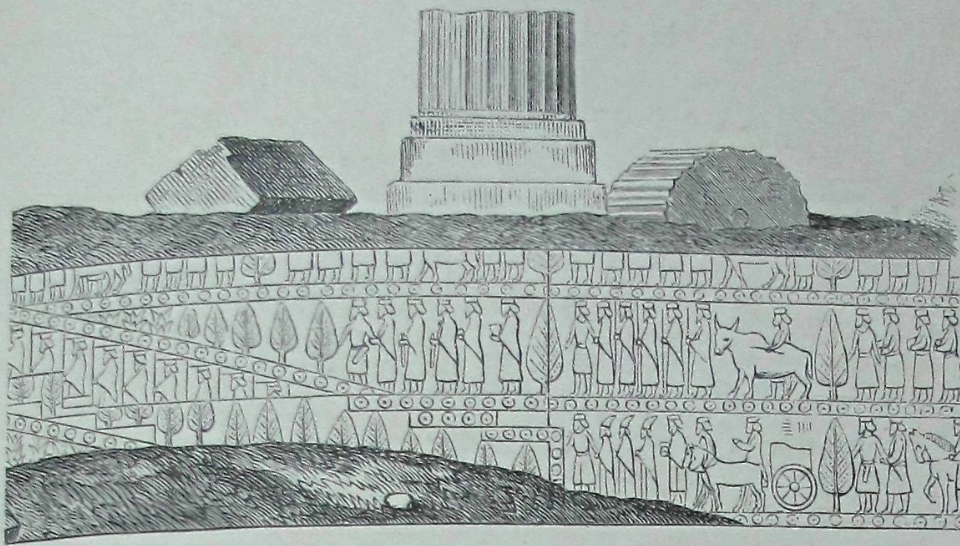

MEDIA PARS.

A.

In scalis palatii Xerxis; pp. 92, 98, 103.

1. 𐎲𐎥 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐
𐏃𐎹 𐏐 𐎡𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐎲𐎢𐎷𐎡𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎠𐎺𐎶 𐏐 𐎠𐎿𐎶𐎠𐎴𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐏁𐎡𐎹𐎠
𐎫𐎡𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎧𐏁𐎹𐎠𐎼𐏁𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠
𐎤𐎢𐎴𐎢𐏁 𐏐 𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎳𐎼
𐎶𐎠𐎫𐎠𐎼𐎶 𐏐 11.

2. 𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎹𐎠𐎼𐏁𐎠 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠

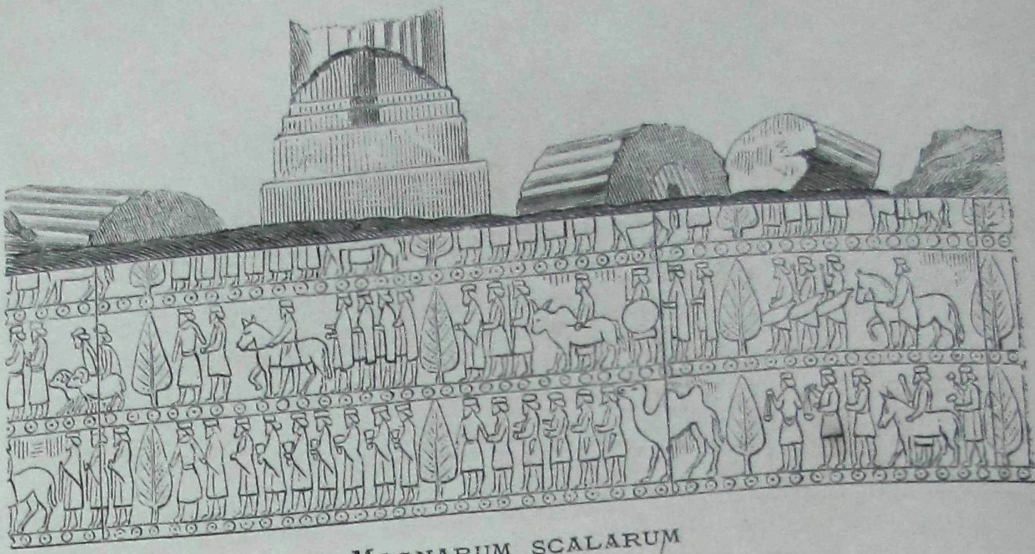

Magnarum scalarum

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 21.

3. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

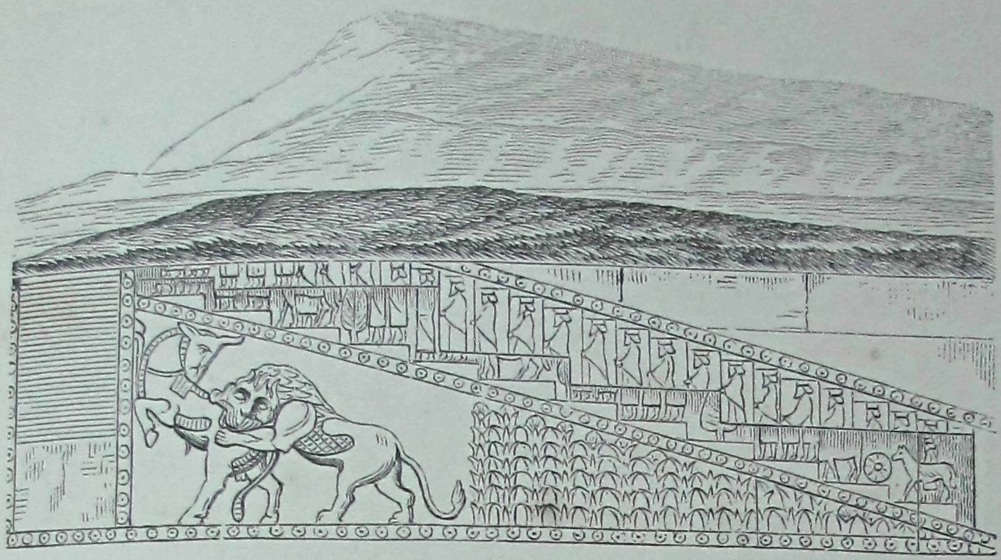

EXITUS (AB OCCIDENTE).

[illegible]
[illegible] 30.

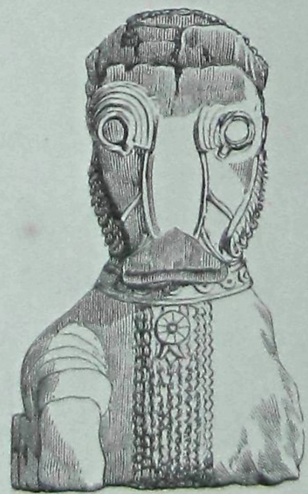

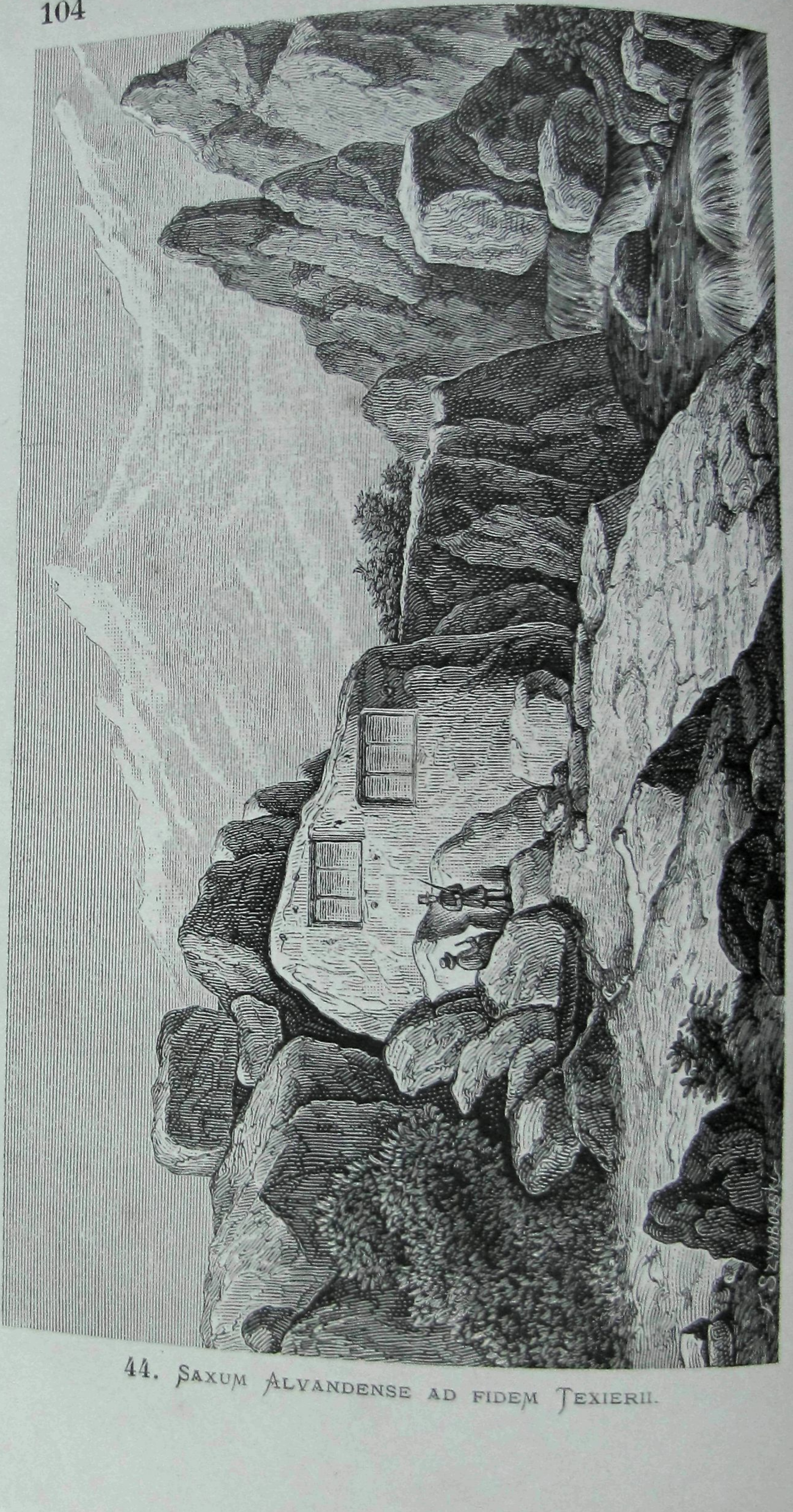

44. Saxum Alvandense ad fidem Texierii.

Inscriptio Alvandensis.

F.

1. 𐎲𐎥 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎡𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐎲𐎢𐎷𐎡𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎠𐎺𐎶 𐏐 𐎠𐎿𐎶𐎠𐎴𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐏁𐎡𐎹𐎠𐎫𐎡𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎤𐎢𐎴𐎢𐏁 𐏐 𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎳𐎼𐎶𐎠𐎫𐎠𐎼𐎶 𐏐 11.

2. 𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐏀𐎴𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐏃𐎹𐎠𐎹𐎠 𐏐 𐎲𐎢𐎷𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣𐎠𐎹𐎠 𐏐 𐎯𐎢𐎼𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎱𐎡𐎹 𐏐 𐎻𐏁𐎫𐎠𐎿𐎱𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐏃𐎧𐎠𐎶𐎴𐎡𐏁𐎡𐎹 𐏐 20.

45. URBS YANUM.—ORTA-CAPU, AD F. TEXIERII.

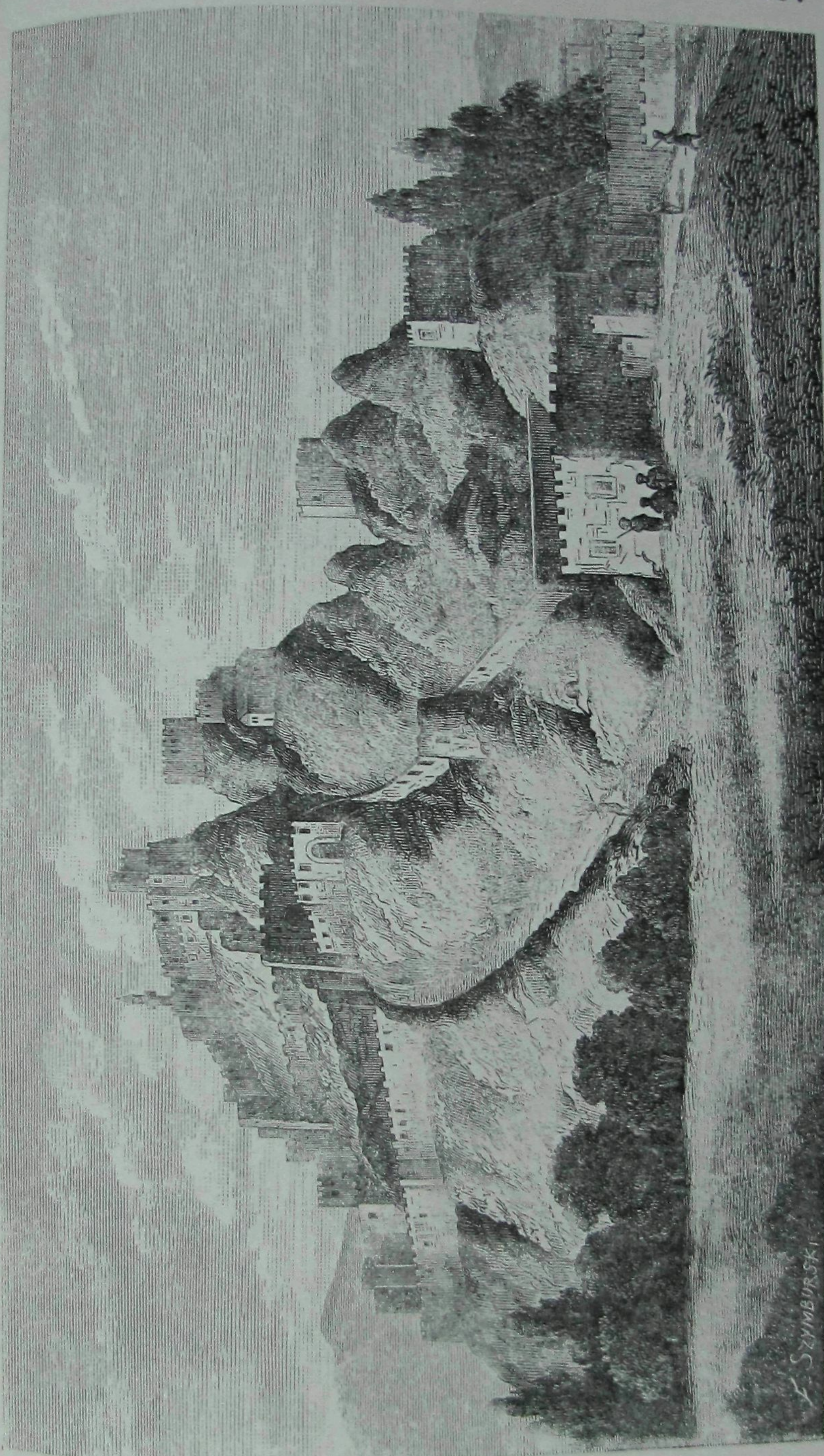

46. URBS VANUM.—ISKÉLÉ-KAPU, AD F. TEXIERII.

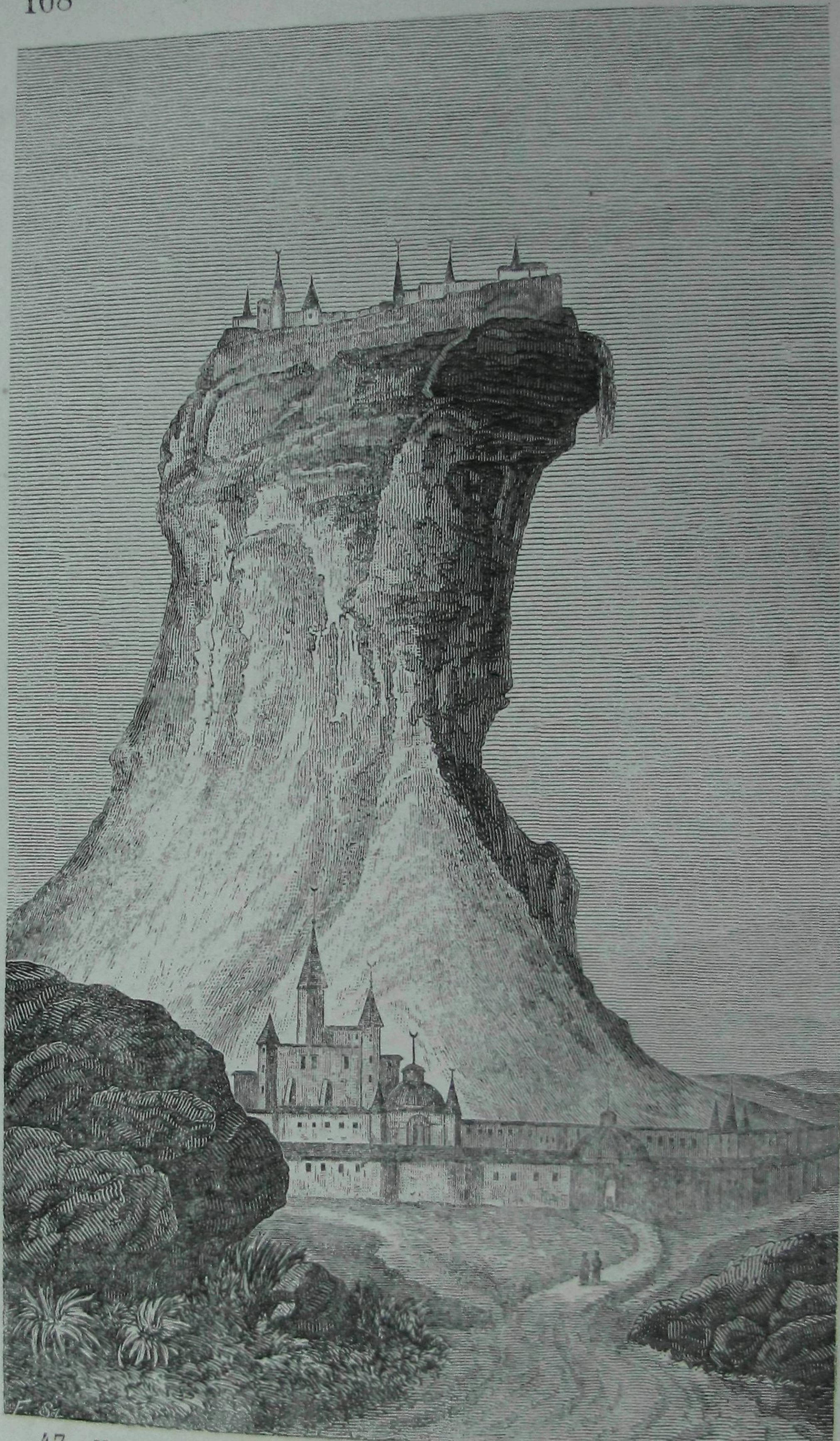

47. URBS VANUM.— SEMIRAMIDIS CASTELLUM, AD F. BORÉ.

Inscriptio Vanensis.

K

1. 𐎲𐎥 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐
𐏃𐎹 𐏐 𐎶𐎰𐎡𐏁𐎫 𐏐 𐎲𐎥𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎡𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐎲𐎢𐎷𐎡𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎠
𐎺𐎶 𐏐 𐎠𐎿𐎶𐎠𐎴𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎶
𐎼𐎫𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐏁𐎡𐎹𐎠𐎫𐎡𐎶 𐏐
𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎹𐎠
𐎼𐏁𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎤𐎢𐎴𐎢𐏁 𐏐
𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐎶 𐏐
𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎳𐎼𐎶𐎠𐎫𐎠
𐎼𐎶 𐏐 9.

2. 𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎹𐎠𐎼𐏁𐎠 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐏃𐎹𐎢
𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎺 𐏐 𐏀𐎴𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐏃𐎹𐎠𐎹𐎠 𐏐 𐎲𐎢𐎷𐎡𐎹𐎠 𐏐 𐎺𐏀𐎼
𐎣𐎠𐎹𐎠 𐏐 𐎯𐎢𐎼𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎱𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺
𐏃𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐏃𐎧𐎠
𐎶𐎴𐎡𐏁𐎡𐎹 𐏐 16.

3. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎹𐎠𐎼𐏁𐎠 𐏐 𐎧𐏁𐎠
𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐
𐏃𐎹 𐏐 𐎶𐎴𐎠 𐏐 𐎱𐎡𐎫𐎠 𐏐 𐏃𐎢𐎺 𐏐 𐎺𐏁𐎴𐎠 𐏐

. . . . 27.

48. VASUM COMITIS CAYLUS, AD F NEWTONII

Super vaso Comitis Caylus.

Q a).

𐎧𐏁𐎹𐎠𐎼𐏁𐎠 𐏐 𐏋 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐

IV.

INSCRIPTIO ARTAXERXIS I.

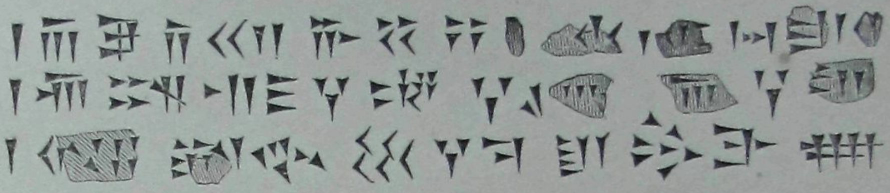

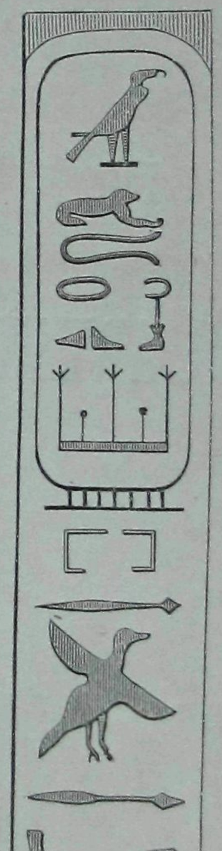

49. Inscriptiones super vaso Artaxerxis I.

IV.

INSCRIPTIO ARTAXERXIS I.

Inscriptio Veneta.

Q.

Super vaso.

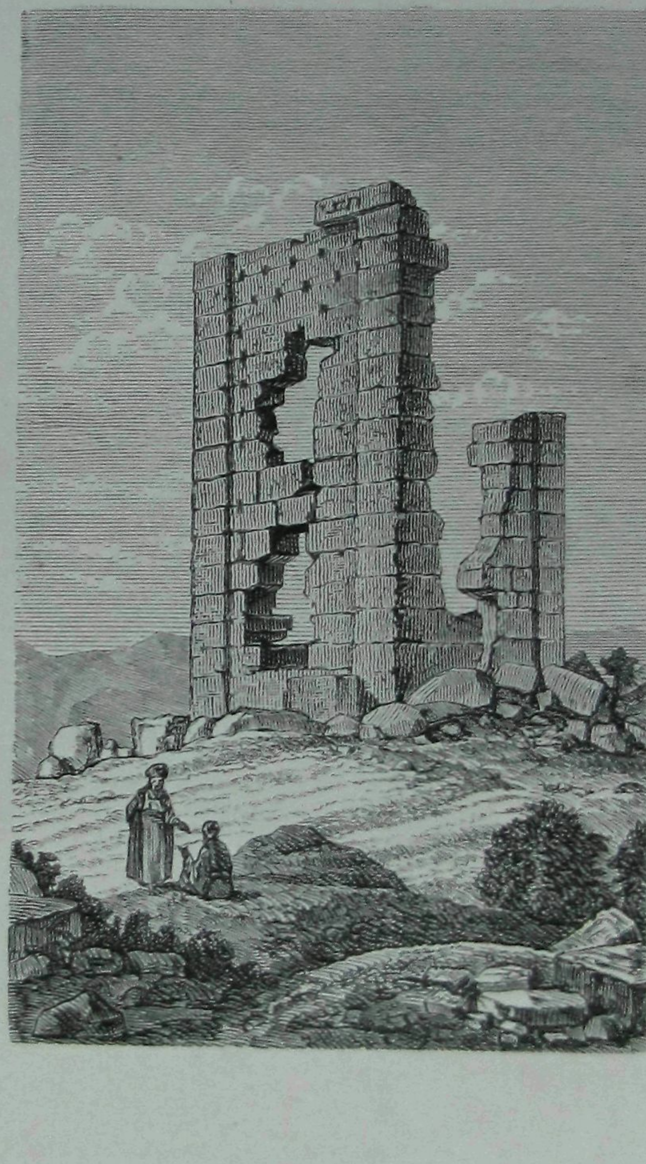

V.

INSCRIPTIO DARII II.

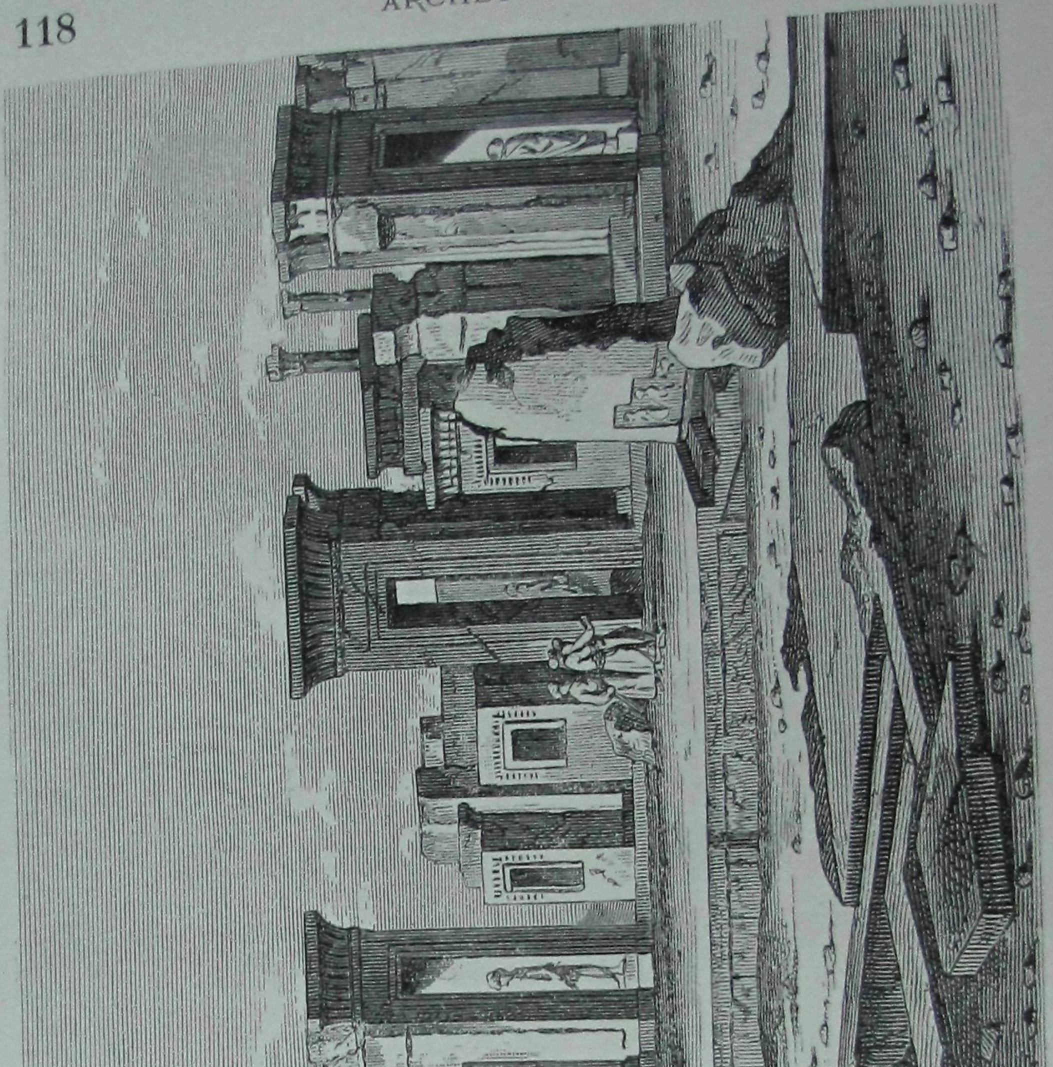

50. Palatium Darii H. (N 9). auctore de Bruinio.

V.

INSCRIPTIO DARII II.

Inscriptio Persepolitana.

L.

Super fenestrarum postibus in palatio Darii H.

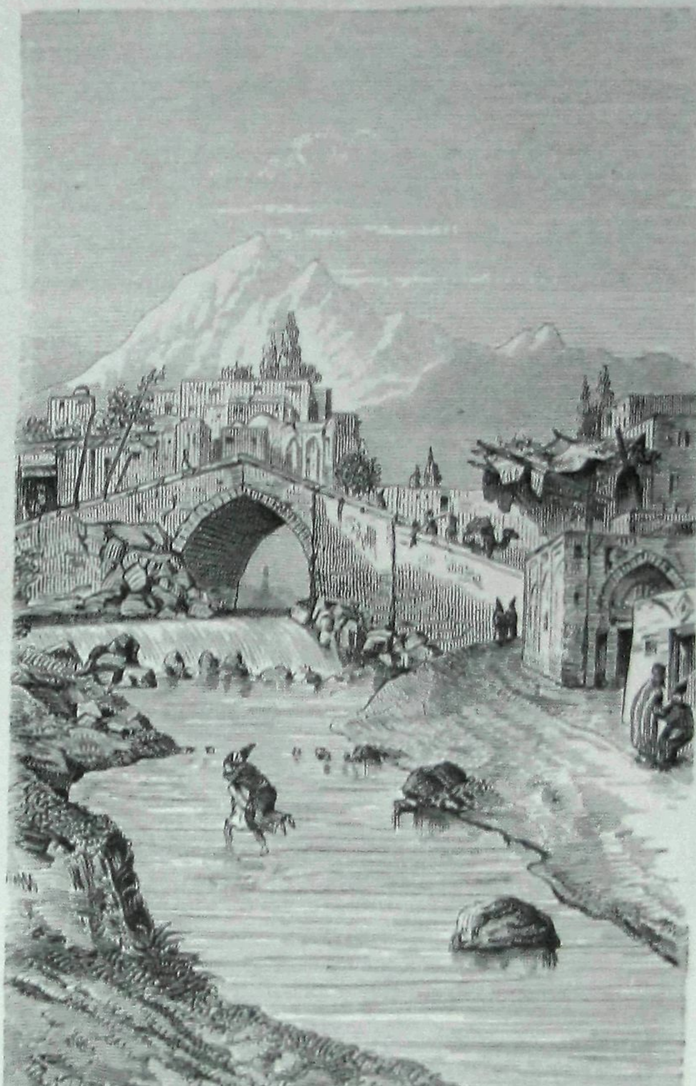

VI.

INSCRIPTIONES ARTAXERXIS MNEMONIS.

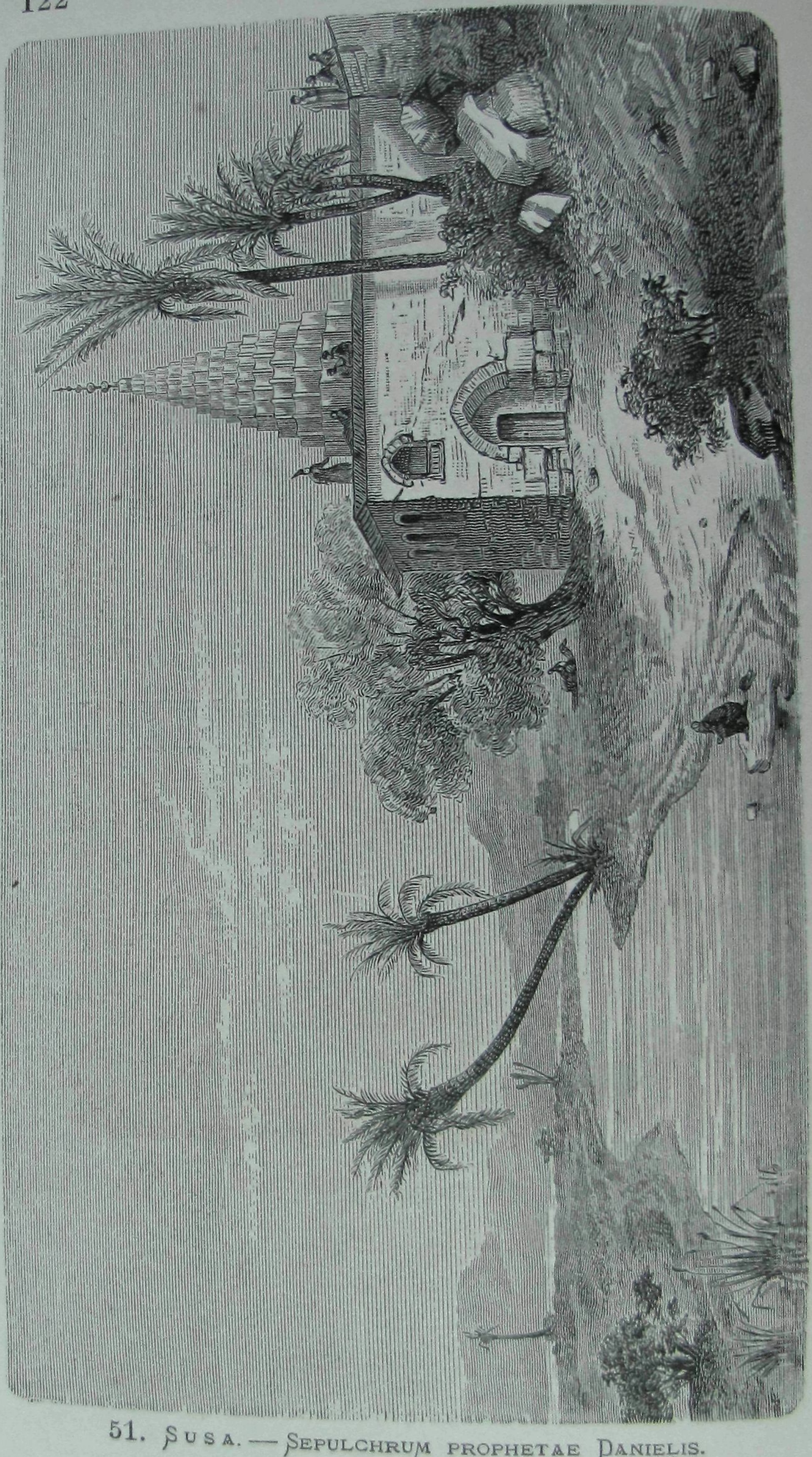

51. Susa. — Sepulchrum prophetae Danielis.

52. SUSA.—SAXUM NIGRUM, AUCTORE MONTEITH AD F. LOFTUSII.

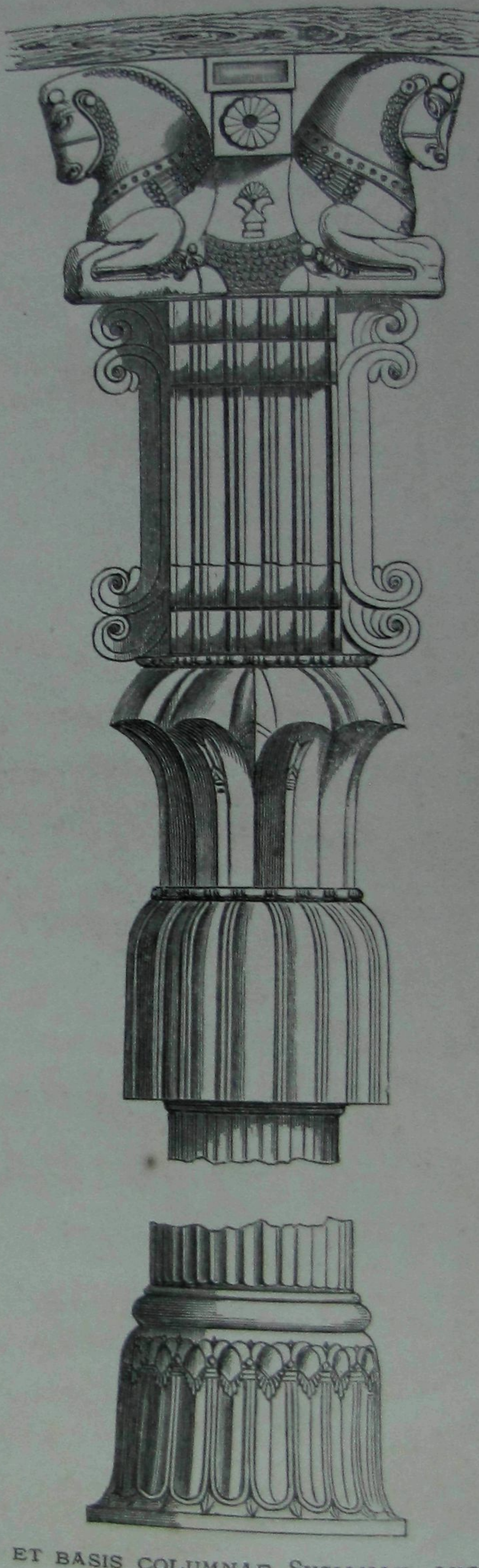

53. Capitulum et basis columnae Susianae, auctore Loftusio.

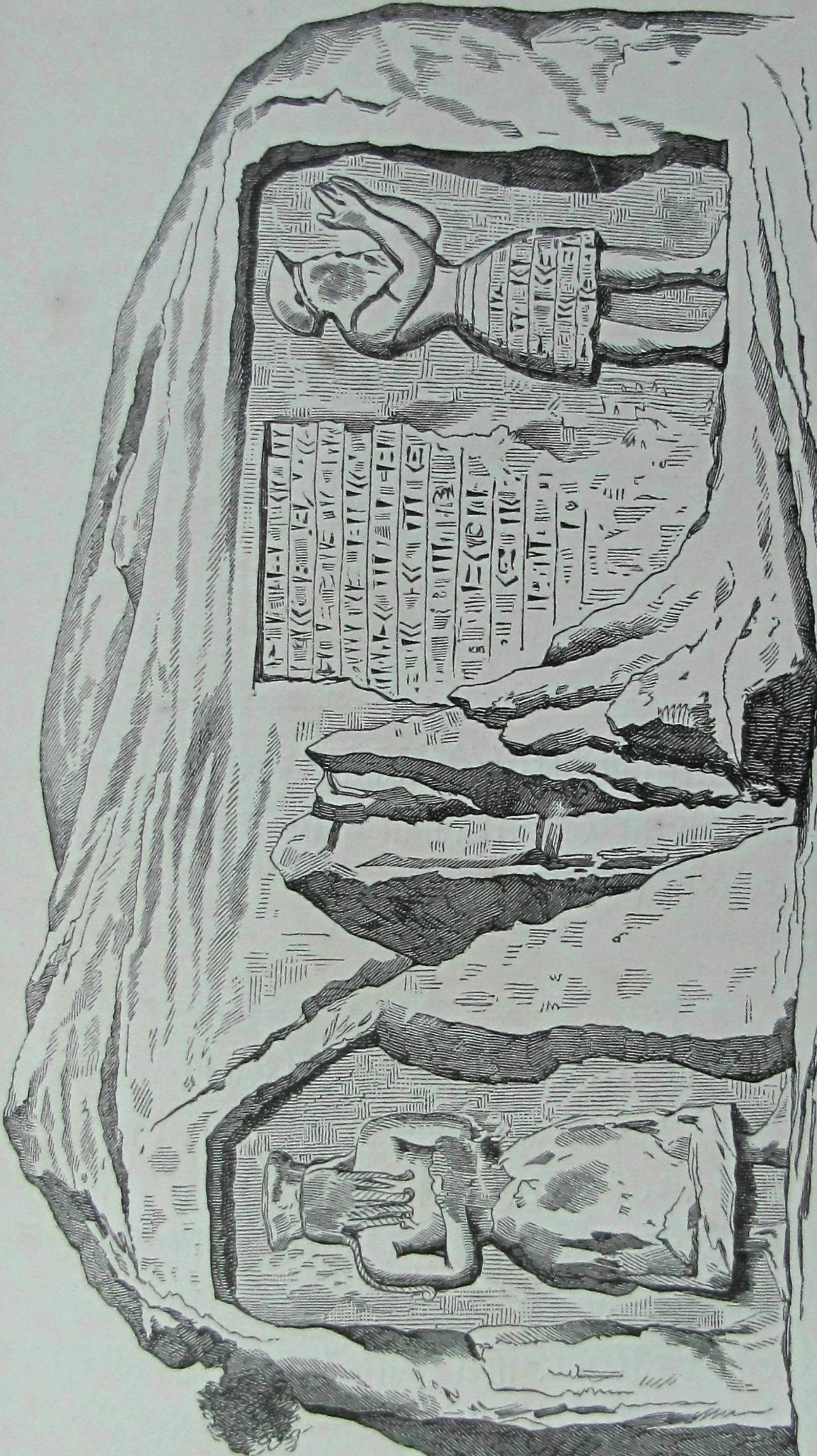

54. SAXUM SHUSTERI C. RELIQUIIS INSCRIPTIONUM, AD F. BODE.

VI.

INSCRIPTIONES ARTAXERXIS MNEMONIS.

Susianae.

S.

a.

Super pilae basi in parva columnarum serie.

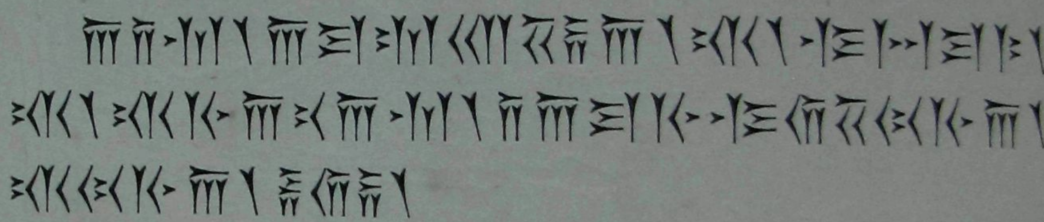

b.

Super pilae basi in magna columnarum serie.

1.

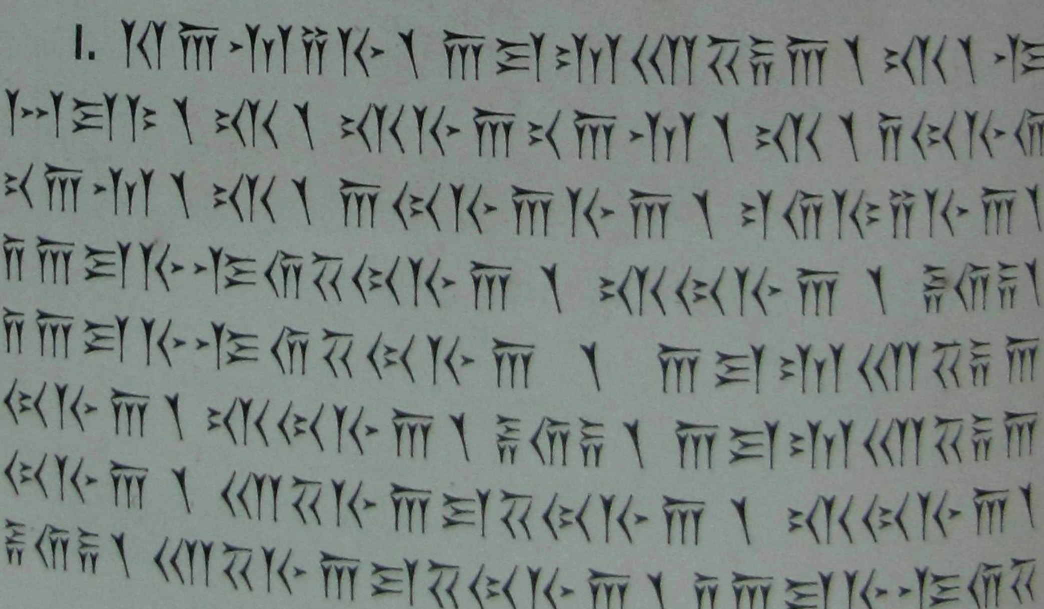

3.

2. .... 5.

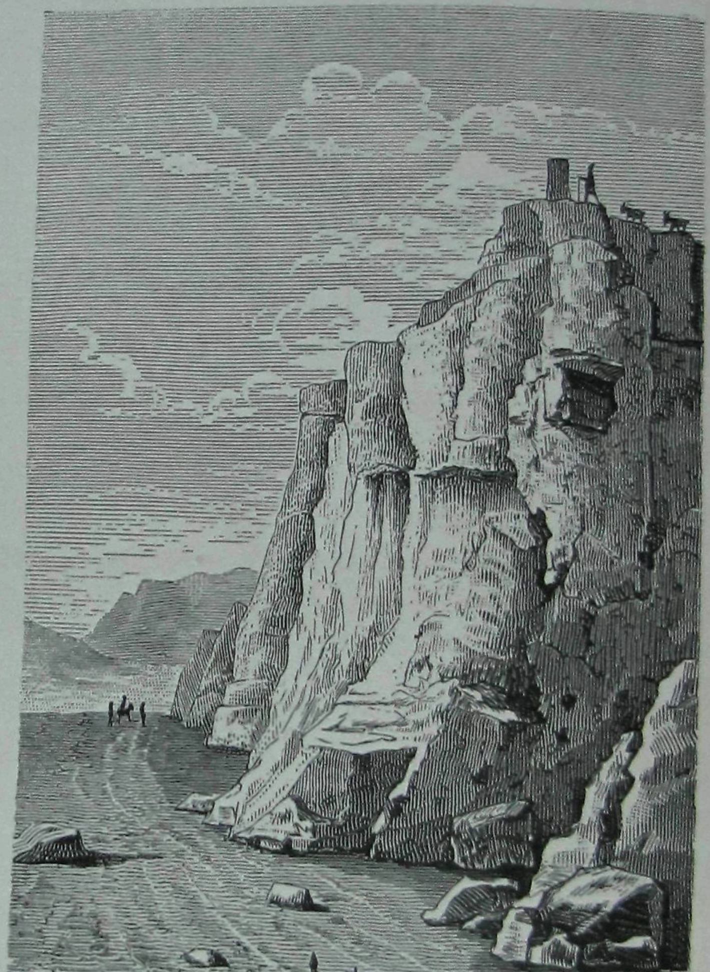

VII.

INSCRIPTIO ARTAXERXIS OCHI.

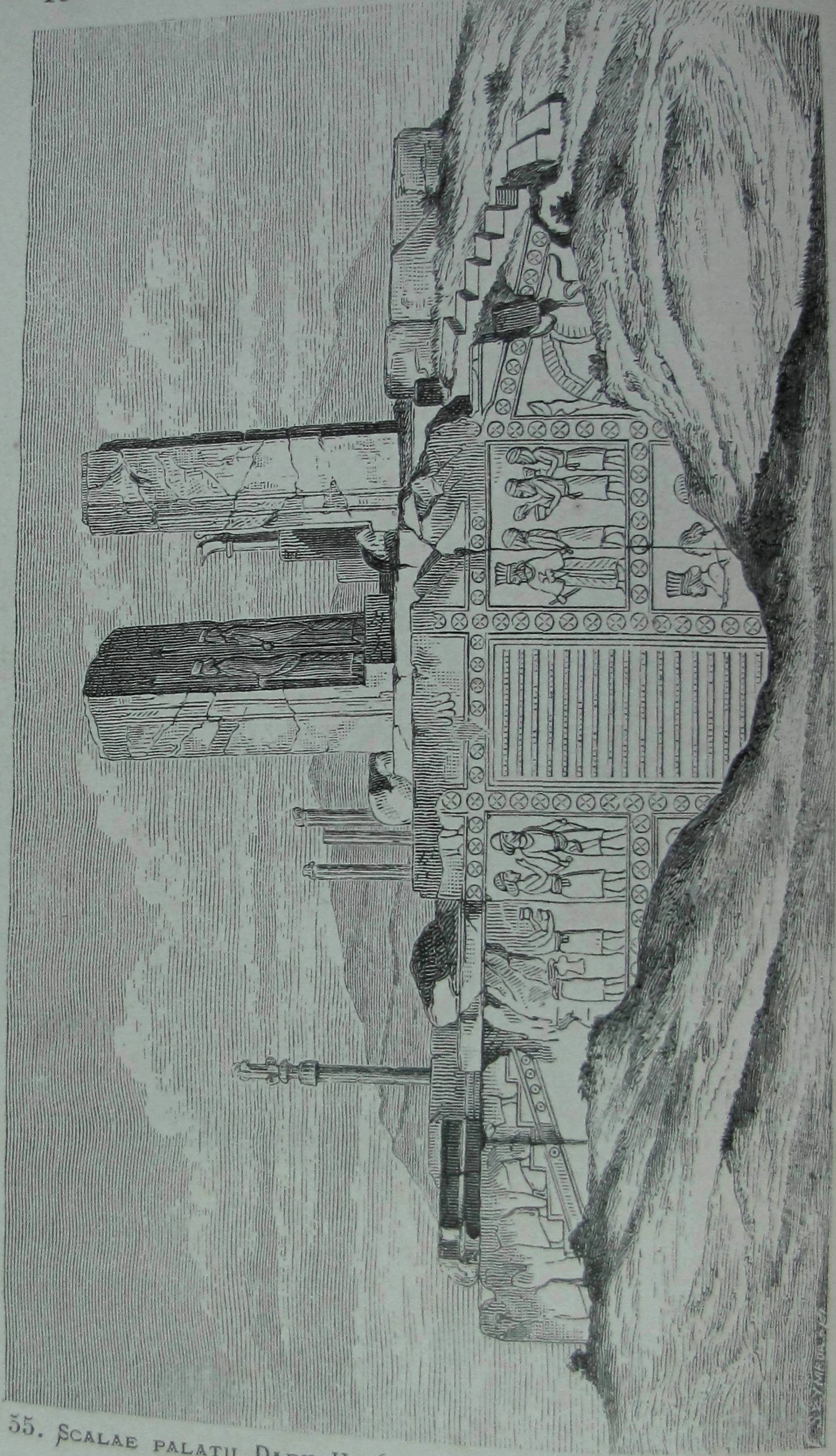

35. SCALAE PALATII DARII H. (N 3) CUM INSCRIPTIONE PERSEPOL. ARTAXERXIS OCHI (P).

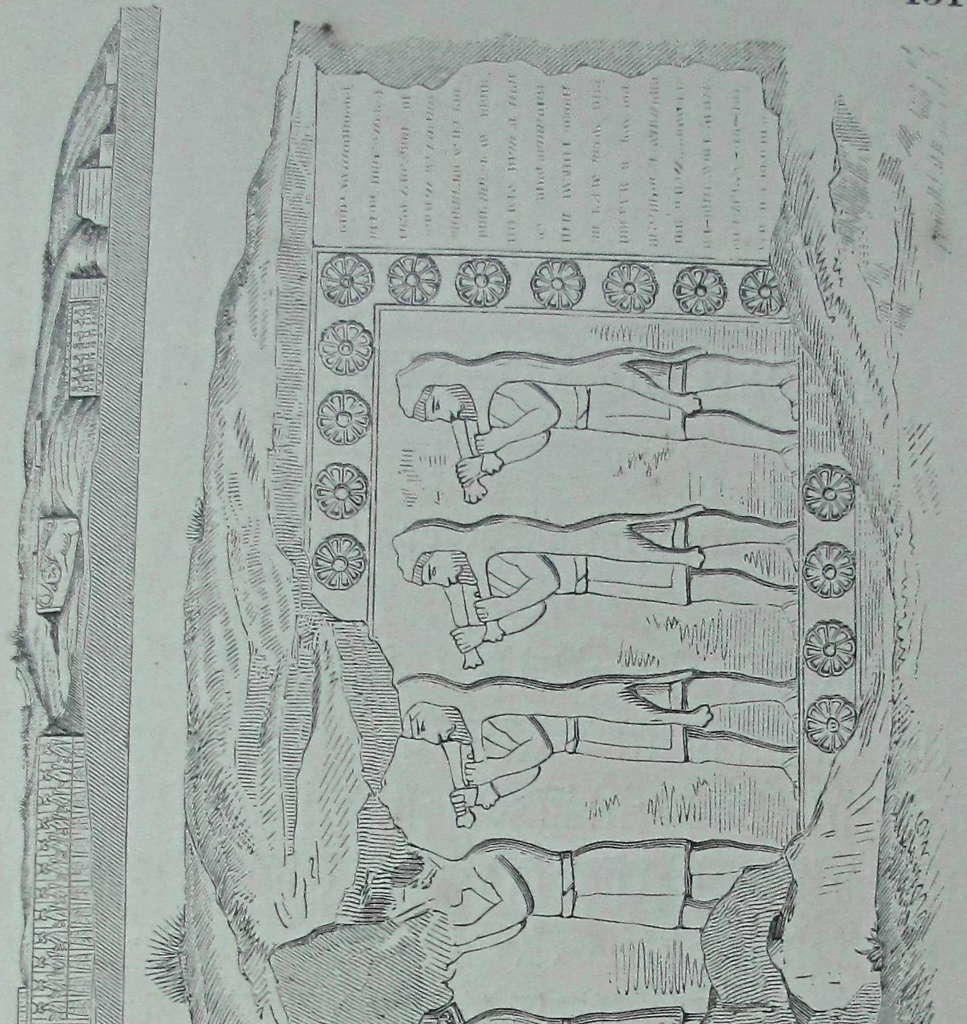

56. Prospectus et 57. Caelatura Palatii Artaxerxis Ochi (N 4),

ARCHETYPA. Cum eadem inscriptione (P).

VII.

INSCRIPTIO ARTAXERXIS OCHI.

Inscriptio Persepolitana.

P.

1. 𐎲𐎥 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎠𐎢𐎼𐎶𐏀𐎭𐎠 𐏐
𐏃𐎹 𐏐 𐎡𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐏎𐎠𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎠𐎺𐎶 𐏐 𐎠𐎿𐎶𐎠𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐
𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐏁𐎠𐎹𐎫𐎠𐎶 𐏐
𐎠𐎭𐎠 𐏐 𐎶𐎼𐎫𐎡𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐏃𐎹 𐏐 𐎶𐎠𐎶 𐏐 𐎠
𐎼𐎫𐎧𐏁𐏂𐎠 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎤𐎢𐎴𐎢𐏁 𐏐
𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎺𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡
𐎹𐎶 𐏐 𐎠𐎡𐎺𐎶 𐏐 𐎱𐎽𐎢𐎺𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎳𐎼𐎶𐎠
𐎫𐎠𐎼𐎶 𐏐 10.

2. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐎼𐎫𐎧𐏂𐎠 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎺𐏀𐎼𐎣 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹
𐎰𐎡𐎹𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐏌𐎹𐎢𐎴𐎠𐎶 𐏐
𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎠𐏃𐎹𐎠𐎹𐎠 𐏐 𐏎𐎹𐎠 𐏐
𐎠𐎭𐎶 𐏐 𐎠𐎼𐎫𐎧𐏁𐏂𐎠 𐏐 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐
𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐎠𐎼𐎫𐎧𐏂𐎠 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐
𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢𐏁 𐏐 𐎠𐎼

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 27.

3. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 31.

4. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 35; 42.

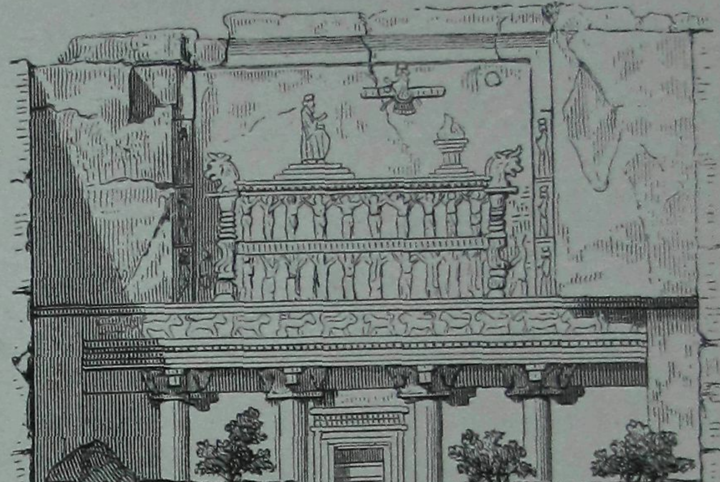

VIII.

INSCRIPTIO ARSACIS.

VIII.

INSCRIPTIO ARSACIS.

In sigillo Grotefendi.

58. SIGILLUM ARSACIS.

𐎠𐎼𐏁𐎣 𐏐 𐎴𐎠𐎶 𐏐 𐎠𐎰𐎡𐎹𐎠𐎲𐎢𐏁𐎴
𐏃𐎹𐎠 𐏐 𐎱𐎢𐏂 𐏐 s.

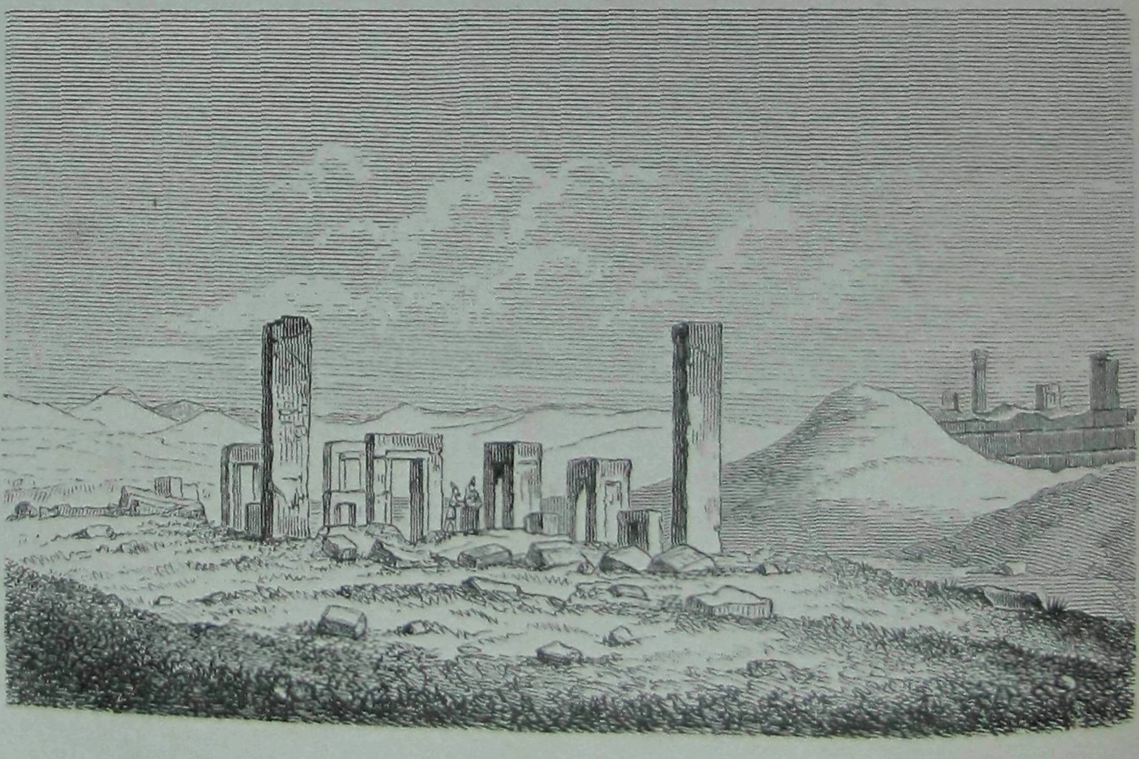

INTERPRETATIO

ET

COMMENTARII.

I.

INSCRIPTIO CYRI.

M.

Inscriptio Murghabi.

Ego *sum* Cyrus rex, Achaemenides [1].

---

[1] Breviusculam hanc inscriptionem Cyri sepulchralis monumenti nonnulli doctorum virorum putant esse, quum haud tam longe a conservato hucusque Murghâbi aedificio, quod ab Arriano descriptum (VI, 29), aliqua ex parte, in mentem vocat, marmoreo saxo oblongo, cum Cyri imagine, incisa conspicitur. Quum tamen multis etiam in aliis, Murghâbi vicinis, locis inveniatur, dubitare licet an haec eadem Cyri sepulchrali monumento incisa fuisset, praesertim quum sepulchralis Cyri inscriptio in Arriano loco citato et Strabone (XV, 3) Graece, Aristobulo auctore, conversa occurrat, quam hic liceat lectorum commodo apponam:

Ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κῦρος εἰμὶ ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσαις καταστησάμενος καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύσας. Μὴ οὖν φθονήσῃς μοι τοῦ μνήματος.

Citatur etiam alia Cyri sepulchralis inscriptio apud eundem Strabonem (ibid.), quam Onesicritus tradit eodem quidem sensu Graece et Persice, sed Graece literis Persicis, versuque, ut patet, hexametro exaratam fuisse, qui sequentibus continetur:

Ἐνθάδ᾽ ἐγὼ κεῖμαι Κῦρος βασιλεὺς βασιλήων

Utcunque sit, in quatuor Persicae inscriptionis verbis unicae sunt palaeo-Persicorum e Cyri temporibus scriptorum documentorum, quas seculorum lapsus nobis conservaverit, reliquiae, neque antiquissimae inscriptionis genuitas nunc alicui dubio est subjecta. (Vide Spieg. die altpers. Keilinschriften, pp. 71—72, 75, 145).

Non supervacaneum forsitan fuerit etiam Cyri de reducendis in patriam Judaeis exsulibus edictum, quem Esdras (I, 2—6) Hebraice expressum nobis tradit, his subjungere:

כה אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי יהוה אלהי השמים
והוא־פקד עלי לבנות־לו בית בירושלם אשר ביהודה: מי־בכם מכל־עמו
יהי אלהיו עמו ויעל לירושלם אשר ביהודה ויבן את־בית יהוה אלהי
ישראל הוא האלהים אשר בירושלם. וכל־הנשאר מכל־המקמות אשר־הוא
גר־שם ינשאוהו אנשי מקמו בכסף ובזהב וברכוש ובבהמה עם־הנדבה
לבית האלהים אשר בירושלם:

II.

INSCRIPTIONES DARII HYSTASPI.

Inscriptiones Behistani.

Tabula I.

1. Ego *sum* Darius, rex magnus, rex regum, rex provinciarum, Hystaspi filius, Arsamae nepos, Achaemenides.

2. Edicit Darius rex: Mihi pater *est* Hystaspes, Hystaspi pater Arsamas, Arsamae pater Ariaramnes, Ariaramnis pater Teispis [1], Teispis pater Achaemenes.

---

[1] Vocem Ćaispis in archetypo adjeci, quum evidentissime, ut bene notavit Spiegelius, scalptoris lapsu est omissa. Conf. inscriptionem ejusdem Darii A, ubi in eodem verborum contextu vox nominativum Ćaispis denotans non est omissa. Quum Herodotea lectio Τείσπεος (VII, 1) in duobus codicibus, cum Valla, Τίσπεος sonet (vide annot. ad locum citatum clariss. J. C. F. Baehrii, 1859), etiam enunciationem vocum: Ćispis pitâ Ćispâis, hic et in inscriptione A, non omnino puto aspernandam.

3. Edicit Darius rex: Ideo nos Achaemenidae vocamur. Inde-ex-aevo *regno* probati sumus[1], inde ex aevo quae nostra stirps *est* reges erant [i. e. inde ex aevo regia majestas nostram decorabat stirpem, e nostra scil. stirpe oriebantur reges].

4. Edicit Darius rex: Octo *sunt* meae stirpis qui antea reges fuerunt [qui regalem nostram, inde ab Achaemene, constituebant gentem], ego *sum* nonus: novem, duplici descensu, nos reges sumus[2].

5. Edicit Darius rex: Voluntate Auramaṣdae[3] ego rex sum: Auramaṣdas regnum mihi detulit.

---

[1] Von Alters her sind wir erprobt, Spieg. Quum âmâta Ṣendice certam significationem τοῦ in aliqua re expertus, sciens, ut a Spiegelio est notatum, tuetur, hanc clarissimi viri interpretationem, in versione mea, absque ullo scrupulo sum amplexus, utraque, Assyrica et sic dicta Scythica, nil ad vocis ἔτυμον hucusque afferente.

[2] Vide annotationem ad calcem tabulae I-mae.

[3] Vasnâ Auramaṣdahâ. Rawl.: gratia Oromazdis; Benf.: Durch die Gnade des Auramazdâ; Opp.: Par la puissance d'Ormazd; Spieg.: Durch die Macht Auramazdas. Quum r. vaś in Sanscrito et Ṣendico sermone desiderare, velle, substantivumque vaśa desiderium et potestatem significat (in Ṣendico adeo ὁμόφωνος fere instrumentalis vaśnâ, desiderio, ad desiderium obvenit), tres significationes, nempe voluntatis, gratiae (beneficii) et potestatis, quae tam bene summo numini, quale Airyorum est Auramaṣdas, quadrant, vocabulo inhaerere puto, harumque, prout quae passim orationis contextu prominebat, inscriptiones nostras vertendo, expressi, in Assyrica quarum versione Persicis vocibus vasnâ Auramasdahâ Assyricae

6. Edicit Darius rex: Hae *sunt* provinciae, quae mihi obvenerunt; voluntate Auramaṣdae ego-earum rex factus sum: Persia, Susiana, Babylonia, Assyria Arabia, Aegyptus, qui maris *incolae sunt*[1], Sparda[2], Ionia, Media, Armenia, Cappadocia, Parthia, Drangiana, Aria, Chorasmia, Bactriana,

---

אן צללי שאורמזדא (Hebraicis has Julio Opperto transcribente literis, quasque voces, ad radicis Semitici צלל significationem, doctiss. vir locutione in umbra Auramazdae, i. e. protegente, favente Aur., reddit), optime respondere videntur, ita ut palaeo-Persicam vocem vasnâ, hic et alibi, substantivi vim tenere persuasus sim, praepositionemque Armenicam vaçn, wegen, a Windischmanno notatam, e nostro instrumentali fluxisse, quem praepositionis durch, ut conjectatur Spiegelius (Die altpers. Keilinschr. p. 212) in palaeo-Persico sermone partes assumere, quamvis sensum dictionis minime id immutet neque omnino negari possit, difficile, mea quidem sententia, esset admittendum.

[1] Tyâi darayahyâ. Provinciam hanc, auctore Spiegelio, insulae, probabiliter, maris Mediterranei constituunt. Conf. I, 2.

[2] Śparda, indicante clariss. Spiegelio, nomen, probabiliter, ejusdem, hucusque incertae, regionis, de qua Obad. 20. mentio est facta. Quum Lydiae incolae, teste Herodoto (I, 7) etiam Sardii appellabantur, haud tam magnam puto difficultatem esse regionem hanc pro Lydia cum de Sacyo, Lassenio aliisque, ad quorum opinionem nuper Kernius et Justius accesserunt, accipere, postquam in voce nisi labialium, si admittas pro Svarda esse expressam, sentitur permutatio. Quod ad biblicum ספרד, Judaeorum traditio Bosporum Cimmerium sub nomine hoc intelligit et adeo demortuus Karaita G. Firkowicz mihi illud Panticapaeum hodiernumque Kertch, ad continuam inter Karaitas traditionem, esse demonstrabat. Alia Judaica traditio urbem Hiberiae fuisse statuit (v. F. Justi Beiträge zur alten Geographie Persiens, 1, 17).

Sogdiana, Gandari, Sacae, Sattagydae, Arachosia, Macae [1]; omnino regiones viginti tres.

7. Hae *sunt* regiones, quae mihi obvenerunt: voluntate Auramaṣdae *istae regiones* mihi subjectae factae sunt, mihi tributum afferebant, quod*que* illis a-me imperabatur, noctu-ve, de-die-ve, *omne* istud *ab eis* perficiebatur.

8. Edicit Darius rex: In his regionibus mortalis qui accedens [2] fuit [qui imperiis meis penitus se accomodabat], hunc bona-tutela tutabar; qui *vero* invidiosus fuit, hunc bene-expetendo expetebam [3] [hunc de animo in me hostili debitas

---

[1] Maka. Unum, quod pro certo aestimare ausim, est populum hunc Asiae, non Africae fuisse, quum seriem Asiaticorum populorum in hac enumeratione concludit. Teste Stephano Bysantino: Μάκαι· ἔθνος μεταξὺ Καρμανίας καὶ Ἀραβίας (Ἐθν. sub voce Μάκαι); Ptol. (VI, 7): Ἰχθυοφάγων κόλποι, ἐπὶ πολὺ διήκοντες, ὧν ἐντός εἰσιν οἱ Μάκαι. Lassenus et Rawlinsonius Darii Makas in hodierno Mekran collocant. Conf. F. Justi Beiträge zur alten Geographie Persiens, 2, 11.

[2] Lego cum Opperto et Kernio âgantâ, sensus quippe vocis, qui per se clarus est, facilius, si formam pro nomine agentis, ut jam Spiegelius docuit (die altpers. Keilschr., p. 180) accipias, explicari videtur. Kernius locum nostrum reddit sequentibus: Innerhalb dieser Länder wer sich zu mir wandte (oder: sich an mich anschloss) den habe ich wohl aufgenommen; wer arg war, den habe ich strenge verfolgt (p. 227).

[3] Formas hubartam et hufraśtam pro accusativis gen. n. praedicata abaram et aparśam determinantibus accepi, quod etiam Scythica versione comprobari apparet. Sic eas accepisse videtur et Spiegelius, qui vertit: welcher Mann folgsam war, den habe ich wohl beschützt, wer feindlich war, den habe ich schwer bestraft. Nil tamen obstat etiam

reddere rationes cogebam, animadvertebam in hunc]: voluntate Auramaṣdae provinciae qua mea lege contentae erant [1] [meae legi obediundo degebant, non alius cujusquam, sed unice meis

---

hic accusativos gen. m. cum Rawlinsonio admittere, qui phrasin sequentibus reddit: inter has provincias, homo qui pius? erat, eum bene fotum fovi; qui irreligiosus erat, eum bene punitum punivi [omnino perditum delevi]. (Within these countries whoever was of true faith, him have I cherished and protected; whoever was a heretic, him I have rooted out entirely). Oppertus: Dans ces pays, l'homme qui était étranger (?) je l'ai supporté s'il était bien à supporter; (l'homme) qui était ennemi, je l'ai bien jugé s'il était à juger.

[1] Imâ dahyâva tyanâ manâ dâtâ apriyâyan. Quum etymologia ultimae φράσεως vocis non est adhuc bene stabilita, praecedentium liceat interpretum versiones hic apponere. Rawl.: hae provinciae igitur? mihi datae, gavisae sunt (these countries, therefore, being given to me, have rejoiced); Benf.: liebten diese Länder meine Gesetze; Opp.: ces provinces étaient assujetties à ma loi, et posterius: mea lege tenebantur; Spieg.: wurden diese Länder nach diesem meinem Gesetze bewahrt (?). In Scythica versione locus est mancus, sed vox Persicae apriyâyan respondens a Norrisio per cherished redditur, per Oppertum: elle (sc. la loi) fut aimée. Ad Assyricam versionem, vox, eodem doctiss. Opperto legente, Hebraice transcribitur אשמנו, quod Latine clariss. vir per: leges meas in provinciis stabilivi, Gallice per: j'ai fait exécuter mes lois dans ces pays, reddit. Quod ad me, primario, quem Scythica dat vocis sensum, adhaerendum putavi, literamque *p* in ea pro Iranico *f* quasi ἀρχαϊκῶς usurpatam esse censui, ut sit Persici textus sensus: mea lege amabantur, i. e. custodiebantur, protegebantur, vel, quod plus mihi arridet, ut in versione mea, vocem ad eandem rad. pri reducendo, expressi, mea lege erant contentae (se réjouissaient de ma loi). Conjectante Opperto est denom. a voce pari (Expéd. scientif. p. 214). Kernius

legibus et imperio obtemperabant, minime scil. alium quemlibet sibi moderatorem agnoscendo], ut*que*-eis a-me imperabatur, sic fiebat.

9. Edicit Darius rex: Auramaṣdas mihi imperium detulit, Auramaṣdas mihi auxilium praebebat usque dum hoc regnum obtentum fuerit: voluntate Auramaṣdae hoc regnum teneo.

10. Edicit Darius rex: Hoc *est* quod a-me *est* factum inde quum [postquam] rex factus sum [i. e. quae sequentur explanabunt res a me gestas inde ex quo in regnum successi]. *Erat* Cambyses nomine Cyri filius: iste ante hic rex fuerat. Huic Cambysi frater Smerdis [1] nomine fuit, unius-matris, unius-patris Cambysis. Postea Cambyses hunc Smerdim occidit, quum*que* Cambyses Smerdim occidisset, populo cognitum fuit [2]

---

tyanâ dâtâ pro ablativis assumendo, vocem nostram aparaiâyan legit eamque ad r. i cum adverbio aparaiy (hinter, nach) refert enunciatumque reddit sequentibus: durch den Willen Auramazdas folgten diese Länder meinem Gesetz.

[1] Secundum Xenophontem (Cyrop. 7, 11) alter Cyri filius apellabatur Ταναοξάρης, secundum Ctesiam (Περσικά, ecloga, 29, 8 cet.) Τανυοξάρκης.

[2] Kârahyâ aṣdâ abava tya Bardiya avaǵata. Oppertus: le peuple ignora que Smerdis était mort, Spieg.: da (hatte) das Heer keine Kunde, dass Bardiya getödtet worden sei. Negativam τοῦ aṣdâ significationem accipiendi scrupulum injicit mihi imprimis bis in inscriptione Naqśi-Rustami (N R a) vocabulum occurens, ubi negativa ejus significatio nisi interrogationis vi, idque, εἰρωνικώτερον forsan quam par est (ut et Kernius recte mihi notasse videtur) enunciatum expressum admittendo, explicari posset. Neque conj. bavâtiy, in inscriptione citata vocem aṣdâ excipiens, cui, contra Rawlinsonium, clariss. Oppertus innititur (Expéd.

[populum non fugit] quod Smerdis occisus esset. Postea Cambyses Aegyptum profectus est, quumque Cambyses Aegyptum profectus esset [absente scil. Cambyse in Asiaticis imperii Persici tractibus] inde populus aversus *a Cambyse* fuit [non timebat porro se, ut infensum regi fratricidae, gerere], inde*que* falsum *in imperii* provinciis graviter[1] fuit [increbuit,—rumoribus scilicet increbrescentibus de fratre a rege occiso, multi vivum illum volebant esse et adeo vidisse, ut fit, simulabant, omniaque haec ansam tum desideriis de fratricida sumendarum poenarum servatique, ut opinabantur, ab occisionis periculo in regnum extollendi, tum etiam hominibus ad fallendum paratis ipsius regni occupandi praebebant], et Persiae, et Mediae, et in-aliis provinciis.

---

scient. p. 184), voci affirmativam vim vel minime, puto, adimit, si modo, ad leges ejusdem conjunctivi, vertas: tunc tibi cognitum certe (videlicet, scilicet, vel puto) erit. Quod est certissimum, in versione Assyrica inscriptionis Naqŝi-Rustami (quum nostrae in Assyr. versione locus sit mancus) nulla manent in voce τῷ Persico aṣdâ respondente negationis vestigia, quae tamen in Scythica loci nostri versione, explicante Norrisio, invenitur (the people not knew that Bardes was killed). Kernius vocem aṣdâ vertit Germanice: sicher, gewiss, quam Sanscrito add'â respondere demonstrat (p. 220). Aṣdâ, manifesti sensu, bene etiam quadrat cum sequentibus, quae apud Ctesiam legimus: τοῦ Μάγου δὲ βασιλεύσαντος ἐπ᾽ὀνόματι Τανυοξάρκου, ἧκεν Ἰζαβάτης ᾿εκ Περσίδος, καὶ κατειπὼν τῇ στρατιᾷ πάντα καὶ θριαμβεύσας τὸν μάγον, κατέφυγεν εἰς τὸ ἱερὸν, ἐκεῖθέν τε συλληφθεὶς ἀπετμήθη (Περσικά, ap. Phot. 13). Conf. quae Herod. narrat de Prexaspe, publico Magi imposturae delatore (III, 74, 75).

[1] Kernius legit vaśaiy beneque hic confert Latinum val-de.

11. Edicit Darius rex: Postea, unus mortalis Magus fuit Cometes [1] nomine: hic movit-se a Pisiyauvada. Aracadris nomine mons *est*: ab eo-loco—Viyak̄ni mensis quarta decima die [2] — tunc fuit [id temporis punctum fuit] quando movit-se ille. Populo sic mentitus est: Ego Smerdis sum Cyri filius, Cambysis frater. Inde populus omnis alienatus fuit a Cambyse ad illum*que* [ad Cometem] transibat, et Persa, et Medus, et ceterae provinciae; regnum hic rapuit. Garmapadis mensis nona die, tunc fuit quando regnum ille arripuit. Inde Cambyses a-se-allata-sibi morte [3] decessit.

---

[1] Secundum Herodotum, etiam Magus ille Smerdis nomen habuit (III, 61). Secundum Ctesiam (29, 30 cet.) appellabatur ille Σφενδαδάτης = Ṡpĕnta-dâta.

[2] Ad syntacticam clarissimi Spiegelii explanationem proprie: vermittelst der vierzehn Tage des Monats Viyak̄na, mit vierzehn Tagen (Die altpers. Keilinschr. pp. 172 et 174).

[3] Huvâmarśius amariyatâ. Herodotus narrat Cambysem, in equum insiliendo, gladio se vulnerasse paucisque post diebus ab hoc vulnere decessisse (III, 64, 65), quod significationi τοῦ huvâmarśius minime quidem mihi contrarium esse videtur, quum revera per se diem supremum obiisset. Affirmari hoc puto etiam Assyrica inscriptionis nostrae versione, ubi מנשו, ad Oppertii rectam, puto, interpretationem, simpliciter ex se, a se significare videtur. Rawl.: se impatientem habens obiit (unable to endure his [misfortunes] died); Benf.: drauf starb Kambujiya vor über grossem Zorn; Opp.: Après cela, Cambyse mourut en se blessant lui-même; Spieg.: Darauf starb Kambujiya indem er sich selbst tödtete. Omnia haec adducendo, velim ne lector putet Darium regem tradere Cambysem voluntariam sibi mortem conscivisse.

12. Edicit Darius rex: Istud regnum, quod Cometes, qui Magus *fuit*, eripuit Cambysi, istud regnum ex aevo nostrae stirpis fuerat. Deinde Cometes, qui Magus *fuit*, eripuit Cambysi et Persiam, et Mediam, et ceteras provincias: hic possessor dominatus [1] factus est; hic rex exstitit.

13. Edicit Darius rex: Non erat mortalis, neque Persa, neque Medus, neque *adeo* nostrae stirpis quisquis, qui hunc Cometem, quem Magum [qui Magus fuit], regno privatum faceret: populus-*enim*-eum propter ferocitatem timebat, populum *hic quippe* vehementer [nemini scil. parcendo] occidisset, qui priorem [sc. genuinum] Smerdim cognosceret [qui de populo cognitum sibi verum Smerdim habuisse proderet], hanc-*vero*-ob-causam populum hic occidisset, *reputando nempe,* ne-quidquam [ne minime—] me sciat [2] [ne

---

[1] Hauv âyaśtâ huvaipaśiyam akutâ, er machte sich zum Meister der Souveränität (er machte sich zum Besitzer, er ward Besitzer — er bemeisterte sich), Kern., quae doctisimi viri interpretatio mihi penitus ad persuasionem accomodata videtur, ad quam âyaśtâ est nomen agentis ab âyat (hic participii vices, ut saepe in Sanscrito, gerens), huvaipaśiyam vero est proximum ejus objectum, etymologia ab huvapati (Selbstherr, und Alleinherrscher) descendens, akutâ 3. p. sg. aor. m., quod minime impedit, mea quidem sententia, etiam Sendicum qâêpaitya hic referre. Rawl: ille secundum vota? fecit (he did according to his desire); Benf.: er vollbrachte nach seinem Begehr; Opp.: il fit (dorénavant) à sa volonté (il agit selon son bon plaisir); Spieg.: er eignete sie (scil. die Provinzen) sich sämmtlich an.

[2] Mâtyamâm kśnâśâtiy, damit man mich nicht kenne, Spieg. Verbum kśnâśâtiy subjectum in praecedente kâra

minime sciat, scil. populus, — ne in populo ulla verae de me notitiae vestigia maneant], quod ego non Smerdis sum, qui Cyri filius *fuit*. Quisquis non audebat [nemo audebat] aliquid loqui circa Cometem, quem Magum [qui Magus fuit], donec ego venerim. Inde ego Auramaṣdam precatus sum [1], Auramaṣdas*que* mihi auxilium tulit: Bagayadis *nempe* mensis decima die, tunc fuit *temporis punctum*, quando ego cum amicis [2] mihi

---

habere versione mea expressi; sed analogae impersonalis locutionis, quam hic Spiegelius esse exhibet, permulta in Ṣendico sermone dantur exempla. Opp. legit khsnâçântiy vertitque: ne me cognoscant (Exp. scient. t. II, p. 216); idem vir doctissimus 1851 (Journ. As.) legebat k̔śnâçâtiy vertebatque phrasin: Afin que l'on me ne reconnaisse —.

[1] Paitiâvahaiy, sive legente Kernio, paitiavahiy. Auctoribus Oppertio et Spiegelio est denom. a Ṣendico avô (avaṇh). Longum â certe in voce, si ad avô eam referas, scrupulum injicit. Secundum Kernium referri debet ad r. vah, Sanscr. vas, sensu precari, quem inter Sanscritae radicis significationes quum non inveniam (in varîvasyati a varivasyâ, veneratio, significatio non est primaria), Ṣendico tamen vah (in vah-ma) certissime inhaeret. Si forma ad r. vah pertinet, longum â augmento cum verbali praep. â forsan explicari possit.

[2] Kamana, amicus. Oppertus huic voci addit etiam significationem paucus, eam ad Persicum کم reducendo (Exp. scient. p. 219,220), quam opinionem Spiegelius confirmare videtur, in mentem Sendicum kamna revocando (die altp. Keilinschr. p. 91). Kernius nisi hanc unice veram esse statuit. Sed quum in insriptionibus nostris etiam de victis hostibus, quos paucos vincere haud tam magnam gloriam victori afferret, ἐπίθετον hoc persaepe usurpatur, ad Sanscritum et Ṣendicum kam (desiderare) certius, puto, id referendum, quamvis flexio vocis, ut recte Kernius notat, quod ad utramque Ariam linguam, certe ξενωτέρα apparet.

mortalibus istum Cometem quem Magum [qui Magus fuit] occidi et qui ejus principes mortales asseclae fuerant. Sikaťauvatis nomine castellum *est*, Niśaya nomine regio, Mediae: illic-eum occidi regnum*que*-ei ademi. Voluntate Auramaṣdae ego rex factus sum Auramaṣdas*que* regnum mihi detulit.

14. Edicit Darius rex: Regnum, quod a nostra stirpe ablatum erat, istud ego suo-in-loco feci [reposui, restitui]; ego-istud super-suo-fundamento [1] stabilivi; ut antea-quidem fuerat, sic ego *istud* refeci. Sacella [2], quae Cometes, qui Magus *fuerat*, diruerat, ego resti-

---

[1] Adamśim gâťvâ avâśtâyam. Amplexus sum ingeniosam Kernii, quam τοῦ gâťu cum Graeco βάσις, statuit necessitudinem. Rawl.: ego id (imperium) firmiter(?) stabilivi (I established it (sc. the crown) firmly); Benf.: ich stellte sie (sc. die Herrschaft) glücklich; Opp.: je l'ai remis à sa place. Spieg.: ich stellte sie (die Herrschaft) an ihren Platz.

[2] Âyadana, verti sacellum, quum, teste Herodoto (I, 131), templa struere veteribus Persis fas non erat. Absentibus tamen templis, loca adorationis (die Plätze der Verehrung, ut vocem reddit Spiegelius), ubi, Magis adhibitis, summo numini aliisque geniis sacra fiebant, eaque, sine dubio, compluria, Persas habuisse idem Herodotus (ibidem) luculentissime testatur. Sed quum religionem Magorum, Medicae gentis, eandem et Persarum fuisse constat, offendit Cometem, qui ipse Magus fuisset personamque regis, Magorum religionem profitentis, induisset, aliquot loca, cultui numinis, quod ipse adorabat, destinata, primo in regnum ascensu, diruisse. Difficultas tamen facillime, puto, solvetur, si modo attendes loca sacro cultui destinata, quae Magus diruerat, non templa, sed haud tam magni, ut liquet, sumptus et momenti sacella vel potius, altaria, fuisse, quae diruendo, novaque, forsan, cultui huic magis idonea, quae

tuenda-curavi, populo commercia, pascua, terras [1], secundum-stirpesque [idque secundum stirpes], quae-eis [scil. populo] Cometes, qui Magus *fuerat*, abstulerat [restitui]. Ego populum

---

auctor inscriptionis nostrae silentio praeterit, instaurando, Magus minime cujusque invidiam incurrere potuit, mutata autem facie rerum, ex re Darii fuisse diruta a Mago sacella crimini huic vertere, quae in prioribus locis restituendo ipsum quasi Magum novus rex pietate superasse videbatur seque hoc etiam opere gloriari par erat. Significationem tributi vel donorum, quae gentes devictae regi Persarum afferre solebant, quam doctiss. Kernius voci âyadana tribuit, minime admittendam puto, quum itidem nisi secundariae significationi Sanscritae rad yaǵ (â-yaǵ) elici potest citatumque ab illo Sanscritum âyaǵi sensum τοῦ schenkend usquam habuisse fortissime dubitem, quum radix nisi de donis diis offerendis, sive de sacrificiis, mea quidem scientia, in Sanscrito occurrit. Neque historicam idoneam rationem video admittendi Darium publicum Persarum aerarium sive tributa restaurasse, quas nempe falsus Smerdis, ut vult Kernius, disjecerat sive dilapidaverat, quum e citato Herodoti loco tantum solummodo percipimus, falsum Smerdim in tres annos omnes subjectos sibi populos a tributis pendendis militiaque obeunda liberavisse (III, 67), quod minime tributa dilapidare (vergeuden) significat, neque adeo Darium par erat hanc, vere regiam, munificentiam, quae, nemine judice, crimen esse poterat (quamvis ipse postea tributa secundum satrapias descripsisset) hosti suo palam, coram omnibus sibi subjectis nationibus, crimini vertere.

[1] Kârahyâ abâćaris gaitamćâ mâniyamćâ vitibisćâ tyâdis Gaumâta hyâ Magus adinâ (scilic. adam niyâtrarayam). Difficultatem loco impertit praecipue vocum abâćaris et mâniyam incerta significatio, quae, absente utraque antiqua versione, nisi periculosae etymologiae methodo, e radicibus vocum elici potest. Certa tamen mihi videtur syntactica vocum constructio, in qua

in-pristino-loco stabiliendum-curavi [1], Persiamque, Mediamque, et alias provincias, ut anteaquidem *fuerat*, sic [restituendum curando]: ego,

---

Spiegelium pedibus sequor (Die altpers. Keilinschr. p. 84). Difficillimum abâćaris pro acc. plur. accepi, significationemque commercii e r. ćar deducere sum periclitatus. Quum omnes interpretes in explanando difficillimo enunciato nisi proprias vires et ingenium ad manus habuere, liceat hic omnes ejus, notas mihi, versiones apponere. Rawl: regno assignator (eram)(?) [assignabam] cantumque cultumque gentibusque quas illis [?] (officiis) (?) Gomates qui Magus orbaverat (I reinstituted for the state the sacred chaunts and (sacrificial) worship, and (confided them) to the families which Gomates the Magian had deprived (of those offices); Benf.: ich habe wieder hergestellt (niyatrârayam) Tempel (âyadanâ) und Verehrung des Schützers des Reichs und den Göttern, was ihnen Gumâta der Mager entzogen hatte; Opp.: Les autels que Gomatès le Mage avait renversés, je les ai restaurés en sauveur du peuple (âyadanâ—kârahyâ abâćaris), (j'ai retabli) le monde et le ciel? (les chants et le saint office?). Et (j'ai restitué) aux palais ce que Gomatès le Mage avait enlevé; Spieg.: Die Plätze der Anbetung, welche Gaumâta der Mager zerstört hatte, bewahrte ich dem Volke (âyadana — niyatrârayam), die Weideplätze(?) die Heerden, die Wohnungen je nach Clanen, was Gaumâta der Mager ihnen weggenommen hatte; Kern: Die Ehrengaben (Abgaben), welche Gaumâta der Mager vergeudete, verwahrte ich (âyadanâ—niyatrârayam), wie auch Land und Gut des unterthänigen (?) Volkes, und alles was Gaumâta den Leuten unrechtmässig entriss. Viťibis, secundum Kernium, cui in hoc consentio, derivandum est a viť cum *i* epenthetico, ut in Send. viṡibyô.

[1] Kâram gâťvâ avâśtâyam. Oppert: 1851: j'ai rétabli l'ordre dans le peuple,—1859: ego populum in integrum resstitui; Spieg. Ich stellte das Volk an seinem Ort. Conf. annot. 1-mam ad p. 15.

quod ablatum *fuerat*, retuli. Voluntate Auramașdae hoc ego feci. Ego omni-opera-molitus-sum, donec stirpem quam nostri [nostram stirpem, scil. Achaemenidarum] loco-suo constitutam-perfecerim, ut prius *fuerat*, sic: ego omni-opera-enisus sum, ut Cometes, qui Magus *fuit*, stirpem, quam nostram, non diripuisset [1] [ne diripuisset, ne eam, quum se Cyri filium nominaverit, per scelus et fraudem occupasset].

---

[1] Adam hamatakšiy vasnâ Auramasdâha yatâ Gaumâta hya Magus vitam tyâm amâkam naiy parâbara. Yatâ (ut), ut justissime asserit Spiegelius, alteram duarum hic, ut in Șendico et Sanscrito sermone, significationum admittit, nempe vel propositi, vel modi agendi. Si primam particulae significationem praefers, nostrae et Rawlinsonii versionis enunciatum habebis; si alteram, Oppertii, quam in praestantissimo opere suo etiam Spiegelius expressit. Apponere liceat, majoris evidentiae gratia, eruditissimorum virorum interpretationes. Rawl.: ego molitus sum, gratiâ Oromasdis, ut Gomátes qui Magus gentem quam nostrûm non deleret (I laboured, by the grace of Ormazd, (in order) that Gomátes, the Magian, might not (or did not) supersede our family); Benf.: So habe ich gearbeitet, durch die Gnade des Auramazdâ, dass Gumâta der Mager dies unser Volk uns nicht entreisse; Opp.: 1851, j'ai disposé (tout) jusqu'à ce que j'eusse rétabli l'état (adam hamatakšiy yâtâ — yatâ paruvamćiy). Je l'ai arrangé par la volonté d'Ormazd comme ç'avait été avant moi, lorsque Gomatès le Mage n'avait pas usurpé (notre palais) notre pays,—idem 1859: Ego molitus sum ex auctoritate Oromazis perinde ac Gomatès Magus domum nostram non abstulisset («comme si Gomatès le Mage n'avait pas supplanté notre maison»); Spieg.: ich habe gewirkt bis ich diesen unsern Clan wieder an seinen Platz gestellt hatte, wie es früher war, so bewirkte ich es wieder, als Gaumâta der

15. Haec [i. e. sequentia, quae hucusque dicta a me excipiunt] *sunt*, quae ego feci postquam rex fui.

16. Edicit Darius rex: Quum ego Cometem, quem Magum *compertum est fuisse*, occidi, inde unus mortalis [mortalis quidam], Atrinus nomine, Upadarmis filius, hic exsurrexit *contra me* Susianae, populo*que* sic dixit: Ego Susianae rex sum. Inde Susiani alienati *a me* fuerunt ad istum*que* Atrinum transierunt: hic rex factus est Susianae. Etiam

---

Mager unsern Clan noch nicht beraubt hatte; Kern.: ich bewirkte mit Gottes Willen, dass Gaumâta der Mager unser Volk nicht ins Verderben führte. — Rawlinsonii versionem carere veritate Oppertius putat, asserendo falsum Smerdim, tempore, quo res Persarum a Dario restituendae describuntur, jam mortuum fuisse (Expéd. scient. p. 214); sed non de mortuo hic agi, Rawlinsonio interprete, mea quidem sententia, est clarissimum, Dariumque asserere se omnibus viribus incubuisse, ne Magus, quum vivus esset, regalem domum, quae crimine illum facillime convincere potuisset, quum ipse nomen regium usurpaverit, exterminaret. Hoc velle clariss. Rawlinsonium, tum versionis supra adductae, tum ad Assyricae explanationem verba adjecta (p. LXXXV) luculentissime denotant: I made arrangements that our family in its place I established: [as it was before, so I arranged matters] by the grace of Ormazd, that our family was not displaced by Gomates the Magian. Quod ad coaevas archetypo interpretationes, eandem in utraque, vocum nostro yatâ respondentium valore, quantum hunc perspexisse mihi fas fuit, ambiguitatem admittunt. Ut verbo finiam, interpretatio Oppertii quum sit ingeniosa, simplicior tamen et ad veritatem magis accedens mihi Rawlinsonii videtur. — Post hamatakšiy in antecedente ejusdem §-phi loco, conf. yâtâ cum yatâ ibi etiam idem verbum excipiente, nec non utriusque particulae significationis diversitatem.

unus mortalis Babyloniensis, Naditabelus nomine Ainiri [1] filius, hic exsurrexit *contra me* Babyloniae populo*que* sic mentitus est: Ego Nabuchodonosor sum, qui Nabuniti filius [ego sum Nabuchodonosor ipsissimus filius Nabuniti]. Inde populus, qui Babylonius *est*, omnis ad istum Naditabelum transiit, Babylonia*que a me* alienata fuit: regnum, quod *est* Babyloniae, hic occupavit.

17. Edicit Darius rex: Inde ego exercitum misi Susianam, iste*que* Atrinus vinctus adductus est ad me: ego-illum occidi.

18. Edicit Darius rex: Post-haec ego Babyloniam profectus sum contra istum Naditabelum, qui Nabuchodonosorem se-nominabat. Exercitus, qui Naditabeli *fuit*, Tigrim tenebat. Illic adstabat [2] *hostis* [ad dextram, quae est ab urbe Babylone, occidentalem scil. fluminis Tigris ripam], et super nave [3] [collective, pro *navibus*] *praeterea*

---

[1] In Archetypo: 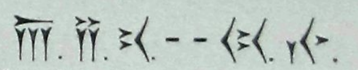 duabus literis in media voce elapsis. In Scythica versione, prima vocis litera elapsa, legitur (A)hinahira; in Assyrica, Hebraicis literis transcribente Oppertio: אינרי.

[2] Subjectum praedicati aistatâ et sequentis âha est in praecedente voce kâra.

[3] Opp.: Exercitus Naditabelis Tigridem tenebat: illic stabat et apud eum rates erant, quae versio prodit virum clariss. nâviyâ pro nom. plur., abis vero pro praepositione cum pronominali suffixo (abi-s) accipere. Sed exempla analogae praepositionis (non adverbii) habentur in patiy et patis, ita ut in *s* ultimae vocis nullum sit opus praesentiam similis pronominis divinandi, ipsaque vox recte praepositio esse potest. Kernius in abis videt adverbium significans: prope (Gr. ἀμφίς), in nâviyâ vero nom. plur. a themate nâu (cum *i* epenthetico; conf. de voce vit in

erant. Protinus ego exercitum *meum* naves[1] conscendere-feci, *continuoque* alium-hostium submissum feci [2] [potestati meae submisi, — sponte in potes-

---

annot. ad p. 16), ut sit, vertente illo, Germanice: das Kriegsvolk des Naditabira beherrschte den Tigris; da hat es sich postirt, und dabei war auch eine Flottille. In mea versione, quod ad vocem nâviyâ, a Kernio emissam conjecturam excepi (und dabei war es zu Schiff), cui ipse vir doctissimus non admodum adhaeret, in sequentibus vocem, quae significaret «theilweise» non inveniendo, quam notionem in aniyam — aniyahyâ me deprehendisse puto. Nâviyâ itaque cum Spieg. pro loc. s. a nâu, cum *i*, ad opinionem Kernii, epenthetico, accipio.

[1] Paśâva adam kâram (a)makâuvâ avâkanam. In voce (a)makâuvâ, post revisionem a Rawlinsonio factam, apparuit nisi initialem deesse. Oppertius legit: ma[ra] kauva, vertitque: tunc ego exercitum in partes dispertivi (1859). Kernius: amakâuvâ, idque cum Sanscr. amatra, Graeco ἀμίς, comparat, analogicamque significationem in Gall. vaisseau (quod est vas et navis), Angl. vessel affert. Sub voce naves vel rates jam Rawl. intellexerat (Then I placed a detachment on rafts). Quod ad enunciati sensum, vir doctiss. cum Spiegelio in his ratibus Persarum rates videre praefert (darauf warf ich Kriegsvolk auf die Schiffe), Babyloniorum sub his nihilominus identidem naves intelligendas admittendo (darauf «verschlug» oder «vertrieb» ich das feindiche Fussvolk auf den Booten), quarum opinionum prior validior forsan esse potest, quum Babyloniorum naves jam voce nâviyâ in eodem §-pho sunt designata.

[2] Aniyam dasabârim akunavam, ich zwang den Feind zur Uebergabe. Dashabâri ist deutlich genug «die rechte Hand emporhebend», Kern. Viri doctissimi interpretationi liceat unam clariss. Spiegelii opinionum, vocis significationi elucidandae inservientium, adducere: Ich gestehe dass ich nicht glaube, dass man an etwas anderes denken kann, als an skr. daxa, daxiṇa u. s. w., was im

tatem meam accepi], alium *vi...... itidem in meam potestatem redegi.* [1]. Auramaṣdas mihi auxilium

---

Altp. höchst wahrscheinlich dasa, dasina etc., gelautet hat. Im Neup. heisst داشن Geschenk, im Armenischen das indetische dasn nicht blos dieses, sondern auch sowohl Allianz als Capitulation, Stipulation. Man könnte dann annehmen, dass Darius die feindliche Armee soweit sie auf den Schiffen war, zur Capitulation gezwungen und dann mit Hülfe ihrer Schiffe den Tigris überschritten und die Landarmee geschlagen habe.

[1] Aniyahyâ aṣm... anayam. Quum saxi fissura finem vocis abstulerit neque aliquid certi de manca voce proferri potest, de excipiente eam anayam recte mihi Kernius judicasse videtur: Jedenfalls ist anayam «ich nahm, ich bemeisterte». Es könnte also dagestanden haben «ich machte sehr viele des Feindes gefangen», wiewohl man eher erwarten würde «ich nahm die Schiffe des Feindes».—Aniyam—aniyahyâ omnes interpretes pro hostibus accipiunt. Ego etiam de hostibus hic agi intellexi, sed distributive, propriaque vocis significatione conservata, nempe ut sit Latine: partem hostium ego —, partem vero —. Omnis haec trajectus Darii descriptio (kâra — anayam), quum in Persico autographo sit manca, nullum fere a versionibus coaevis, quae in hoc loco etiam majorem temporum injuriam sunt passae, auxilium accipit, neque absque divinatione aliqua explicari potest. Non igitur a re forsan alienum erit si, post singulares vocum explicationes, ἄνωθεν repetendo, ejus doctissimorum virorum versiones in extenso apponam. Rawl.: Copiae quae Naditabiri Tigridem tenebant illic venerant, et iis naves erant; postea ego agmen elephantibus (?) [ratibus (?)]disponebam, hostem in angustias (?) adducebam; hostis positum (?) invadebam (?) (The forces of Naditabirus held the Tigris; there they hade come, and they had boats (lit. «to them were boats»). Then I placed a detachment on rafts; I brought the enemy into difficulty; I assaulted the enemy's position, 1847); Benf.: das Heer des Naditabira hielt

tulit voluntate*que* Auramaṣdae Tigrim trajeci. Inde ibi [in occidentali scil. Tigris ripa] exercitum quem Naditabeli [qui Naditabeli fuit] ego debellavi potenter. Atriyadis mensis vigesima septima die, tunc fuit ubi certamen commisimus.

19. Edicit Darius rex: Postea [devictis scil. hostibus ad Tigrim] ego Babylonem perrexi. Prope [1] Babylonem quum *versatus sum*....... Zazana nomine *est* oppidum secundum Euphratem [ad Euphratem]: huc iste Naditabelus, qui Nabucho-

---

den Tigris, dahin waren sie gezogen, und es war bei ihm eine Flotte; da theilte ich das Heer in Corps; das eine setzte ich auf Elephanten; das andre führte ich selbst, 1847; Opp.: L'armée de Naditabira défendait le Tigre; elle se tenait là et était sur des bateaux. Après cela, je....., l'armée sur des..... je fis une autre manoeuvre; je me tournais contre l'ennemi?, 1851; (Exercitus Nadintabelis Tigridem tenebat: illic stabat et apud eum rates erant. Tunc ego exercitum in partes dispertivi, alteram camelis gestam feci, alteri equos (açpâ) suppeditavi, 1859 (Exp. sc. t. 2. pp. 215 et 217); Spieg.: Das Heer des Naditabira hielt den Tigris, dort stellte es sich auf und war auf Schiffen. Darauf warf ich mein Heer auf.... Ich machte einen Theil von.... getragen und brachte.... eines Theiles, 1862; Kernius: Das Kriegsvolk des Naditabira beherrschte den Tigris; da hat es sich postirt und dabei war auch eine Flottille. Darauf warf ich Kriegsvolk auf die Schiffe (darauf «verschlug» oder «vertrieb» ich das feindliche Fussvolk auf den Booten). Ich zwang den Feind zur Uebergabe. Ich machte sehr viele des Feindes gefangen (ich nahm die Schiffe des Feindes). 1869.

[1] Quum in voce quae literis 𐎠.(𐎲)𐎡.𐎹 in textu est expressa, litera 𐎲 est incerta, Oppertius hic praepositionem abiy suspicatur, quae litera, quum enunciatum sit mancum, nescio an est melius ab Rawlinsonio reposita, quamvis lectionem Rawlinsonianam Sanscrito anti (Gr. ἀντί) e phone-

donosorem se-nominabat, contendit cum exercitu contra me certamen facere [ad certamen faciendum]. Protinus certamen fecimus, Auramaṣdasque mihi auxilium tulit: voluntate Auramaṣdae exercitum quem Naditabeli [quem Naditabelus duxerat] ego cecidi [superavi] fortiter. Hostis in-aquam se-conjecerat [1] undae-que-fluminis-eum abstulerunt. Anamaci mensis secunda die, tunc fuit quando certamen confecimus.

---

ticis rationibus, ut recte notavit Spiegelius, respondere cum maxima difficultate esset admittendum.

[1] Super saxo leguntur solummodo literae: 𐎠.𐏃--𐎠, in textu vero expressi 𐎠.𐏃.𐎹.𐎫.𐎠 (âhyatâ), ingeniosissimam Kernii, quae Scythica versione confirmatur, mancae vocis restaurationem secutus.

Annotatio ad 4-tum §-um. Duvitâtaranam vayam ǩšâyat̕iâ amahy. Duvitâtaranam, secundum Rawlinsonium, est diutissime (for a very long time), quodque ad sensum, nil nisi repetitio anterioris haćâ paruviyata. Si explicatio est recta, certe ad Sanscritum, Ṣendicum Persicumque antiquum dû-ra referri possit, cujus radicalis *û*, in Sanscrito, per vrid'dim, in daviš̕ṭa transiit, ad quod etiam Slavicum дав-ній, дав-но, et corruptiora Graecum δηρ-ός, δηρ-όν, δήν, Latinum diu, diutius, diutissime, pertinere videntur. Sed vocem nostram ad nuncupatum dû referendo, grammaticam ejus formam, si duvitâtaranam legas, non aliam nisi comparativi absol. (acc. n. sensu adv.) statuere necesse esset, cui admittendo ultima syllaba ejus *nam* (quod etiam ipsa repetitione syllabae *ta* absonum mihi videtur), fortissime obstat. Kernius quidem, ad analogiam Latinorum sempiternus, aeternus, hesternus et Germanici gestern, vocem hanc duvitâtarnam legendo, refert, vertitque: seit uralter Zeit sind wir Könige (p. 225—226); sed gradus positi-

vus, absonam itidem syllabae *ta* repetitionem praebendo, nisi: seit langer Zeit, puto, significationem voci quodammodo tribuere, signumque numeri istam praecedens, quod est τοῦ novem, nihilominus, minime explicare possit. Difficultatem ingeniosissime, mea quidem sententia, jamdiu secuit vir de justa antiquarum Persiae inscriptionum explanatione meritissimus, Julius Oppertus, stemma genealogicum construendo, ad quod nonus certe ab Achaemene Darius Persarum princeps, novemque omnino, ut inscriptio declarat, Persici principes unius gentis evadunt, Cambyse II-do, Cyro et Cambyse I-mo (ab Achaemene itidem duobus posterioribus, sed jam per Cambysem I-mum, non Ariaramnem, descendentibus), a Dario cum Achaemene nominatim enumeratis majoribus suis, qui pariter Teispis, filii Achaemenis, posteri fuerant, adjectis. En viri doctissimi saepius repetitum stemma:

Achaemenes
|
Teispis

Ariaramnes	Cambyses
Arsames	Cyrus
Hystaspes	Cambyses
Darius	

Secundum hoc stemma, clarissimus Oppertius locum nostrum sequentibus vertit: Il y eut huit de ma race qui furent rois avant moi: je suis le neuvième, neuf de nous sommes rois en deux branches (1851, J. As. XVIII, p. 270).

In stemmate Oppertii nisi ferme absentia documenti, quod palam Cambysem I-mum filium Teispis nominasset offendere forsitan aliquem posset. Sed, quum ipse Darius regnantes ante se Cambysem II-dum et Cyrum, ut Achaemenidas nuncupat (10), eoque ipso in designatorum a se numero octo Achaemenidarum summam includit, nil est reliquum nisi ut patrem Cyri Cambysem, si non filium, at certe fratrem (probabilius vero filium) Teispis accipiamus, quod utique ne tantillum Achaemenidem esse honorem ei adimit.

Sententiam suam, non stemmatis a se constituti nomina,

clariss. vir postea mutavit, reputando, quod est certum, neque Hystaspem Darii patrem, neque Arsamem, neque Ariaramnem unquam regnasse Persiae, addito his Cambyse I, quem etiam Herodotus nunquam, Xenophon nisi semel (Cyrop. I, 2), idque ad augendum, puto, herois narrationis suae honorem, regem nuncupat, indeque concludendo tres a Dario relatos majores ejus Cambysemque I-mum ante Achaemenem vixisse regaleque in Persia munus gestasse (Expéd. scient. en Mésopotamie 1859, t. II, p. 201), quae viri doctissimi conjectura verissimam, ut opinor, anteriorem ejus sententiam minime etiam nunc infirmat, quum eo, quod Darii verba evidentissime sursum, a patre ejus incipiendo, aliorum nuncupatorum majorum seriem, nulla interruptione facta, accuratissime usque ad Achaemenem perducunt (2), Achaemenidemque eum sic, quod ejus praecipue intererat, esse probant, tum quod Herodotus et Xenophon, florentium adhuc Persarum rerum coaevi, nullum ante Cyrum regnum eorum extitisse luculentissime testantur; quumque hi montibus suis inclusi, singularibus vicis degissent, nullum dubium est eos peculiaribus ducibus suis, ut fere omnes montanae gentes, inde ex aevo paruisse, mox vero praepotentium Medorum ditioni, disjunctione virium debiliores, succubuisse, Achaemenemque primum inter eos extitisse, qui, postquam insigniori Pasargadarum tribui praeesset gentique, etiam, cui primae, ut apparet, Persarum nomen fuit [conf. Her. I, 125 et quae ad NR a) annotavi], uni jam singulares horum tribus, aliqua ex parte, subjunxisset, stirpis suae rem adeo auxerit, ut Cyrus, ejus pronepos, non solum Medorum dejecerit jugum, sed totius pene Asiae vere rex et imperator sit factus.

Quod ad calculum viro doctissimo injectum removendum inserviat, liceat hic admonere etiam seriores pronepotes Darii, Artaxerxem Mnemona et Artaxerxem Ochum, quorum inscriptiones clarissimus vir explicaverit, minime Hystaspem et Arsamem pro regibus habuisse, quumque alios majores suos, continua serie, ad Darii exemplum, usque ad Achaemenem (neque ultra) perducendo, reges vocassent, hos simpliciter nomine, et adeo Artaxerxem Ochum adjecta voce nâma

(quod tam bene Gallice per nommé, nommé Hystaspe, nommé Arsamès, a viro doctiss. est redditum) apellavisse. His documentis innixus, nullos penitus ante Cyrum Persiae reges fuisse plenissimo jure affirmare posse confido.

Sed quid intererat Darii Hystaspi, quilibet me forsan interrogabit, quum se legitimum regem in inscriptionis fronte exhibere voluisset, majores suos, qui reges non fuere, nominasse? Ad interrogationem ejusmodi paratissimum mihi est responsum, Darium, vel si maxime voluisset majores suos reges, quum non fuerint, non potuisse nominare, hos autem sigillatim enumerare coactum fuisse necessitate quadam (ne falsi Achaemenidae viam sibi porro ad Cyri thronum occupandum munirent) probandi se ex eadem esse prognatum stirpe, ad quam non tam longe demortuus legitimus Persarum rex Cambyses hujusque pater Cyrus pertinebant, quorum nomina, directa majorum suorum serie exhibita (2), hic (4) eà potissimum ratione praeteriisse videtur, quod minime horum legitimitatem probandi opus illi fuit, unusquisque enim hos duo, qui in recenti omnium memoria adhuc viverent, cum tertio Cyri patre, in enunciato a Dario numero facile inclusos esse intellexerit. Suspicari etiam licet Darium, dum neque filius, neque nepos regis fuerat, superiorum nuper extinctam seriem regum, qui ipsi reges a regibusque prognati fuere, quamvis proximi sibi genere fuissent, majoribus tamen suis, nisi regum cognatis, aliquam verecundiam palam opponendi habuisse, satque ad rem duxisse si in numero novem a se prolato concluderentur, horum, ut generis sui, mentione facta (10). Adde his, quod et ipsum nomen regis parricidae flagitiisque obruti, cui Darius successerat, minus forsan accomodatum fuit ad id expressim, si regiae majestatis suae legitimitati firmandae, plenum superorum regum recensum repeteret, efferendum.

His positis, Scythica nihilominus sic dicta inscriptionis nostrae versio coaeva, ad sensum Rawlinsonii hoc loco accedere videtur signumque numerale τοῦ novem plane omittit, quae reputando, clariss. Spiegelius, quamvis ingeniosissimum Oppertii stemma apprime probet, nondum tamen, donec certiora afferentur, a doctissimo rerum Orientalium

indagatore recedendum existimat, alteramque hic potius ejusdem, sub specie signi, vocis (τοῦ navama) enunciationem admitti patitur. Et profecto, si gravissimum, inscriptionis nempe verba et signa, documentum spectes, certe signum τοῦ novem, continuo post vocem navama positum, nil nisi ideographica explicatio praecedentis ordinalis optimo quidem jure unicuique videri potest. Mox tamen subit quaestio, quid regi Dario opus esset unicae ejusmodi repetitionis in inscriptione, ubi tam saepe numeralia occurunt, semperque, quum signo exprimantur, vocabuli explicatione carent? Neque signum τοῦ novem pro scalpri lapsu, ullo modo, hic accipi potest, quum idem, inque pari orationis contextu, idque super ipsam regis imaginem (A), sit repetitum. Adde, quod nisi cardinalia in inscriptionibus nostris numeralibus signis, duobus distinctivis siglis (𐏑) inclusis, nunquam vero literis, denotentur (quod saepissime usurpata forma raućabis post signum, dies mensium indicans, sat probari existimo), quum ordinales numeri duvitiya, tritiya, navama, semper literis, nunquam vero signis in eis proferantur; cardinale vero unus (𐏑), absque subsequenti siglo substantivo suo conjunctum, semper indefiniti pronominis aliquis, quidam valorem depingit (conf. ex gr. 11, 16 et IV, 7, 10 et c.)

Quodque ad numeralis signi in Scythica loci nostri versione absentiam, facile haec, puto, multis etiam aliis, quum in Scythica, tum in Assyrica, e variis rationibus, a Persico πρωτοκόλλου obvenientibus discrepantiis, hodie absque ulla jam difficultate explicari potest, praesertim autem quum accurata Persarum regiae stirpis delineatio, ad legitimitatem novi eorum regis corroborandam, nisi Persarum interesse poterat, alias autem nationes minime Persicam ejus legitimitatem, ut victas, curare par erat, immo etiam e re forsan ipsius Darii erat ne eam omnino curarent.

Omnia, haec respiciendo, hic etiam (I, 4), sicut alibi, numerale signum pro cardinali, Latine vertendo, accepi, idque ad sequens, post vayam, substantivum Kśâyťiyâ referendum censui, qua constructione vox duvitâtaranam accusativi determinativi partes agens enunciatumque Kśâya-

tiyâ amahy explanans, ad explicationem fere clariss. Oppertii, si quid video, evadit. Quibus acceptis, locutio kšâyatiyâ amahy, reges sumus, nil aliud nisi «e regia stirpe (i. e. ex qua reges oriebantur) prognati sumus» valet.

Tabula II.

1. Edicit Darius rex: Inde Naditabelus cum fidis *sibi* militibus [1] in Babylonem perrexit. Protinus ego [vestigia ejus scil. premendo] Babylonem perveni voluntateque Auramaṣdae et Babylonem cepi, et istum Naditabelum cepi. Postea istum Naditabelum ego Babylone occidi.

2. Edicit Darius rex: Dum ego Babylone morarer, hae provinciae *sunt*, quae a-me alienatae factae sunt [defecerunt]: Persis, Susiana, Media, Assyria, Armenia [2], Parthia, Margiana, Sattagydae, Sacae.

---

[1] Hadâ kamanaibis aśbâraibis. Rawl., Benf. et Opp. legunt aśbâraibis, Spieg. aśanbâraibis, Kernius aśabâraibis. Phoneticae rationes repugnant, ut recte mihi notasse Spiegelius videtur, vocabulum pro compos. ex aśpa et bâra accipere; Assyrica nihilominus versio, explicante Oppertio, et Scythica, secundum Norrisium, significationem equitum expressisse videtur. Secundum Spiegelium vox proprie significat projiciens lapidem (e funda scil.): utcumque sit, certe militem designat.

[2] In Scythica versione, legente Norrisio, respondens vox est Mutsaria, quod Aegyptum significaret. Quum tamen de seditionibus in Aegypto infra nil traditur, contra autem, Armenii, ut alii, qui defecerant, debellati, hique non sine magnis difficultatibus, in inscriptione nostra designantur,

3. Edicit Darius rex: Unus mortalis, Martiyas nomine, Sisiḱris filius [mortalis quidam fuit Martiyas nomine] — Kuganaka nomine oppidum *est* Persiae — ibi morabatur *ille*. Hic exsurrexit Susianae populo*que* sic locutus est: Ego Imanis sum, Susianae rex.

4. Tunc ego in-pergendo *contra eum* fui in Susianam [tunc ego in necessitate fui me contra illum accingendi proficiscendique in Susianam, omnia necessaria scil. ad proficiscendum in Susianam paravi). Inde a-me......[1] [perterriti] Susiani, *me timendo,* hunc Martiyam ceperunt, qui illorum princeps fuit, et-illum *ipsi* occiderunt.

5. Edicit Darius rex: Unus mortalis, Phraortes nomine, Medus, hic exsurrexit Mediae populo*que* sic locutus est: Ego ʿKśatrites sum, Cyaxaris stirpis. Inde populus Medicus, qui vicatim degebat[2] [haec Medorum pars, quae vicis continebatur,—omnes scil. Medi, exceptis his, qui partem exercitus Darii constituebant] a-me defecit, ad istum Phraorten transiit, hic*que* rex factus est Mediae.

---

lectio Armina recte, notante Spiegelio, pro genuina est accipienda.

[1] Post haćâma vocem deperditam Benfey supplet voce atarsa, ut sit: me extimuerunt Susiani istumque Martiyam ceperunt cet. Nomina propria hic, ut alias, sunt in num. sing.

[2] Voces viťâpatiy âha conjecturae Rawlinsonii debentur, quum quae in saxo fuerant evanuerunt. In Assyrica versione, ad Oppertii Hebraicam transcriptionem, est מלא אן בית, quod Rawlinsonius vertit quae se tenebant domi (scil. copiae Mediae), Opp.: quae non in domibus (qui ne demeure pas dans les maisons). Scythica versio a Norrisio redditur:

6. Edicit Darius rex: Populus Persicus et Medus, qui penes me erat [scil. exercitus meus e Persis et Medis constans] hic fidus mihi permansit. Inde ego exercitum misi. Hydarnes no-

---

who with me at home (sc. people Medians, — the Median forces which were at home with me). Si lectio Rawlinsonii est vera, mirum quam haec narratio de Persis et Medis qui vicatim degebant et de his qui penes Darium erant (hya upâ mâm âha, 6) confirmare mihi videntur quae nobis Xenophon de veterum Persarum institutis in I-mo praecipue Cyropaediae libro, quamvis opus, ut notum est, non sit omni ex parte historicum, veritati accommodatissima tradidit. Persae nempe, testante illo, e primoribus et plebe constasse videntur; primores autem (ὁμότιμοι) fuerunt qui idoneas facultates habebant ad portam regis, i. e. in metropoli, sub publicorum magistrorum tutela, sese educandi, ad hosque non solum militiae, sed omnia administrandi regni munera pertinebant, hique a Dario hya upâ mâm, i. e. proximi mihi, nuncupantur, quum ceteri, qui vit̓âpatiy etiam III, 5 designantur, talibus privilegiis destituti erant. Quum imperii instituta sub regimine Persarum eadem apud Persas et Medos sine dubio fuere, Darius de Persica plebe, Medorum solummodo nuncupata, e consilio hic siluisse videtur, quippe insurrectionem hanc propius illum tetigisse par erat; ideoque, nisi quum separatim jam cum Medis aliisque, postea ab eo subactis, nationibus, egerit, expressim gentem suam, ut alias devictas, non potuit quin nominasset (III, 6). Utcunque sit, voces kâra Pârśa utâ Mâda hya upâ mâm âha (6) luculentissime, mea quidem opinione, denotant non omnes etiam Persas Darium initio pro rege accepisse, vocesque (III, 5) duvitiyam — kâra Pârśa hya vit̓âpaity — hać̓âma hamitriya abava hic (5) de prima Persarum conjunctim cum Medis insurrectione agi me persuadent, de qua insurrectione nisi mentionem facere, nuncupata antea (2) inter defectrices nationes voce Pârśa, victori, ipsi Persae, ut videtur, sat fuit. Opinio mea, nisi admittas sub prima

mine *est* Persa, mihi subjectus: hunc-istorum [scil. Persici et Medici exercitus) imperatorem creavi, sic*que* eis edixi: Ite, istum populum quem Medum [istum Medorum populum] profligate, qui mei non dicitur [qui negat se mihi subjectum esse, qui imperium meum recusat]. Protinus hic Hydarnes cum exercitu *meo* perrexit. Quum in Mediam pervenerit—Marus[1] nomine *est* oppidum Mediae — ibi proelium fecit cum Medis. Qui in-Medis princeps fuerat, hic tunc non..... sustinuit....[2] Auramaṣdas-mihi auxilium tulit voluntate*que* Auramaṣdae, exercitus, qui Hydarnis *fuerat,* illum exercitum quem alienatum [Persas et Medos, qui a me defecerant] superavit potenter. Anamaci mensis sexta die, tunc fuit ubi-eorum certamen factum *erat*. Deinde hic exercitus qui mei [qui pro me decertabat, meus] — Kampada nomine *est* regio Mediae—ibi me hactenus manebat donec ego advenissem Mediam.

Persarum insurrectione, quae necesse fuit, si de secunda, a Vahyaṣdâta conflata, l. c. refert, Darium Cometae regni usurpationem intelligere, tuto refelli potest; at Cometes, minime tumultus, ut notum, concitando, a Dario est occisus, ante regnum vero usurpatum non contra Darium, sed contra Cambysem, arma tulit. Tumultu hoc Persico-Medico, post occisum Magum, qui Medus, genere, fuit, secundo, Medi autonomiam suam restaurandi, immo etiam forsan et in Persico imperio hegemoniam assequendi periculum fecisse videntur.

[1] In archetypo Persico nisi ►|γ| extat. Reposui ad auctoritatem Scythicae et Assyriae versionum.

[2] Voces archetypi evanidae etiam in Assyrica versione desiderantur, neque versio Scythica eis intelligendis opem aliquam affert.

7. Edicit Darius rex: Inde Dadarsis nomine Armenius, mihi subjectus — hunc ego misi Armeniam, sic*que*-ei locutus sum: I, populus, qui alienatus *a me est* [qui a me descivit] — hunc devince. Protinus Dadarsis profectus est, ubi Armeniam*que* pervenit, inde defectores sese congregaverunt exierunt*que* contra Dadarsim certamen facere [ad certamen faciendum]...... [1] nomine vicus Armeniae: ibi proelium fecerunt. Auramaṣdas mihi auxilium tulit voluntate*que* Auramaṣdae exercitus qui mei [meus] istum exercitum quem alienatum [exercitum horum, qui a me defecerant] profligavit fortiter. Ṫuravahari mensis sexta [2] decima die, tunc fuit, quando-eorum proelium commissum erat.

8. Edicit Darius rex: In secundum [iterum] qui-a-me-defecerant sese congregaverunt iverunt*que* contra Dadarsim certamen facere [ad certamen faciendum]. Tigra nomine castellum *est* Armeniae: ibi proelium fecerunt. Auramaṣdas-mihi auxilium tulit voluntate*que* Auramaṣdae exercitus qui mei [meus] istum exercitum quem alienatum [exercitum horum, qui a me defecerant] profligavit fortiter [3]. Ṫuravahari mensis octava

---

[1] Deperditum in archetypo vici nomen in Scythica versione legitur, secundum Norrisium, Ṣuťṣa; in Assyrica, secundum Rawl., Zuz, secundum Opp. Zuzu.

[2] In Scythica versione numerus huic respondens est 8.

[3] In Assyrica interpretatione subjungitur numerus occisorum et captorum Armeniorum, ad explicationem Oppertii, sequentibus: Occidit (sc. Dâdarsis) ex iis 540 et vivos prehendit 520 (il tua cinq cent quarante d'entre eux, et en prit vivants cinq cent vingt).

decima die, tunc fuit quando-eorum proelium commissum erat.

9. Edicit Darius rex. In tertium [tertium] qui-a-me-defecerant congregaverunt sese iveruntque contra Dadarsim ad-certamen faciendum. Uhyama [1] nomine *est* castellum Armeniae: ibi proelium fecerunt. Auramaṣdas-mihi auxilium tulit voluntate*que* Auramaṣdae exercitus qui mei [meus exercitus] istum exercitum quem *a me* alienatum [qui contra me arma tulerat] profligavit fortiter. Ṫaigarćis mensis nona die—tunc fuit ubi-eorum proelium factum *erat*. Inde Dadarsis me manebat..... [2] donec ego venissem in-Mediam.

10. Edicit Darius rex: Deinde—Omises nomine Persa mihi subjectus—hunc ego misi Armeniam sic*que*-ei dixi: I, exercitus, qui, *a me* alienatus, mei non dicit-se *esse,* hunc devince. Protinus Omises profectus est, quando*que* Armeniam venerat, inde defectores congregaverunt sese iveruntque contra Omisem ad certamen faciendum..... [3] nomine regio Assyriae — ibi proelium fecerunt. Auramaṣdas mihi auxilium praebuit voluntate*que* Auramaṣdae exercitus qui meus [meus exercitus] istum exercitum quem alienatum [qui e defectoribus meis constabat] concidit fortiter [4]. Anamaci

---

[1] In archetypo, post initialem desiderantur duae literae, quas in textu, ad Assyricae et Scythicae vocis probabilem formam reposui.

[2] Vox in archetypo nisi initialem literam *a* servavit. Oppertius putat hic excidisse Armaniyaiy.

[3] Deperdita vox in archetypo et in Assyrica versione, in Scythica, secundum Norrisium, legitur Aćhitu.

[4] In Assyrica versione itidem refertur numerus occisorum

mensis quinta decima die—tunc fuit, ubi-eorum proelium factum *erat*.

11. Edicit Darius rex: Iterum defectores congregaverunt-se iveruntque contra Omisem ad certamen faciendum. Autiyara nomine regio *est* Armeniae—ibi proelium fecerunt. Auramaṣdas-mihi auxilium tulit voluntate*que* Auramaṣdae exercitus qui meus [meus exercitus] istum exercitum quem defectorem [exercitum defectorum mei] concidit fortiter[1]. Ṫuravahari mensis......[2] ad, ubi eorum certamen factum erat. Inde Omises hactenus me manebat Armeniae usquedum venerim in-Mediam.

---

et captornm Armeniensium, terrori ut apparet, injiciendo alienigenis, si rebellare voluissent, quod in archetypo Persico supervacaneum esset. Enunciatum, ad Assyr. versionem, auctore Oppertio, decurrit sequentibus: par la grâce d'Ormuzd mon armée défit les rebelles le trentième jour du deuxième mois: elle en tua deux mille quarante-cinq, et en prit vivants cinq cent cinquante-neuf.—Notatu dignum Dâdarsim, Armenium genere, quamvis tribus proeliis populares suos superavisse in inscriptione nostra traditur, non tamen parem fuisse suos populares in Darii ditionem redigere, qui nisi alio, Persa genere, imperatore, penitus subacti esse potuerunt. Parvus a Dâdarsi popularium occisorum et captorum numerus, si cum occisis et captis a Persa Vaumise Armeniis comparetur, leniter illum egisse prodit, quae forsan etiam e Darii mente erat notare, numerum occisorum et captorum a Dâdarsi utique alienigenis adducendo, simul etiam forsan ne defector regis ab aliquo judiceretur.

[1] In Scythica versione vox, quae archetypi mancae respondere videtur, vertitur a Norrisio: at end (circa finem).

[2] In Assyrica versione additur, vertente Oppertio: occidit ex iis 2024 (tua mille vingt-quatre d'entre eux).

12. Edicit Darius rex: Inde ego exii: ex Babylone perrexi Mediam. Quum Mediam veni — Kudurus nomine oppidum Mediae *est*—illuc iste Phraortes, qui Mediae regem se-nominabat, ivit cum exercitu contra me ad-certamen faciendum. Inde proelium confecimus. Auramaṣdas-mihi praesidium tulit voluntate*que* Auramaṣdae exercitum quem Phraortis [qui Phraorti parebat] ego concidi fortiter. Adukanis mensis vigesima sexta die, tunc fuit ubi certamen fecimus.

13. Edicit Darius rex: Postea Phraortes cum fidis-sibi militibus inde—Raga nomine regio *est* Mediae—huc perrexit protinus*que* ego exercitum misi eos-contra [contra eos]: Phraortes captus est *et* adductus ad me, ego*que*-ei et nasum et....[1] abscidi et ejus...m duxi[2]. Inde ego *illum* Ecbatanis crucem-ad [ad crucem] *affigendum* feci; et mortales, qui-ejus principes asseclae fuerant, hos Ecbatanis in-vincula conjeci.

14. Edicit Darius rex: Unus mortalis, Ćitratak̇mas nomine, Sagartinus — hic-mihi defector extitit populo*que* sic dixit: Ego rex sum Sagartidis, Cyaxaris stirpis. Protinus ego exercitum Persicum et Medum misi. Tak̇maśpadas nomine mihi subjectus—hunc-eorum [exercitus scil. Persico Medici]

---

[1] In archetypo Persico mancum initium vocis âvam, Oppertius, ad analogiam Ṣendicae hiṣva, explet syllaba iṣ, ut sit iṣâvam, linguam.

[2] Secundum Oppertium, avaǵam = Sanscr. avaham. Ich weiss nichts Besseres vorzuschlagen, verba sunt Spiegelii, obgleich mir das Wort in diesem Sinne nicht ganz gefällt, qui meus etiam sensus est, quum vox sine augmento accipienda esset.

imperatorem feci sic*que*-eis dixi: Ite, exercitum quem defectorem [e hominibus, qui mihi defecerant, conflatum], qui mei *exercitum* non se-nominat, hunc concidite. Inde Takmaśpadas cum exercitu profectus est certamen*que* fecit cum Ćitratakma. Auramaṣdas mihi auxilium tulit voluntate*que* Auramaṣdae exercitus qui mei [meus exercitus] istum exercitum quem defectorem [qui mihi defecerat] concidit, et Ćitrakmam cepit duxit*que* ad me. Inde-ei ego et nasum, et aures abscidi et ejus.... duxi. Ad portam mei vinctus tenebatur; omnis eum populus vidit. Postea-eum Arbelis cruciaffigendum feci.

15. Edicit Darius rex: Hoc *est* quod a-me factum est Mediae.

16. Edicit Darius rex: Parthi et Hyrcanii ......Phraortis... se esse declaraverant. Hystaspes mei pater ... exiit postea Hystaspes ... *ejus* amici ... exercitus ... nomine oppidum ... ibi certamen fecerant ..... ubi-eorum proelium factum erat [1].

---

[1] Quum ultimus tabulae §-phus in versione Assyrica etiam magis ac Persicus archetypus mancus sit, in Scythica autem integer remansit, placet hic illum, ut a Norrisio Anglice est redditus, opponere, eique versionem Gallicam, ad Assyrica fragmenta ab Oppertio concinnatam, subjungere.

And says Darius the king: — The Parthians and Hyrcanians revolting against me, declared for Phraortes. Hystaspes, my father, *was in Parthia;* the people *forsaking him*, rose in rebellion against him, and then Hystaspes marched forth with his army; at Hyspaozatis, a town of Parthia, there he fought the battle against the rebels. Ormazd brought help to me; by the grace of Ormazd, Hystaspes entirely defeated the rebel army; on the 22nd

day of the month of Viyakhna, there it was the battle was thus fought by them.

Darius le grand roi dit: Les contrées nommées Parthie et Hyrcanie se revoltèrent contre moi: elles se déclarèrent pour Phraortès. Et Hystaspe, mon père, résidait en Parthie, [le peuple lui devint ennemi et se révolta. A la ville nommée Hyspaozatis, en Parthie, les rebelles livrèrent la bataille]. Ormuzd me soutint: par la grâce d'Ormuzd Hystaspe défit ces rebelles. Le vingt-deuxième jour du douzième mois, ils livrèrent le combat. Ensuite le pays fut à moi. C'est ce que je fis en Parthie.

Tabula III.

1. Edicit Darius rex: Deinde ego exercitum Persicum misi ad Hystaspem ex Râga. Quum hic exercitus pervenit ad Hystaspem, inde Hystaspes, accepto isto exercitu, perrexit *ad dimicandum cum hostibus*. Patigrabana nomine *est* oppidum Parthiae — ibi Hystaspes certamen fecerat cum defectoribus. Auramaṣdas mihi auxilium tulit voluntate*que* Auramaṣdae Hystaspes hunc exercitum quem defectorem [qui partes Phraortis tuitus erat] concidit fortiter. Garmapadis mensis prima die, tunc fuit ubi-eorum certamen factum erat [1].

2. Edicit Darius rex: Inde provincia [scil. Parthorum regnum] mei facta est. Hoc *est*, quod a me factum erat Parthiae.

---

[1] In Assyrica versione, secundum Opp., §-phus decurrit sequentibus: Le premier jour du cinquème mois, ils livrèrent la bataille; il tua six mille cinq cent soixante d'entre eux, il en prit vifs quatre mille cent quatre-vingt-douze. Conf. annot. ad. 10-mum §-um tabulae II-dae.

3. Edicit Darius rex: Margiana nomine *est* regio: haec *etiam* contumax mihi facta est [defecit mihi]. Unus mortalis Phraates nomine *fuit*, Margianus: hunc imperatorem fecerunt. Protinus ego misi — Dadarsis nomine Persa mihi subjectus, Bactrianae satraps — contra eum [i. e. misi Dadarsim contra Phraatem] sic*que* ei dixi: I, istum populum devince, qui mei non se-nominat [qui me regem suum non agnoscit]. Protinus Dadarsis cum exercitu profectus est certamen*que* fecit cum Margianis. Auramaṣdas-mihi auxilium tulit voluntate*que* Auramaṣdae exercitus qui meus [meus exercitus] istum exercitum quem defectorem [qui mihi defecerat] concidit fortiter. Atriyadis mensis vigesima tertia die, tunc fuit ubi-eorum proelium factum erat[1].

4. Edicit Darius rex: Inde provincia [scil. Margiana] mea facta est. Hoc *est* quod a me factum erat Bactrianae.

5. Edicit Darius rex: Unus mortalis Vahyaṣdates nomine — Tarava nomine *est* oppidum, Yutii nomine regio Persiae — ibi hic [Vahyaṣdates] manebat. Hic secundum [post Gaumâtem Magum, vel Medico-Persicum tumultum][2] contra me exsurrexit Persiae populo*que* sic dixit: Ego Smerdis sum qui Cyri filius [in quo filium Cyri agnoscere debetis]. Exinde populus Persicus qui vicatim [omnis haec Persarum pars quae per

---

[1] §-phus finitur in Assyrica versione, secundum Oppertium, sequentibus: il tua quatre mille-cent trois d'entre eux, et en prit vifs six mille cinq cent soixante deux.

[2] Vide annot. ad §-um 5-m tabulae II-dae.

vicos degebat] ab officio delusa est [1] isteque ad hunc Vahya datem transiit: hic rex factus est Persiae.

6. Edicit Darius rex: Inde ego exercitum Persicum et Medum misi, qui sub me fuit [2] [qui ad gentes, quae administrando regno vacabant, pertinebat]. Artavardiyas nomine Persa mihi subjectus—hunc-eorum [scil. exercitus Persarum et Medorum] imperatorem feci, qui *nempe* alius exercitus Persicus post me [scil. me sequendo, se mihi fidum praebendo] venerat in Mediam. [Feci Artavardiyam imperatorem Persarum et Medorum, nempe alius Persici exercitus, i. e. qui non Vahyaṣdatae, sed meas partes erat secutus in Mediamque ad me se receperat]. Inde Artavardiyas, *meo jussu,* cum exercitu perrexit Persiam; quum *autem* Persiam pervenit — Raka nomine *est* oppidum Persiae — ibi iste Vahyaṣdates,

---

[1] Kâra Pârśa hya vitâpatiy haćâ yadâyâ fratarta hauv haćâma hamitriya abava. Rawl.: tum copiae Persicae quae domi(?) erant à societate(mecum) remotae(?) illae a me rebelles fiebant (Then the Persian forces, which were at home being removed (?) from connexion with me, they revolted against me); Benf.: drauf verliess das persische Heer, welches daheim war, die Ehrfurcht gegen mich; Opp.: Ensuite le peuple perse, qui dans son pays était détourné de la piété, me devint rebelle, 1851. (Alors les Perses qui n'ont pas de maisons vinrent de la plaine. Ils firent défection de moi, 1859); Spieg.: Darauf verliess das persiche Volk, das in den Clanen war, die Weideplätze(?). — Datam in mea versione significationem vocis yadâ, ad r. yaṣ—yaǵ, ad quam et Spiegelius eam refert, reduxi. Quod ad fratarta, voci significationem Sanscritae târ (tṝ) cum praep. pra dedi.

[2] Vide annot. ad §-um 5-m tabulae II-dae.

qui Smerdim se nominabat, ivit cum exercitu contra Artavardiyam ad certamen faciendum. Protinus proelium conseruerunt. Auramaṣdas-mihi auxilium tulit voluntate*que* Auramaṣdae exercitus qui meus [meus exercitus] istum exercitum quem Vahyaṣdatae [qui Vahyaṣdatae partes erat amplexus] concidit fortiter. Ṫuravahari mensis duodecima die, tunc fuit, ubi-eorum proelium confectum erat.

7. Edicit Darius rex: Hic Vahyaṣdates cum fidis-sibi militibus inde [i. e. e Rakâ] venit in Pisiyauvadam, ex*que*-hoc-loco exercitu sumpto, denuo ivit contra Artavardiyam ad certamen faciendum. Paraga nomine mons est — ibi certamen perfecerunt. Auramaṣdas-mihi auxilium contulit voluntate*que* Auramaṣdae exercitus qui mei [meus exercitus] istum exercitum quem Vahyaṣdatis [qui Vahyaṣdatem sequebatur] concidit fortiter. Garmapadis mensis sexta die, tunc fuit, ubi-eorum proelium factum erat atque hunc Vahyaṣdatem *milites mei* ceperunt et mortales, qui ejus principes asseclae fuerant, ceperunt.

8. Edicit Darius rex: Deinde ego hunc Vahyaṣdatem et mortales, qui-ejus principes asseclae fuerant — Huvadaidaya nomine *est* oppidum Persiae: ibi-eos cruci affixos feci.

9. Edicit Darius rex: Iste Vahyaṣdates, qui Smerdim se nominabat, hic exercitum *etiam* Arachosiam miserat — Hyanes nomine Persa mihi subjectus, Arachosiae Satrapa — contra hunc [scil. contra Hyanem], atque-eis [i. e. misso in Arachosiam exercitui] unum mortalem imperatorem praefecit sic*que*-iis edixit: Ite, Hyanem conci-

dite atque hunc exercitum qui *Arachosiae* Darii regis se nominat. Inde iste exercitus perrexit, quem Vahyaṣdates miserat contra Hyanem, ad certamen faciendum. Kapisakanis nomine est castellum: ibi proelium fecerunt voluntate*que* Auramaṣdae exercitus qui mei [meus exercitus] istum exercitum quem defectorem [qui e defectoribus meis constabat] concidit fortiter. Anamaci mensis tertia decima die, tunc fuerat, ubi-eorum certamen erat factum.

10. Edicit Darius rex: In secundum [iterum] defectores sese congregaverunt exierunt*que* contra Hyanem ad certamen faciendum. Gandutava nomine est regio [Arachosiae]—ibi certamen fecerunt. Auramaṣdas-mihi auxilium praebuit voluntate*que* Auramaṣdae exercitus qui meus [meus exercitus] istum exercitum quem defectorem [qui e defectoribus constabat] concidit fortiter. Viyakni mensis septima die, tunc fuit ubi-eorum proelium erat factum.

11. Edicit Darius rex: Inde iste mortalis, qui hujus exercitus imperator fuit, quem Vahyaṣdates miserat adversus Hyanem, iste imperator cum fidis-sibi mortalibus exiit. Arsada nomine *est* castellum Arachosiae: inde [e castello], *excursione facta,* exiit *ille* [scil. defectorum dux]. Protinus Hyanes cum *suo* exercitu, vestigia-eorum-premendo, eos persequebatur ibi*que* illum coeperat, atque mortales, qui ejus principes asseclae fuerunt, occiderat.

12. Edicit Darius rex: Inde provincia mea facta est. Hoc est, quod a me factum erat Arachosiae.

13. Edicit Darius rex: Dum *vero* ego Persiae et Mediae morarer, in secundum [iterum] Babylonii defectores facti sunt a-me. Unus mortalis, Arakus nomine, hic *contra me* exsurrexit Babyloniae. Dubaña nomine est regio: ab hoc-loco [istinc] ille exsurrexit sic*que* mentitus est: Ego Nabuchodonosor sum qui Nabuniti filius [qui patrem Nabunitum habeo]. Inde Babylonii a-me defectores fuerunt [defecerunt] ad istum*que* Arakum transierunt. Babylonem hic cepit hic*que* rex factus est Babyloniae.

14. Edicit Darius rex: Protinus ego exercitum misi in-Babyloniam. Intraphres nomine Medus mihi subjectus — hunc imperatorem feci sic*que* [Intaphrae scil. et exercitui] dixi: Ite, istum exercitum quem in Babylonia [τὸν ἐν Βαβυλωνίᾳ] concidite, qui mei *exercitum* non se nominat. Protinus Intaphres cum exercitu profectus est in-Babyloniam. Auramaṣdas mihi auxilium praebuit voluntate*que* Auramaṣdae Intaphres Babylonem cepit ..... mensis secunda die tunc fuit .....[1].

---

[1] Finis tabulae in Assyrica versione desideratur, in Scythica, nisi una voce excepta, remansit excurritque, in Norrisii explicatione, sequentibus: by the grace of Ormazd, Intaphres took Babylon; he completely defeated the army, on the 22nd day of the month *of Markazana, then Aracus, who said, «I am Nabochodrossor», was seized, and, together with those who were his principal followers, was chained and crucified. Aracus, and the men who were his chief followers, were put to death by me in Babylon.*

Tabula IV.

1. Edicit Darius rex: Hoc *est*, quod a-me factum-erat Babyloniae.

2. Edicit Darius rex: Hoc, quod ego perfeci, voluntate Auramaṣdae factum erat omni ex-parte[1] [omnino]. Inde ex quo reges *mihi* rebelles fuerunt, ego undeviginti proelia feci. Voluntate Auramaṣdae ego-illorum [copias] delevi atque novem reges cepi. Unus [eorum] Cometes nomine Magus fuit; hic mentitus est, sic *enim* dicebat: Eo Smerdis sum Cyri filius. Iste Persiam *mihi* defectricem fecit. Unus Atrinus nomine. Susianae hic mentitus est, sic enim dicebat: Ego rex sum Susianae. Iste Susianam defectricem fecit mihi. Unus Naditabirus nomine, Babylonius. Hic *etiam* mentitus est, sic *enim* dicebat: Ego Nabuchodonosor sum qui Nabuniti filius. Hic Babyloniam

---

[1] Rawl.: hamahyâyâ thrada, totius perfectio (By the grace of Ormazd, have I done every thing, (Lit. «Has been the performance of the whole»); Benf.: Durch die Gnade des Auramasdâ war die Ausführung der Gesammtheit; Opp.: (hamahyâyâ tharda): c'est ce que j'ai fait par la volonté d'Ormazd dans toute ma vie; dans toute l'année, toujours. Sp.: Das was ich that, das geschah durch die Gnade Auramazdas in aller Weise. Voces, cum Oppertio et Spiegelio, pro genitivis accipio. Possunt significare vel omni tempore, semper, si ťard ad Sanscr. śarad (quod proprie est autumnus et metapharice annus), vel in omni rerum facie, omni ex parte, si ad Ṣendicum śarĕďa, species, genus, referas. In mea versione secutus sum explicationem clariss. Spiegelii. Quod ad summam rei, vel ad hanc, vel ad alteram explicandi rationem, locutionis sensus idem fere evadit, quum saepius occurrentes voces in omni occasione, omnino, significare videntur.

defectricem fecit. Unus Martiyas nomine Persa. Hic mentitus est, sic *enim* dicebat: Ego Imanis sum Susianae rex. Iste Susianam *iterum* defectricem fecit. Unus Phraortes nomine Medus. Hic mentitus est, sic *enim* dicebat: Ego 'Kśatrites sum, Cyaxaris stirpis; iste Mediam defectricem fecit. Unus Ćitratakmas nomine Sagartinus. Hic mentitus est, sic *enim* dicebat: Ego rex sum Sagartiae, Cyaxaris stirpis. Iste Sagartiyam defectricem fecit. Unus Phraates nomine Margianus. Hic mentitus est, sic *enim* dicebat: Ego rex *sum* Margianae. Iste Margianam defectricem fecit. Unus Vahyaṣdates nomine Persa. Hic mentitus est, sic *enim* dicebat *etiam ille:* Ego Smerdis sum qui Cyri filius [qui Cyrum patrem habeo]. Iste Persiam *iterum* defectricem fecit. Unus Arakus nomine, Armenius. Hic mentitus est; sic *enim* dicebat: Ego Nabuchodonosor sum qui Nabuniti filius [qui Nabunitum patrem hahui]. Iste Babyloniam *iterum* defectricem fecit.

3. Edicit Darius rex: Hos novem reges ego cepi intra ista proelia.

4. Edicit Darius rex: Provinciae hae, quae defectrices factae erant, falsi-studium-has....[1] perfecit, quod hi populum fefellerunt. Inde hos Auramaṣdas meis manibus tradidit, sicut*que* me arbitrium *ferebat,* ita ...

5. Edicit Darius rex: Tu quisquis rex qui posthac *imperans* eris [qui regnabis Persiae], a

---

[1] Elapsam vocem, cujus finis yâ, sive dâ, remansit, clariss. Spiegelius putat τὸ hamitriyâ esse.

fallacia omni-contentione te custodi [1]. Mortalis, qui fallax fuerit, in hunc inquisitius inquire [2], si *modo* sic putas [si tibi est in mente, si tibi cordi est], *ut* regio-mei [imperium scil. Persicum] integrum [validum] permaneat.

6. Edicit Darius rex. Hoc, quod ego perfeci, ex-voluntate Auramaṣdae omni-ex parte [3] perfeci. Tu *ergo,* quisquis *fueris,* qui posthac has literas perquires, quod a-me factum *erat, ut tale,* renuncient tibi [scil. in his literis nisi verissimorum factorum renunciationem videas], neque *in his* quidquam falsum facias [minimeque his aliquam speciem falsi tribuas].

7. Edicit Darius rex: Auramaṣdas-mihi [4] *tes-*

---

[1] Haćâ draugâ darsam patipayauvâ. Interpretes innituntur moribus veterum Persarum, apud quos omne mendacium, ut Herodotus et Xenophon tradunt, pro flagitio existimabatur, inque publicis scholis juvenes, ante omnia, τῷ ἀληθεύειν dare eximiam operam tenebantur. Hic tamen, non ethicis, sed politicis potius rationibus habitis, Darium puto regibus, penes quos rerum Persicarum summum moderamen futurum fuisset, consulere, ut a fraude et falláciis praecipue caveant, quum ipse, postquam per omne paene imperium Persicum caput fraudatores tollerent, tot certamina contra eos subeunda, tot labores exantlandos, antequam hos debellasset, habuisset, in hoc vero auxilium Auramaṣdae nactus esset, quod ipse, pro imperii Persici integritate, utque legitimus rex, justissime contenderet.

[2] J. Oppertius, ad Assyr. interpretationem: homo qui mendax est eum examinandum examina. Conf. annot. ad 8 §-um tab. I-mae.

[3] Opp.: en toute époque.

[4] Prima vocis litera, ut in archetypo restitit, etiam *t* legi possit. Sensus esset: Auramaṣdas testis tibi sit—, quod redit ad idem. Lectio taiyiya, ceterum, melius forsan

tis est, ut istum relatum non falsum ego feci omni ex-parte [Deum testem mihi facio in hac rerum gestarum expositione nil falsi adjecisse, omniaque quae retuli verissima esse, quacunque ex parte respicias].

8. Edicit Darius rex: Voluntate Auramaṣdae quod-a-me *etiam* aliud-quoddam [alia quaedam —] fortiter est gestum [Dei auspiciis et voluntate quae etiam alia a me sunt strenue et fortiter peracta], istud in-hac tabula [in his tabulis] non est inscriptum [memoriae proditum]; ea*que* ratione non *est hoc* inscriptum, ne-forte qui posthac [seriorum posterorum] istas tabulas inspiciet, anteriora *his* [scil. facta ab aliis ante me]... *cum meis comparando,* quod a-me factum certissimum renunciaret [sc. tabula, — quae literis his certissima renunciarentur] id, *prae jam incredibili rerum gestarum miraculo et mole,* efficta put*et* [ideoque, vel inconsulto, me, quod veto et arceo, falsi crimenetur] [1].

---

cum sensu apostrophae hujus et subsequentium §§-orum quadrat. Conf. annot. ad §-um 8.

[1] Totus hic §-phus a clariss. interpretibus redditus est sequentibus: Rawl.: Gratiâ Oromasdis quod à me aliud multum est factum, id in hac tabulâ non scriptum (est), eâ ratione non scriptum (est), ne qui posthac hanc tabulam perquirat, ei multum opus quod à me factum non hic [i. e. alicubi] videatur falso in memoriâ proditum (?) (By the grace of Ormazd, there is much else that has been done by me, that upon this tablet has not been inscribed. On that account it has not been inscribed, lest he who may herafter peruse this tablet, to him the many deeds that have been done by me elsewhere, it should seem (that) they are falsely recorded (?); Benf.: Was von mir durch die Gnade

9. Edicit Darius rex: Qui anteriores reges... ab iis non erat factum, ut a-me, voluntate Auramaṣdae, omni ex-parte, peractum [res ab anterioribus regibus gestae minime sunt comparandae his, quae, Deo omnino juvante, ego perfeci.

10. Edicit Darius rex: ... tibi renunciet quod a me factum sic ... ergo ne latere-patiaris. Si hoc relatum non patieris-latere [non patieris scil., ut, monumentariis literis inclusum, a multitudinis intelligentia remotum maneat] populoque illud explicari curabis, Auramaṣdas-tibi propitius

---

des Auramazda andres mehreres gethan, das ist nicht in dieser Tafel ausgehauen, dass nicht, wer dieses in Zukunft liest, viel davon (auslässt) es recht hier bewahrt für falsch erzählt hält; Opp.: Beaucoup d'autres exploits que j'ai faits par la grâce d'Ormazd ne sont pas inscrits dans cette table. Ils ne sont pas inscrits par cette raison que celui qui plus tard consulterait ce monument...; Spieg.: Durch die Gnade Auramazdas ist auch noch vieles Andere von mir gethan worden was nicht in dieser Inschrift geschrieben steht, deswegen ist es nicht geschrieben worden, damit nicht der, welcher später diese Inschrift liest ..... für Lüge halte. — Mihi difficultatem praecipuam §-phi vox maniyâhy efficit, quam 2-dam personam praes sing. conj. tum grammatica ejus forma, tum alia loca (8, —I, 3, NRa, 3) esse certissime evincunt, subjectum tamen, quod nisi in hya aparam imâm dipim patiparśâtiy, mea quidem sententia esse potest, 3-am personam, dum sit 2-da, denotans habeat. Difficultas nihilominus aliqua ex parte scindetur, si animo attendas, totum §-phum λογικῶς continuationem esse apostrophae quae in praecedenti 6-to est expressa (tuvm kâ hya aparam), scriptoremque, labente stilo, ἀνακόλουθον hic admisisse, cujus simillimis, ut notum, scatent Ṣendici, praecipue antiquiores, libri. — Nisam, sive nisma, in versione mea, ad orationis mihi probabilissimum contextum, expressi.

esto, et-tua stirps in-fortitudine permaneat [sitque stirps tua fortis], et longum vive.

11. Edicit Darius rex: Si hoc relatum latere-patieris neque explicari-curabis populo, Auramaṣdas-tui peremptor fiat, et-tua stirps ne existat [pereat].

12. Edicit Darius rex: Hoc, quod ego perfeci, omnino voluntate Auramaṣdae perfeci, Auramaṣdas*que* mihi *in his perficiendis* auxilium praebuit atque alii dei[1] qui sunt[2].

---

[1] Conf. Homericum ϑεοὶ αἰὲν ἔοντες.

[2] Nota hic primum deos, post Auramaṣdam, nuncupari, quorum mentio rarissime in antiquioribus, in posterioribus vero inscriptionibus etiam Mit̓ra et Anahita (Artax. Mn. S. et Artax. Ochi, P.) occurrunt, quod, si animum attendes Achaemenidas in universum creatorem caeli et terrae (vide omnes fere reliquas Darii et Xerxis inscriptiones), omnis videlicet rerum naturae coluisse, neque de mali genio usquam in iisdem inscriptionibus mentionem fieri, non potest id nisi luculentissimum, puto, documentum esse eos religionem, quam in Ṣarat̓ustricis gât̓is expressam habemus, professos fuisse, credidisseque Deum creatorem et moderatorem esse universi et hominis, neque a rerum natura, ut quae opera sua extitit ad voluntatemque ejus existit, vel minime dependere, sub diis vero sublimiores creaturas, itidem a Deo unico, ut et ipsum hominem, creatas, intellexisse, quales etiam seriores Avestae partes Mit̓ram depingunt, qualisque religio etiam nunc, quamvis externis ritibus atque cerimoniis tamdiu praevalentibus, in Parsorum conscientia, ut notum, conservata remansit. Adde, quod etiam gentilium deorum in una Darii inscriptione (nempe Persepolitana H.) fit mentio; sed quum nominatim hos, atque alios, non adducit, parvi utique momenti, coram omnium rerum et ipsorum creatore, Auramaṣda, hos apud veteres Persas fuisse par est. Nullum igitur dubium, his equidem bene perpensis,

13. Edicit Darius rex: Idcirco Auramaṣdas auxilium mihi praebuit et alii dei [1] qui sunt, quia

existimo, dualismum, quem in Avesta extra gâťas invenimus, jam sub finem Achaemenidarum regni, vel etiam forsan post Achaemenidas, in sacrum Airyorum codicem ex India (conf. ex gr. mythos de Suris et Asuris) vel alicunde irrepsisse; apud Achaemenidas autem vividiorem vere Ṣaraťustrici numinis notionem viguisse mihi etiam hoc, quod, quum compositum summi numinis nomen, in Xerxis inscriptione (C a, 3), separatim declinetur (Aurahya Maṣdâha), istoque archaismo profecto adeo appellativam ejus, ad Ṣaraťustricam doctrinam, significationem se intelligentem Xerxem prodiderit, certissimum apparet.

[1] Nuncupatio Dei cum sublimiori a se creatarum intelligentiarum comitatu hic praecipue ad augendam Darii orationis vim est adaptata, quum in sequentibus regum potentissimus et felicissimus ad animi sui solemnem confessionem transit, simplicissimaque concisione exponendo quibus nempe artibus summi numinis omni ex parte quasi visibile praesidium meruit, se posteris suis, ut exemplum normae et rationis agendi, ad eandem numinis gratiam promerendam, proponit. Minime haec contraria esse iis quae de Dario a Graecis scriptoribus referuntur, in subsequenti annot. admonui. In Scythica versione Auramaṣdas hic deus Ariae, et bagaibis dei aliarum gentium, ad Norrisii fidem, interpretantur. Jam in Dec. Ṣend. excerptis (vide praef. p. IV et annot. p. V; conf. annot. ad Miťrae yaštum p. 105) et praecipue explicatis a me gâťis probatum esse puto religionem Maṣdaicam (quae, ut liquet, et Darii est; vide annot. ad §-um 12) minime e populari Aryorum cultu originem duxisse, populoque Iranico, qui dêvos cum Indis colebat, a nescio quo sublimiore, Saraťustras qui cluet, ingenio insitam esse; quod tamen minime alienigenis Auramaṣdam pro peculiari et quasi proprio Aryorum deo tenere prohibebat, quae alienigenarum opinio, quum ipsi Auramaṣdam non agnoscerent, necessario, Persis nil detractans, in Scythica versione, forsitan etiam consulto, est expressa.

non *alicui* infensus fui, neque mendax fui, neque injuriosus fui, ... [1] *neque ego, neque* mea gens ... [2] qui adjuvabat meos gentiles [meam gentem, stirpem], hunc piissime curabam, qui vero ... instum severissime inquirebam.

14. Edicit Darius rex: Tu, quisquis rex qui posthac fueris, mortalis qui falsus sit, qui-ve .. sit, huic ne .. in hunc ... [3] inquire.

15. Edicit Darius rex: Tu, quicunque *fueris*, qui post istas tabulas inspecturus sis, quas ego

---

[1] Talem Darium revera fuisse, Herodotus et Aelianus (Var. hist., IV, 5; VI, 14), qui nullam certe causam, Persarum regi plus quam par erat favere habuerunt, luculentissime testantur. Conf. locos citatos a J. C. F. Baehrio praecipue ad Her. VI, 30. (Her. Hal. Musae III, 140, 160, IV, 143; V, 11; VI, 30; VII, 194).

[2] Voces neque ego, neque gens mea supplentur ex Assyrica, secundum Rawlinsonium et Oppertium, versione, quae etiam Scythica, ad Norrisii fidem, confirmatur. Quae sequuntur: upariy abastâm upariy mâm naiy sakaurim, leguntur, secundum Oppertium: upariy abistâm upariy yamâm naiy skurim [akunavam], qui voces, Assyrico textu innitendo, vertit sequentibus: super usum, super jus, non infractionem feci, totamque phrasin sic Gallice reddit: je n'ai pas commis de violences, ni moi, ni ma race, j'ai gouverné selon les lois, je n'ai pas péché contre les coutumes et les droits (p. 234). Voces huvatam zura akunavam, quas in versione non expressi, forsan significant: non existentium injuriam feci, i. e. nulli existenti (nulli bonae, quod forsan elapsum, creaturae) malum feci.

[3] Omissa in versione vox ahifrastâdiy, elapsa praecedente, mihi desperata videtur. Secundum Spiegelium locativus thematis in tâd (ad analogiam Sanscriti et Ṣendici in tât) esse potest, cum propria significatione supplicium ense (ahi=asi?), i. e. ultimum supplicium.

literis-instructas-feci, hasve effigies, ne *haec* laedi-patiare: usque dum vivas, haec ita [ut sunt] conservari-cura [cura, ut incolumia serventur].

16. Edicit Darius rex: Si has tabulas inspecturus sis, hasve imagines, neque haec laedi-patieris, atque-mihi, dum stirps *tua* permaneat,[1] curabis-conservandas-eas, Auramaṣdas-tibi propitius sit, atque tua stirps in fortitudine sit[2] [permaneat fortis], atque longum vive, quae*que* perficienda-volueris, haec-tibi Auramaṣdas ... precibus-tuis-respondentia-efficiat.

17. Edicit Darius rex: Si *vero* has tabulas, hasve imagines inspicies *et* laedi-patieris-has, atque-mihi, dum stirps *tua* permaneat[3], non-haec conservari-curaveris, Auramaṣdas-tui peremptor

---

[1] Hic et infra (17) voces yâvâ taumâ ahatiy, usque dum stirps tua permaneat, idem fere significare videntur, ac si Darius dixisset: per stirpem tuam obsecro. Praecedens tamen pronomen maiy etiam sub taumâ, si directe minimeque pronomen 2-dae pers. subintelligendo vocem ad ahatiy referas, Darium posteros suos intellexisse haud plane aspernandam conjecturam suggerit, ut sit dictum ab illo in universum: reges, posteri mei, dum mea stirps, i. e. vos in terris vigebitis, servandas curate has inscriptiones.

[2] Utâtaiy taumâ vaśaiy biyâ. Rawl. Et tibi proles numerosa sit (and may thy offspring be numerous); Benf.: und dein Stamm möge sich vermehren; Opp.: et que ta race soit puissante, 1851, — qu'Ormuzd te bénisse, qu'il étende ta race, 1859); Spieg.: deine Familie möge viel sein. Quod ad me, in versione mea, significationem τοῦ vaśaiy, si vocem cum Kernio ad vaśa, sive vaśiy, si cum Spiegelio ad vaś referas, strictius e valore rad. vaś, ut in anteriore versione sua Oppertius fecit, deducendam putavi.

[3] Conf. praec. annot.

sit, atque-tua-stirps ne existat[1] *amplius*, et quae perficienda-volueris, haec-tibi Auramaṣdas subvertat.

18. Edicit Darius rex: Hi *sunt* mortales, qui tunc hic [i. e. in imperio meo, mihi ad manus, praesto] fuerant, quando ego Cometem quem Magum [qui Magus fuit] occidi, qui Smerdim se nominabat; tunc hi mortales adjuvabant *me*, amici mei: Intaphernes nomine, Vayaśpari filius, Persa; Otanes nomine, Ṫuk̇ri filius, Persa; Gobryas nomine, Mardonii filius, Persa; Hydarnes nomine, Bagabigni filius, Persa; Megabyzus nomine, Daduhi filius, Persa; Ardumanis nomine, Vahuci filius, Persa.

19. Edicit Darius rex: Tu quicunque rex, qui posthac fueris, quae-me ... quod Darius ... feci[2].

---

[1] Rawl.: et tibi proles non sit (and mayest thou be childless); Benf.: dein Stamm vergehe!; Opp.: et ta race ne vivra pas, 1851, — que tu n'élèves pas tes enfants, 1859; Spieg.: deine Familie möge zu nichte werden. Conf. annot. ad §-um 16.

[2] Quum finis tabulae in Persico archetypo desideratur, in Assyrica versione partim, in Scythica autem integer remansit, liceat hic, lectorum commodo, has in clarissimorum virorum, Oppertii et Norrisii, interpretationibus apponere:

Ad versionem Assyricam:

[Toi, qui seras roi après moi, soutiens les hommes de la valeur de ceux qui furent avec le roi Darius, et par l'assistance desquels je fis de telles choses,] de tels hommes, soutiens les toujours!

Tabula V.

(Supplementaria)[1].

1. Edicit Darius rex: Hoc *est*, quod ego feci ... Provincia haec *etenim tertium* a-me descivit, unus*que* fuit mortalis .. imaimis nomine, Susianus: hunc imperatorem fecerunt. Protinus ego exercitum misi in-Susianam. Unus mortalis, Gobryas nomine, Persa, mihi subjectus — hunc-eorum [scil. mei exercitus] imperatorem feci. Inde hic Gobryas cum exercitu profectus est Susianam certamen*que* conseruit cum defectoribus. Post...

4. Edicit Darius rex: .. *ipse* perrexi contra Sacas.. occidi [superavi] hostem cepique .. Contra

---

Ad versionem Scythicam:

These men were with me when I killed Gomátes, the Magian, who said: «I am Bardes, son of Cyrus»: *and as these men aided me, thou, who mayest be king herafter, remember that thou be favourable to the descendants (?) of these men.*

Notatu dignum omnium, quantum scio, imperatorum, qui armorum vi atque gloria celebres extiterant, nisi duo, Darium Hystaspi nempe et Napoleonem I-mum, commilitonum nomina, victorias suas recensendo, in publicis monumentis, memoriae tradidisse.

[1] Tabula, nunc nisi e fragmentis constans, evidenter in saxum jam aliis exsculptis, rebus, quae iis continentur, supplendis destinata, translata fuit, versionibusque tum Assyrica, tum Scythica carendo, nullam jam spem ipsius quodammodo supplendi praebet nisi nova ejus cum praesenti collatio, quam clarissimo Rawlinsonio, quum secundo Behistânum visitaverit, perficere a fatis non fuit concessum, quaeque huic aliquantulum lucis addendae promittebat, ab aliquo strenuo et docto viatore, ut Spiegelii vocibus utar, perficiatur.

me Śakukas nomine — hunc cepi .. tum alium imperatorem.

6. .. Auramaṣdam colite ..

Inscriptiones Behistani minores.

A.

Super imagine Darii.

1. Ego *sum* Darius, rex magnus, rex regum, rex Persiae, rex provinciarum, Hystaspi filius, Arsamae nepos, Achaemenides.

2. Edicit Darius rex: Mihi pater *est* Hystaspes, Hystaspi pater Arsamas, Arsamae pater Ariaramnes, Ariaramnae pater Teispis, Teispis pater Achaemenes.

3. Edicit Darius rex: Idcirco nos Achaemenidae praedicamur. Inde ex aevo *regno* probati sumus; inde ex aevo quae nostra stirps reges fuerunt.

4. Edicit Darius rex: Octo meae stirpis *sunt,* qui antea reges fuerunt, ego sum nonus: novem, duplici descensu, nos reges sumus [1].

B.

Sub imagine prostrati hominis.

Hic est Cometes qui, Magus *quum esset,* mentiebatur, sic *enim* dicebat: Ego Smerdis sum, qui Cyri filius *fuit,* ego rex sum.

C.

Super imagine primi stantium vinctorum hominum.

Hic Atrinus mentitus est, sic *enim* dicebat: Ego rex sum Susianae.

---

[1] Conf. I, 1—4.

D.

Super imagine secundi vinctorum.

Hic Naditabirus mentitus est, sic *enim* dicebat: Ego Nabuchodonosor sum, qui Nabuniti filius [ego non alius sum, nisi verissimus Nabuniti filius], ego rex sum Babyloniae.

E.

Super inferiori parte vestis tertii vincti.

Hic Phraortes mentitus est, sic *enim* dicebat: Ego 'Kśaťrites sum Cyaxaris stirpis, ego rex sum Medicus.

F.

Super quarto vincto.

Hic Martiyas mentitus est, sic *enim* dicebat: Ego Imanis sum, Susianae rex.

G.

Super quinto revincto.

Hic Ćitratak̄mas mentitus est, sic enim dicebat: Ego rex sum Sagartiae, Cyaxaris stirpis.

H.

Super sexto revincto.

Hic Vahyaṣdates mentitus est, sic *enim* dicebat: Ego Smerdis sum, qui Cyri filius, ego rex sum.

I.

Super septimo revincto.

Hic Arak̄us mentitus est, sic *enim* dicebat: Ego Nabuchodonosor sum, qui Nabuniti filius, ego rex sum Babyloniae.

J.

Super octavo revincto.

Iste Phraates mentitus est, sic *enim* dicebat: Ego rex sum Margianae.

K.

Super nono revincto.

Iste Śakukas *est* qui Sacas [qui cum Sacis mihi defecerat] [1].

---

[1] Inscriptio nisi Scythicam versionem habet, Assyrica absente.—Inscriptio in Rawlinsonii apographo litera L notata itidem nisi Scythice scripta invenitur, cujus fragmentarium et hypotheticum sensum clarissimus Norrisius reddit sequentibus:

Darius the king says: — by the grace of Ormazd I made another tablet in the Arian language, such as did not exist before, and I made a large ... and a large ... and ... and ... and they were written and distributed (?). And then I sent the above tablet through the empire, and the people understood it (?). — Super omnibus his Behistâni inscriptionibus et Auramaṣdae figuram remanserunt aliarum etiam, referente Rawlinsonio, ejusdem Darii regis inscriptionum vestigia, quorum exemplaria vir clarissimus non transcripsit, quum sint maximam partem impossibilia lectu (The above not copied, being for the most part illegible).

His addere licet imagines et inscriptiones Behist. circiter 1700 angl. p. (The Journ. of the R. As. S., vol. x, p. 187) super soli planitiem, 300 vero super saxi ipsius basin (ibid. p. 191), ad fidem clariss. Rawlinsonii, elatas esse; in quo mundi quasi miraculum magnus Persarum rex effecisse videtur. De ingenii dotibus ejus ac indole, prout hae in Behistânensibus praesertim inscriptionibus apparent, idem clariss. vir, qui has primus publici juris fecit et explicavit, declarat sequentibus:

To this monarch, insatiable in his thirst of conquest, magnificent in his tastes, and possessed of an unlimited power, we are indebted for all that is most valuable in the Palaeography of Persia. Imbued, as it appears, with an ardent passion for monumental fame, he was not content to inscribe the palaces of his foundation at Persepolis with a legend commemoration of their erection, or with prayers

invoking the guardianship of Ormazd and his angels, but he lavished an elaborate workmanship on historic and geographic records in various quarters of his empire, which evince considerable political forethought, and earnest regard for truth, and an ambition, natural and hardly to be quarrelled with, to transmit the glories of his reign to future generations, to guide their conduct and invite their emulation. At Persepolis, in the high place of Persian power, he aspired to elevate the moral feelings of his countrymen, and to secure their future dominancy in Asia, by ostentatiously displaying to them their superiority over the feudatory provinces of the empire; while upon the sacred rock of Baghistán he addressed himself, in the style of an historian, to collect the genealogical traditions of his race, to describe the extent and power of his kingdom, and to relate, with a perspicuous brevity, worthy of imitation, the leading incidents of his reign. We are hardly prepared, indeed, in the narrative of an Eastern despot, to meet with the dignified simplicity, the truthfulness, and selfdenial, which characterize this curious record. His grave relation of the means by which, under the care and favour of a benificent Providence, the crown of Persia first fell into his hands, and of the manner in which he subsequently established his authority, by the successive overthrow of the rebels who opposed him, contrasts most strongly, but most favourably, with the usual emptiness of Orienthal hyperbole (ibid. p. 47). cet.

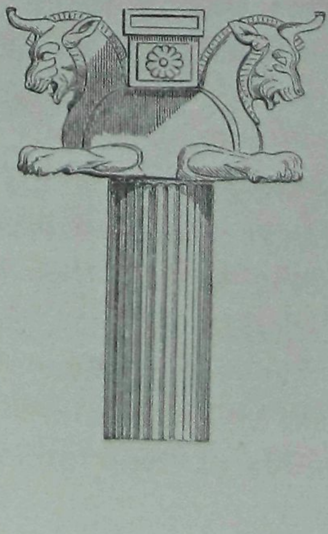

Inscriptio Alvandensis.

O.

1. Deus magnus *est* Auramaṣdas, qui hanc terram creavit, qui illud caelum creavit, qui hominem creavit, qui praestantiam [1] creavit hominis [cui hominis reliquorum animantium praestantia debetur], qui Darium regem fecit, unum

---

[1] Hya śiyâtim adâ martiyahyâ, Lass.: *is fortunam creavit mortalium;* Rawl.: who gave life (?) to mankind; Benf.: welcher des Menschen Herrlichkeit geschaffen; Opp.: il a donné à l'homme la supériorité (in Suezensi inscript.: voluntatem,—sa volonté); Spieg.: welcher Annehmlichkeit schuf für den Menschen; Ménant: qui potentiam (?) dedit hominibus (a donné à l'homme sa supériorité); G. Rawl.: felicitatem. Vocem śiyâti Spiegelius explicat sequentibus: Wohlbefinden, Annehmlichkeit, ad analogiam Ṣendici śâ, śâti et Neo-Persici شاد. In versione mea secutus sum clariss. J. Ménantium, vocabulum ad Sendicum śî, ire, reducendo, quum notio eundi, in Aricis linguis, etiam praestantiae designandae interdum inservit (conf. ex. gr. Ross. пре-вос-ход-ство, a r. ход-ить, ire), quamvis eadem radix, notionem sese movendi exhibendo, etiam ad significationem hominem in terris distinguentis eique propriae, ut rerum naturae a summo numine designato cultori (conf. yaśna XXIX), actionis liberique ejus arbitrii transferri potuisset, a qua significatione forsitan non adeo est remota, quam Scythica phraseos versione Norrisius in universum elicuisse videtur (who the land had created for man, p. 146). Conf. Saraf. g. L, 9, ubi vates summum numen precatur de adimendo scelestibus libero gressu (vaśe itôis), quo nisi bonis hominibus frui par est.

multorum regem, unum multorum moderatorem[1].

2. Ego *sum* Darius, rex magnus, rex regum, rex provinciarum multigenarum[2], rex hujus terrae magnae spatium ad[3] [quod ad spatium, magnae spatio], Hystaspi filius, Achaemenides.

---

[1] In Assyrica versione, secundum Oppertium: «qui imperium hominibus dedit, et Darium regem qui rex regum multorum fecit, in Scythica, tamen, secundum Norrisium: who Darius king him hath made, one of the many king, one of the many lawgiver, quod ad Persicum archetypum accedit. Utcunque sit, Assyrica versio evidenter ad incutiendam alienigenis, praecipue Babyloniis, venerationem et nescio quem terrorem erga Persiae regem, Orientalium more, est accomodata, quum Persis, una cum Dario, ut supra notavi, Ahuram Maṣdam profitentibus, sat fuit φιλοσοφικῶς indicasse regem eorum ab hoc designatum esse, ut unus tam multis sui similibus imperet, regemque regum in hac, ut in aliis, inscriptione publica nisi semel nominari.

[2] 'Kśâyâtiya dahyunâm paruṣanânâm. Lass.: *regionum multis populis habitatarum rex;* Rawl.: the King of the many peopled countries; Benf.: König volkreicher Länder; Opp.: roi des pays très peuplés, 1851 (rex terrarum multilinguium, — roi des pays où tant de langues se parlent, 1869, in inscript. Suez. ad f. vers. Assyr.).

[3] 'Kśâyatiya ahyâyâ bumiyâ vaṣarkâyâ duraiy apiy. Lassen: *hujus terrae magnae sustentator;* Rawl.: the supporter also of this great world; Benf.: König dieser grossmächtigen Erde fern und nah; Opp.: roi de cette terre vaste au loin et auprès; Spieg.: König dieser grossen Erde auch fernhin. — Explicando phrasin, Spiegelius Sendicum aipî in mentem revocat (Die altpers. Inschr. p. 99), quod ansam mihi praebuit nostrum apiy cum Graeco ἐπί, ad quod etiam clariss. Rawlinsonius mihi paene inclinari videtur (The Journ. of the R. As. S., 1847, p. 288), conferre, ut sit: rex hujus terrae magnae quod ad latitudinem vel spatium (quum etiam diversitate videlicet gentium

situque vel maxime sit notabilis). Ut apiy pro praepositione postpositiva accipiam, multum facit etiam quod NR a) 2. enclitice usurpata occurrit. His addere licet, in Assyrica versione, quum duabus Persicis vocibus duraiy apiy (quae etiam duraiya apaiya legi possunt) duae, eadem flexione instructae (rabitav rapastav, legentibus Oppertio et Ménantio) respondeant, tutius forsan, primo aspectu, videretur eas per τὸ remotae, latae, reddere, ad quod non parum facit quod in ipso archetypo voces nostrae ambae pariter in iy desinant. Sed quum in Assyrica versione vox, quae τῷ vaşarkâyâ responderet, desideratur, tria in archetypo terrae epitheta (vaşarkâyâ, duraya, apaya vel apiya), latitudinem ejus designantia, nimis ampullatam orationem Darii, quae, quamvis gravis, mihi ubique simplicissima apparet, mea quidem sententia, redderent. Hic etiam forsan non a re alienum erit notare versiones alienigenis populis designatas non potuisse quin injiciendo sic dicto effectui studuissent; at cum popularibus suis conversando, quorum ope omnia perfecisse sentiebat (conf. ex. gr. Inscript. Beh. I, 2, NR a), 3), de his, quae illum attinebant, potius disserere eaque, ut coram amicis, explicare, quam regaliter declarare et edicere, talem, ut Darius fuit, regem, in hac, ut in aliis ejus inscriptionibus, par erat. Conf. quae annotavi ad Behist. IV, 13.

His elegantissimam descriptionem situs, ubi utraque Alvandensis inscriptio (O et F) invenitur, e Flandinii, qui verbis et penicillo omnem fere antiquam Persiam depinxerat, praeclaro opere excerptam, subjicere placet.

«Le monument le plus authentique légué par l'antiquité, et qui se soit le mieux conservé dans le pays, est le rocher qui, au fond d'une des gorges de l'Alvend, présente encore intactes deux grandes tablettes d'inscriptions cunéiformes. Il faut, pour se rendre au lieu où elles sont, se diriger vers la montagne, au nord-ouest. A trois kilomètres de la ville, s'ouvre une vallée étroite qui porte le nom d'Abbas-Abad; elle est traversée dans toute sa longueur par un torrent. L'impétuosité et la fraîcheur de ses eaux disent

assez qu'il descend par une pente rapide des sommets de la montagne couverte d'une neige éternelle. On remonte ce ravin en passant plusieurs fois le torrent qui serpente au milieu de nombreux vergers parfaitement cultivés et plantés en vignes et arbres fruitiers de toute espèce. Le charme et la fraîcheur de cette vallée faisaient, à la fin de juin, un agréable contraste avec la chaleur de la plaine; mais au fur et à mesure que l'on avance, cet aspect riant prend une teinte sévère et devient de plus en plus sauvage; les roches escarpées se rapprochent, et ne laissent plus qu'un passage étroit aux eaux qui, arrêtés par elles et furieuses, bondissent de l'une à l'autre avec un fracas étourdissant.

Après mille abstacles produits par la nature des lieux, on arrive enfin à un espace peu étendu, mais dégagé, situé à environ cinq kilomètres de l'entrée de cette gorge. Là, au pied d'une cascade qui si précipite du haut des sommets successifs d'une suite de pyramides gigantesques de granit, entre lesquels le soleil cherche vainement la neige, est un rocher sur la face méridionale duquel sont les tablettes d'inscriptions. Après les difficultés qu'il faut vaincre pour arriver en ce lieu, où les Hamadânis prétendent qu'Ali dut se frayer, d'un coup de son cimeterre, un passage à travers les roches, on se demande pourquoi et dans quel but les anciens y avaient placé ces caractères.

Dans ce site sauvage, il n'y a point d'autre apparence du séjour des hommes; il ne semble pouvoir être hanté que par les bêtes fauves et les oiseaux de proie; et si quelque chose a pu y attirer dans l'antiquité, comme dans les temps modernes, cela n'a dû être que le désir d'y venir chercher la fraîcheur et la solitude, auxquelles se prête d'ailleurs également l'endroit.

Sans doute ces inscriptions auront été gravées là par l'ordre de l'un des monarques qui y trouva cette double jouissance, et voulut y perpétuer le souvenir des excursions qu'il y faisait, loin de la pompe et du faste de la cour.

....Ce sont deux tablettes l'une à côté de l'autre, creusées dans la pierre, au moyen d'un refouillement qui a de ving à vingt-cinq centimètres de profondeur sur deux mètres

soixante-dix centimètres de large, et un mètre quatre-vingt-dix centimètres de profondeur sur deux mètres soixante-dix centimètres de large, et un mètre quatre-vingt-dix centimètres de haut. Elles sont toutes deux divisées en trois tranches verticales d'inégales largeurs, dans lesquelles sont tracées de petites bandes horizontales qui comprennent les caractères. Le nombre des lignes, dans les deux cadres et pour les trois colonnes, est de vingt.

On aperçoit sur d'autres rochers qui sont près de là d'autres tablettes semblables, préparées pour recevoir sans doute des inscriptions du même genre; mais elles n'en contiennent aucune, et sont restées ebauchées». (Voyage en Perse, texte, pp. 19—20).

Duarum inscriptionum, quae in Alvandensis saxi imagine, ad nostram Palaeo-Persici textus editionem apposita, conspiciuntur, quae est ad sinistram atque loco superior Darii H., altera vero est Xerxis, superque planitiem soli circiter 10 p. sunt elatae (Vide Lass. Zeitschr. f. die Kunde des Morgenlandes, VI, p. 122, et Spieg. die altpers. Keilinschriften, p. 73).

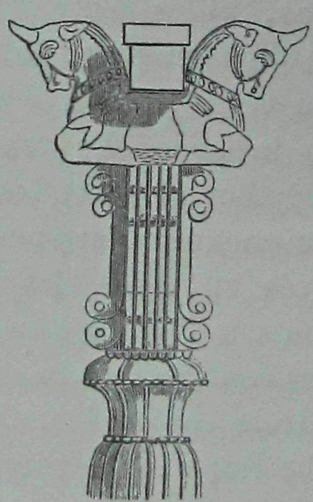

Inscriptiones Suezenses [1].

a.

Darius rex magnus, rex regum, rex provinciarum, rex istius terrae magnae, Hystaspi filius, Achaemenides.

---

[1] Ambas Suezenses inscriptiones ex J. Oppertii eruditissimo libro: *Mémoire sur les rapports de l'Égypte et de l'Assyrie dans l'antiquité éclaircis par l'étude des textes cunéiformes.* (Paris, 1869. p. 123—127), ubi sagacissime a viro doctissimo sunt restauratae, desumpsi atque in rem meam verti. His etiam descriptionem monumenti super quo inveniuntur, ex eodem clarissimi viri opere excerptam, liceat apponere.

Les monuments sont des stèles qui, d'un côté, contenaient les trois langues des textes trilingues: le perse, le médo-scythique, l'assyrien; l'autre côté était occupé par les hieroglyphes égyptiens, et ce texte hieroglyphique a été, comme nous pouvons déjà en juger par les fragments, beaucoup plus étendu que ceux qui devaient se partager à eux trois l'autre côté de la stèle. Le texte égyptien est plus développé que l'inscription perse et les traductions conservées sur les mêmes monuments; mais on connaît, par d'autres textes trouvés en Asie, les documents originaux cunéiformes équivalents à l'inscription égyptienne.

Le côté cunéiforme contenait en haut deux figures d'homme tenant la main sur trois cartouches, tous les trois remplis de caractères cunéiformes; c'est apparemment une concession aux usages égyptiens. Dans l'espace que laissait la pierre à droite et à gauche, on lisait à droite en perse, et à gauche en médo-scythique et en assyrien (le texte assyrien étant au dessous de l'autre), la légende suivante:

b.

1. Deus magnus *est* Auramaṣdas, qui illud caelum creavit, qui hanc terram creavit, qui hominem creavit, qui praestantiam *prae ceteris animantibus* dedit [creavit] homini, qui Darium regem

---

«Darius, grand roi, roi des rois, roi des pays, roi de cette vaste terre, fils d'Hystaspe, Achéménide» (inscriptio *a* Persice a me inter archetypa reposita).

Le texte médo-scythique et le texte assyrien prennent le même espace que le texte perse à lui seul, comme c'est généralement le cas. Mais presque rien ne reste de ces deux légendes, sauf la première ligne du texte médique; quant à l'assyrien, le temps n'a épargné que les traces des lettres itu, fin de rabitu «grande», et le dernier signe du mot Achéménide. Et ces débris ont leur grande importance, attendu qu'ils prouvent dès aujourd'hui l'existence d'un texte assyrien, dont rien, d'autre part, ne nous révélait l'existence.

Au-dessous de cette légende se développe sur toute la largeur de la stèle, un texte perse en douze lignes, en partie conservé, en partie très facile à restituer, mais dont une autre portion n'a pas cédé à des recherches très-longues et très-laborieuses. Ce texte perse se trouve au-dessous de lignes remplies de caractères médo-scythiques, très-peu lisibles et très frustes. Au dessous de ce texte, immédiatement sur le sol, se trouvait la traduction sémitique; elle a été détruite, dit-on, par les ouvriers de l'isthme de Suez.

Voici le texte tel que nous avons pu le restituer.

[«Baga va]zarka» cet. (inscriptio *b*).

Initium Suezensis inscriptionis *a* nisi e vocibus: Dârayavus ksâyatiya (naqa) vaṣarka constans a clariss. Spiegelio ad Darium II relatum fuit (Nb), ratione, puto, habita, vocem regiae dignitatis in ea non literis phoneticis, sed ideographico signo, quod ad posteriora tempora pertinere videbatur, expressam esse. Nunc autem quum haec, pariter ac Suezensis inscriptio *b*, quae in eodem monumento invenitur, nomen Darii II., ad fidem clariss. Oppertii, continet, atque eodem

fecit, qui Dario regi auctoritatem detulit quam magnam [quae est magna].

2. Ego Darius *sum*, rex regum, rex provinciarum multigenarum, rex hujus ditionis [Persici scil. imperii] magnae longitudinem ad [quod ad longitudinem, spatio, — rex immensi imperii], Hystaspi filius, Achaemenides.

3. Edicit Darius rex: Ego Persa sum, ope*que* Persae [i. e. Persarum, — civium, popularium meorum] Aegyptum cepi. Ego imperavi istum canalem effodi, a Nilo nomine flumine, quod in Aegypto fluit, usque ad mare, quod a Persia venit.... [1]

---

ideographo (ut ex inscriptione *b* colligere licet) in eadem voce scil. exprimenda utitur, nullum jam impedimentum putavi hanc, et aliam, breviusculam Londinensem, ad eundem Darium referre. — Inscriptiones has etiam per totum canalis tractum a Dario repetitas fuisse clariss. Oppertius in eodem praestanti libro suo docet (p. 126), cujus rei documenta eo magis desiderabilia essent, quod plenioris harum inscriptionum exemplaris possidendi aliquam nobis spem utique dedissent.

[1] Cetera quum, prae corruptissimo archetypi statu, plane incerta sunt, interpretatione praetermittenda putavi, neque ipse clariss. Oppertius se, in fine hujus inscriptionis restaurando, ut vidimus, plane felicem fuisse censet; quum tamen etiam universus deperditarum Darii H. linearum sensus longe alius mihi fuisse videtur atque hic, quem vir doctissimus, conjectando, exhibere conatur, liceat hic decurrentis inscriptionis Palaeo-Persicum textum, ut a doctissimo Oppertio est restauratus, nec non utramque ejus versionem apponere hisque quae nobis aliter visa fuerint subjungere.

P[açâva]. iyam. yuviyâ. [akaniy. ava[dâ]. yathâ. adam. niyastâyam. ut[â. athaham.] âyatâ. haćâ. [Birâ]yâ. [nai]mâm. yuviyâm. abiy. pâ[ram. vika]tâ. yathâ. mâ[m. kâma. âha].

Postea ille canalis fossus est illic, sicut ego decretum feci et dixi: «Ite, inde a Bira dimidium canalem usque ad littus diruite», sicut penes me voluntas erat.

(Puis ce canal fut creusé ici, comme je l'avais ordonné; alors je dis: «Allez, à partir de Bira, jusqu'au littoral, détruisez la moitié du canal», comme c'était ma volonté).

Talem sensum ultimis inscriptionis hujus lineis dare movit doctissimum Oppertium citatus ab eo Strabonis locus, ubi Darium a perficiendo canali destitisse refertur. Sed canalem a Nilo usque ad Arabicum sinum, Dario auctore, perductum neque unquam dirutum fuisse luculentissimus testis est Herodotus, cujus verba in extenso hic exscribere placet: Λήγει δὲ αὕτη (scil. ἡ Ἀραβίη), οὐ λήγουσα εἰ μὴ νόμῳ, ἐς τὸν κόλπον τόν Ἀράβιον, ἐς τὸν Δαρεῖος ἐκ τοῦ Νείλου διώρυχα ἐσήγαγε (IV, 39). Et alibi (II, 158): Ψαμμητίχου δὲ Νεκὼς παῖς ἐγένετο, καὶ ἐβασίλευσε Αἰγύπτου· ὃς τῇ διώρυχι ἐπεχείρησε πρώτος τῇ ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν φερούσῃ, τὴν Δαρεῖος ὁ Πέρσης δεύτερα διώρυξε, τῆς μῆκος μέν ἐστι πλόος ἡμέραι τέσσαρες, εὖρος δὲ ὠρύχθη, ὥστε τριήρεας δύο πλέειν ὁμοῦ ἐλαστρευμένας. ἦκται δὲ ἀπὸ τοῦ Νείλου τὸ ὕδωρ ἐς αὐτήν· ἦκται δὲ κατύπερθε ὀλίγον Βουβάστιος πόλιος παρὰ Πάτουμον τὴν Ἀραβίην πόλιν· ἐσέχει δὲ ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν. ὤρυκται δὲ πρῶτον μὲν τοῦ πεδίου τοῦ Αἰγυπτίου τὰ πρὸς Ἀραβίην ἔχοντα, ἔχεται δὲ κατύπερθε τοῦ πεδίου τὸ κατὰ Μέμφιν τεῖνον οὖρος, ἐν τῷ αἱ λιθοτομίαι ἔνεισι. τοῦ ὦν δὴ οὔρεος τούτου παρὰ τὴν ὑπωρέην ἦκται ἡ διῶρυξ ἀπ' ἑσπέρης μακρὴ πρὸς τὴν ἠῶ, καὶ ἔπειτα τείνει ἐς διασφάγας, φέρουσα ἀπὸ τοῦ οὔρεος πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ νότον ἄνεμον ἐς τὸν κόλπον τὸν Ἀράβιον. τῇ δὲ ἐλάχιστόν ἐστι καὶ συντομώτατον ἐκ τῆς βορηΐης θαλάσσης ὑπερβῆναι ἐς τὴν νοτίην καὶ Ἐρυθρὴν τὴν αὐτὴν ταύτην καλεομένην, ἀπὸ τοῦ Κασίου οὔρεος τοῦ οὐρίζοντος Αἴγυπτόν τε καὶ Συρίην, ἀπὸ τούτου εἰσὶ στάδιοι χίλιοι ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον. τοῦτο μὲν τὸ συντομώτατον, ἡ δὲ διῶρυξ πολλῷ μακροτέρη, ὅσῳ σκολιωτέρη ἐστὶ, τὴν ἐπὶ Νεκῶ βασιλέος ὀρύσσοντες Αἰγυπτίων ἀπώλοντο δυώδεκα μυριάδες. Νεκὼς μέν νυν μεταξὺ ὀρύσσων ἐπαύσατο, μαντηΐου ἐμποδίου γενομένου τοιοῦδε, τῷ βαρβάρῳ αὐτὸν προεργάζεσθαι. βαρβάρους δὲ πάντας οἱ Αἰγύπτιοι καλέουσι τοὺς μὴ σφίσι ὁμογλώσσους. Παυσάμενος δὲ τῆς διώρυχος ὁ Νεκὼς ἐτράπετο πρὸς στρατηΐας cet.

Minime ergo imperfecti neque diruti, sed a Nilo usque ad Arabicum sinum nusquam interrupto tractu porrecti et navigabilis Suezensis canalis accuratissima descriptio, eaque a scriptore, qui ipse non ita multo post Darium H. in Aegypto fuit, promanans nullum admittendi dat locum, in quo plane doctissimo Baehrio consentio, Herodotum omnia haec de Suezensi canali a se ipso efficta posteritati tradidisse. Quum itaque omnia haec certissima sunt, restat, ut Strabonem, cui doctissimus Oppertius innixus, Suezensem canalem a Dario non perductum ad finem atque adeo dirutum affirmavisset ultimasque inscriptionis lineas evidenter ad ejusmodi sensum restaurasset et interpretatus esset, aliosque scriptores, ut Diodorum et Plinium, qui similia asseruerunt, accepta de Aegyptiorum rege Necone, Psammetichi filio, quaeque ab ipso Herodoto in loco supra citato referuntur, aliquo lapsu, ad Darium H. retulisse affirmemus. De ulterioribus fatis Suezensis, a Dario confecti, canalis vide ejusdem doctissimi Baehrii annot. ad Her. 158 (Her. Halic. Musae, Vol. I. alterae edit. p. 790—792).

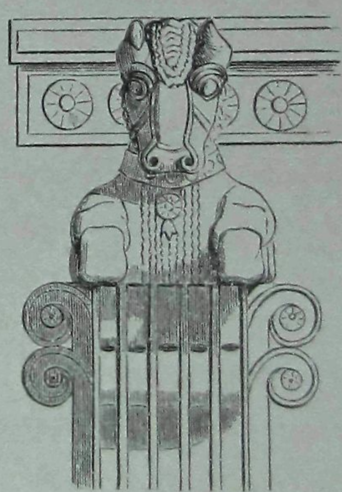

Inscriptio Londinensis.

N a).

Ego *sum* Darius rex [1].

---

[1] Breviuscula inscriptio crystallino cylindro, qui ex Aegypto in Angliam advectus erat hodieque in Britannico Museo asservatur, incisa conspicitur, cujus hic descriptionem verbis clariss. Lassenii subjungere placet eo magis, quod imaginis delineatio, quae in nostra archetypi editione hanc comitatur quamque e praestantissimo G. Rawlinsonii opere (The five great Monarchies, IV, 182) desumpsimus, non omnino integra videtur esse:

Der Cylinder stellt den König Darius auf einem Wagen aufrecht stehend dar, mit der Tiara und gespanntem Bogen; ein Wagenlenker lenkt das Ross, dem König entgegen tritt eine aufgerichtete Löwengestalt, die schon an der Stirn und der rechten Vordertatze von einem Pfeile verwundet ist, der König ist im Begriff, einen dritten ihr entgegen zuschnellen. Unter dem Pferde entflieht ein kleinerer Löwe, der im Rücken verwundet ist. Ueber dem Wagen schwebt der Ferver des Königs (Auramaṣdae ipsius, ut nunc est notum, imago), mit gegen den grossen Löwen gewendetem Antlitz, es ist dieselbe Gestalt, welche über dem Sarge in Nakshi-Rustam schwebt. Hr. Grotefend hat gewiss richtig den Löwen als Ahriman gedeutet, gegen den der Diener des Ormuzd stets kämpfen muss (Ad hodiernae scientiae sensum, imago cylindri regem potius simpliciter venando leones intentum exhibet). Hinter dem Wagen, wie hinter dem Löwen ragt ein hoher dattelpalmähnlicher Baum empor. Zwischen den Bäumen läuft eine Inschrift in der dreifachen Petropolitanischen Schrift, aber in verkehrter Richtung, zum Beweise, dass der Cylinder zum Siegeln bestimmt war cet. (Zeitschr. für die Kunde des Morgenlandes, VI, p. 79—80).

Perincommode accidit Darii regis cylindri delineationem, quae in doctissimi G. Rawlinsonii est opere, arbore, ut patet, inscriptionem continente, sagitta in leonis fronte nec non Auramaṣdae imagine carere; neque cylindri pleniorem alicunde delineationem possidendi nobis facultas fuit.

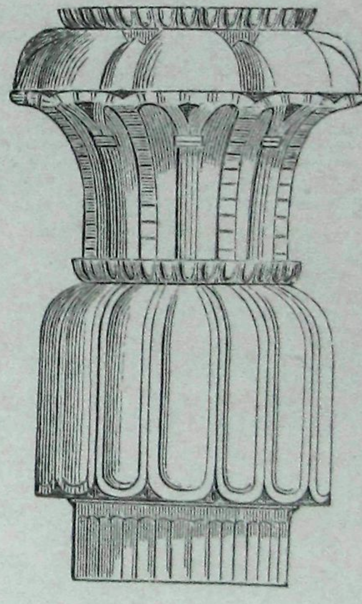

Inscriptiones Persepolitanae.

H.[1]

Super muro, Persepolis palatia praecingente.

1. Auramaṣdas magnus, qui maximus *est* deorum, hic Darium regem fecit, hic-ei regnum detulit: voluntate Auramaṣdae Darius rex *est*.

2. Edicit Darius rex: Haec *est* regio Persis, quam mihi Auramaṣdas detulit, quae amoena[2]..,

---

[1] Haec et sequentes, tum Darii Hystaspi, tum quae a Xerxe remanserant, inscriptiones eximiam vetustiorum Achaemenidarum in patrium solum (quum de propria Perside in his agitur) pietatem exhibent, immo etiam Xenophontis cumprimis et Herodoti de veterum Persarum moribus et institutis narrationes luculentissime confirmant, hasque non omnino ad ἰδέαν quandam apud eos conformatas esse apprime probant, quum Persarum regem, cujus imperium tam late patebat atque e tam diversis populis constabat, ipsum tamen Persam esse imperiumque ejus per Persas esse paratum semper mente tenuisse et fateri, semperque, videlicet, incubuisse ut laeti et fortunatiores inter alios populos sub sceptro ejus degerent, inscriptionum documentis constat (conf. ex gr. quae de non pendendis a Persis tributis Herodotus tradit, III, 97). Idem patriae amor et in Behistanensi, et in Suezensi inscriptione spirat.

[2] Elapsae vocis nisi et remanserunt, ad quas vox uvaśpâ a doctis viris, post Lassenum, vulgo restituitur; sed quum, Xenophonte teste*, propria Persis, de qua hic agitur, minime bonis equis producendis fuit idonea, vocem in textu, ut est in archetypo, mancam, in versione vero plane omissam exhibere praetuli.

* ...ἐν Πέρσαις γὰρ διὰ τὸ χαλεπὸν εἶναι καὶ τρέφειν ἵππους καὶ ἱππεύειν ἐν ὀρεινῇ οὔσῃ τῇ χώρᾳ καὶ ἰδεῖν ἵππον σπάνιον. Cyrop. I, 3, 3. De sterilitate soli propriae Persidis conf. Her. I, 71; IX, 122 cet.

eximia-viris, quae, voluntate Auramaṣdae meaque Darii regis, ab ullo extero [scil. hoste] minime timet [minime timet quemlibet hostium].

3. Edicit Darius rex: Mihi Auramaṣdas auxilium ferto [opitulator], cum gentilibus-diis[1], et istam regionem Auramaṣdas custodiat ab incursione-hostium, a sterilitate, a fallacia. Hostis hanc regionem ne adoriatur, neque incursio, neque sterilitas, neque fallacia. Hoc ego beneficium[2] ab Auramaṣda expeto cum gentilibus-diis, hoc mihi Auramaṣdas dato cum gentilibus-diis.

I.

Altera inscriptio super muro, palatia praecingente.

1. Ego *sum* Darius, rex magnus, rex regum, rex provinciarum quarum multarum [quae multae ditioni meae parent], Hystaspi filius, Achaemenides.

2. Edicit Darius rex: Voluntate Auramaṣdae hae *sunt* provinciae, quas ego tenui cum isto Persico populo [i. e. populi Persici virtute et potestate][3],

[1] Conf-annot. ad Beh. IV, 12 et B.

[2] Vox archetypi manca sensum Ṣendici yânĕm habuisse videtur.

[3] Lass.: *Ex voluntate Auramazdis hae regiones illae* (sunt) *quas ego tenui. Hac in re hi Persae actores* (fuere); Rawl.: By the grace of Ormazd these are the countries which I have possessed, together with the Persian State (or Power); Benf.: durch die Gnade des Auramazda sind dies die Länder, welche ich mir mit dieser Persischen Macht unterworfen habe; Opp.: Par la volonté d'Ormazd, ce sont ces pays que j'ai gouvernés avec l'armée perse; Spieg.: Durch die Gnade Auramazda sind es diese Länder die ich regiere mit diesem persischen Heere.

quae a me timebant [quae me timebant, imperio meo subjectae erant], mihi*que* tributum afferebant: Susiana, Media, Babylonia, Arabia, Assyria, Aegyptus, Armenia, Śparda, Ionii qui continentis et qui maris [maritimi, — Ionii tum in continente, tum in insulis degentes], atque provinciae quae ad-orientem-solem *sunt*—Sagartia, Parthi, Zaracae [Drangiana], Aria, Bactriana, Sogdiana, Chorasmia, Sattagydae, Arachosia, India, Gandarii, Sacae, Macae. [1]

3. Edicit Darius rex: Si sic mente-tenes: «ab hoste ne timeam» [ne timeam ab hoste, minime hostem timeam], istum Persicum populum cura [fove et protege]; si *enim* populus Persicus curatus erit [bene a te erit curatus], quae in longissimum *tempus* Praestantia, incolumis haec quaelibet, Dea, usque descensura erit *e caelo* ad hanc *tuam* stirpem [2] [Si Persarum populum colas,

---

[1] Conf. Behist. I, 6, et Naqši-Rust. NR a), 3.

[2] Lass. (1845): *Generosus* (sum) *Darius, rex venerandus. Talis mihi* (sit) *adoratio consecrata, ne conspiciam hunc Persam actorem humili* (conditione). *Venerandus* (est) *actor Persa* (utpote qui) *tutor sit* (in) *longissimum* (tempus) *fortuna incolumis, o celebrande, divine, juste, apud hanc gentem;* Rawl.: Says Darius the king: — If thou shalt thus observe (namely) protect this state of Persia, let me not fear from the enemy. If the Persian state shall be protected, the longest enduring life, such shall be the existence continued to this edifice; Benf.: Darius der König hat verkünden lassen: Wenn du so denkst, dann möchte ich nicht irgend für diese Persische Macht von einem Feind fürchten. Wenn diese Persische Macht herrschend bleibt, dann, o hochzupreisender Aura, welche Herrlichkeit bis in die fernste Zeit unverletzbar, diese senke herab auf dieses Volk; Opp.: Le roi Darius

nunquam praestantia caelestisque favor stirpem tuam derelinquent semperque fortis et conspicua manebit].

B.

Super postibus in Darii palatio.

Darius, rex magnus, rex regum, rex provinciarum, Hystaspi filius, Achaemenides *est*, qui hanc aedem fecit.

---

déclare: Quand tu règnes de cette manière, je ne crains rien d'un ennemi. Protège cet état de Perse. Quand l'état de Perse est protégé, son bonheur sera inviolable pour longtemps. Que lui, Ormazd, soit propice à ce pays!; Spieg.: Es spricht Darius der König: Wenn du so denkst: «vor keinem Feinde möchte ich zittern», so schütze dieses persische Heer. Wenn das persiche Heer geschützt ist, so wird das Glück für die fernste Zeit ununterbrochen bleiben, diese Herrin wird herabkommen auf diesen Clan.

Utraque inscriptio H et I versionibus Assyrica et Scythica caret. Restitit tamen super eodem muro Darii H. Assyrice exarata inscriptio, quae, auctore Oppertio, Persico archetypo caruit, ut quae gentibus extraneis, nulla in hac de Persarum victoriis, quasi illarum dignitati parcendo, mentione facta, destinata fuisset. Inscriptionem hanc Hebraice a Julio Oppertio transcriptam, cum ejusdem doctissimi viri interpretatione Latina, juvenum Semiticarum literarum studiosorum alicui utilitati et commodo, hic apponere liceat:

ארמזדא רב שרבו אן עלי אלהי גבי. ששמי וארצת יבנו. ונשי יבנו. שרמקא גבי ידן אן נשי אן לבא בלטו. שאן דריוש סרא יבנו .ואן דדריוש סרא סרותא ידנו אן עקר הגא רפשת שמתת מדת אן לבשו. פרס ומדי ומתת שנת ולשן שנת ששדי ומתא. שאחני הגא שמרתא ואהלוי אלי שמרתא שאהני הגא שעקר צממית ואחלוי אלי שעקר צממית: דריוש סרא יקבי .אן צלי שארמזדא הגנת מתת שהגא יעבשא שהגנא יבהרא.

פרס מדי ומתת שנת ולשן שנת ששדי ומתא . שאחני הגא שמרתא ואהלוי
אלי שמרתא ואחני הגא שעקר צממית ואהלוי אלי שעקר צממית . לבו שאנכו
נעם אשכנשן .. שאנכו אעבש . גבי אן צלי ארמודא אעתבש . אנכו
ארמודא לצר אתי אלהי גבי . אנכו ושאנכו אבל:

Oromazes magnus qui maximus supra deos omnes, qui coelum et terram creavit, et homines creavit, et auctoritatem omnem dedit hominibus inter animantia, qui Darium regem creavit, et Dario regi imperium dedit in terra ista ampla quae provincias multas in medio (continet): Persiam, Mediam et provincias alias cum lingua alia montium et vallium quae citra [hae] mare, et ultra [istae] mare, quae citra hae terram desertam, et ultra [istae] terram desertam. Darius rex dicit: in umbra Oromazis (hae) sunt provinciae quae ista fecerunt, quae hic coiere: Persis, Media et provinciae aliae cum lingua alia montium et vallium quae citra [hae] mare et ultra [istae] mare, et citra [hae] terram desertam et ultra [istae] terram desertam: sicut ego jussum faciebam iis. Quae ego feci omnia in umbra Oromazis feci; me Oromazes protegat cum diis omnibus et me et quae ego feci (Expéd. scient. II, pp. 252—256).

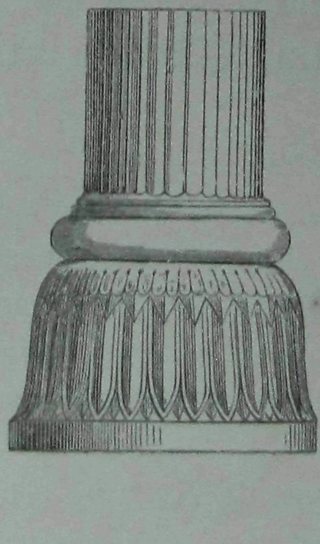

Inscriptiones sepulchrales Naqśi-Rustami.

NR a).

1. Deus magnus Auramaṣdas *est*, qui hanc terram creavit, qui illud caelum creavit, qui hominem creavit, qui praestantiam hominis *prae ceteris animantibus* creavit, qui Darium regem fecit, unum multorum regem, unum multorum moderatorem [1] [Darii scil. potestas a Deo fuit].

2. Ego Darius *sum*, rex magnus, rex regum, rex provinciarum omnigenarum [rex provinciarum, quae e diversis gentibus et populis constant], rex istius terrae magnae longitudinem ad [ad longitudinem=longitudine, spatio], Hystaspi filius, Achaemenides, Persa, Persae filius, Arius, Aria suboles [2].

3. Edicit Darius rex: Hae *sunt* provinciae, quas ego cepi extra a Persia [extra Persiam]. Ego-eas meae-ditionis-feci [3], mihi tributum affe-

---

[1] Conf. Alv., O, 1.

[2] In Assyrica versione Darius nisi Persa nominatur nullaque fit mentio eum ex Aria esse stirpe, hac, puto, ratione habita, alienigenas Persici imperii populos minime genealogicam dominorum suorum originem curasse, quum nisi unum eis gravioris momenti esset Persas hos atque Persarum esse nepotes.

[3] Patiyâḱśiy, legente Kernio, est praeteritum (imperf. vel aor.) r. ḱśi. Vocem ad eandem radicem referunt Rawlinsonius, Benfeyus et Oppertius. Secundum Spiegelium refertur ad aḱs (adamśâm patiyaḱśaiy), ich überwache sie.

rebant, quod*que*-eis a-me edicebatur, hoc *obsequentissime* faciebant; lex, quae mea *est*, haec *ab iis* observabatur [alii, nisi meae legi, non obediebant]: Media[1], Susiana, Parthia, Aria, Bactriana, Sogdiana, Chorasmia, Zaracae [Drangiana], Arachosia, Sattagydae, Gandarii, Indi, Sacae Amyrgii[2], Sacae Sagittarii[3], Babylonia, Assyria, Arabia, Aegyptus, Cappadocia, Śparda,

---

[1] Valde probabilem rationem, cur Medi in Beh. I, 6 decimo, in I, 2 secundo, hic vero primo (post Persas scilicet) loco recensentur, affert clariss. Spiegelius, cujus verba e novissimo suo opere exscribere placet: Charakteristisch ist die Stelle der Meder, in der grossen Inschrift von Behistân erscheinen sie an der zehnten, in I an der dritten, in NR aber an der zweiten Stelle. Es scheint mir wahrscheinlich, dass unmittelbar nach der Usurpation des falschen Smerdes das Ansehen der Meder im Achämenidenreiche bedeutend gesunken war, dass sie aber während der Regierung des Darius Gelegenheit fanden dasselbe wieder zu befestigen, denn darauf als zweites Volk im Reiche der Perser zu gelten hatten die Meder ein entschiedenes Anrecht, theils durch ihre glorreiche Vergangenheit, theils durch ihre religiöse Bedeutung, weil der Priesterstamm der Mager aus ihrer Mitte genommen war. (Erânische Alterthumskunde, 1871, I, p. 213).

[2] Śakâ haumavarkâ (in secunda voce, quae in archetypo est manca, kâ est adjectum ad fidem coaevarum versionum). Probabiliter, sunt, ut jam Lassenius notavit, Herodoti Σκύθαι Ἀμύργιοι. Clarissimus Spiegelius innuit in Shâh-nahmii هاماوران, cui regioni bellum Kai-kâus inferre parabat.

[3] Śakâ tigrakudâ. Ἐπίθετον istorum Sacarum sagittarios esse tum vocis significatione atque probabili τοῦ tigra (Ṣend tiģri) etymologia, tum versione Assyrica confirmatur. Justio auctore, in sinistra parte Tigris fluminis in montibus vivebant (Beiträge zur alten Geogr. Persiens I. p. 25).

Ionia, Sacae qui transmarini, Skudri [1], Iones comiferi [2], Pontici [3], Cossaei [4], Macii [5], Colchi [6].

4. Edicit Darius rex: Auramaṣdas, ut conspexit istam terram [scil. omnes has regiones]... [7],

---

[1] Śkudra. Lassenius confert locum Herodoti de Scythis (IV, 6): σύμπασι δὲ εἶναι οὔνομα Σκολότους.

[2] Yaunâ takabarâ. Magna pars interpretum in takabarâ Homericum Graecorum ἐπίθετον: καρηκομόωντες vident. Secundum Spiegelium est: die Ionier, welche Kronen tragen, qui tamen significationem voci Flechten tragend (Die altp. Keilinschr. p. 197) admittit. Oppertius, ad Assyr. versionem: Iones alii qui nodos in verticibus portant. Ad etymologiam vocis, Spiegelius affert Neo-Pers. تاجور, تاج et Armenicum thag, Krone, Diadem, thagâvor, mit Krone versehen, König.

[3] 𐎱𐎢𐎫𐎡𐎹𐎠 potest legi Putiyâ, Puntiyâ et Pauntiyâ. Ad opinionem Oppertii et Justii est Africanus populus (Hebraeorum פוט), secundum Kernium, Pontus, regio Pontum Euxinum attinens (strictiori sensu, inter Armeniam et Bithyniam porrecta).

[4] Kuśiyâ. Secundum Lassenum et Rawlinsonum sunt Κοσσαῖοι. Kernius putat populum in septentrionalibus Persici imperii confiniis. Ad opinionem Oppertii et Justii, itidem ac Putiyâ, est Africanus populus (כוש Hebraeorum).

[5] Maćiyâ. Populum in Asiae partibus fuisse probat M. Niebuhrius. Ad opinionem Spiegelii est Matiene.

[6] Karkâ. Spiegelius confert Shâhnâmii کرگسار, Westerg. putat Grusiam (Georgiam) esse, quae گرجستان Persice sonat, a quo non logen forsan discedit Kernius, qui sub Karkâ veteres Colchos intelligit. Opp. et J. Carthaginem esse putant. Secutus sum Kernium, quum Caucasicae regiones antiquae Persarum dominationis aliquot vestigia etiam nunc mihi conservasse videntur.

[7] Mancam vocem Oppertius legit: y[âtum] inque Assyricae versionis verbis, huic respondentibus, sequentem sensum

sub flagitiorum regimine confici, protinus-eam mihi detulit me*que* *ejus* regem constituit: ego rex sum voluntate *ipsius* Auramaṣdae. Ego-eam [scil. terram] super basi constitui, quod*que*-eis [imperio meo regnorum subjectorum incolis] ego imperabam, hoc faciebant, sicut me *veniebat* desiderium [plane ad meum desiderium]. Si-forte mentę-agitas, quam multiformiter hae provinciae

---

contineri putat: Oromazes quando vidit terras istas superstitiosas in modum doctrinarum perditionis, tunc mihi dedit eas, cet. (Voyage scientif. en Mésop. II. p. 176—177 et p. 167); Palaeo-Persici vero archetypi verba, in libro citato (p. 188), vir doctissimus reddit sequentibus: Oromazes quum vidisset hanc terram superstitioni addictam tunc eam mihi tradidit (Quand Ormuzd vit que ce pays s'était adonné à des doctrines perverses, il me le confia); Scythicae versionis verba, quae remanserunt, explicationem desiderant. Quod ad me, nullam ideoneam causam video Darium, quamvis unius Dei cultui addictus fuerit (vide annot. ad 12 et 13 Beh. tab. IV), aliorum populorum religionibus inimicum inque superstitiosas earum doctrinas vel practicas sese immiscentem statuere, qualis necessario evaderet, si, quasi ad erudiendos in vero Dei cultu traditos sibi populos, se ab Auramaṣda missum asseruisset; neque id, si Darius talis esset, etiam proximos ei tempore Graecos scriptores fugisset, qui nil de Dario, contra aliorum populorum religiones agitante, tradunt. Verisimilius est Darium Hystaspi in deperdita voce se, ut vindicem potius perversorum regum (qualem, ex. c., Assyriorum Xenophon in Cyropaedia vividioribus coloribus depingit), qui, post Cambysi mortem, in omnibus imperii Persici partibus, falsi atque legitimi (quod etiam minime dubio subjectum esse videtur), exsurgendo, antiquam regendi normam restituere conabantur, a summo numine designatum esse statuere. Kernius putat in archetypo elapsum esse ûna legitque yaunaunâm, cum sensu: schutzloss, schutzbedürftig.

erant, quas Darius rex tenebat[1] [Si forsan tua interest scire quam varias facies et habitum populi Darii imperio subjecti tenebant], imaginem adspice qui meum solium sustinent [inspice imaginem, in qua diversae populorum gentes thronum meum sustinent], ut pernoscas-eos. Tunc tibi *certe* manifestum[2] erit Persae viri hastam longe progressam esse[3], tunc tibi manifestum, *puto,* erit[4] Persam virum procul a Persia bellum [bella] gessisse[5].

5. Edicit Darius rex: Hoc, quod *a me* factum erat, istud omne voluntate Auramaṣdae ego perfeci, Auramaṣdas*que* mihi *continuo* auxilium ferebat usque-dum peractum confecissem. Me Auramaṣdas custodito ab[6] *omni malo,* et meam stirpem, et hanc regionem [Persida scil., in qua monumentum, hac

---

[1] Oppertius (Voy. scient. en Mésop. p. 188): Si ita cogitas: «quomodo varium istae terrae quas Darius rex coercebat» (si tu penses ainsi: «Combien sont différentes les provinces que le roi Darius gouvernait»).

[2] Vide annot. ad Beh. I, 10.

[3] Parâgmatâ, secundum Spiegelium, est participium referens se ad vocem arstis, quod sensum phraseos minime, puto, difficilem praebet. Kernius legit: parâgamatâ inque forma videt 3. sing. indic. m. I-mae sic dictae conjugationis (=Sanscr. parâgamata).

[4] Vide annot ad Beh. I, 10.

[5] Conf. Graecum πόλεμον ἄγειν. — Gloriatio haec optime quadrat cum his quae de vetustiorum Persiae regum erga Persas affectibus Xenophon per totam fere Cyropaediam tradit. Conf. inscript. Suez. 6, 3, et Persepol. I, 3, ubi Darius H. se Persam esse gloriatur resque a se gestas itidem civibus suis piissime adscribit. Confer etiam Inscriptionem Xerxis. D, 3.

[6] Oppertius, vocem supplendo, legit çaranâ, cui significationem τοῦ injuria tribuit.

inscriptione dotatum, extat]: hoc ego Auramaṣdam expeto; hoc mihi Auramaṣdas concedito. Mortalis, quod Auramaṣdae jussum *est* [praeceptum Auramaṣdae], hoc tibi *jam* est dictum[1] [per os scil. prophetae ejus, Ṣaraťustrae nempe, nunciatum]: non relinque viam quam rectam [quae est recta,—non recede a recta via, i. e. ne minimum ab recte vivendi ratione recede], non ad-humiliora-descende, non brutum-te-praesta[2].

NR c).

Gebryas Pâtisuvarinus, Darii regis arcifer.

NR d).

Aspathines, Darii regis sagittas ministrans.

NR e).

Hic *est* Maćiyas.

---

[1] Gaśtâ, cum Kernio, pro partic. perf. accipio, sic tamen ut passivum etiam sensum conservet. Kernius: der Befehl des A., der hat dir gesagt.

[2] Śtabava, si *b* hic est genuinum, retulissem ad Sanscr. stab̄. Litera super saxo etiam *r* legi potest. — Assyrica exeuntis inscriptionis versio est manca, quam nihilominus clariss. Oppertius sequentibus reddit: Homo! quod Oromazes imperavit tibi, non malum erit... ad destructionem eas, p. 191 (quod Oromazes imposuit tibi non omittatur, p. 169). Scythicam versionem Norrisius reddit sequentibus: O man! what [is] of Ormazd the law that do not evil think; the path which is commanded do not forsake, do not conceal. (The J. of the R. As. S. vol. 15, p. 151). Persicum archetypum doctissimus Oppertius novissime vertit sequentibus: Homo! illa Oromazis doctrina ista tibi manifestata, ne contemne (eam), viam rectam ne delinque, ne obstrue (mâ śtrava).

In Guzeraticis eruditi Parsi Khurséji Rustamji Camae ephemeridibus est Ṣendica versio inscriptionis NRa), quam hic, quum liber apud nos est rarior, mecum a humanissimo Justio communicatam et in usum meum accuratissime conscriptam, apponere lubet, eo magis, quod in hac studiosi juvenes auctoritatem atque effectum Spiegelii nostri, etiam apud remotos Parsos, ut in sacris eorum libris rectius intelligendis et explicandis, sic et in hisce inscriptionibus, cummaxime vigere perspicient.

1. [illegible]

2. [illegible] (sic) [illegible]

3. [illegible]

4.

5.

6.

[illegible] (sic) [illegible]
[illegible].

His addere licet clarissimam Naqši-Rustami sepulchrorum Ker-Porteri descriptionem, qui ipse haec loca visitavit et depinxit, atque adeo unum sepulchrum, cum vitae periculo, est ingressus.

«The face of mountain is almost a perpendicular cliff, continuing to an elevation of scarcely less than three hundred yards; the substance is a whitish kind of marble. In this have been cut the celebrated sculptures and excavations, so long the subjects of discussion with the traveller, the artist, and the antiquary. These singular relics of Persian greatness are placed very near each other, and are all contained within the space of not quite the height of the mountain.

Those highest on the rock are four; evidently intended for tombs, and as evidently of a date coeval with the splendour of Persepolis....

These four sepulchres differ in no way exteriorly, hence we may suppose they vary as little within, and the description of one may, generally, describe them all. The one I examined consists of an excavation of about fourteen feet, cut into the solid rock, in a form something resembling the Grek cross (Vide p. 68). The upright division of it cannot be less than a hundred feet from end to end. The transverse lines present the front of the tomb. The face of the division below them, is a smooth surface; its base terminating in a deep hollow cut in the rock. The highest compartment is thickly sculptured with figures. The front of the tomb is ornamented by four round pilasters, distant from each other about seven feet, and as far from the cavered sides of the excavation. Their bases terminate by a tor on a plinth, projecting from the face of the tomb one foot six inches. Their shafts are crowned dy the double-bulls.. But a horn issues from the foreheads of these. An additional capital (composed of three square stones piled on each other, the smallest and lowest fitting into the cavity between the

bulls'necks, with the largest stone at the top,) supports an architrave, without any decoration, excepting a range of modillions near its upper ledge. The perfect elevation of the front of a building, where that sort of pillar was used, being shewn in the façade of this tomb, we see the intention of the hollow between the bulls'backs; and that the strength of its form is calculated rather for the support of a roof, than the connecting material of a mere colonnade. Hence we may conclude, that wherever we find these capitals, the structure to which they were attached was covered in .... Between the two centre pilasters, is the entrance. The door-frame is finely proportioned, with a curved projecting architrave nicely fluted and divided into leaves. But the greater part of the apparent door is only marked like one; the entrance being confined to a square space of four feet six inches high, in its lower compartment, The breadth in the rock, which the whole front occupies, is fifty-three feet.....

The division above the front of the tomb in the excavation which contains the sculptured figures, and is cut in the way of a sort of frame inclosing them. The representation within consists of a double tier of fourteen figures each, in the style of caryatides, with their hands raised over their heads, supporting two beautifully friezed cornices. The figures are all habited the same, in short tunics; some having their waists bound with a simple belt; and others with a dagger pending from it, on the right hip; all are bare-headed, but the hair being very bushy, has the appearance of a wig. These persons, with the cornices they support, form the face of a kind of elevated platform, something like our ancient table-tombs, but there is no comparison in the dimensions. Each side of the structure is finished by a pillar of a very extraordinary shape. We may divide it into four parts; the base resembles an urn, on which rests the huge paw and limb of a lion, descending from the columnar part of the pillar, which is fluted horizontally half-way up; and from its summit issues the head and shoulders of the unicorn-bull, but without orna-

ments. The back of the neck unites it with the highest cornice, which forms the top of the structure; therefore the heads of the two bulls which form the pillars at each end, rise higher than the plane they support. On this plane stands a figure, elevated on a pedestal of three steps. He is dressed in an ample robe flowing to his ancles; in his left hand he holds a strong bow; his right arm is stretched half out with the hand quite open; bracelets are round the wrists, his head is bare, the hair bushy behind, and neatly curled; his beard falls to the breast. Opposite to him, rises another pedestal of three steps; this is surmounted by an altar, evidently charged with the sacred fire, a large flame of it appearing at the top; high over it, to the right, we see a globular shape, doubtless intended for the sun, of which the fire below was the offspring and the emblem. These altars always stood towards the East, that the worshipper might face the point whence the great source of light ascended; and we here find the orb iu the same direction. Another figure floats aloft in the air, between the altar and the Archimagus or High Priest, (for such, it is probable, we may regard the man in the robe,*) appearing as if it had issued from the sun; it approches the man from that point. This aerial personage, or rather, perhaps, divine intelligence, seems supported by something like a collection of sun-beams, thickly carved in waving horizontal and perpendicular lines, interspersed with several divisions of narrow cloud-shaped masses of stone. The radiation is not circular, but forms three distinct collections of rays, pointing east and west, and downwards; they diverge from a ring or halo, out of the midst of which rises the figure; it being entirely above this «beamy chariot», from the waist upwards. It is habited in a robe similar to that of the man on the pedestal with the hair and beard in the same fashion; but the head is covered with a fluted crown; the left hand holds a large and massy ring; the right is elevated and open, as if in the act of

* Nunc jam extra dubium est stantes ante altaria arcitentes imagines esse sepultorum hic regum effigies.

admonition; a couple of bands, apparently the ends of his girdle, flow down through the circle and beams in which the figure appears; thus proving the aerial texture of the seeming vehicle. But when we compare its forms, and the workmanship of its details, and its position with regard to its occupier, with the wings and finely wrought feathers of the bas-relief at Pasagardae (Vide imaginem Cyri p. 6), we, can be in no doubt, from the entire difference between them, that the *radii* we have been describing, form a means of passing through the air totally distinct from the personage that uses it.

I have mentioned that this monumental elevation, with its altar and other appendages, is comprised within a square frame of stone; on the four exterior surfaces, at the front and the sides, we find figures three deep, stationed one abovethe other; those to the right of the altar, with their faces towards the back of the man on the pedestal are clothed in robes similar to his; and they have bonnets on their wig-like hair resembling in shape the crown on the head of the spiritual being described, but with the difference of not being fluted; these persons are armed with spears; there are three of them in a perpendicular line on the front of the western aspect of the frame; and six, rank and file, on the side. In the opposite direction, on that part of the frame which is to the left of the altar, in the front, is a perpendicular line three deep, of figures in precisely the same sort of dress as the spearmen, with the difference of these having no weapons whatever. These also look towards the altar, and appear as mourners, their left hands being raised to their faces halding a part of their garments as if wiping away their tears. Another line of figures is sculptured on the side of the frame, to which the three mourners are the front; but here, only one in three is in a weeping attitude.

Having fully examined the exterior of the tombs, my next object was to penetrate their interior; an attempt of no little danger, as well as fatigue. There were no other means by which a stranger to these heights could reach

them, bnt by the expedient of tying a rope round his waist and some strong arms above, hauling him upwards. I immediately looked out for assistants. My mehmendar was at his stories and forebodings again, for tempting such dæmon-wrought places. But the peasantry of this district seemed to know better than to have fear of either deev or difficulty; and one of them more active and sinewy than the rest, managed to scramble up the perpendicular cliff, like a rat hanging by a wall; and, gaining the ledge of the platform, or vestibule to the tomb, he lowered down a rope, by which some of his nimble companions assisted themselves in ascending. I folloved the axample, by fastening the rope round my waist, and by their united exertions was speedily drawn up to the place of rendezvous...... To incur the least possible danger to myself and my assistants, I had selected the tomb that was nearest the ground; but even that was upwards of sixty feet above its level; and I come off with not a few bruises, from hard knocks against the rock, in my swinging ascent.

Having gained the platform, I made my entrance into the tomb by the opening in the lower compartment of the door, and through a depth between the rocky walls of two feet. I then found myself in a vaulted chamber, completely blackened all over by smoke of some kind, either from lamps or other fires; the place was stifling and gloomy; at its farther extremity were three arched recesses, which occupy the whole length of the chamber; each contains a trough-like cavity cut down into the rock, and covered with a stone of corresponding dimensions. Every one of these covers have been broken near the corners, evidently to give a view to the person who committed the mischief, of what the sarcophagus might contain. I had a light introduced into the whole three, by which I saw the remotest cranny, and all were alike perfectly empty; not even any loose dust, that might have witnessed some former mouldered inhabitant. If these covers have at any time been removed, they have been very carefully replaced.

The length of the cave which forms the whole tomb, is

thirty-four feet, its height nine; each catacombe containing the deepened cavity for the body, is also nine feet from the top of its arch to the bottom of the cavity; the length of the sarcophagus cavity is eight feet three inches by five feet, its depth four feet four inches; the rest of the height being contained in the bend of the arch. The open space of the chamber, between the catacombs and the door, is about five feet; the entrance had originally been closed by a block, or blocks of stone, the deep holes being visible on each side which received their pivots. I observed some vestiges within of the mode of hanging so ponderous a security; but the avidity of the spoilers for lead and iron has injured every part where the objects of their cupidity could be rent away. The surface of the door, as it appears without, is divided into four compartments; the lower one is entirely taken away, beeing now quite open to the air, with a small part also of the second division broken off, which probably happened when the passage was forced.... The actual door of entrance, from every mark that remains of its former position, could not have been more than four feet in height, but the space is now six inches higher, since that much was broken away from the compartment above.

Quae sequuntur Darii H. sepulchrum respiciunt luculenterque strenuum atque eruditum peregrinatorem recte de hoc sepulchro sententiam tulisse produnt.

Among the three remaining tombs, that which lies farthest to the eastward of the one I had explored, is cut in a receding angle of the mountain, and therefore faces the west; from which fortunate position, its sculptured surface is less exposed to the burning effect of the sun, or any other injurious extreme in the weather; hence the delicate chiselling of its figures and their ornaments, with other exterior parts of the tomb, are in finer preservation than the others which look directly south-east. The second tomb from this last mentioned, is the only one whereon the marks of inscription can be traced; BUT OVER THE WHOLE TABLET OF THE UPPER COMPARTMENT, LETTERS ARE VISIBLE WHEREVER THEY COULD BE INTRODUCED; ABOVE THE FIGURES, BETWEEN THEM

AND THE ALTAR, ALONG THE SIDES, FROM TOP TO BOTTOM, IN SHORT, EVERY WHERE, WE SEE IT COVERED WITH THE ARROW-HEADED CHARACTERS, AND IN GOOD PRESERVATION. In the compartment below the sculptured division, inscriptions are there also between the two pillars on the left of the door; I counted several hundred lines, but these appeared in a very impaired state; any of the writing is with difficulty discerned with the naked eye, the tomb being so very high from the plain where I stood; but with my glass, I could discover every letter perfectly distinct. What a treasure of information doubtless was there to the happy man who could decypher it? It was tantalizing to a painfull degree, to look at such «a sealed book», in the very spot of mystery, where, probably, its contents would explain all. But it certainly is a very distinguishing peculiarity of this tomb, that it alone should contain any inscription, and that the writing on it is so abundant; a circumstance that might warrant the supposition of this being the tomb that was cut by the express orders of Darius Hystaspes to receive his remains; for Strabo mentions that an inscription was on it, and part of which he gives. By great labour, and patience, and time, and the aid of a telescope, this invaluable relic might be copied». (Travels in Georgia, Persia, Armenia, ancient Babylonia etc. etc. By Sir Robert Ker Porter, 1821, vol. 1, pp. 516—524).

Utinam ingeniosissimi viatoris vota verbaque, praesertim autem, quae hic dictinctis characteribus consilio excudenda curavi, postquam in hocce volumine etiam una majorum sepulchralis Darii H. praeclara inscriptio, ad clariss. Westergardii apographum publici juris factum, typis repetita atque explicata sit (pp. 77—79), vires novo alicui strenuo viatori addidissent, qui etiam reliqua, quae sunt Naqśi-Rustami, Darii H. describeret, optimeque locato labore, pulcherrimum sic philologicis et historicis scientiis incrementum afferret.

Plenitudini atque absolutioni alicui Darii H. inscriptionibus praebendis, his etiam edictum ejus de restituendo Hierosolymis unici Dei templo, quem Chaldaico sermone conscriptum Esdras (VI, 6—12) servavit, nec non locos e Graecis scriptoribus, quorum notitia nobis fuerit, ubi vel de aliqua inscriptione nobilissimi regis agi, vel hanc citatam deprehendimus, apponere placet.

כען תתני פחת עבר־נהרה שתר בוזני וכנותהון אפרסכיא די בעבר
נהרה רחיקין הוו מן־תמה: שבקו לעבידת בית־אלהא דך פחת יהודיא
ולשבי יהודיא בית־אלהא דך יבנון על־אתרה: ומני שים טעם למא די־
תעבדון עם־שבי יהודיא אלך למבנא בית־אלהא דך ומנכסי מלכא די
מדת עבר נהרה אספרנא נפקתא תהוא מתיהבא לגבריא אלך די־לא
לבטלא: ומה חשחן ובני תורין ודכרין ואמרין׀ לעלון׀ לאלה שמיא חנטין
מלח׀ חמר ומשח כמאמר כהניא די־בירושלם להוא מתיהב להם יום
ביום די־לא שלו: די־להון מהקרבין ניחוחין לאלה שמיא ומצלין לחיי
מלכא ובנוהי: ומני שים טעם די כל־אנש די יהשנא פתגמא דנה יתנסח
אע מן־ביתה וזקיף יתמחא עלהי וביתה נולו יתעבד על־דנה: ואלהא די־
שכן שמה תמה ימגר כל־מלך ועם די׀ ישלח ידה להשניא לחבלה בית־
אלהא דך די־בירושלם אנא דריוש שמת טעם אספרנא יתעבד:

Herod. III. 88: Πρῶτον μέν νυν τύπον ποιησάμενος λίθινον ἔστησε (sc. Darius)· ζῷον δέ οἱ ἐνῆν ἀνὴρ ἱππεύς· ἐπέγραψε δὲ γράμματα λέγοντα τάδε· Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπεος σύν τε τοῦ ἵππου τῇ ἀρετῇ (τὸ οὔνομα λέγων) καὶ Οἰβάρεος τοῦ ἱπποκόμου ἐκτήσατο τὴν Περσέων βασιληΐην.

Onesicritus, apud Strabonem (XV, 3), mentionem facit sequentis inscriptionis, quae super Darii H. sepulchro incisa esset: Φίλος ἦν τοῖς φίλοις, ἱππεὺς καὶ τοξότης ἄριστος ᾽εγενόμην· κυνηγῶν ᾽εκράτουν· πάντα ποιεῖν ἠδυνάμην.

His addere licet quae Porphyrius philosophus (Περὶ ἀποχῆς ᾽εμψυχῶν) de Darii H. quadam inscriptione, ab ipso parata, tradit: Παρά γε μὴν τοῖς Πέρσαις οἱ περὶ τὸ θεῖον σοφοὶ καὶ τοῦτο θεράποντες Μάγοι μὲν προσαγορεύονται· τοῦτο γὰρ δηλοῖ, κατὰ τὴν ᾽επιχώριον διάλεκτον, ὁ Μάγος· οὕτω δὲ μέγα καὶ σεβάσιμον γένος τοῦτο παρὰ Πέρσαις νενόμισται, ὥστε καὶ Δαρεῖον

τοῦ Ὑστάσπου ἐπιγράψαι τῷ μνήματι πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι καὶ μαγικῶν γένοιτο διδάσκαλος.

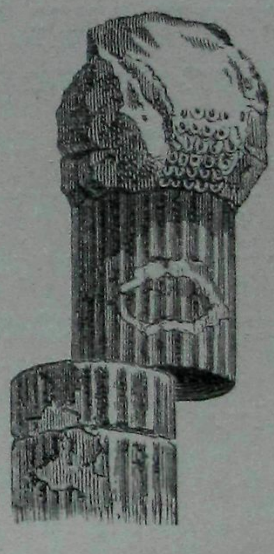

III.

INSCRIPTIONES XERXIS.

Inscriptiones Persepolitanae.

D.

Super unaquaque quatuor pilarum propylaeorum Xerxis.

1. Deus *est* magnus Auramaṣdas, qui hanc terram creavit, qui illud caelum creavit, qui praestantiam creavit hominis *prae ceteris animantibus,* qui Xerxem regem fecit, unum multorum regem, unum multorum imperatorem.

2. Ego Xerxes *sum,* rex magnus, rex regum, rex provinciarum multigenarum [quas diversi, imperio meo subjecti, populi constituunt], rex hujus terrae magnae longitudinem ad [quod ad longitudinem], Darii regis filius, Achaemenides.

3. Edicit Xerxes, rex magnus: Gratia Auramaṣdae, hanc portam omnium-regionum [per quam omnibus gentibus, quae provincias Persici imperii constituunt, libera ad me accessio patet][1] ego

---

[1] Vide J. Fergusson: The palaces of Nineveh and Persepolis restored, 1851, p. 112; Lass.: *Ex voluntate Auramazdis hanc portam populis intrandam ego exstruxi;* Rawl.: By

extruxi. Valde aliud-quodque *etiam* venustum [valde venustum] factum est ab hoc Persa[1] [i. e. Persarum ope, qui populus et potestatis, et magnitudinis nostrae, unicus est auctor], quod *et* ego perfeci [cujus perficiendi vel ego auctor sum, — multa etiam alia elegantissima architectonicae artis monumenta, peragentibus Persis, vel a me sunt extructa], et-meus quod pater fecit [vel quae, ejusdem populi Persici ope, a patre meo sunt exstructa], *ita ut* quodcunque ad hic exstructum conspicitur elegans [respiciendo ad quodcunque exstructum, si pulchrum et elegans prae se fert—], hoc omne, gratia Auramaṣdae, *ego et meus pater* fecimus.

4. Edicit Xerxes rex: Me Auramaṣdas custo-

---

the grace of Ormazd I have made this gate of entrance (or this great portal?); Opp.: Cette porte, qui montre tous les pays, je l'ai construite; Spieg.: habe ich diesen Thorweg gemacht, der alle Völker zeigt (alle Länder darstellend). Utraque antiqua versio nisi Persicam vocem viśadahyum, ut jam Rawlinsonius notavit, characteribus Assyricis et Scythicis expressam refert, quod portae structuram ac momentum Persicis regibus peculiarem esse indicat.

[1] Notetur etiam architectonicas magnificas constructiones pietatis fuisse filii Darii civium suorum fortitudini et ingenio adscribere [Confer quae ad NR a), 4, annotavi]. Voces tamen anâ Pârśâ a plerisque interpretibus explicantur: in hac Perside. Spiegelius suspicatur anâ Graeco ἀνά respondere, ut sit: per Persida, in Perside, quod Assyrica versione confirmari videtur (ad fidem clariss. Oppertii in Assyrica versione est: in Perside ista). Sed vidimus jam archetypi sensum versiones, quae alienigenis destinatae erant, non semel in his, quae nisi Persarum interesse potuerant, immutasse (conf. ex gr. inscript. Alvand. O. 2).

dito, et meum regnum; et quod a-me-est factum, et quod-a-meo patre *est* factum, *omne hoc* unumquodque Auramaṣdas custodito.

G.

Super postibus palatii Xerxis.

Xerxes, rex magnus, rex regum, Darii regis filius, Achaemenides [1].

E a) et E b).

Super pariete inter scalas utrinque et super occidentalium scalarum parietibus Xerxis palatii.

1. Deus magnus *est* Auramaṣdas, qui hanc terram creavit, qui illud caelum creavit, qui hominem creavit, qui praestantiam *prae ceteris animantibus* creavit hominis, qui Xerxem regem fecit, unum multorum regem, unum multorum imperatorem.

2. Ego *sum* Xerxes, rex magnus, rex regum, rex provinciarum multigenarum [quae ex multifariis hominum gentibus constant], rex hujus terrae magnae spatium ad [quod ad spatium, spatio], Darii regis filius, Achaemenides.

---

[1] Inscriptio in postibus, super Xerxis imagines, utrobique repetita, eademque etiam in inferiori vestis regiae parte exarata erat, sed a rerum raritate notabilium venditoribus hic paene omnino jam est deleta (Vide Cl. J. Rich, Narrative of a Journey to the site of Babylon, 1839, pl. XIX).

3. Edicit Xerxes, rex magnus: Gratia Auramaṣdae hanc aedem ego condidi. Me Auramaṣdas custodito cum diis, et meum regnum, et quod a me conditum est[1].

---

[1] Ultimus inscriptionis §-us in Assyrica versione, secundum Oppertium, expressus est sequentibus: Xerxes rex magnus dicit: Quae ego hic feci et in terra extera feci, omniaque quae non feci in umbra Oromazis feci. Me Oromazes protegat cum diis et regnum meum et quae feci. Eandem inter Persicum archetypum et Scythicam versionem notat vir clarissimus differentiam, cujus rationem explicare conatur sequentibus: Mais pourquoi Xerxès aurait-il parlé de tout ce quil n'a pas fait? Avant de bâtir les palais de Persépolis, au moins avant d'avoir eu le temps de les achever, le roi entreprit l'expédition de Grèce, et, en revenant d'Athènes, il détruisit les temples de Babylone. C'est à ces exploits que le monarque perse semble faire allusion, et nous ne devons pas nous étonner s'il emploie ici une litote, en exprimant sa destruction comme une *non factio*. Il semble ressortir avec évidence, de tout ce que nous avons dit, que cette traduction assyrienne avait été faite spécialement en vue des Sémites, et peut-être la destination de l'édifice, coté N par Ker Porter, se rattachait-elle à la prise de Babylone. Le mot «ailleurs» qui ne se revoit jamais dans ce sens, semble indiquer spécialement les pays soumis auxquels le roi Xerxès fait allusion, au sujet de ses oeuvres de destruction; car, s'il avait voulu parler de ses constructions, il aurait pu en dire un mot dans l'inscription de Van (Expéd. scientif., II, 163). — Quod ad me, etiam si hic est Assyricae versionis sensus, quem vir doctissimus exhibet, perquam dubiam explicationem ejus existimo, quum minime utique probabile sit Xerxem, vel quemque alium, aedium vastationem—absentiam facti posse nominasse. Conf. § 3-um inscriptionis A.

C a) et C b).

Ad summam pilam prope meridionales scalas palatii Darii H. et in earundem scalarum parietibus.

1. Deus magnus Auramaṣdas *est,* qui hanc terram creavit, qui illud caelum creavit, qui hominem creavit, qui praestantiam *prae ceteris animantibus* fecit hominis, qui Xerxem regem fecit, unum multorum regem, unum multorum moderatorem.

2. Ego Xerxes *sum,* rex magnus, rex regum, rex provinciarum multigenarum [quas multifariae hominum gentes incolunt], rex hujus terrae magnae longitudinem ad [longitudine], Darii regis filius, Achaemenides.

3. Edicit Xerxes, rex magnus: Gratia Auramaṣdae hanc aedem Darius exstruxit, qui mei pater *fuit.* Me Auramaṣdas custodito cum deis; et quod-a-me conditum *est,* et quod-a-meo patre, Dario rege, est conditum, *omne* hoc-quodcunque Auramaṣdas servato cum deis.

A.

In scalis palatii Xerxis.

1. Deus magnus *est* Auramaṣdas, qui hanc terram creavit, qui illud caelum creavit, qui hominem creavit, qui praestantiam *prae ceteris animantibus* creavit hominis, qui Xerxem regem fecit, unum multorum regem, unum multorum moderatorem.

2. Ego Xerxes, rex magnus, *sum*, rex regum, rex provinciarum multigenarum [quas multifariae hominum gentes incolunt], rex hujus terrae magnae longitudinem ad [quod ad longitudinem, — longitudine, spatio], Darii regis filius, Achaemenides.

3. Edicit Xerxes, rex magnus: Quod a-me est conditum hic, et quod a-me praeterea [alias] *est* conditum, hoc omne gratia Auramaṣdae feci, me*que* Auramaṣdas custodito cum deis, et meum regnum, et quod-a-me conditum *est*.

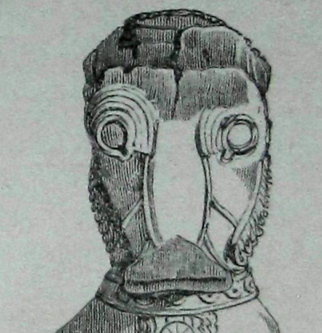

Inscriptio Alvandensis.

F.

1. Deus magnus *est* Auramaṣdas, qui maximus *est* deorum, qui hanc terram creavit, qui illud caelum creavit, qui hominem creavit, qui praestantiam *prae ceteris animantibus* fecit hominis, qui Xerxem regem fecit, unum multorum regem, unum multorum moderatorem.

2. Ego Xerxes *sum,* rex magnus, rex regum, rex provinciarum multigenarum [quae ex multifariis hominum gentibus constant], rex hujus terrae magnae longitudinem ad [quod ad longitudinem, longitudine], Darii regis filius, Achaemenides.

Inscriptio Vanensis[1].

K.

1. Deus magnus *est* Auramaṣdas, qui maximus *est* deorum, qui hanc terram creavit, qui illud caelum creavit, qui hominem creavit, qui praestantiam *prae ceteris animantibus* fecit hominis, qui Xerxem regem fecit, unum multorum regem, unum multorum moderatorem.

---

[1] Locus, ubi haec inscriptio est incisa, sequentibus a Schulzio, qui eam primus publici juris fecit, describitur: «Là où l'on admire d'en bas l'énorme hauteur de ce rocher, où il est le plus escarpé et avec le plus de soin taillé à pic, on voit, à peu près à soixante pieds au-dessus du niveau de la plaine, une grande table carrée taillée dans le roc, divisée par des lignes perpendiculaires en trois colonnes, dont la première est presque aussi large que les deux autres ensemble. Les caractères cunéiformes dont elle est couverte sont de la plus grande beauté; à quelques légers dégâts près, dans la seconde et dans la troisième colonne, ils ne pourraient être mieux conservés si on les avait exécutés hier. Ces trois colonnes se composent chacune de vingt-sept lignes. Cette inscription est celle du Khorkhor n⁰ VIII (in tab. auctoris), laquelle je n'ai pu approcher; je l'ai copiée, à l'aide d'une très-bonne longue-vue, de la maison la plus près d'elle, du kiosque d'un mollah. Vu son excellente conservation et la netteté de ses caractères, il n'y aurait pas eu, dans ce mode de copier, le moindre inconvénient, si la terre qui s'est accumulée au pied de la table n'avait pas couvert les dernières lignes des deux premières colonnes, tandis que la troisième était visible en entier».

«Malheureusement des causes majeures ont dû empêcher le pacha de faire nettoyer cet endroit, comme il me l'avait

2. Ego Xerxes *sum*, rex magnus, rex regum, rex provinciarum multigenarum [quas multifariae hominum gentes incolunt], rex hujus terrae magnae longitudinem ad [quod ad longitudinem, spatio], Darii regis filius, Achaemenides.

3. Edicit Xerxes rex: Darius rex, qui mei pater *fuit*, iste, gratia Auramaṣdae multum, quod elegantissimum *est* construxit, atque hunc locum [saxi nempe latus] ille edolare imperavit, ubi[1] literas non inscriptas perfecerat [inscriptione tamen hoc saxum munire non illi datum erat]. Postea ego imperavi istam inscriptionem inscribi...[2]

---

promis, par un homme que l'on s'était proposé de descendre d'en haut, à l'aide d'une grande corde» cet. (Journ. As. 1840, t. IX, p. 277). His clariss. Rawlinsonii liceat verba adscribam, quae spem genuini utique inscriptionis exitus quandocunque possidendi confirmant: M. Boré's manuscript observes, that the closing lines of the inscription are concealed from view by weeds and moss, and it is likely, therefore, that these obstructions may be some day cleared away, and we may thus obtain a complete copy of the writing. (The Journ. of the Roy. As. Soc. Vol. X, p. 336).

[1] 𐎹𐎴𐎡𐎹 pro locativo pron. rel. *ya* cum Rawlinsonio accipio. Relativum in *ya* vidit etiam clariss. Oppertius qui phrasin novissime vertit: Pourtant il n'inscrivit rien sur cette table (Exp. Sc. II, p. 141). Rawl. yanaiy valorem Sanscr. yasmin habere suspicabatur (The Journ. of the R. A. S., X, p. 336) opinionemque in Palaeo-Persica lingua etiam rel. *ya* extitisse derivatorum exemplis (yatâ, yadiy) confirmat. Neutri harum interpretionum, neque Bollensenii qui yana naiy legendum esse censet, accedit Spiegelius vertitque simpliciter τὸ yanaiy Germanice: aber. Vide: Die altpers. Keilinschr., p. 109.

[2] Conclusio inscriptionis a clariss. Oppertio, ad versionem Assyricam, suppletur sequentibus: Mâm Auramaṣdâ

pâtuv hadâ bagaibis utâmaiy khsatram utâ tyamaiy kartam (Exp. Sc., t. II, p. 150), quae Spiegelius Germanice vertit: Möge mich Auramazda schützen sammt den Göttern und mein Reich und mein Werk. — Inscriptionem non loco unice, a Dario II. edolato, literis implendo, sed monumento alicui (quamvis abruptissima rupes, vel si humanis manibus constructa, ipsa monumentum videri potest), quod seculorum lapsu evanuit, illustrando destinatam esse doctissimus Oppertius Assyricae versioni innitendo, putat, cujus verba hic apponere licet: «Nous n'avons pas vu le monument de Van; mais nous soupçonnons qu'il ne s'agit pas d'une inscription toute seule, mais d'une stèle entière, où, selon l'usage assyrien, l'inscription se trouve au travers de la figure. Le roi Darius n'avait pas fait préparer une table avec l'intention de n'y point mettre d'inscription; mais il fit faire un bas-relief sur lequel son fils fit graver cette légende insignifiante. Cette circonstance est toujours intéressante, parce qu'elle nous explique pourquoi nous n'avons pas ici (ad calcem scil. inscriptionis) dans l'assyrien le mot ordinairement employé pour «table», mais celui dont on se sert pour «bas-relief» (Expéd. Scient., II, p. 148).

Super vaso Comitis Caylus[1].

Q a).

Xerxes, rex magnus.

---

[1] Asservatur Parisiis in Louvrio. Fragmenta similium quatuor vasorum ex alabastrite cum eadem quadrilingui inscriptione etiam in Susa a clarissimo Williamo K. Loftus sunt inventa hodieque in Britannico Museo asservantur. (W. K. Loftus, Travels and Researches in Chaldaea and Susiana, 1857, pp. 409—410).

IV.

INSCRIPTIO ARTAXERXIS I.

Inscriptio Veneta.

(Super vaso e cineraceo porphyrite).

Artaxerxes, rex magnus[1].

---

[1] De rationibus, quibus inscriptio et vasum ad Artaxerxem I-mum (Longimanum) referri potest, vide Spieg.: Die altpers. Keilinschr., p. 110. E celeberrimi regis tempore, in ejus vernacula lingua nisi tres voces, interque has proprium ejus nomen, ab extraneo artifice foedatum, supersunt. Hic rex tertius, post Cyrum, fuit, a quo edictum de unici Dei cultu in Hierosolymis firmando deque restituendis in juribus suis Judaeis, quibus patrii soli possessio, quo ab Assyriae regibis privati erant, reddebatur, promulgatum erat. Notatu dignum in edicto hoc, quod itidem annotationi nostrae subjungimus, Persiae regem juxta se etiam septem consiliatores suos, ut regiae auctoritatsis ocios, nuncupare (Conf. Her. III, 84 ibique annotationem Baehrii ad voces: γαμέειν μὴ ἐξεῖναι). Edictum scriptum est ad ipsum Esdram, cui rerum Judaicarum cura et administratio a rege demandatur.

ארתחשסתא מלך מלכיא לעזרא כהנא ספר דתא די־אלה שמיא
גמיר וכענת: מני שים טעם די כל־מתנדב במלכותי מן־עמא ישראל
וכהנוהי ולויא למהך לירושלם עמך יהך: כל־קבל די מן־קדם מלכא
ושבעת יעטהי שליח לבקרה על־יהוד ולירושלם בדת אלהך די בידך:
ולהיבלה כסף ודהב די־מלכא ויעטוהי התנדבו לאלה ישראל די בירושלם

משכנה : וכל כסף ודהב די תהשכח בכל־מדינת בבל עם התנדבות עמא
וכהניא מתנדבין לבית אלההם די בירושלם : כל־קבל דנה אספרנא תקנא
בכספא דנה תורין דכרין אמרין ומנחתהון ונסכיהון ותקרב המו על־מדבחא
די בית אלהכם די בירושלם : ומה די עליך ועל־אחיך ייטב בשאר כספא
ודהבה למעבד כרעות אלהכם תעבדון : ומאניא די־מתיהבין לך לפלחן
בית אלהך השלם קדם אלה ירושלם : ושאר השחות בית אלהך די
יפל־לך למנתן תנתן מן־בית גנזי מלכא : ומני אנה ארתחשסתא מלכא
שים טעם לכל גזבריא די בעבר נהרה די כל־די ישאלנכון עזרא כהנא
ספר דתא די־אלה שמיא אספרנא יתעבד : עד־כסף כברין מאה ועד־
חנטין כורין מאה ועד־חמר בתין מאה ועד־בתין משח מאה ומלח די־לא
כתב : כל־די מן־טעם אלה שמיא יתעבד אדרזדא לבית אלה שמיא
די־למה להוא קצף על־מלכות מלכא ובנוהי : ולכם מהודעין די כל־כהניא
ולויא זמריא תרעיא נתיניא ופלחי בית אלהא דנה מנדה בלו והלך לא
שליט למרמא עליהם : ואנת עזרא כחכמת אלהך די־בידך מני שפטין
ודינין די־להון דאנין לכל־עמא די בעבר נהרה לכל־ידעי דתי אלהך ודי לא
ידע תהודעון: וכל־די־לא להוא עבד דתא די־אלהך ודתא די מלכא אספרנא
דינה להוא מתעבד מנה הן למות הן לשרשו הן־לענש נכסין ולאסורין:

Vasum Artaxerxis I, in quo quadrilinguis inscriptio est exsculpta, Venetiis in S. Marci aerario asservatur, quumque imaginem ejus possidendi nulla nobis facultas data fuisset, inscriptionibus, quas Adrianus de Longpérier in doctissimo tractatu suo: *Vase fabriqué en Égypte pendant la domination perse* publici juris fecit (Revue archéologique, 1844, I, p. 446), quaeque toties jam a doctissimis viris, a Lasseno incipiendo, repetitae sunt, absque ulla ipsius vasi delineatione (quod, ceterum, Xerxis vaso, operis nostri p. 111 exhibito—quum utrumque, Aegypti fabricatum, plane eandem inscriptionum dispositionem, ut ex de Longpérieri apographo constat, prae se ferret—facile unicuique simillimum putandum erat), supersedimus hasque operis nostri 114 p. accuratissime exhibendas curavimus. His ita positis inscriptiunculaeque textu et transcriptione jam excusis (pp. 115 et 49), laetissimo omine, Petrus Lerchius, vir mihi amicissimus, delineationem ipsius vasi, nondum hucusque publici juris facti, cum quadrilingui ejus inscriptione, quam, cura atque humanitate doctissimi Regiae Bibliothecae Marcianae Bibliothecarii Josephi Valentinelli, diligentissime Venetiis in S. Marci aerario descriptam atque missam sibi obtinuit, mecum com-

municavit, mihique, sic, quod operi nostro archaeologicum documentum deesset, copiam hic apponendi dedit. Ipsae etiam inscriptiones in hoc novo apographo verius atque diligentius descriptae videntur nomenque regis non adeo barbarum hic apparet, quum in voce Longpérianum [cuneiform] (i), quod a doctis viris in [cuneiform] (ć) mutari debuerit, plane et distincte literam [cuneiform] (d) referat, genuinoque Persico [cuneiform] (t) clarissime utrobique sonorior litera [cuneiform] (d) respondeat; quae scriptura etiam cum biblico (ארתחששתא), ubi utrumque ת non est aspiratum, mea quidem sententia, sat commode quadrare videtur. Ultimae denique inscriptionis voces [cuneiform] et [cuneiform], quae Longpériani ἀπογραφέως incuria, nescio quibus maculis obrutae exhibitae erant nec, nisi divinando, a doctis viris sunt repositae, in apographo nostro itidem clarissimae sunt, ita ut in textu operis nostri pro [cuneiform] [cuneiform], ut p. 115 est expressum, nunc tutissime [cuneiform], in transcriptione vero (p. 49) Ardakćasda kśâyatiya vaṣarka, pro Ardakćasća kśâyatiya vaṣarka reponere possis.

V.

INSCRIPTIO DARII II.

Inscriptio Persepolitana.

L.

Super fenestrarum postibus in palatio Darii H.

Culmen palatii [palatii fastigium] *a* Darii regis cognato exstructum [1].

---

[1] Inscriptio, secundum Ouseleyum et Flandinium octodecies, ad fidem vero illustr. collegae mei, qui itidem Persepolim visitaverat, Eliae Berezin, octies, in duorum conclavium, quae probabiliter Darii H. palatii fastigium efficiebant, fenestrarum aediculis, repetita, nusquam tamen, ad ejusdem doctissimi collegae relatum, integrum statum conservavit, quae praecipua causa est, ut opinor, maximae difficultatis, quam viri doctissimi in hac explicanda sunt experti. En doctissimorum interpretum, a Westergaardo incipiendo, breviusculae inscriptionis versiones—W.: Alta (haec) arx (est) Darii regis gentis palatium; Lass.: *Altis substructionibus* (exstructa) *arx gentis Darii hominum tutoris;* Rawl.: Done by Ardastá, the builder, the relative of King Darius, cui versioni tamen vir doctissimus praefert suam alteram: «a worthily placed building (or the building of Ardastana) made for the family of Darius the King» huicque adjicit temporariam tertiam: «Executed by Ardastá, the architect for the palace (or in the palace) of King Darius; Opp.: Chambranle de

pierre (?), fait dans le palais du roi Darius; Norrisius: marble hall (or arch) built for the family of Darius the King; Berezinius, ad Scythicae versionis sensum: *Возвышеннаго арка* (цитадели съ дворцомъ государя) *Дарія Государя аппартаментъ;* Spieg.: Hochbau von Stein, durch einen Clangenossen des Königs Darius ausgeführt. Quod ad me, accedendo prope ad interpretationem Spiegelii, minime velim ut quisquam me sub *vitiyâ*, i. e. regi cognato, *architectum* palatii fastigii, sive *aedium fabrum*, hic intelligere voluisse arbitretur; quin potius pars haec palatii, ut Berezinii interpretatio suggerit, *sumptibus*, vel, quod probabilius mihi videtur, e *consilio* alicujus regis cognatorum exstructa, mea quidem sententia, esse potuit, ipsaque inscriptio, sic, quasi aliquod erga regem affinium ejus amicitiae monimentum, ipsius regis forsitan jussu, effecta fuerit.

Quum regis nominis delineatio 𐏋, ut Suezensis inscriptio probavit, jam in Darii H. inscriptionibus usitata esset, inscriptiuncula certe ad hunc regem, ut quae in Londinensi cylindro servata est, referri posset; non tamen a Spiegelio, qui ad Darium II eam retulit, in praesentia, recedendum putavi, quum, quae in ea sunt difficilia, ut e grammaticis saltem legibus, explicentur, semper etiam degenerantis linguae, qualis est posteriorum temporum inscriptionum, aliquam speciem prae se ferre videntur.

VI.

INSCRIPTIONES ARTAXERXIS MNEMONIS.

Susianae.

S.

a.

Super pilae basi in minore columnarum serie.

Ego *sum* Artaxerxes, rex magnus, rex regum, Darii Regis filius [1].

---

[1] Parvam hanc inscriptionem, ad clariss. Loftusii (vide infra) verba, literis Palaeo-Persicis, graphicas et grammaticas formas majoris (a) in hac reddendo, reposui et verti. De inscriptionis situ clarissimus Loftusius refert sequentibus:

....«At this point (scil. in extremo meridionali angulo magni aggeris; vide in tabula situs Susorum delineationem exhibente operis nostri p. VII ad lit. L), which projects considerably beyond the rest of the mound, there once stood another columnar edifice in a similar style of ornamentation to that already described. It had, however, been entirely destroyed, and its fragments were used for the pavement of other edifices

b.

Super pilae basi in magna columnarum serie.

1. Edicit Artaxerxes, rex magnus, rex regum[1], rex provinciarum, rex hujus terrae, Darii[2] regis filius.

2. Darius *fuit* Artaxerxis regis filius, Artaxerxes Xerxis regis filius, Xerxes Darii regis filius, Darius Hystaspis filius, Achaemenides[3].

---

by the after-races who secured possession of the site. Among these were fluted shafts, bases of small columns, panels and cornices of marble adorned with the favourite rosette. The later edifice was equally destroyed, only eight feet of earth remaining above the rudely constructed pavement. Here and there were dug up column-bases, miniature copies of the large bell-shaped *monoliths* in the great palace, elegantly, but, of course, not so highly sculptured. Immediately below the torus, around the swell of the bell, upon one of these ran the trilingual inscription:

«I am Artaxerxes, the Great-King, the King of Kings, of König Darius the Son». Travels and Researches in Chaldaea and Susiana by William Kennet Loftus, 1857, pp. 401—402.

[1] Scriptura archetypi ideographum hic pro themate vocis kśâyaťi usurpatum vocemque sic minime esse barbaram, ut quae kśâyaťiyânâm pronuncietur, affatim mihi probare videtur.

[2] Dârayavusahyâ, soloec. pro Dârayavahus. — De ceteris soloecismis vide in annotationibus ad sequentem Artaxerxis Ochi inscriptionem, cujus duo integra exemplaria remanserunt, quum haec iisdem etiam scatet.

[3] Anomalia usus et formae casuum admittit, ut hic §-us etiam cum 1-mo jungatur ad normam versionis Assyricae, quam vide in sequenti annot.

3. Hoc templum Darius atavus-meus construxit.... Postea.... Artaxerxes avus-meus... Anahita et Mithras[1]. Gratia Auramaṣdae templum ego condidi. Auramaṣdas, Anahita et Mitras servato....[2]

---

[1] In archetypo hic et inferius nisi [illegible] restitit.

[2] Totam hanc inscriptionem clariss. Oppertius, ad versionem Assyricam, vertit sequentibus: «Dicit Artaxerxes, rex magnus, rex qui rex regum, rex provinciarum quae in superficie terrae universae: filius Darii regis, Darii regis filii Artaxerxis regis, Artaxerxis regis filii Xerxis regis, Xerxis regis filii Darii regis, Darii regis filii Hystaspis, ex stirpe Achaemenidarum. Istud nomine **Apadanum** Darius atavus meus fecit in aetate anteriore antea; Artaxerxes pater patris mei paene (?) finivit: in tutela Oromazis Anaïtidis et Mithrae ego hoc nomine **Apadanum** perfeci. Oromazes Anaitis et Mithras me protegant ab omni injuria et quae ego feci; non infestarunt, non vastarunt ea. «(Expéd. Scient. 1859, II, pp. 194—195).

Norrisius, ad Scythicam versionem: Says Artaxerxes, king great, king of kings, king of the country, king of this earth, Darius king's son. Darius [was] Artaxerxes king's son; Artaxerxes [was] Xerxes king's son; Xerxes [was] Darius king's son; Darius [was] Hystaspes' son, Achaemenian: this temple (abatana) Darius ancestor my made; afterwards by Artaxerxes my grandfather it was restored; (?) by help of Ormazd, Tanaitis, [and] Mithra I placed temple this in (?); Ormazd, Tanaitis, [and] Mithra me protect with the gods (?) and all that I have done.... (Says Artaxerxes, the great king, the king of kings, the king of the country, the king of this earth, the son of king Darius: —Darius was the son of King Artaxerxes, Artaxerxes was the son of King Xerxes, Xerxes was the son of King Darius, Darius was the son of Hystaspes, the Achaemenian. Darius, my ancestor, anciently built

this temple, and afterwards it was repaired (?) by Artaxerxes, my grandfather: By the aid of Ormazd, I placed the effigies of Tanaitis and Mithra in the temple. May Ormazd, Tanaitis, and Mithra protect me, with the [other] gods (?), and all that I have done».....

Quod ad hujus inscriptionis locum locique situm, ipsius clarissimi viatoris verba, qui primus has inscriptiones detexit, e praestantissimo libro suo excerpta indeque etiam magnae Susianarum columnarum seriei ichnographiam desumptam juvat hic, commodo lectorum, apponere.

2. SUSIANARUM COLUMNARUM ICHNOGRAPHIA [1].

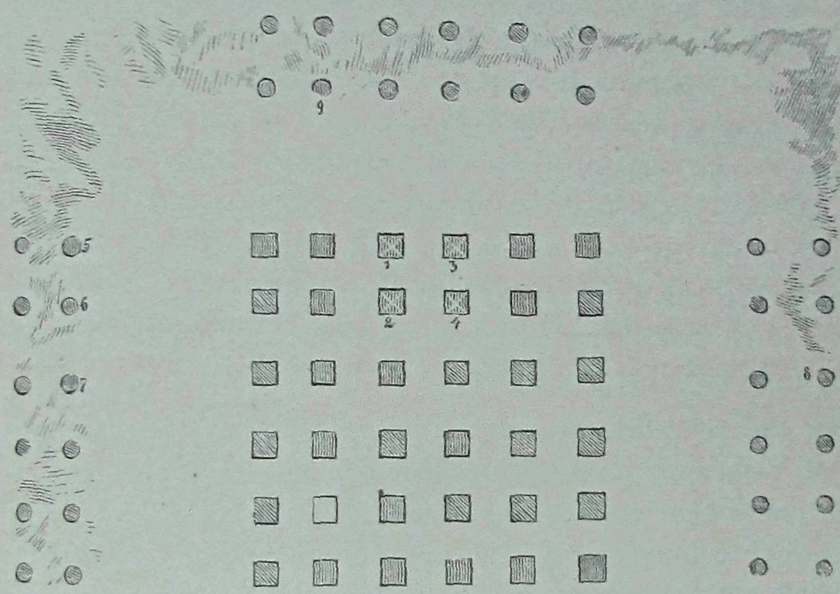

«The most interesting discovery, however, connected with this columnar edifice is the fact that, in each of the two most northerly rows of the great phalanx, the two central square pedestals (Nos. 1, 2, 3 and 4) were or had been inscribed with trilingual cuneiform records. These were cut around the ledge, but the fall of the columns had so materially injured them

[1] ▩ Columnarum bases detectae.
▧ Bases non inquisitae.
▩ Bases cum inscriptionibus trilinguibus.
□ Bases absque ullis superstitibus reliquiis.

that only one copy remained entire — written unfortunately in the language which is least known of the three. As if in anticipation of the fate which awaited the edifice, and of the prospect that one copy at least might escape the general destruction, each set of inscriptions was repeated four times. The Scythic version occupied the western side, the Persian faced towards the south, and the Babylonian pointed eastward. The fourth side was plain. Each version was deeply cut in five lines, and extended six feet four inches in length, and seven inches in breadth.

Upon pedestal № 1, the Scythic version was perfect, the Persian had lost the last two lines, and the whole of the central portion in the Babylonian copy was destroyed by the fall of the bull-capital.

Of pedestal № 3, a few characters of the Persian alone remain. The monolith № 2 is likewise much damaged, having only fragments of the Persian and Babylonian copies still existing. It had been injured on some previous occasion, eitber by flaws or otherwise, because pieces of the same stone had been fitted in and secured with iron or lead, over which the inscriptions had been cut.

Of the pedestal № 4, nothing is left but the basement slab to determine its former position. There can, however, be little doubt that it was inscribed like the others, because these four columns mark the position of the principal façade (Travels and Researches in Chaldaea and Susiana by William Kennet Loftus, 1857, pp. 370—371)».

Totius Susianae regionis ichnographiam, de qua supra, ad minorem inscriptionem, mentionem feci, ad ejusdem clarissimi viri auctoritatem descriptam, vide in ichnographiarum tabulis operis nostri p. VII; hic vero antiquam Ninivensem Susorum situs delineationem, quae a clariss. Layardo est detecta atque publici juris facta, ex eodem Loftusii libro desumptam (p. 428), in qua Assyriorum probabiliter victoria atque triumphus depingitur, ipsius itidem clariss. viri verbis praemissis, non absque re alienum subjungere duximus.

...«But a farther convincing proof that the Kerkhah bifurcated in ancient times, and that its eastern arm, connecting it with the Kárún, was the Eulaeus of Susa, is found in one of Mr. Layard's sculptures from the palace of Sennacherib at Kouyunjuk (Nineveh)*. We have on it a representation of Susa as it stood in the days of Ashur-banipal (to whom this monument is due), and it is the more interesting, because we are able to recognise upon it a faithfull picture of the modern ruins seen from the southern side!

The large mound on the left of this sculpture is without doubt the great mound or citadel, the smaller mound is the palace, while the town, with its walls and date-trees, exactly corresponds with the low eastern ruins (Compare this sculpture with the Plan of the Ruins). Nothing can be more correct than this identification. The inscription upon it reads «district of Madaktu»; and the inscription on the adjoining slab, which is a continuation of the subject, states that the Susians were defeated by the Assyrians near the district of Madaktu, and near the city of Shushan.

In the large river flowing from the mountains, and laving the fout of the citadel, I distinguish the Choaspes or modern Kerkhah — the Sháour being then absorbed by this or the smaller stream, and therefore not shewn on the sculpture. The true Eulaeus — the extinct river-channel above described — is undoubtedly to be identified with the upper and smaller river. The angle made by the two streams, and their direction, flowing towards the large river, the Tigris, at the bottom of the slab, must be regarded as intended to represent a bifurcation, and not a junction. The pond between the larger rivers is the great Chaldaean marsh at the mouth of the Kerkhah. It is unfortunate that the adjoining slab on the right is destroyed, because, I doubt not, we should have there seen the other rivers, and thus had a skeleton map of the ancient province of Susiana.» (pp. 428—430).

*) No. 50 in the Northern Assyrian Gallery at the British Museum.

3. Antiqua Susorum Ninivensis delineatio.

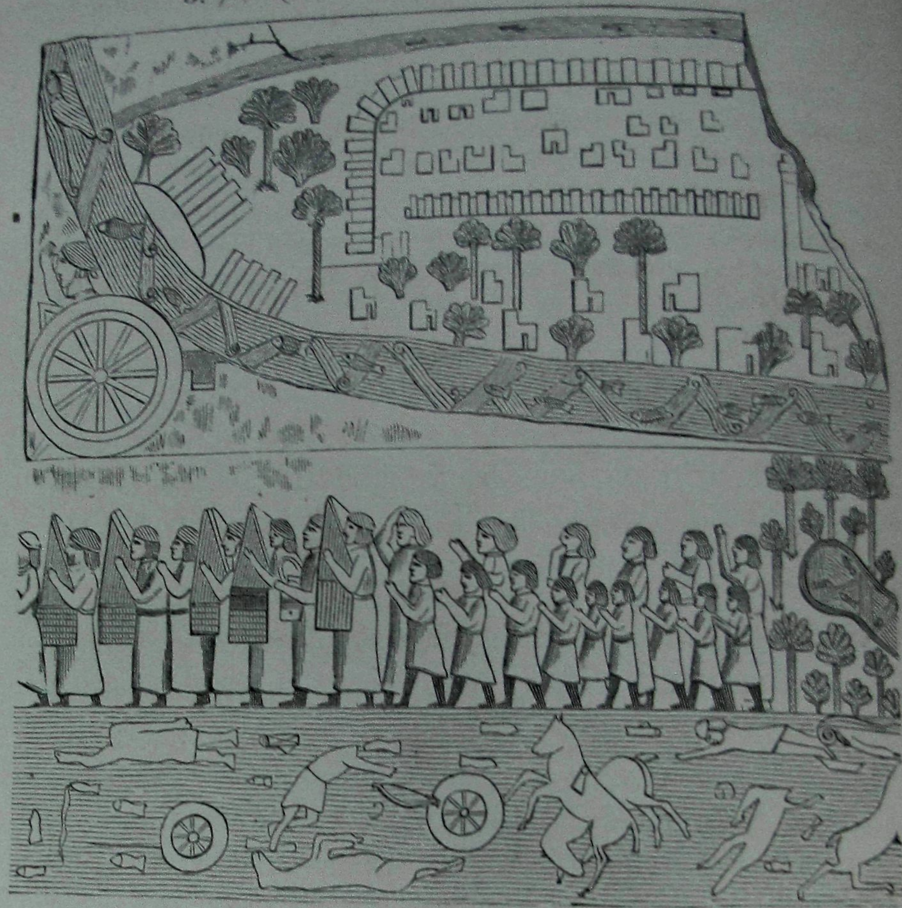

Quod ad hodiernam Susorum conditionem, lubet doctissimi Baehrii, quae clarissimorum viatorum de liliorum antiqua regione relatibus innitendo, protulit, aliquot verba hic apponere:

....«Adhuc ruinae multae cernuntur per duodecim ferme milliar. Anglicc. spatium sparsae inde a fluvio Ditzful, quà is maxime ad occasum vergit, in Eulaeum deinceps se infundens, usque ad orientalem ripam fluvii Kerah s. Kerkhah, qui est veterum Choaspes: per hanc planitiem, quae nunc deserta fere est ferarumque omnis generis sedes, omnia tu vides obtecta opere latericio, quale in Babylonis veteris solo adhuc reperitur: exsurgunt hic illic similes tumuli, inter quos unus potissimum eminet reliquos ambitu et alti-

tudine superans, cui nomen *Kala i Shush,* i. e. arx Susorum». (Her. editio altera, III, 70, ad voces ἐς τὰ Σοῦσα — ἐκ Περσέων ἥκων).

Quum non solum omnes Palaeo-Persicas, quae hucusque repertae sunt, inscriptiones inscriptionumque reliquias, sed etiam harum, quantum fieri potuit, vestigia in opere nostro collecta voluerimus, Saxi Nigri, quod Susis, in Danielis sic dicto praecinctu, huc a Moslemicis phanaticis, postquam discisum fuerit, ut e narratione Loftusii (pp. 418—423) patet, est translatum, ex opere ejusdem Loftusii (p. 419) cum ipsa Danielis sepulchri, quam e Flandinii opere (t. V p. 100) desumpsimus, delineatione, Saxique Shusteri, cujus descriptio nusquam, quantum scio, invenitur, a Bodeo delineati atque itidem e IV-to vol. Flandinii operis (pl. 226) a nobis excerpti imagines, operis nostri pp. 123, 122, 125 exhibendas curavimus, hisque basis et capituli, Susianarum columnarum (Loft., p. 369), quae a Persepolitanis aliquantulum differunt, exempla adjecimus (p. 124).

VII.

INSCRIPTIO ARTAXERXIS OCHI.

Inscriptio Persepolitana.

P.

In scalis palatiorum Darii H. et Artaxerxis Ochi [1].

1. Deus magnus *est* Auramaṣdas, qui hanc terram [2] creavit, qui illud caelum creavit, qui hominem creavit, qui praestantiam [3] *prae ceteris animantibus* creavit hominis [4], qui me Artaxerxem

---

[1] De inscriptionis locis Claud. J. Rich affert sequentia: Tablet in the centre of the N face of the Platform H, directly facing the place whence № 5 (C b) was copied; there is no building now standing on this Platform. This Tablet like № 5 (a) is in the centre of a row of Guards, and was also concealed under the rubbish. The corresponding Tablets of this inscription have entirely disappeared (Pl. XXIII). Verbis Richii clariss. Spiegelius addit: Eine gleichlautende findet sich an der östlichen Wand der Plattform H, während die dritte auf der westlichen Treppe zum Gebäude G zu finden ist. Diese Inschriften sind, wie C a und C b, nur durch die Länge der Zeilen verschieden (Die altp. Keilinschr. p. 115).

[2] Bumâm, soloec. pro bumim.

[3] Śâyatâm, soloec. pro śiyâtim.

[4] Martihyâ, forsan, ut jam Benfeyus notavit, scalpri lapsus pro martiyahyâ.

regem [1] fecit, unum multorum regem, unum multorum moderatorem.

2. Edicit Artaxerxes, rex magnus, rex regum [2], rex provinciarum, rex hujus terrae. Ego Artaxerxis regis [3] filius *sum*, Artaxerxes *vero* Darii regis [4] filius *fuit*, Darius Artaxerxis regis [5] filius, Artaxerxes Xerxis regis [6] filius, Xerxes Darii regis [7] filius, Darius Hystaspis nomine filius, Hystaspes [8] Arsamae [9] nomine filius, Achaemenides [10].

3. Edicit Artaxerxes rex: Hoc palatium [11] sa-

---

[1] Artakśatrâ kśâyatiya, nominativi pro accusativis. Vide casuum usum inconsequentiam, quum in ejusdem §-phi fine eadem vox kśâyatiya cum pron. aiva propriam sui atque genuinam formam induit. Anomaliae ratio a clariss. Spiegelio ceterum explicatur sequentibus: der Accusativ ist durch mâm genügend angedeutet, und man lässt dann die Apposition im Nominativ folgen (ibid.).

[2] Kśâyatiyanam, soloec. pro kśâyatiyânâm.

[3] Artakśatrâ kśâyatiya, nominativi pro genitivis.

[4] Dârayavus kśâyatiya, itidem nominativi sensu genitivorum.

[5] Artakśatrâ kśâyatiya, nominativi pro genitivis.

[6] Kśayârśâ kśâyatiya, nominativi pro genitivis.

[7] Dârayavus kśâyatiya, nominativi pro genitivis.

[8] Vistâśpahyâ, gen. pro nom.

[9] Arśâma, nom. pro gen.

[10] Conf. hanc cum praecedentis inscriptionis genealogia. Quod ad enunciati constructionem, nil puto melius quam clariss. Spiegelii verba afferre: «Schwierig [dagegen] ist es, dem Geschlechtsregister ll. 16—17 (§ 2) eine bestimmte Construction zu finden. Wir wissen sehr wohl, was der Verfasser der Inschrif sagen will, aber richtig construiren lässt es sich nicht (ibid).

[11] Uśataśanâm, soloec. pro usataśanam, quam vocem ex uś, phonetico *a* adjecto (ut in Ṣendica lingua uśĕ), et

xeum [saxis constructum] a-me sub me [mea voluntate, *vel* regni mei tempore] est extructum[1]. Me Auramaṣdas et Miŧras[2] Deus custodito, et hanc

taśanam, cum Spiegelio, compositam esse censeo. Quod ad vocem taśanam, haec a r. taś (takś), quae proprie caedere (*conf.* Ross. тес-ать), dolare, post vero etiam struere in Aricis linguis significat, derivatur. Ich halte das Wort für ein Neutrum, verba sunt Spiegelii, wie apadâna in S, und imam steht = ima, der lange Vocal ist sowenig in dieser Inschrift auffallend, wie in açmânâm. Quum palatium a circumdolatis, *sine dubio*, saxis et lapidibus denominationem suam acceperit, hic Persepolitanorum murorum structurae saxorumque jungendorum modi specimen e clarissimi G. Rawlinsonii libro (t. IV, p. 240) desumptum apponere placet, cum quo conferas, sis, alterum p. 62 inscriptiones II et I exhibeas.

4. PERSEPOLIS MURORUM STRUCTURAE SPECIMEN.

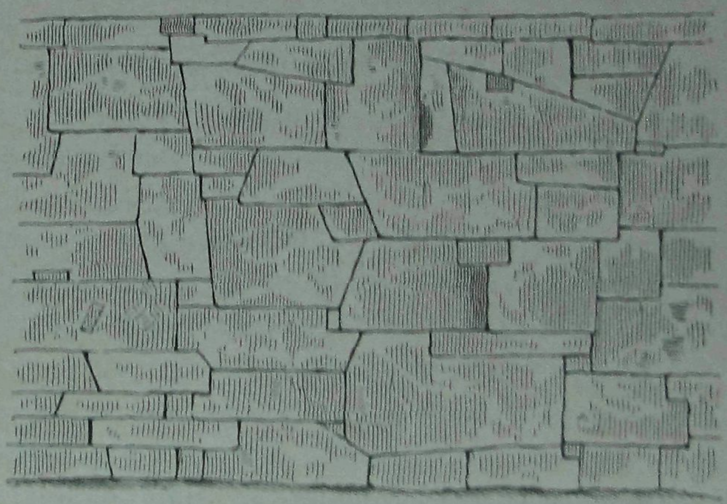

[1] Kartâ, probabiliter, pro kartam. Si mâm hic pro nominativo τοῦ adam usurpatum est, in kartâ etiam *nominis agentis* significatio admitti posset (Vide Spieg.: Die altp. Keilinschriften, p. 115).

[2] 𐎷𐎰𐎼, — quae scriptura etiam in Susianna Artaxerxis Mnemonis inscriptione, ubi litera 𐎷 evanuit, probabiliter in usum vocata fuit. Similis scriptio, quae in 𐎷

regionem, et quod a-me conditum[1] *est.*

(*mi*, sine expressa vocali) archaicam syllabicam scribendi rationem, in [cuneiform] (tra) vero archaicum suffixum (pro tra) refert, mihi clarissime demonstrare videtur posteriorum Achaemenidarum linguam, dum antiquam integritatem deperderet atque penitus jam collaberetur, externis nihilominus graphicis et passim grammaticis antiquioribus formis studuisse hisque decrepitam aetatem suam quasi ornare atque obtegere voluisse. In inscriptione Artaxerxis Ochi huc referrem tum ideographorum ([cuneiform], [cuneiform]), tum syllabicae scriptionis ([cuneiform], [cuneiform]), tum pro ideographo, etiam plenae (Darium H. videlicet et Xerxem imitando) in voce kśâyatiya scriptionis, tum formae paruvnâm (in 1-mo §-pho), quae, ut antiquior, in uno ejus exemplari (nempe quod 35 lineis constat) pro parunâm occurrit, usum, tum denique exordium enunciationumque ordinem atque modum, quae ad Darii H. et Xerxis exemplar procedere gestiunt; in inscriptione autem Artaxerxis Mnemonis similem, inter cetera, fucum ideographi [cuneiform] atque etiam syllabae [cuneiform] (pro [cuneiform]) in voce [cuneiform] usus mihi redolere videntur. De anomaliis posteriorum Palaeo-Persicarum inscriptionum v. uberius exposita apud Lass. Z. f. d. K. d. M. 1845, pp. 159–177; Rawl. The Journ. of the R. As. S., 1847, pp. 341—347, Oppert, Journ. Asiatique 1852, pp. 205-206; Spiegelius, Die altpers. Keilinschriften, 1862, paginae 112-115.

[1] Apud regem Xerxem, in simili sensus atque vocum contextu (ex. gr. 3, Ea), est: utâ tyamaiy kartam. Accusativus mâm hic ergo usurpatus est pro loc. maiy, kartâ vero nominativus neutrius gen. pro kartam.

VIII.

INSCRIPTIO ARSACIS.

In Sigillo Grotefendi[1].

Arsaces nomine, Atiyabušani filius.

[1] Asservatur in Museo Britannico. Vide imaginem p. 136.

LITERARUM PALAEO-PERSICARUM

ENUNTIATIO

ET

INSCRIPTIONUM TRANSCRIPTIO.

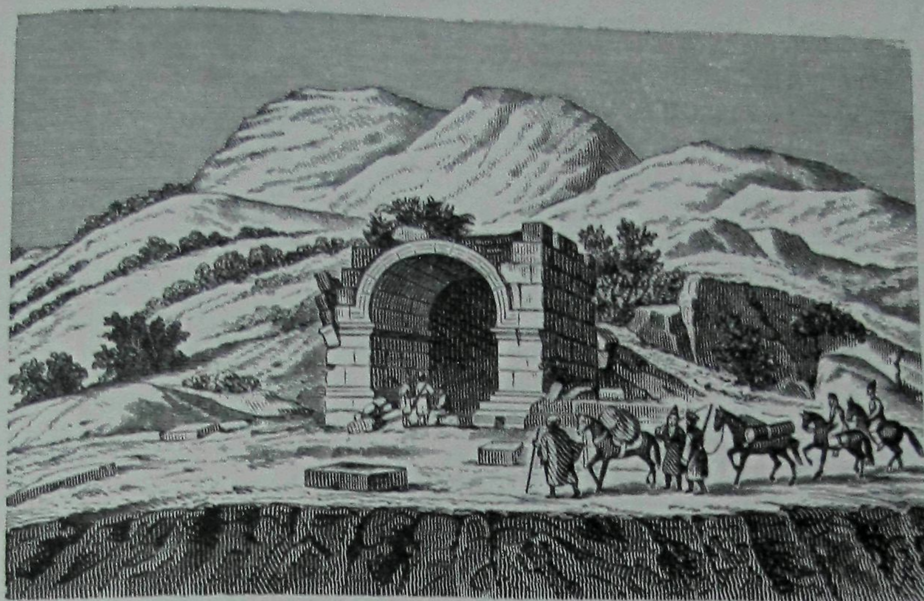

Literarum Palaeo-Persicarum

ENUNTIATIO.

Literarum contextus.

Vocales.

Computatio.	Vocalium species.	Delineatio.	Valor.
1	GUTTURALIS	𐎠	a, â
2	PALATALIS	𐎡	i, î
3	LABIALIS	𐎢	u, û

Consonantes.

Computatio.	Consonantium species.	Delineatio.	Valor.
4	I. GUTTURALES	𐎣	k
5		𐎤 (ante u)	k et ku
6		𐎧	k̇
7		𐎥	g
8		𐎦 (ante u)	g
9		𐏃	h
10	II. PALATALES	𐎨	ć
11		𐎩	ǵ
12		𐎪 (ante u)	ǵ
13	III. DENTALES	𐎫	t
14		𐎬 (ante u)	t
15		𐎰	ŧ
16		𐎭	d
17		𐎮 (ante i)	d
18		𐎯 (ante u)	d et du
19		𐎴 et 𐎴	n
20		𐎵 (ante u)	n
21	IV. LABIALES	𐎱	p
22		𐎳	f
23		𐎲	b
24		𐎶	m
25		𐎷 (ante i)	m
26		𐎸 (ante u)	m

Computatio.	Consonantium species.	Delineatio.	Valor.
27	V. SEMIVOCALES	𐎹	y
28		𐎼	r
29		𐎽 (ante u)	r
30		𐎺	v
31		𐎻 (ante i)	v et vi
32	VI. SIBILANTES	𐏂	ś
33		𐏁	ṡ et s
34		𐏀	ẓ

Transcriptionis explicatio et enunciationis regulae.

1. Longae vocales designantur signo ^ (ex. gr. â).

2. Consonantes, signo ʿ desuper notatae, his aspirationis vim inesse designant, ut 𐎧 k̔ sit Sanscr. ख sive Gr. χ, Germ. *ch*, Ross. *х*; 𐎰 t̔, Sanscr. थ, sive Gr. ϑ, Angl. *th*; 𐏁 ṡ, Sanscr. ष, sive Angl. *sh*, Germ. *sch*, Ross. *ш*; notatae signo ′—palatalem enunciationis modum, ut 𐎨 ć, velut Italicum *c* in voce *Cicerone*, Ross. *ч*, 𐎪 ǵ, ut Italicum *g* in voce *giro*, Angl. *j*, 𐏂 ś, ut Sanscr. श, enuncientur. Ẓ indicat enunciationem literae 𐏀 eandem esse ut Angl. *z*, Ross. *з*, Neogr. ζ.

Litera 𐏃 profertur ut Sanscr. ह, Angl. *h*, Germ. *h*.

3. Vocalis 𐎠 (a) in prima et ultima vocis syllaba quum brevis, tum longa esse potest; in media autem vocis syllaba semper est longa.

4. Vocalis *a*, ut in Sanscrita lingua, sonum suum persaepe cum antecedente consonante conjunctum habet ipsaque non scribitur, ut 𐎲 sit *ba*, 𐎭 *da*, cet.

5. Vocalis *a*, si etiam scriptione non est expressa, cum subsequentibus vocalibus 𐎡 (i) et 𐎢 (u) diphthongos *ai* et *au* efficere potest, quae una syllaba sunt enunciandae.

6. Vocales 𐎡 (i) et 𐎢 (u) quum per se longae possunt esse, tum etiam adjectis semivocalibus, huic 𐎺 (v), illi 𐎹 (y), ut longae designantur, ex gr. 𐎰𐎠𐎫𐎡𐎹 = ťâtî, 𐎭𐎭𐎠𐎫𐎢𐎺 = dadâtû.

7. Semivocalis 𐎹 (Angl. *y*, Germ. *j*) in fine vocum post 𐏃 sonum brevis *i* (ĭ) habuisse videtur (ex. gr. 𐎰𐎠𐏃𐎹 = ťâhĭ).

8. Quamvis Palaeo-Persicae scriptionis ratio unumquemque sonum, ut nostra fere alphabeta, peculiaribus signis denotet, manent tamen vestigia hanc ex antiquiore *syllabica* et *ideographica* fluxisse. Documentum est quum literae *a* in praecedenti frequens consonante praesentia (4), tum, quod etiam aliae vocales, nempe *i* post 𐎮

(v) et *u* post 𐎤 (k), atiquoties scribendo praetereuntur, nempe *i* in voce 𐎻𐏁𐎫𐎠𐎿𐎱 (Vistâśpa), et *u* in 𐎴𐎲𐎢𐎤𐎭𐎼𐎨𐎼 (Nabukudraćara), qualium consonantium forma quum sit duplex, in hac contractiore scriptura simpliciter antiquiores syllabas *vi* et *ku* conservasse videtur. Eodem modo et aliis quibusdam signis (𐎪 ǵ, 𐎭 d cet.), quamvis non ad exprimendas syllabas, sed jam nisi literas adhiberentur, antiquior tamen syllabica, etiam vocali adjecta, forma remansit.

9. Quum vocalis *a* conjunctim persaepe, ipsa, ad syllabicam scribendi rationem, non expressa, cum praecedente consonante enunciatur, neque haec, etiam absente vocali, formam mutet, incertum nonnunquam fit quando, sub ejusdem consonantis forma, syllaba aperta, ut *ba*, *za*, et quando syllabae clausae fulcrum, ut in *ad*, *ar*, enunciari debeat, quae difficultas quum, vivente in populi ore lingua, si ex gr. Palaeo-Persicam vel cum Arabum difficiliori scribendi ratione conferas, nullius certe momenti fuerit, nunc nisi proferendis Palaeo-Persicis literis ad cognatarum dialectorum (ubi omnes fere Palaeo-Persicae radices et voces occurrunt) auctoritatem, aliqua ex parte tolli utique potest.

10. Dentalem nasalem sonum (n) ante alias dentales et labialem (m) ante labiales e scriptionis Palaeo-Persicae more fuit omittere. Sed,

quum Persicae voces, in quibus mediis dentales vel labiales syllabam incipiunt, a Persarum imperio coaevis Graecis scriptoribus semper cum nasalibus vel labialibus redduntur similisque nasalium usus et in dialectis cognatis occupat, in enunciando hae necessario supplendae sunt, ita ut 𐏃𐎡𐎯𐎢 Hindu, non Hidu, 𐎣𐎲𐎢𐎩𐎡𐎹 Kambuǵiya (Καμβύσης), non Kabuǵiya, proferas.

11. Dentalem nasalem etiam in fine 3 pers. plur. imperf. act. enunciando supplendam, ut Kernius facit, cognatarum itidem dialectorum comparatio suadet, praesertim quum, aliter, 3 pers. plur. aeque ac 3 pers. s. persaepe sonaret, ut 𐎠𐎲𐎺 (abava, *s.*) et 𐎠𐎲𐎺 (abava[n], *pl.*), 𐎠𐎴𐎢𐏁𐎡𐎹𐎺 (anušiyava, *s.*) et 𐎠𐎴𐎢𐏁𐎡𐎹𐎺 (anušiyava[n], *pl.*), cet.

12. Similiter et aspirata *h*, quamvis constanter ante vocalem *u* omittatur, quum in Ṣendico sermone semper *h* sonet, in Graeco vero partim aspirata χ, partim sibilante σ, partim gutturali κ, in vocibus Palaeo-Persicis respondentibus reddatur, in enunciatione absque ullo scrupulo itidem voce efferri potest.

13. Litera 𐎾, quae nisi bis in nominibus propriis viri Armenii et Babyloniae regionis occurrit (𐏃𐎾𐎮𐎡𐎫 et 𐎯𐎢𐎲𐎠𐎾 B, III, 13), peculiarem nasalem sonum, signo hoc ex Assyrico,

probabiliter, syllabario desumpto, ad sagacissimam, mea quidem sententia, doctissimi Ménantii opinionem, designare videtur [1].

14. Ideographicae scripturae, ut veteres Persae, nos etiam exemplum in numeris signis denotandis habemus. Numerorum Palaeo-Persica signa, quae in inscriptionibus extant, sunt sequentia: 𐏑 1, 𐏒 2, 𐏒𐏒𐏒 6, 𐏒𐏒𐏒𐏑 7, 𐏒𐏒𐏒𐏒 8, 𐏒𐏒𐏒𐏒𐏑 9, 𐏓 10, 𐏓𐏒𐏑 13, 𐏓𐏒𐏒 14, 𐏓𐏒𐏒𐏑 15, 𐏓𐏒𐏒𐏒𐏒 18, 𐏔 20, 𐏔𐏒 22, 𐏔𐏒𐏑 23, 𐏔𐏒𐏒𐏒 26, 𐏔𐏒𐏒𐏒𐏒𐏑 29.

15. Alia ideographica signa, quorum unum jam in Darii Suesensi et in Xerxis inscriptionibus, cetera duo in Artaxerxis Ochi inscriptione, occurrunt, sunt 𐏋, 𐏏 et 𐏌, ex Assyricisque itidem probabiliter ideographis, ad opinionem clariss. Ménantii, sunt reficta [2]. Prius scriptum est pro 𐎧𐏁𐎠𐎹𐎰𐎡𐎹 (ǩšâyťiya), secundum pro 𐎲𐎢𐎷𐎡 (bumi), tertium pro 𐎭𐏃 (dah), hisque vocibus, legendo, enuncianda sunt. Huc etiam et saepius usitatum 𐏂 (tra) referendum puto.

16. Restant duo propius explananda signa 𐏐 et 𐏑, quorum prius vocibus distinguendis usurpatur, alterum, quum proprie sit numerale *unitatem* denotans inque hac provincia duobus distinctivis signis includitur, persaepe tamen etiam

---

[1] Vide annot. ad §-m 16.

[2] Vide annot. ad §-m 16.

sine subsequenti distinctivo signo in Palaeo-Persicis inscriptionibus, quum ad *nomen proprium*, vel ad vocem *martiya* cum sequenti nomine proprio referatur ([cuneiform] . . . [cuneiform] cet.), conspicitur [1], ex Assyricoque *indicativo* signo, quod in hoc a Ménantio agnoscitur, evidentissime in pronominis indefiniti *(unus, aliquis, quidam)* denotationem abiit.

17. Signum distinctivum ([cuneiform]) ex indicativo ([cuneiform]) fluxisse videtur, quum in antiquioribus inscriptionibus etiam in harum initio adhiberi solet (Spieg., Die Altp. Keilinschr. p. 145). In apo-

---

[1] Vide J. Ménant: Sur l'origine de quelques caractères des inscriptions Ariennes des Achéménides, in Revue de linguistique, t. III, 1869, p. 61, ubi accuratissime de ideographicis et additiciis Persici alphabeti signis a doctissimo viro disseritur, quae opiniones quamvis ingeniosissime ibidem p. 459 a clarissimo Opertio refutantur, argumenta tamen ejus hac in re contra Ménantium prolata non plane rem acu mihi tetigisse videntur, quum ex. gr. acutissimus vir, valorem *l* literae [cuneiform] probaturus, Neo-Persicam linguam, quae literae *l* sono gaudet, directe a Palaeo-Persica derivando, quod plus quam dubium est, minime etiam se persuadere patitur, in hac si sonus *l* extitisset, certe in praesente inscriptionum copia vel semel occurrere debuisse, neque in Ṣendica lingua, quae multo ceteris Palaeo-Persicae cognatis est propior, literam *l* plane desiderari animadvertit.

graphis Niebuhrii et Behistanensibus Rawlinsonii etiam singulae literae puncto constanter distinguuntur, quem distinguendi modum non Palaeo-Persicum, sed a recentioris aevi viatoribus inventum esse jam Lassenius, Westergaardianas inscriptiones explanando, asserebat. Quum tamen ipsi viatores nil de signo a se Palaeo-Persicis inscriptionibus addito produnt, idque etiam in Westergaardii Naqśirustami inscriptionis accuratissimo apographo passim occurrit, unicuique literae in archetypis, a me expressis, ad Rawlinsonii normam, omnium Darii H. inscriptionum subjungendum putavi. Quod ad ceterorum regum inscriptiones, harum omnia fere archetypa (Xerxis Alvendensi excepto) sine punctulis edidi, quum eorum nisi in Schulzii Alvendensi rarissimam praesentiam animadverterim, in aliis vero sive temporis lapsu parvulum signum evanuit, sive jam post Darium H. mox extra usum factum est.

18. Quum Palaeo-Persica dialectus omnium Ariae stirpis linguarum cum Ṣendica et Sanscrita maxime sit cognata, lubet hic Palaeo-Persicis etiam Ṣendicas et Sanscritas literas, quae analogum soni valorem exhibent, juxtapositas, studiosorum juvenum alicui commodo, ob oculos ponere.

Computatio.	Palaeo-Pers.	Sendicae.	Sanscritae.
	Vocales.		
1	[illegible]	[illegible]	अ, आ
2	[illegible]	[illegible]	इ, ई
3	[illegible]	[illegible]	उ, ऊ
	Consonantes.		
4	[illegible]	[illegible]	क
5	[illegible]		
6	[illegible]	[illegible]	ख
7	[illegible]	[illegible]	ग
8	[illegible]		
9	[illegible]	[illegible]	च
10	[illegible]	[illegible]	त्र
11	[illegible]		
12	[illegible]	[illegible]	त
13	[illegible]		
14	[illegible]	[illegible]	द
15	[illegible]		
16	[illegible]		
17	[illegible]	[illegible]	न
18	[illegible]		
19	[illegible]		
20	[illegible]	[illegible]	प
21	[illegible]	[illegible]	फ
22	[illegible]	[illegible]	ब
23	[illegible]	[illegible]	म
24	[illegible]		
25	[illegible]		
26	[illegible]	[illegible]	य
27	[illegible]	[illegible]	र
28	[illegible]		
29	[illegible]	[illegible]	व
30	[illegible]		
31	[illegible]	[illegible]	श
32	[illegible]	[illegible] et [illegible]	स et ष
33	[illegible]	[illegible]	
34	[illegible]	[illegible]	ह

19. Ne tamen tirones putent Sanscritas, Ṣendicas et Palaeo-Persicas radices, quum unius sint originis, etiam semper iisdem sonis enunciatas fuisse; quin certae phoneticae leges sunt, ad quas unaquaeque cognatarum linguarum, postquam peculiarem quasi faciem induerit, nunquam hanc fere sibi abjici patitur. Palaeo-Persicorum sonorum in cognatarum linguarum radicibus mutationum leges tum in Spiegelii [1], Justii [2] et Boppii [3] praestantissimis operibus, tum in glossario opusculum meum concludente, ipse cognatarum linguarum sonos conferendo atque inter se comparando, haud cum magna, puto, difficultate attentus et studiosus juvenis perspiciet. Notioni tamen alicui ad haec studia accedenti tironi Palaeo-Persicae cum Ṣendica et Sanscrita lingua uno aspectu necessitudinis praebendae, lineas aliquot e Palaeo-Persicis inscriptionibus excerpere, hisque easdem Ṣendico et Sanscrito phonetico indutas vestitu subjicere placuit.

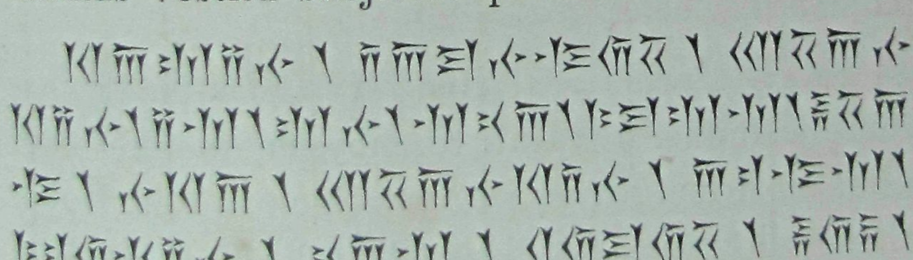

[1] Die altpersischen Keilinschriften. 1862; Grammatik der altbaktrischen Sprache. 1867.

[2] Handbuch der Zendsprache. 1864.

[3] Vergleichende Grammatik. Dritte Ausgabe. 1869—71.

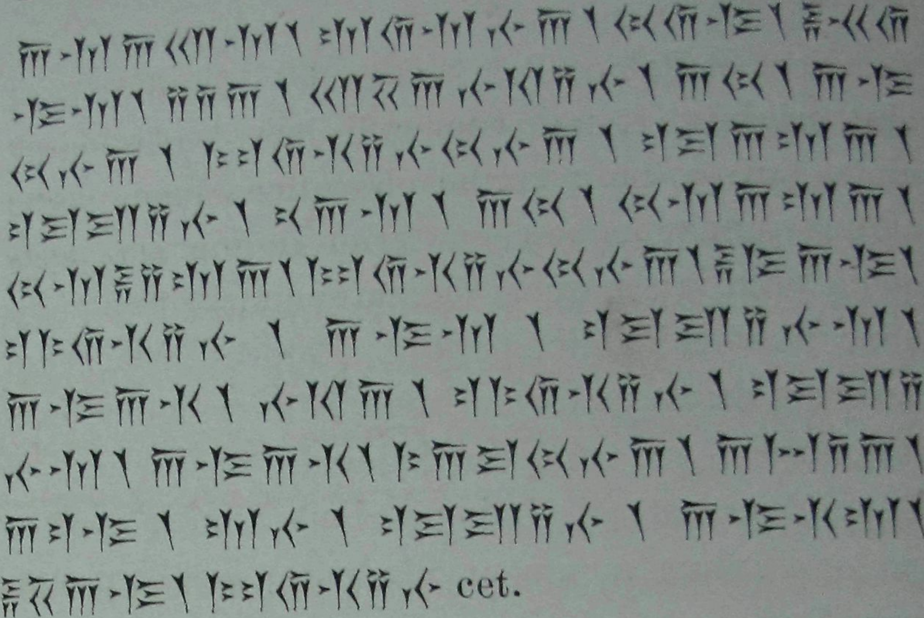 cet.

(Ṫâtiy Dârayavus k̇śâyaṫiya: Ima tya manâ kartam paśâva yaṫâ k̇śâyaṫiya abavam. Kambuǵiya nâma Kuraus putra amâk̇am taumayâ, hauv paruvam idâ k̇śâyaṫiya âha. Avahyâ Kambuǵiyahyâ brâtâ Bardiya nâma âha hamâtâ, hamapitâ Kambuǵiyahyâ. Paśâva Kambuǵiya avam Bardiyam avâǵa. Yaṫâ Kambuǵiya Bardiyam avâǵa, kârahyâ aṣdâ abava tya Bardiya avaǵata. Paśâva Kambuǵiya cet.).

Edicit Darius rex: Hoc *est* quod a-me *est* factum postquam rex fui. Cambyses nomine Cyri filius nostrae stirpis, iste ante hic rex fuit. Hujus Cambysis frater, Bardiyas (Smerdis) nomine fuit, unius-matris, unius-patris Cambysi. Postea Cambyses hunc Bardiyam occidit. Postquam Cambyses Bardiyam occidisset, populo cognitum fuit quod Smerdis occisus *esset*. Postea Cambyses cet.

Ṣendice.

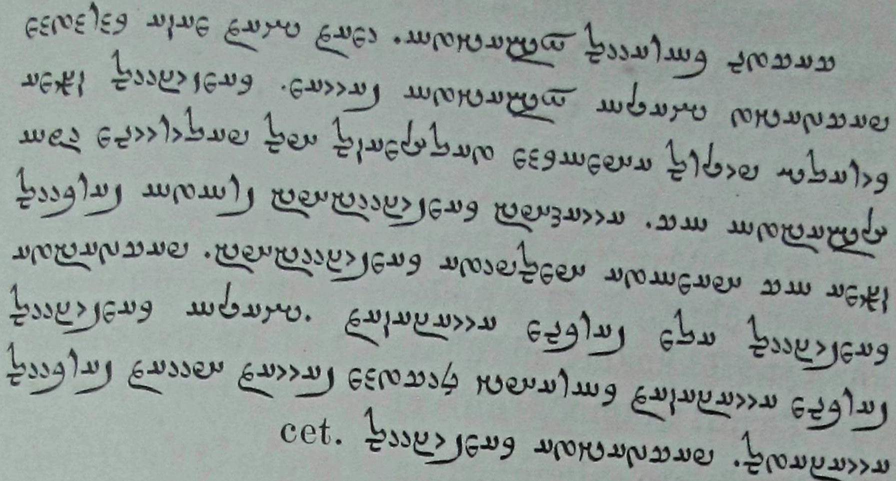

(Śaśtî Dârayô k̇śaêtâ. Imaḍ yaḍ mana kĕrĕtĕm paśćaêta yaťâ k̇śaêtâ bavam. Kambuǵyô naṇma Kuraos puťrô ahmâkĕm taok̇manô, hô paourvîm iďâ k̇śaêtâ âś. Avaṇhê Kambuǵyêhê brâtâ Bardyô naṇma aś, hamâta, hamôpitâ Kambuǵyêhê. Paśćaêta Kambuǵyô aom Bardîm avaǵanaḍ. Yaťâ Kambuǵyô Bardîm avaǵanaḍ, kârahê (maśyânâṇm) viśtĕm bavaḍ hyad Bardyô avaǵatô. Paśćaêta Kambuǵyô cet.).

Sanscrite.

शंसाति धारयः क्षयन्। इदं यद् मम कृतम् पश्चाद् यथा क्षयन् अभवम्। काम्बोज्यो नाम कुरोः पुत्रो ऽस्माकम् तोक्मनः स पूर्वम् इह क्षयन् आस। अस्य काम्बोज्यस्य भ्राता बर्द्यो नामास समाता समपिता काम्बोज्यस्य। पश्चात् काम्बोज्य इमम् बर्द्यम् अवाहन्। यथा काम्बोज्यो बर्द्यम् अवाहन् कारस्याज्ञाभवद् यद् बर्द्यो ऽवहतः। पश्चात् काम्बोज्यः cet.

(Śaṇsati Ḋârayaḥ kśayan (râǵâ): Idam (asti) yad mama kṛtam paśćâd yaťâ kśayan aɓavam. Kâmbôǵyô nâma Kurôḥ putrô ’smâkam tôkmanaḥ, sa pûrvam iha kśayan âsa. Asya Kâmbôǵyasya ɓrâtâ Bardyô nâmâsa, samâtâ, samapitâ Kâmbôǵyasya. Paśćât Kâmbôǵya imam Bardyam avâhan. Yaťâ Kâmbôǵyô Bardyam avâhan kârasya (lôkânâm) adďâɓavad yad Bardyô ’vahataḥ. Paśćât Kâmbôǵyaḥ cet.).

20. Valore singularium Palaeo-Persicarum literarum nec non has jungendi ratione exposita, omnes Palaeo-Persicas inscriptiones literis etiam Latinis repetendas censui, additis in hac transcriptione *nasalibus, labiali* **m** et *aspirata* **h**, uncis inclusis, quas, ad certas graphicas leges, ut annotavi (10—12), Palaeo-Persica scriptio omittit.

TRANSCRIPTIO.

I.

INSCRIPTIO CYRI.

M.

Inscriptio Murghabi.

Adam Kurus k̂šâyat̂iya Hak̂âmanišiya.

II.

INSCRIPTIONES DARII HYSTASPI.

Inscriptiones Behistani.

Tabula I.

1. Adam Dâr(a)yavus ǩšâyaťiya vaṣarka, ǩšâyaťiya ǩšâyaťiyânâm, ǩšâyaťiya Pârśaiy, ǩšâyaťiya dahyunâm, V(i)stâśpahyâ putra, Arsâmahyâ napâ, Haǩâmanišiya.

2. Ťâtiy Dâr(a)yavus ǩšâyaťiya: Manâ pitâ V(i)stâśpa, V(i)stâśpahyâ pitâ Arsâma, Arsâmahyâ pitâ Ariyârâmna, Ariyârâmnahyâ pitâ Ćaispis, Ćaispâis pitâ Haǩâmanis.

3. Ťâtiy Dâr(a)yavus ǩšâyaťiya: Avahyarâdiy vayam Haǩâmanišiyâ ťahyâmahy, haćâ paruviyata âmâtâ amahy, haćâ paruviyata hyâ amaǩam taumâ ǩšâyaťiyâ âha(n).

4. Ťâtiy Dâr(a)yavus ǩšâyaťiya: VIII manâ taumâyâ tyâiy paruvam ǩšâyaťiyâ âha(n), adam navama: IX duvitâtaranam vayam ǩšâyaťiyâ amahy.

5. Ṫatiy Dâr(a)yavus ḱśâyaṫiya: Vasnâ Auramaṣdâha adam ḱśâyaṫiya amiy: Auramaṣdâ ḱśatram manâ frâbara.

6. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyaṫiya: Imâ dahyâva tyâ manâ patiyâiśa; vasnâ Auramaṣdâha adamśâm ḱśâyaṫiya âham: Pârśa, (H)uvaǵa, Bâbirus, Aṫurâ, Arabâya, Mudrâya, tyâiy darayahyâ, Śparda, Yaunâ, Mâda, Armina, Kat(a)patuka, Parṫava, Ṣaraka, Haraiva, (H)uvâraṣmiya, Bâkṫris, Śuguda, Ga(n)dâra, Śaka, Ṫâtagus, Harauvatis, Maka; fraharvam dahyâva XXIII.

7. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyaṫiya: Imâ dahyâva, tyâ manâ patiyâiśa(n), manâ ba(n)dakâ âha(n)tâ, manâ bâǵim abara(n)tâ, tyaśâm haćâma aṫahya, ḱśapavâ raućapativâ, ava akunavyatâ.

8. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyathiya: A(n)tar imâ dahyâva martiya, hya âga(n)tâ âha, avam (h)ubartam abaram, hya arika âha, avam (h)ufraśtam aparśam. Vasnâ Auramaṣdâha imâ dahyâva tyanâ manâ dâtâ apriyâyan: yaṫâśâm haćâma aṫahya, avaṫâ akunavyatâ.

9. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyaṫiya: Auramaṣdâ manâ ḱśatram frâbara: Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara, yâtâ ima ḱśatram adâry: vasnâ Auramaṣdâha ima ḱśatram dârayâmiy.

10. Ṫatiy Dâr(a)yavus ḱśâyaṫiya: Ima tya manâ kartam, paśâva yaṫâ ḱśâyaṫiya abavam: Ka(m)buǵiya nâma Kuraus putra, amâḱam taumayâ: hauv paruvam idâ ḱśâyaṫiya âha. Avahyâ Ka(m)buǵiyahyâ brâtâ Bardiya nâma âha, hamâta, hamapitâ Ka(m)buǵiyahyâ. Paśâva Ka(m)buǵiya avam Bardiyam avâǵa. Yaṫâ Ka(m)buǵiya Bardiyam avâǵa, kârahyâ âṣdâ abava, tya Bardiya avaǵata. Paśâva Ka(m)buǵiya Mudrâyam

aśiyava. Yaťâ Ka(m)buǵiya Mudrâyam aśiyava, paśâva kâra arika abava: paśâva drauga vaśaiy abava utâ Pârśaiy, utâ Mâdaiy, utâ aniyâuvâ dahyuśuvâ.

11. Ťâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaťiya: Paśâva, 1 (aiva) martiya Magus âha Gaumâta nâma. Hauv udapatatâ haćâ Pisiyâuvâdâyâ. Arakadris nâma kaufa — haćâ avadasa — Viyak̇nahya mâhyâ XIV raućabis — ťakatâ âha yadiy udapatatâ. Hauv kârahyâ avaťâ aduruǵiya: adam Bardiya amiy hya Kuraus putra, Ka(m)buǵiyahyâ brâtâ. Paśâva kara haruva hamitriya abava, haćâ Ka(m)buǵiyâ abiy avam aśiyava, utâ Pârśa, utâ Mâda, utâ aniyâ dahyâva; k̇śatram hauv agarbâyatâ. Garmapadahya mâhyâ IX raućabis, ťakatâ âha, avaťâ k̇śatram agarbâyatâ. Paśâva Ka(m)buǵiya (h)uvâmarśiyus amariyatâ.

12. Ťatiy Dâr(a)yavus k̇śâyaťiya: Aita k̇śatram, tya Gaumâta, hya Magus, adinâ Ka(m)buǵiyam, aita k̇śatram haćâ paruviyata amâk̇am taumâyâ âha. Paśâva Gaumâta, hya Magus, adinâ Ka(m)buǵiyam utâ Pârśam, utâ Mâdam, utâ aniyâ dahyâva: hauv ayaśtâ (h)uvâipasiyam akutâ; hauv k̇śâyaťiya abava.

13. Ťâtiy Dâ(r)ayavus k̇śâyaťiya: Naiy âha martiya, naiy Pârśa, naiy Mâda, naiy amâk̇am taumâyâ kaśćiy, hya avam Gaumâtam, tyam Magum, k̇śatram ditam ćak̇riyâ: kâraśim haćâ darśama atarśa: kâram vaśaiy avâǵaniyâ, hya paranam Bardiyam adânâ. Avahyarâdiy kâram avâǵaniyâ, mâtyamâm k̇śnâśâtiy tya adam naiy Bardiya amiy, hya Kuraus putra. Kaśćiy naiy adarśnaus ćiśćiy ťaśtanaiy pariy Gaumâtam, tyam Magum, yâtâ adam araśam. Paśâva, adam Auramaṣdâm patiyâ-

vahiy, Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: Bâgayâdais mâhyâ X raućabis, ťakatâ âha, avaťâ adam hadâ kamanaibis martiyaibis avam Gaumâtam, tyam Magum, avâǵanam utâ tyaiśaiy fratamâ martiyâ anuśiyâ âha(n)ta. Śikaťauvatis nâma didâ, Niśâya nâma dahyâus, Mâdaiy: avadaśim avâǵanam, k̓śatramśim adam adinam. Vasnâ Auramaṣdâha adam k̓śâyaťiya abavam: Auramaṣdâ k̓śatram manâ frâbara.

14. Ťâtiy Dâr(a)yavus k̓śâyaťiya: k̓śatram, tya haćâ amâk̓am taumâyâ parâbartam âha, ava adam patipadam akunavam, adamśim gâťvâ avâśtâyam; yaťâ paruvamćiy, avaťâ adam akunavam. Âyadanâ, tyâ Gaumâta, hya Magus, viyaka, adam niyatrârayam, kârahyâ—abâćaris, gaiťamćâ, mâniyamćâ, v(i)ťib̓isćâ, tyâdis Gaumâta, hya Magus, adinâ. Adam kâram gâťvâ avâśtâyam, Pârśamćâ, Mâdamćâ, utâ aniyâ dahyâva, yaťâ paruvamćiy, avaťâ: adam hamatak̓śiy, vasnâ Auramaṣdâha, yaťâ Gaumâta, hya Magus, v(i)ťam, tyâm amâk̓am, naiy parâbara.

15. Ťâtiy Dâr(a)yavus k̓śâyaťiya: Ima, tya adam akunavam, paśâva yaťâ k̓śâyaťiya abavam.

16. Ťâtiy Dâr(a)yavus k̓śâyaťiya: Yaťâ adam Gaumâtam, tyam Magum, avâǵanam, paśâva, 𐏐 martiya Atrina nâma, Upadarmahyâ putra, hauv udapatatâ (H)uvaǵaiy, kârahyâ avaťâ aťaha: adam (H)uvaǵaiy k̓śâyaťiva amiy. Paśâva, (H)uvagiyâ hamitriyâ abava(n), abiy avam Atrinam aśiyava(n): hauv k̓śâyaťiya abava (H)uvaǵaiy. Uta 𐏐 martiya Bâbiruviya Naditabira, Aina(ira)hyâ putra, hauv udapatatâ Bâbirauv, kâram avaťâ aduruǵiya: Adam Nabuk(u)draćara amiy, hya Nabunitahyâ putra. Paśâva, kâra, hya Bâbiruviya, haruva abiy avam

Naditabiram aśiyava, Bâbirus hamitriya abava: ƙśatram, tya Bâbirauv, hauv agarbâyatâ.

17. Ťâtiy Dâr(a)yavus ƙśâyaťiya: Paśâva, adam frâiśayam (H)uvaǵam: hauv Âtrina baśta anayatâ abiy mâm: adamśim avâǵanam.

18. Ťâtiy Dâray(a)vus ƙśâyaťiya: Paśâva adam Bâbirum aśiyavam abiy avam Naditabiram, hya Nabuk(u)draćara agaubatâ. Kâra, hya Naditabirahyâ, Tigrâm adâraya. Avadâ aistatâ, uta abis nâviyâ âha(n). Paśâva, adam karam (a)makâuva avâkanam: aniyam daśabârim akunavam, aniyahyâ asm... anayam. Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha Tigrâm viyatarayâm. Paśâva avadâ kâram, tyam Naditabirahyâ, adam aǵanam vaśaiy. Âtriyâdiyahya mâhyâ XXVII raućabis, ťakatâ âha, avaťâ hamaranam akumâ.

19. Ťâtiy Dâr(a)yavus ƙśâyaťiya: Paśâva adam Bâbirum aśiyavam. Aťi Babirum yaťâ........ âyam—Ṣâṣâna nâma vardanam anuv (H)ufratauvâ—avadâ hauv Naditabira, hya Nabuk(u)draćara agaubatâ, aiśa hadâ kârâ patis mâm hamaranam ćartanaiy. Paśâva hamaranam akumâ, Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha kâram, tyam Naditabirahyâ, adam aǵanam vaśaiy. Aniya âpiyâ (a)h(yat)â: apiśim parâbara. Anâmakahya mâhyâ II raućabis, ťakatâ âha, avaťâ hamaranam akumâ.

Tabula II.

1. Ťâtiy Dâr(a)yavus ƙśâyaťiya: Paśâva Naditabira hadâ kamanaibis aśbaraibis abiy Bâbirum aśiyava. Paśâva, adam Bâbirum aśiyavam: vasnâ Auramaṣdâha, utâ Bâbirum agarbâyam, utâ avam

Naditabiram agarbâyam. Paśâva avam Naditabiram adam Bâbirauv avâǵanam.

2. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫriya: Yâtâ adam Bâbirauv âham, imâ dahyâva, tyâ haćâma hamitriyâ abava(n): Pârśa, (H)uvaǵa, Mâḍa, Aṫurâ, Armina, Parṫava, Margus, Ṫatagus, Śaka.

3. Ṫâtiy Dârayavus k̇śâyaṫiya: Ｉ Martiya Martiya nâma, Ćićik̇râis putra—Kuganakâ nâma vardanam Pârśaiy—avadâ adâraya. Hauv udapatatâ (H)uvaǵaiy, kârahyâ avaṫâ aṫaha: Adam Imanis amiy (H)uvaǵaiy k̇śâyaṫiya.

4. Ṫâtiy Dar(a)yavus k̇śâyaṫiya: Adakaiy adam aśanaiy âham abiy (H)uvaǵam. Paśâva haćâma... (H)uvaǵiyâ avam Martiyam agarbâya(n), hyaśâm maṫista âha, utâśim avâǵana(n).

5. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫiya: Ｉ martiya Fravartis nâma, Mâda, hauv udapatatâ Mâdaiy, kârahyâ avaṫâ aṫaha; Adam 'K̇śaṫrita amiy, (H)uvak̇śatarahyâ taumâyâ. Paśâva kâra Mâda, hya v(i)ṫâpatiy âha, haćâma hamitriya abava, abiy avam Fravartim aśiyava: hauv k̇śâyaṫiya abava Mâdaiy.

6. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫiya: Kâra Pârśa utâ Mâda, hya upâ mâm âha, hauv kamanama âha. Paśâva, adam kâram frâiśayam. Vidarna nâma Pârśa, manâ ba(n)daka: avamśâm maṫistam akunavam, avaṫâśâm aṫaham: Paraitâ, avam kâram, tyam Mâdam, ǵatâ, hya manâ naiy gaubataiy. Paśâva hauv Vidarna hadâ kârâ aśiyava. Yaṫâ Mâdam parâraśa—Marus nâma vardanam Mâdaiy—avadâ hamaranam akunaus hadâ Mâdaibis. Hya Mâdaiśuva maṫista âha, hauv adakaiy naiy... adâraya... Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha kâra, hya Vidarnahyâ, avam

kâram, tyam hamitriyam, aǵa vaśaiy. Anâmaka-
hya mâhyâ VI raućabis, ťakatâ âha, avaťâśâm
hamaranam kartam. Paśâva hauv kâra, hya
manâ — Ka(m)pada nâmâ dahyâus Mâdaiy — avadâ
mâm ćitâ amânaya, yâtâ adam araśam Mâdam.

7. Ťatiy Dâr(a)yavus k̔śâyaťiya: Paśâva, Dâ-
darśis nâma, Arminiya, manâ ba(n)daka — avam
adam frâiśayam Arminam, avaťâśaiy aťaham:
Paraidiy, kâra, hya, hamitriya, manâ naiy gau-
bataiy, avam ǵadiy. Paśâva Dâdarśis aśiyava.
Yaťâ Arminam parâraśa, paśâva hamitriyâ ha(n)-
gmatâ, paraitâ patis Dâdarśim hamaranam ćar-
tanaiy... nâma âvahanam Armaniyâiy — avadâ
hamaranam akunava(n). Auramaṣdâmaiy upa-
śtâm abara: vasnâ Anramaṣdâha kâra, hya manâ,
avam kâram, tyam hamitriyam, aǵa vaśaiy.
Ťuravâharahya mâhyâ XI raucabis, ťakatâ âha,
avaťâśâm hamaranam kartam.

8. Ťâtiy Dâr(a)yavus k̔śâyaťiya. Patiy duviti-
yam hamitriyâ ha(n)gmatâ, paraitâ patis Dâdar-
śim hamaranam ćartanaiy. Tigra nâmâ didâ Ar-
maniyai — avadâ hamaranam akunava(n). Aura-
maṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha
kâra, hya manâ, avam kâram, tyam hamitriyam,
aǵa vaśaiy. Ťuravâharahya mâhyâ XVIII raućа-
bis, ťakatâ âha, avaťâśâm hamaranam kartam.

9. Ťâtiy Dâr(a)yavus k̔śâyaťiya: Patiy tritiyam
hamitriyâ ha(n)gmatâ, paraitâ patis Dâdarśim ha-
maranam ćartanaiy. U(hy)âma nâmâ didâ Arma-
niyâiy: avadâ hamaranam akunava(n). Auramaṣ-
dâmaiy upaśtâm abara: vasna Auramaṣdâha kâra,
hya manâ, avam kâram, tyam hamitriyam, aǵa
vaśaiy. Ťâigarćais mâhyâ IX raućabis, ťakatâ
âha avaťâśâm hamaranam kartam. Paśâva, Dâ-

darśis ćitâ mâm amânaya a.. yâtâ adam araśam Mâdam.

10. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫiya: Paśâva, Vaumiśa nâma Pârśa, manâ, ba(n)daka — avam adam frâiśayam Arminam, avaṫâśaiy aṫaham: Paraidiy, kâra, hya hamitriya, manâ naiy gaubataiy, avam ǵadiy. Paśâva, Vaumiśa aśiyava. Yaṫâ Arminam parâraśa, paśâva hamitriyâ ha(n)gmatâ, paraitâ patis Vaumiśam hamaranam ćartanaiy ..i... nâma dahyâus Aṫurâyâ: avadâ hamaranam akunava(n). Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha kâra, hya manâ, avam kâram, tyam hamitriyam, aǵa vaśaiy. Anâmak̇ya mâhyâ XV raućabis, ṫakatâ âha, avaṫâśâm hamaranam kartam.

11. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫiya: Patiy duvitiyam hamitriyâ ha(n)gmatâ, paraitâ patis Vaumiśam hamaranam ćartanaiy. Autiyâra nâma dahyâus Arminaiy — avadâ hamaranam akunava(n). Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha kâra, hya maṇâ, avam kâram, tyam hamitriyam, aǵa vaśaiy. Ṫuravâharahya mâhyâ: iyamanam patiy, avaṫâśâm hamaranam kartam. Paśâva, Vaumiśa ćitâ mâm amânaya Arminaiy, yâtâ adam araśam Mâdam.

12. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫiya: Paśâva adam niǵâyam haćâ Bâbiraus, aśiyavam Mâdam. Yaṫâ Mâdam parâraśam — Kud(u)rus nâma vardanam Mâdaiy — avadâ hauv Fravartis, hya Mâdaiy k̇śâyaṫiya agaubatâ, aiśa hadâ kârâ patis mâm hamaranam ćartanaiy. Paśâva, hamaranam akumâ. Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha kâram, tyam Fravartais, adam aǵanam vaśaiy. Adukanais mâhyâ XXVI raućabis, ṫakatâ âha, avaṫâ hamaranam akumâ.

13. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫiya: Paśâva hauv Fravartis, hadâ kamanaibis aśbaraibis, amuṫa— Ragâ nâmâ dahyâus Madaiy—avadâ aśiyava. Paśâva adam kâram frâiśayam tyaipatiy: Fravartis agarbâyata, anayatâ abiy mâm. Adamśaiy utâ nâham, uta gauśâ, utâ..âvam frâǵanam, utâśaiy... m avaǵam. Duvarayâmaiy baśta adâriy: haruvaśim kara avaina. Paśâva adam Ha(n)gmatânaiy uṣmayâpatiy akunavam, utâ martiyâ, tyaiśaiy fratamâ anuśiyâ âha(n)tâ, avaiy Ha(n)gmatânaiy a(n)tar didâm frâha(n)ǵam.

14. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇yâyaṫiya: 𐎠 martiya Ćitratak̇ma nâma, Aśagartiya, hauvmaiy hamitriya abava, kârahyâ avaṫâ aṫaha: Adam k̇śâyaṫiya amiy Aśagartaiy, (H)uvak̇śatarahyâ taumâyâ. Paśâva adam kâram Pârśam utâ Mâdam frâiśayam. Tak̇maśpâda, nâma, Mâda, manâ ba(n)daka—avamśâm maṫistam akunavam, avaṫâśâm aṫaham: Paraitâ, kâram, tyam hamitriyam, hya manâ naiy gaubâtaiy, avam ǵatâ. Paśâva Tak̇maśpâda hadâ kârâ aśiyava, hamaranam akunaus hadâ Ćitratak̇mâ. Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha kâra, hya manâ, avam kâram, tyam hamitriyam, aǵa, uta Ćitratak̇mam agarbâya, anaya abiy mâm. Paśâvaśaiy adam utâ nâham, utâ gauśâ frâǵanam, utâśaiy.. śam avaǵam. Duvarayâmaiy baśta adâriy: haruvaśim kâra avaina. Paśâvaśim Arbirâyâ uṣmayâpatiy akunavam.

15. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫiya: Ima, tya mana kartam Mâdaiy.

16. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫiya. Parṫava utâ Varkana.... va.. Fravartais... agaubatâ V(i)staśpa manâ pitâ h....kâra avahar... âtara. Paśâva V(i)stâśpa ab... anuśiyâ ... âya Viśpauṣ..tis nâma

vardanam .... dâ hamaranam akunava(n)... avaťâśâm hamaranam kartam.

Tabula III.

1. Ťâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaťiya: Paśâva adam kâram Pârśam frâiśayam abiy V(i)stâśpam haćâ Ragâyâ. Yaťâ hauv kâra parâraśa abiy V(i)stâśpam, paśâva V(i)stâśpa, ayaśtâ avam kâram, aśiyava. Patigrabanâ nâma vardanam Parťavaiy — avadâ hamaranam akunaus hadâ hamitriyaibis. Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha V(i)stâśpa avam kâram, tyam hamitriyam, aǵa vaśaiy. Garmapadahya mâhyâ I rauća, ťakatâ âha, avaťâśâm hamaranam kartam.

2. Ťâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaťiya: Paśâva dahyâus manâ abava. Ima, tya manâ kartam Parťavaiy.

3. Ťâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyatiya: Margus nâmâ dahyâus — hauvmaiy haśitiyâ abava: Ĭ martiya, Frâda nâma, Mârgava — avam maťistam akunava(n)tâ. Paśâva adam fraiśayam — Dâdarśis nâma, Pârśa, manâ ba(n)daka, Bâk̇traiyâ k̇śatrapâvâ — abiy avam, avaťâśaiy aťaham: Paraidiy, avam kâram ǵadiy, hya manâ naiy gaubataiy. Paśâva Dâdarśis hadâ kârâ aśiyava, hamaranam akunaus hadâ Margayaibis. Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Aurumaṣdâha kâra, hya manâ, avam kâram, tyam hamitriyam, aǵa vaśaiy. Âtriyâdiyahya mâhyâ XXIII raućabis, ťakatâ âha, avaťâśâm hamaranam kartam.

4. Ťâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaťiya: Paśâva dahyâus manâ abava. Ima, tya manâ kartam Bâk̇traiyâ.

5. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫiya: I Martiya, Vahyaṣdâta nâma—Târavâ nâma vardanam, Yutiyâ nâmâ dahyâus Pârśaiy—avadâ adâraya. Hauv duvitiyam udapatatâ Pârśaiy, kârahyâ avaṫâ aṫaha: Adam Bardiya amiy, hya Kuraus putra. Paśâva, kâra Pârśa, hya v(i)ṫâpatiy, haćâ yadâyâ fratarta, hauv haćâma hamitriya abava Pârśaiy.

6. Ṫatiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫiya: Paśâva adam kâram Pârśam utâ Mâdam frâiśayam, hya upa mâm âha. Artavardiya nâma Pârśa, manâ ba(n)daka—avamśâm maṫistam akunavam: hya aniya kâra Pârśa paśâ manâ aśiyava Mâdam. Paśâva Artavardiya hadâ kârâ aśiyava Pârśam. Yaṫâ Pârśam parâraśa—Rak̇â nâma vardanam Pârśaiy, avadâ hauv Vahyaṣdâta, hya Bardiya agaubatâ, aiśa hadâ kârâ patis Artavardiyam hamaranam ćartanaiy. Paśâva hamaranam akunava(n). Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha kâra, hya manâ, avam kâram, tyam Vahyaṣdâtahya, aǵa vaśaiy. Ṫuravâharahya mâhyâ XII raućabis, ṫakatâ âha avaṫâśâm hamaranam kartam.

7. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫiya: Paśâva hauv Vahyaṣdâta hadâ kamanaibis aśbâraibis amuṫa aśiyava Piśiyâuvâdâm: haćâ avadâsa, kâram âyaśtâ, hyâparam aiśa patis Artavardiyam hamaranam ćartanaiy. Paraga nâma kauṫa—avadâ hamaranam akunava(n). Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha kâra, hya manâ, avam kâram, tyam Vahyaṣdâtahya, aǵa vaśaiy. Garmapadahya mâhyâ VI raućabis, ṫakatâ âha, avaṫâśâm hamaranam kartam, utâ avam Vahyaṣdâtam agarbâya(n), utâ martiyâ, tyaiśaiy fratamâ anuśiyâ âha(n)ta, agarbâya(n).

8. Ṫâtiy Dârayavus k̇śâyaṫiya: Paśâva adam

avam Vahyaṣdâtam utâ martiyâ, tyaiśaiy fratamâ anuśiyâ âha(n)ta — Uvâdaidaya nâma vardanam Pârśaiy — avadaśis uṣmayâpatiy akunavam.

9. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyaṫiya: Hauv Vahyaṣdâta, hya Bardiya agaubatâ, hauv kâram frâiśaya Harauvatim — Vivâna nâma, Pârśa, manâ ba(n)daka, Harauvataiyâ ḱśatrapâva — abiy avam, utâśâm I martiyam maṫistam akunaus, avaṫâśâm aṫaha: Paraitâ, Vivânam ǵatâ utâ avam kâram, hya Dâr(a)yavahus ḱśâyaṫiyahyâ gaubataiy. Paśâva hauv kâra aśiyava, tyam Vahyaṣdâta fraiśaya, abiy Vivânam hamaranam ćartanaiy. Kâpisakânis nâma didâ — avadâ hamaranam akunava(n). Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha kâra, hya manâ, avam kâram, tyam hamitriyam, aǵa vaśaiy. Anâmakahya mâhyâ XIII raućabis, ṫakatâ âha, avaṫâśâm hamaranam kartam.

10. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyaṫiya: Patiy hyâparam hamitriyâ ha(n)gmatâ, paraitâ patis Vivânam hamaranam ćartanaiy. Ga(n)dutava nâmâ dahyâus — avadâ hamâranam akunavan. Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramasdâha kâra, hya manâ, avam kâram, tyam hamitriyam, aǵa vaśaiy. Viyaḱnahya mâhyâ VII raućabis, ṫakatâ âha, avaṫâśâm hamaranam kartam.

11. Ṫâtiy Dâr(â)yavus ḱśâyaṫiya: Paśâva hauv martiya, hya avahyâ kârahya maṫista âha, tyam Vahyaṣdâta frâiśaya abiy Vivânam, hauv maṫista hadâ kamanaibis aśbâraibis aśiyava — Arśâdâ nâmâ didâ Harauvataiyâ — avaparâ atiyâiśa. Paśâva Vivâna hadâ kârâ nipadiy tyaiy aśiyava: avadâśim agarbâya, utâ martiyâ, tyaiśaiy fratamâ anuśiyâ âha(n)tâ, avâǵa.

12. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyaṫiya: Paśâva dahyâus manâ abava. Ima tya manâ kartam Harauvataiâ.

13. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyaṫiya: Yâtâ adam Pârśaiy utâ Mâdaiy âham, patiy duvitiyam Bâbiruviyâ hamitriyâ abava(n) haćâma. | Martiya, Araḱa nâma, Arminiya, Handitahya putra—hauv udapatatâ Bâbirauv. Dubâna nâmâ dahyâus—haćâ avadasa hauv udapatatâ, avaṫâ aduruǵiya: Adam Nabukudraćara amiy, hya Nabunitahyâ putra. Paśâva kara Babiruviya haćâma hamitriya abava, abiy avam Araḱam aṡiyava: Bâbirum hauv agarbâyatâ, hauv ḱśâyaṫiya abava Bâbirauv.

14. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyatiya: Paśâva adam kâram fraiṡayam Bâbirum. Vi(n)dafrâ, nâma, Mâda, manâ bâ(n)daka—avam maṫistam akunavam, avaṫâśâm aṫaham: Paraitâ, avam kâram, tyam Bâbirauv, ǵatâ, hya manâ naiy gaubataiy. Paśâva Vi(n)dafrâ hadâ kârâ aṡiyava abiy Bâbirum. Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara: vasnâ Auramaṣdâha Vi(n)dafrâ Bâbirum agarbâya.. mâhyâ II raućabis, ṫakatâ âha, avaṫâ ava...... âpâtiy aśariyatâ.

Tabula IV.

1. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyaṫiya: Ima, tya manâ kartam Bâbirauv.

2. Ṫâṫiy Dâr(a)yavus ḱśâyaṫiya: Ima, tya adam akunavam, vasnâ Auramaṣdâha âha hamahyâyâ ṫarda. Paśâva yaṫâ ḱśâyaṫiyâ hamitriyâ abava(n), adam XIX hamaranâ akunavam: vasnâ Auramaṣdâha adamśâm aǵanam, uta IX ḱśâyaṫiyâ(n) agarbâyam. | Gaumâta nâma Magus âha. Hauv

aduruǵiya, avâťâ aťaha: Adam Bardiya amiy, hya Kuraus patra. Hauv Pârśam hamitriyam akunaus. ǀ Atrina nâma—(H)uvaǵaiy hauv aduruǵiya, avaťâ aťaha: Adam ǩśâyaťiya amiy (H)uvaǵaiy. Hauv (H)uvaǵam hamitriyam akunaus manâ. ǀ Naditabira nâma, Bâbiruviya. Hauv aduruǵiya, avaťâ aťaha: Adam Nabukudraćara amiy, hya Nabunitahya putra. Hauv Bâbirum hamitriyam akunaus. ǀ Martiya nâma, Pârśa, hauv aduruǵiya, avâťâ aťaha: Adam Imanis amiy (H)uvaǵaiy ǩśâyaťiya. Hauv (H)uvaǵam hamitriyam akunaus. ǀ Frâvartis nâma, Mâda, hauv aduruǵiya, avaťa aťaha: Adam 'Ǩśaťrita amiy, (H)uvaǩśatarahya taumâyâ. Hauv Mâdam hamitriyam akunaus. ǀ Ćitrataǩma nâma, Aśagartiya, hauv aduruǵiya, avaťâ aťaha: Adam ǩśâyaťiya amiy Aśagartaiy, (H)uvaǩśatarahya taumâyâ. Hauv Aśagartam hamitriyam akunaus. ǀ Frâda nâma, Mârgava, hauv aduruǵiya, avaťâ aťaha: Adam ǩśâyaťiya amiy Margauv. Hauv Margum hamitriyam akunaus. ǀ Vahyaṣdâta nâma, Pârśa, hauv aduruǵiya, avaťâ aťaha: Adam Bardiya amiy, hya Kuraus putra. Hauv Pârśam hamitriyam akunaus. ǀ Araǩa nâma, Arminiya, hauv aduruǵiya, avaťâ aťaha: Adam Nabukudraćara amiy, hya Nabunitahya putra. Hauv Bâbirum hamitriyam akunaus.

3. Ťâtiy Dâr(a)yâvus ǩśâyaťiya: Imaiy IX ǩśâyaťiyâ(n) adam agarbâyam a(n)tar imâ hamaranâ.

4. Ťâtiy Dâr(a)yavus ǩśâyaťiya: Dahyâva imâ, tyâ hamitriyâ abava(n)—draugâdis hamitriyâ(n) akunaus, tya imaiy kâram aduruǵiyasa(n). Paśâva dis Auramaṣdâ manâ daśtayâ akunaus: yaťâ mâm kâma, avaťa di..

5. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̓šâyaťiya: Tuvm, kâ k̓šâyaťiya, hya aparam ahy, haćâ draugâ daršam patipayauvâ. Martiya, hya draugana ahatiy, avam (h)ufraštam paršâ, yadiy avaťâ maniyâhy: dahyâusmaiy durušâ ahatiy.

6. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̓šâyaťiya: Ima, tya adam akunavam, vasnâ Auramaṣdâha, hamahyâyâ ťarda, akunavam. Tuvm kâ, hya aparam, imâm dipim patiparšâhy, tya manâ kartam varnavatâm ťuvâm: mâtya duruǵiyâhy.

7. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̓šâyaťiya: Auramaṣdâ taiyiya, yaťâ ima hašiyam naiy duruk̓tam adam akunavam hamahyâyâ ťarda.

8. Ṫâtiy Dârayavus k̓šâyâťiya: Vasnâ Auramaṣdâha tyâmaiy aniyasćiy vašaiy aštiy kartam, ava ahyâyâ dipiyâ naiy nipistam, matya hya aparam imâm dipim patiparšâtiy avahyâ paruva ťâ..., tya manâ kartam nisam varnavâtiy duruk̓tam maniyâhy.

9. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̓šâyaťiya: Tyaiy paruvâ k̓šâyaťiyâ . . â âha(n), avaišâm naiy aštiy kartam, yaťâ manâ, vasnâ Auramaṣdâha, hamahyâyâ ťarda, duvartam.

10. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̓šâyaťiya... nuram ťuvâm varnavatâm, tya manâ kartam, avaťâ... Avahyarâdiy mâ apagaudaya. Yadiy imâm hadugâm naiy apagaudayâhy, kârahyâ ťâhy, Auramaṣdâ ťuvâm daustâ biyâ, utâtaiy taumâ vašaiy biyâ, utâ dargam ǵivâ.

11. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̓šâyaťiya: Yadiy imâm hadugâm apagaudayâhy, naiy ťâhy kârahyâ, Auramaṣdâtay ǵatâ biyâ, utâtaiy taumâ mâ biyâ.

12. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̓šâyaťiya: Ima tya adam

akunavam, hamahyâyâ farda, vasnâ Auramaṣdâha akunavam: Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara utâ aniyâ bagâha, tyai ha(n)tiy.

13. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyafiya: Avahyarâdiy Auramaṣdâ upaśtâm abara utâ aniyâ bagâha, tyaiy ha(n)tiy, yafâ naiy arika âham, naiy draugana âham, naiy ṣurakara âham.... imaiy taumâ upariy abastam, upariy mâm naiy sakaurim... huvatam ṣura akunavam tyamaiy. Hya hamatakśafâ manâ vifiyâ, avam (h)ubartam abaram, hya iyani ...avam (h)ufraśtam aparśam.

14. Ṫâfiy Dâr(a)yavus k̇śâyafiya: Tuvm kâ k̇śâyafiya, hya aparam, ahy, martiya hya draugana ahatiy, hyavâ.. tar... ahatiy, avaiy mâ daustâ, avâiy ahifrastâdiy parśâ.

15. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyafiya: Tuvm kâ, hya aparam imâm dipim vainâhy, tyâm adam niyapisam, imaivâ patikarâ, mâtya viśanâhy: yâvâ givahy, avâ avafâ parikarâ.

16. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyafiya: Yadiy imâm dipim vainâhy, imaivâ patikarâ, naiydis viśânahy, utâ maiy, yâvâ taumâ ahatiy, parikarâhadis, Auramaṣdâ fuvâm daustâ biyâ, utâtaiy taumâ vaśaiy biyâ, utâ dargam givâ; tya kunavâhy, avataiy Auramaṣdâ m..m gadanautuv.

17. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyafiya: Yadiy imâm dipim imaivâ patikarâ vainâhy viśanâhadis, utâmaiy, yâvâ taumâ ahatiy, naiydis parikarâhy, Auramaṣdâtaiy gatâ biyâ, utâtaiy taumâ mâ biyâ, utâ tya kunavâhy, avataiy Auramaṣdâ nika(n)tuv.

18. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyafiya: Imaiy martiyâ, tyaiy adakaiy avadâ âha(n)tâ, yâtâ adam Gaumâtam, tyam Magum, avâganam, hya Bar-

diya agaubatâ; adakaiy imaiy martiyâ hamatakdiya ... Vi(n)dafranâ nâma, Vayaśsa(n)tâ anuśiyâ manâ: Vi(n)dafranâ nâma, Vayaśpârahyâ putra, Pârśa; Utâna nâma, Ṫukrahyâ putra, Pârśa; Gaubaruva nâma, Marduniyahyâ putra, Pârśa; Vidarna nâma, Bagâbignahyâ putra, Pârśa; Bagabukśa nâma, Dâduhyahyâ putra, Pârśa; Ardumanis nâma, Vahukahyâ putra, Pârśa.

19. Ṫâtiy Dâr(a)yavus kśâyâṫiya: Tuvm kâ kśâyaṫiya, hya aparam, ahy, tyâmâ vidâm tartiyânâ.. tya Dâr(a)yavus...... akunavam.

Tabula V.

1. Ṫâtiy Dâr(a)yavus kśâyaṫiya: Ima tya adam akunavam mâ r... ṫardam.. ṫâ kśâyaṫiya ...vaǵanam.. dahyâus hauv haćâma hamitriyâ abava. Ỵ Martiya... imaima nâma — (H)uvaǵiyâ, aṫam maṫistam akunava(n). Paśâva adam kâram frâiśayam (H)uvaǵam. Ỵ martiya Gaubaruva nâma, Pârśa, manâ ba(n)daka: avamśâm maṫistam akunavam. Paśâva hauv Gaubaruva hadâ kârâ aśiyava (H)uvaǵam, hamaranam akunaus hadâ hamitriyaibis. Paśâva ...utâśaiy marda, utâ... agarbâya, utâ aniya abiy mâm... dahyâus... ǵanam, avadaśim...

2. Ṫâtiy Dâr(a)yavus kśâyaṫiya: A... utâ dah... Auramaṣdâ... âya.. vasnâ Auramaṣdâha... ṫadis akunavam.

3. Ṫâṫiy Dâr(a)yavus kśâyaṫiyâ: Hya aparam imam ya... hatiy, utâ ǵivahyâ...

4. Ṫâtiy Dâr(a)yavus kśâyaṫiya:.... aśiyavam abiy Śakâm... Tigrâm baratya...iy abiy darayam avam....â piśâ viyatara ...âǵanam aniyam agarbâyam... abiy mâm utâ.... Śakuka nâma, avam

agarbâyam... avadâ aniyam mafistam... âm âha, paśâva da...

5. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyafiya:....mâ naiy Auramâṣdâ...yadiy vasnâ Auramaṣdâha... akunavam.

6. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyafiya:.. Auramaṣdâm yadâtâ... utâ ǵivahyâ, utâ...

Inscriptiones Behistani minores.

A.

Super imagine Darii.

1. Adam Dâr(a)yavus ḱśâyafiya vaṣarka, ḱśâyafiya ḱśâyafiyânâm, ḱśâyafiya Pârśaiy, ḱśâyafiya dahyunâm, V(i)stâśpahyâ putra, Arsâmahyâ napâ, Haḱâmaniśiya.

2. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyafiya: Manâ pitâ V(i)stâśpa, V(i)stâśpahyâ pitâ Arsâma, Arsâmahyâ pitâ Ariyâramna, Ariyâramnahyâ pitâ Ćaiśpis, Ćaiśpâis pitâ Haḱâmanis.

3. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyafiya: Avahyarâdiy vayam Haḱâmaniśiyâ fahyâmahy: haćâ paruviyata âmâtâ amahy, haćâ paruviyata hyâ amâḱam taumâ, ḱśâyafiyâ âha(n).

4. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyafiya: VIII manâ taumâyâ, tyai paruvam, ḱśâyafiyâ âha(n); adam navama: IX, duvitâtaranam, vayam ḱśâyafiyâ âmahy.

B.

Sub imagine prostrati hominis.

1. Iym Gaumâta, hya Magus, aduruǵiya, avafa afaha: Adam Bardiya amiy, hya Kuraus putra, adam ḱśâyafiya amiy.

C.

Super imagine primi stantium vinctorum hominum.

Iym Atrina aduruǵiya, avaťâ aťaha: Adam ḱśâyaťiya amiy (H)uvaǵaiy.

D.

Super imagine secundi vinctorum.

Iym Naditabira aduruǵiya, avaťâ aťaha: Adam Nabuk(u)draćara amiy, hya Nabunitahya putra, adam ḱśâyaťiya amiy Bâbirauv.

E.

Super inferiori parte vestis tertii vincti.

Iym Fravartis adurugiya, avaťâ aťaha: Adam Kśaťrita amiy (H)uvaḱśatarahya taumâyâ, adam ḱśâyaťiya amiy Mâdaiy.

F.

Super quarto vincto.

Iym Martiya adurugiya, avaťâ aťaha: Adam Imanis amiy, (H)uvaǵaiy ḱśâyaťiya.

G.

Super quinto revincto.

Iym Ćitraťaḱma aduruǵiya, avaťa aťaha: Adam ḱśâyaťiya Aśagartaiy, (H)uvaḱśatarahya taumâyâ.

H.

Super sexto revincto.

Iym Vahyaṣdâta aduruǵiya, avaťâ aťaha: Adam Bardiya amiy, hya Kuraus putra, adam ḱśâyaťiya amiy.

I.

Super septimo revincto.

Iym Araḱa aduruǵiya, avaťâ aťaha: Adam Nabuk(u)draćara amiy, hya Nabunitahyâ putra, adam ḱśâyaťiya amiy Bâbirauv.

J.

Super octavo revincto.

Iym Frâda aduruǵiya, avaťâ aťaha: Adam ǩśâyaťiya amiy Margauv.

K.

Super nono revincto.

Iym Śakuka, hya Śaka.

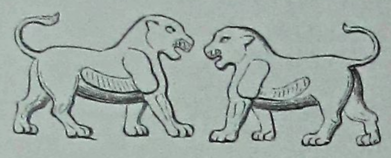

Inscriptio Alvandensis.

O.

1. Baga vaṣarka Auramaṣdâ, hya imâm bumim adâ, hya avam aśmânam adâ, hya martiyam adâ, hya śiyâtim adâ martiyahyâ, hya Dâr(a)yavum ǩśâyaťiyam akunaus, aivam parunâm ǩśâyaťiyam, aivam parunâm framâtâram.

2. Adam Dâr(a)yavus ǩśâyaťiya vaṣarka, ǩśâyaťiya ǩśâyaťiyânâm, ǩśâyaťiya dahyunâm paruṣanânâm, ǩśâyaťiya ahyâyâ bumiyâ vaṣarkâyâ duraiy apiy, Viśtâśpahyâ putra, Haǩâmaniśiya.

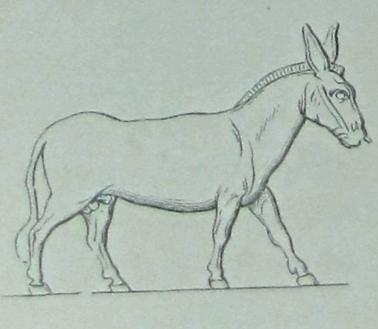

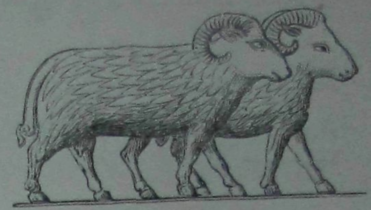

Inscriptiones Suezenses.

a.

Dârayavus k̍śâyaťiya vaṣarka, k̍śâyaťiya k̍śâyaťiyânâm, k̍śâyaťiya dahyunâm, Vistâśpahyâ putra, Hak̍âmaniśiya.

b.

1. Baga vaṣarka Auramaṣdâ, hya avam aśmânam adâ, hya imâm bumim adâ, hya martiyam adâ, hyâ śiyâtim adâ martiyahyâ, hya Dâr(a)yavum k̍śâyaťiyam akunaus, hya Dârayavahus k̍śâyaťiyahyâ k̍śatram frâbara tya vaṣarkam.....

2. Adam Dârayavus, k̍śâyaťiya k̍śâyaťiyânâm, k̍śâyaťiya dahyunâm paruvṣanânâm, k̍śâyaťiya ahyayâ bumiyâ, vaṣarkâyâ duraiy apiy, Vistâśpahyâ putra, Hak̍âmaniśiya.

3. Ťâtiy Dârayavus k̍śâyaťiyâ: Adam Pârśa amiy: hadâ Pârśâ Mudrâyam agarbâyam. Adam niyâstâyam imâm yuviyâm ka(n)tanaiy haćâ Pirâva nâma rauta, tya Mudrâyaiy dânuvatiy, abiy daraya, tya haćâ Pârśâ aitiy. Paśâva iym yuviyâ... ava.. yaťâ adam niyastâyam ut..... ậyatâ haćâ....yâ.. mâm yuviyâm abiy pâ....tâ yaťâ mâ.....

Inscriptio Londinensis.

Adam Dâr(a)yavus ks̀âyaťiya.

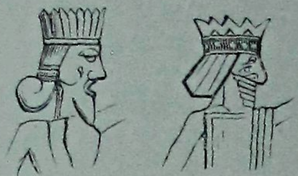

Inscriptiones Persepolitanae.

H.

Super muro, Persepolis palatia praecingente.

1. Auramaṣdâ vaṣarka, hya maťista bagânâm, hauv Dâr(a)yavum ks̀âyaťiyam adadâ, hauśaiy ks̀atram frâbara: vasnâ Auramaṣdâhâ Dâr(a)yavus ks̀âyaťiya.

2. Ťâtiy Dâr(a)yavus ks̀âyaťiya: iyam dahyâus Pârśa, tyâm manâ Auramaṣdâ frâbara, hyâ naibâ.. (h)umartiyâ, vasnâ Auramaṣdâhâ manaćâ Dâr(a)yavahus ks̀âyaťiyahyâ, haćâ aniyanâ naiy tarśatiy.

3. Ťâtiy Dârayavus ks̀âyaťiya: manâ Auramaṣdâ upaśtâm baratuv hadâ viťibis bagaibis, utâ imâm dahyâum Auramaṣdâ pâtuv haćâ hainâyâ, haćâ duśiyâra, haćâ draugâ. Aniya imâm dahyâum mâ âǵamiyâ, mâ duśiyâram, mâ drauga.

Aita adam yânam ǵadiyâmiy Auramaṣdâm hadâ viťibis bagaibis, aitamaiy Auramaṣdâ dadâtuv hadâ viťibis bagaibis.

I.

Altera inscriptio super muro, palatia praecingente.

1. Adam Dârayavus ḱśâyaťiya vaṣarka, ḱśâyaťiya ḱśâyaťiyânâm, ḱṣâyaťiya dahyunâm tyaiśâm parunâm, Vistâśpahyâ putra, Haḱâmaniśiya.

2. Ťâtiy Dârayavus ḱśâyaťiya: Vasnâ Auramaṣdâha ima dahyâva tya adam adarśiy hadâ anâ Pârśâ kârâ, tyâ haćâma atarśa(n), mana baǵim abara(n): (H)uvaǵa, Mâda, Bâbirus, Arabâya, Afurâ, Mudrâyâ, Armina, Kat(a)patuka, Śparda, Yaunâ tyaiy (h)uśkahyâ utâ tyai darayahyâ, utâ dahyâvâ tyâ parauvaiy: Aśagarta, Parťava, Ṣaraka, Haraiva, Bâḱtris, Śugda, (H)uvâraṣmiya, Ťatagus, Harauvatis, Hi(n)dus, Ga(n)dâra, Śakâ, Maka.

3. Ťâtiy Dârayavus ḱśâyaťiya: Yadiy avaťâ maniyâhy: haćâ aniyanâ mâ tarśam, imam Pârśam kâram pâdiy. Yadiy kâra Pârśa pâta ahatiy, hyâ duvaiśtam śiyâtis aḱśatâ, hauvciy aurâ, niraśâtiy abiy imâm viťam.

B.

Super postibus in Darii H. palatio.

Dâr(a)yavus ḱśâyaťiya vaṣarka, ḱsâyaťiya ḱśâyaťiyânâm, ḱśâyaťiya dahyunâm, Vistâśpahyâ putra, Haḱâmaniśiya, hya imam taćaram akunaus.

Inscriptiones Naqśi-Rustami.

NRa).

1. Baga vaṣarka Auramaṣdâ, hya imâm bumim adâ, hya avam aśmânam adâ, hya martiyam adâ, hya śiyâtim adâ martiyahyâ, hya Dâr(a)yavum ḱśâyaťiyam akunaus, aivam paruvnâm ḱśâyaťiyam, aivam paruvnâm framâtaram.

2. Adam Dâr(a)yavus ḱśâyaťiya vaṣarka, ḱśâyaťiya ḱśâyaťiyânâm, ḱśâyaťiya dahyunâm viśpaṣanânâm, ḱśâyaťiya ahyâyâ bumiyâ vaṣarkâyâ duraiâpiy, Vistâśpahyâ putra, Haḱâmaniśiya, Pârśa, Pârśahyâ putra, Ariya, Ariya ćitra.

3. Ṫatiy Dâr(a)yavus ḱśâyaťiya: Vasnâ Auramaṣdâhâ imâ dahyâva, tyâ adam agarbâyam apataram haćâ Pârśâ; adamśâm patiyaḱśiy, manâ baǵim abara(n)ta; tyaśâm haćâma aťahya, ava akunava(n); dâtam, tya manâ, aita adâri: Mâda, (H)uvaǵa, Parťava, Haraiva, Bâḱtris, Suguda, (H)uvâraṣmis, Ṣaraka, Harauvatis, Ṫatagus, Ga(n)dâra, Hi(n)dus, Śakâ haumavarkâ, Śakâ tigraḱudâ, Bâbirus, Aťurâ, Arabâya, Mudrâya, Armina, Kat(a)patuka, Śparda, Yauna, Śakâ tyaiy taradarayâ, Śkudra, Yaunâ takabarâ, Pau(n)tiyâ, Kuśiyâ, Maćiyâ, Karkâ.

4. Ṫâtiy Dâr(a)yavus ḱśâyaťiya: Auramaṣdâ yaťâ avaina imâm bumim yu... paśâvadim manâ frâbara, mâm ḱśâyaťiyam akunaus: adam ḱśâyaťiya amiy vasnâ Auramaṣdâha. Adamśim gâťvâ niyaśâdayam: tyaśâm adama ťaham, ava akunava(n)tâ yaťâ mâm kâma âha. Yadipadiy maniyâhy, tya ćiykaram avâ dahyâva, tyâ Dâr(a)yavus ḱśâyaťiya adâraya, patikaram didiy, tyaiy manâ gâťum bara(n)tiy, yaťâ ḱśnaśâ-

hadis. Adataiy âṣadâ bavâtiy Pârśahyâ martiyahyâ duray-arśtis parâgmatâ; adataiy âṣadâ bavâtiy, Pârśa martiya duray haćâ Pârśâ hamaram patiyaǵatâ.

5. Ṫâtiy Dâr(a)yavus k̇śâyaṫiya: Aita, tya kartam, ava viśam vasnâ Auramaṣdâhâ akunavam: Auramaṣdâmaiy upaśtâm abara, yâtâ kartam akunavam. Mâm Auramaṣdâ pâtuv haćâ śara.., utâmaiy viṫam, utâ imâm dahyâum. Aita adam Auramaṣdâm ǵadiyâmiy, aitamaiy Auramaṣdâ dadâtuv. Martiyâ, hyâ Auramaṣdâhâ framânâ, hauvtaiy gaśtâ: ma ṫâdaya paṫim, tyâm râśtâm, mâ avarada, mâ śtabava.

NR b).

1. Baga vaṣarka Auramaṣdâ, hya adâ.. f..m tya va...adâ śiyâtim martiyahyâ..... u....â aruvaśtam upariy Dâr(a)yavum k̇śâyaṫiyam...iyaśaya.

2. Ṫâtiy Dâr(â)yavus k̇śâyaṫiya: Vasnâ Auramaṣdâhâ.. kar...iya tya ... â ... tam... ya... daus... aṫiy n... s... uva ... yâ... yim karimis ... vaśim tya ... r... iya ... im ... riyis ... ava .. m ... m m.... m dar.... us... â...uvis â.... miy ...yâ ... aśtiy darśama dâ.... ya ... au.... iyahyâ darśama...

NR c).

Gaubaruva Pâtiśuvaris Dâr(a)yavahus k̇śâyaṫiyahyâ saraśtibara.

NR d).

Aśpaćanâ Dâr(a)yavahus k̇śâyaṫiyahyâ iśuvâm dâśyamâ.

NR e).

Iym Maćiyâ.

III.

INSCRIPTIONES XERXIS.

Inscriptiones Persepolitanae.

D.

Super unaquaque quatuor pilarum propylaeorum Xerxis.

1. Baga vaṣarka Auramaṣdâ, ḥya imâm bumim adâ, hya avam aśmânam adâ, hya martiyam adâ, hya śiyâtim adâ marťiyahyâ, hya 'Kśayârśâm ḱśâyaťiyam akunaus, aivam parunâm ḱśâyaťiyam, aivam parunâm framâtâram.

2. Adam 'Kśayârśâ, ḱśâyaťiya vaṣarka, ḱśâyaťiya ḱśâyaťiyânâm, ḱśâyaťiya dahyunâm paruvṣanânâm, ḱśâyaťiya ahyâyâ bumiyâ vaṣarkâyâ duraiy apiy, Dâr(a)yavahus ḱśâyaťiyahyâ putra, Haḱâmaniśiya.

3. Ťâtiy 'Kśayârśâ ḱśâyaťiya vaṣarka: Vasnâ Auramaṣdâhâ imam duvarťim viśadahyum adam akunavam. Vaśaiy aniyasćiy naibam kartam anâ Pârśâ, tya adam akunavam, utamaiy tya pitâ akunaus: tyapatiy kartam vainataiy naibam, ava viśam vasnâ Auramaṣdâhâ akumâ.

4. Ṫâtiy 'Kśayârśâ k̇śâyaṫiya: Mâm Auramaṣdâ pâtuv; utâ tya manâ kartam, utâ tyamaiy pitra kartam, avasćiy Auramaṣdâ pâtuv.

G.

Super postibus palatii Xerxis.

'Kśayârśâ, k̇śâyaṫiya vaṣarka, k̇śâyaṫiya k̇śâyaṫiyânâm, Dâr(a)yavahus k̇śâyaṫiyahyâ putra, Hak̇âmaniśiya.

E a) et E b).

Super pariete inter scalas utrimque et super occidentalium scalarum parietibus Xerxis palatii.

1. Baga vaṣarka Auramaṣdâ, hya imâm bumim adâ, hya avam aśmânam adâ, hya martiyam adâ, hya śiyâtim adâ martiyahyâ, hya 'Kśayârśâm k̇śâyaṫiyam akunaus, aivam parunâm k̇śâyaṫiyam, aivam parunâm framâtâram.

2. Adam 'Kśayârśa, k̇śâyaṫiya vaṣarka, k̇śâyaṫiya k̇śâyaṫiyânâm, k̇śâyaṫiya dahyunâm paruvṣanânâm, k̇śâyaṫiya ahiyâyâ bumiyâ vaṣarkâyâ duraiy apiy, Dâr(a)yavahus k̇śâyaṫiyahyâ putra, Hak̇âmaniśiya.

3. Ṫâtiy 'Kśayârśâ, k̇śâyaṫiya vaṣarka: Vasnâ Auramaṣdâha ima hadis adam akunavam. Mâm Auramaṣdâ pâtuv hadâ bagaibis, utamaiy k̇śatram, utâ tyamaiy kartam.

C a) et C b).

Ad summam pilam prope meridionales scalas palatii Darii H. et in earundem scalarum parietibus.

1. Baga vaṣarka Auramaṣdâ, hya imâm bumim adâ, hya avam aśmânam adâ, hya martiyam adâ, hya śiyâtim adâ martiyahyâ, hya 'Kśayârśâm kśâyaťiyam akunaus, aivam parunâm kśâyaťiyam, aivam parunâm framâtâram.

2. Adam 'Kśayârśâ kśâyaťiya vaṣarka, kśâyaťiya kśâyaťiyânâm, kśâyaťiya dahyunâm paruv ṣanânâm, kśâyaťiya ahyâyâ bumiyâ vaṣarkâyâ duraiy apiy, Dâr(a)yavahus kśâyaťiyahyâ putra, Hakâmaniśiya.

3. Ťâtiy 'Kśayârśâ kśâyaťiya vaṣarka: Vasnâ Aurahya Maṣdâha ima hadis Dâr(a)yavus kśâyatiya akunaus, hya manâ pitâ. Mâm Auramaṣdâ pâtuv hadâ bagaibis; utâ tyamaiy kartam, utâ tyamaiy pitra, Dâr(a)yavahus kśâyaťiyahyâ, kartam, avasćiy Auramaṣdâ pâtuv hadâ bagaibis.

A.

In scalis palatii Xerxis.

1. Baga vaṣarka Auramaṣdâ, hya imâm bumim adâ, hya avam aśmânam adâ, hya martiyam adâ, hya śiyâtim adâ mârtiyahyâ, hya 'Kśayârśâm kśâyaťiyam akunaus, aivam parunâm kśâyaťiyam, aivam parunâm framâtâram.

2. Adam 'Kśayârśâ kśâyaťiya vaṣarka, kśâyaťiya kśâyaťiyânâm, kśâyaťiya dahyunâm paruvṣanânâm, kśâyaťiya ahiyâyâ bumiyâ vaṣarkâyâ duraiy apiy, Dârayavahus kśâyaťiyahyâ putra, Hakâmaniśiya.

3. Ťâtiy 'Kśayârśâ, kśâyaťiya vaşarka. Tya manâ kartam idâ, utâ tyamaiy apataram kartam, ava viśam vasnâ Auramaşdâha akunavam. Mâm Auramaşdâ pâtuv hadâ bagaibis, utâmaiy kśatram, utâ tyamaiy kartam.

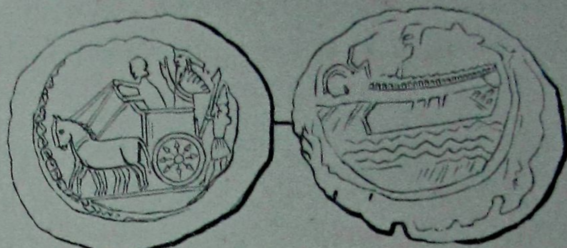

Inscriptio Alvandensis.

F.

1. Baga vaşarka Auramaşdâ, hya maťista bagânâm, hya imâm bumim adâ, hya avam aśmânam adâ, hya martiyam adâ, hya śiyâtim adâ martiyahyâ, hya 'Kśayârśâm kśâyaťiyam akunaus, aivam parunâm kśâyaťiyam, aivam parunâm framâtâram.

2. Adam 'Kśayârśâ, kśâyaťiya vaşarka, kśâyaťiya kśâyaťiyânâm, kśâyťiya dahyunâm paruşanânâm, kśâyaťiya ahiyâyâ bumiyâ vaşarkâyâ duraiy apiy, Dâr(a)yavahus kśâyaťiyahyâ putra, Hakâmaniśiya.

Inscriptio Vanensis.

K.

1. Baga vaṣarka Auramaṣdâ, hya maťista bagânâm, hya imâm bumim adâ, hya avam aśmânam adâ, hya martiyam adâ, hya śiyâtim adâ martiyahyâ, hya ʽKśayârśâm ḱśâyaťiyam akunaus, aivam parunâm ḱśâyaťiyam, aivam parunâm framâtâram.

2. Adam ʽKśayârśâ ḱśâyaťiya vaṣarka, ḱśâyaťiya ḱśâyaťiyânâm, ḱśâyaťiya dahyunâm, paruvṣanânâm, ḱśâyaťiya ahyâyâ bumiyâ vaṣarkâyâ duraiy apiy, Dâr(a)yavahus ḱśâyaťiyahyâ putra, Haḱâmaniśiya.

3. Ťâtiy ʽKśayârśâ ḱśâyaťiya: Dâr(a)yavus ḱśâyaťiya, hya manâ pitâ, hauv, vasnâ Auramaṣdâha, vaśaiy tya naibam akunaus, utâ ima śtânam hauv niyastâya ka(n)tanaiy, yanaiy dipim naiy nipistâm akunaus; paśâva adam niyastâyam imam dipim nipistanaiy…

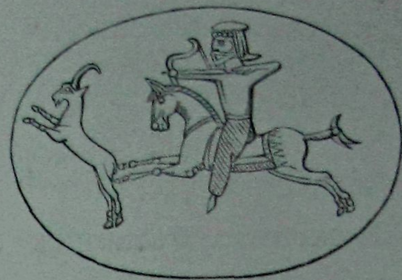

Super vaso Comitis Caylus.

Q a).

'Kśayârśâ k̇śâyaṫiya vaṣaṙka.

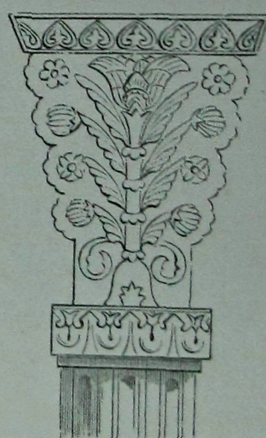

IV.

PERSARUM REGUM INSCRIPTIONES POST XERXEM.

ARTAXERXES I. Inscriptio Veneta.

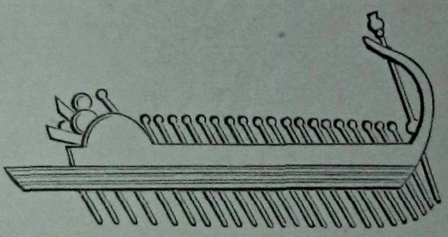

Q.

Super vaso.

Ardakćasća kšâyafiya vaṣarka.

Darius II. Inscriptio Persepolitana.

L.

Super fenestrarum postibus in palatio Darii II.

Ardaśtâna âťa(n)gaina Dârayavahus ḱśâyaťiya-hyâ viťiyâ karta.

Artaxerxes Mnemon. Inscriptiones Suzianae.

S.

a.

Super pilae basi in parva columnarum serie.

Adam Artaḱśatrâ ḱśâyaťiya vaṣarka, ḱśâya-ťiya ḱśâyaťiyânâm, Dâr(a)yavuśahyâ ḱśâyaťiyahyâ putra.

b.

Super pilae basi in magna columnarum serie.

1. Ťâťiy Artaḱśatrâ, ḱśâyaťiya vaṣarka, ḱśâya-ťiya ḱśâyaťiyânâm, ḱśâyaťiya dahyunâm, ḱśâya-ťiya ahyâyâ bumiyâ, Dâr(a)yavuśahyâ ḱśâyaťiyahyâ putra. Dâr(a)yavuśahyâ Artaḱśaťrâhyâ ḱśâyaťiya-hyâ putra, Artaḱśatrâhyâ 'Kśayârśahyâ ḱśâyaťiya-

hyâ putra, 'Kśayârśahyâ Dâr(a)yavuśahyâ kśâyaťiyahyâ putra, Dâr(a)yavuśahyâ Vistâśpahyâ putra, Hakâmaniśiya.

2. Imam apadâna Dâr(a)yavus apanyâkama akunaus. Abiyapara...pâ Artakśatrâ nyâkama...Anahata utâ Miťra. Vasnâ Auramaṣdâha apadânâ adam akunavam. Auramaṣdâ, Anahata utâ Miťra pâtuv...

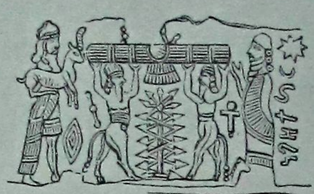

Artaxerxes Ochus. Inscriptio Persepolitana.

P.

In scalis palatiorum Darii H. et Artaxerxis Ochi.

1. Baga vaṣarka Auramaṣdâ, hya imâm bumâm adâ, hya avam aśmânâm adâ, hya martiyam adâ, hya śâyatâm adâ martihyâ, hya mâm Artakśatrâ kśâyaťiya akunaus, aivam paruvnâm kśâyaťiyam, aivam paruvnâm framâtâram.

2. Ťâťiy Artakśatrâ kśâyaťiya vaṣarka, kśâyaťiya kśâyaťiyanâm, kśâyaťiya dahyunâm, kśâyaťiya ahyâyâ bumiyâ: Adam—Artakśatrâ kśâyaťiya putra, Artakśatrâ Dâr(a)yavus kśâyaťiya putra, Dâr(a)yavus Artakśatrâ kśâyaťiya putra, Artakśatrâ 'Kśayârśâ kśâyaťiya putra, 'Kśayârśâ Dâr(a)yavus kśâyaťiya putra, Dâr(a)yavus Vistâśpahyâ nâma putra, Vistâśpahyâ Arśâma nâma putra, Hakâmaniśiya.

3. Ṫâtiy Artaḱśatrâ ḱśâyaṫiya: Imam uśataśanâm âṫa(n)ganâm mâm upâ mâm kartâ.

4. Ṫâtiy Artaḱśatrâ ḱśâyatiya: Mâm Auramaṣdâ uta Miṫra baga pâtuv, utâ imâm dahyum, utâ tya mâm kartâ.

Arsaces. Inscriptio in sigillo Grotefendi.

Arśaka nâma, Aṫiyâbuśanahyâ putra.

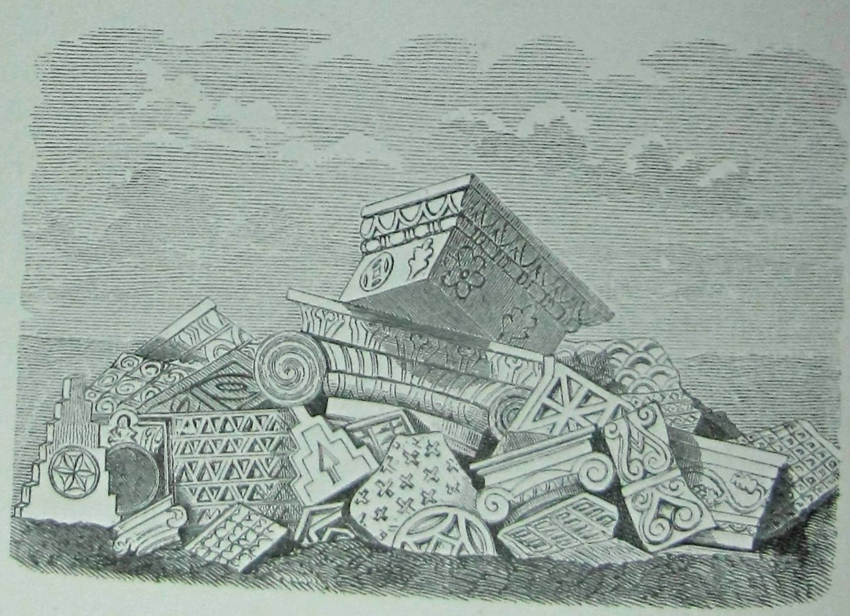

GLOSSARIUM PALAEO-PERSICUM.

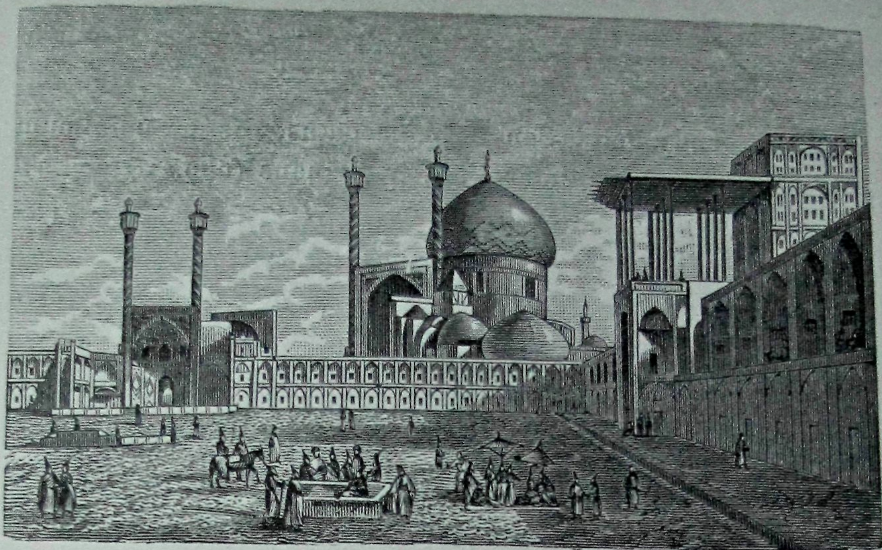

GLOSSARIUM.

— a, â.

(â), præf. Ṣendico et Sanscrito â respondens, ad.

(aita), pron. neutr. Ṣendico aêtad et Sanscr. êtat respondens, id, hoc. Conf. Ross. это.

(Aina...), mancum nomen patris Naditabiri.

(aiva), unus, acc. aivam. Conf. Ṣend. aêva, acc. ôim (oim) sive ôyum, et Sanscr. êka.

(aïstatâ), v. śtâ.

(Autiyâra), nomen regionis in Armenia.

Post Rawlinsonium, Justius pagum Tiyâriensem (طیاری) Kurđorum Hekkariorum (حکاری) esse censet.

(aura), 1) masc., dominus, gen. aurahyâ; 2) fem., domina, dea. Conf. Ṣend. ahura et vedaicum Sanscr. asura.

(Auramaṣdâ), nom. Auramaṣdâ, gen. Auramaṣdâha et Auramaṣdâhâ, nomen proprium summi numinis. Conf. Ṣend. Ahurô

maṣdâo, quod a Parsis Sanscrite mahâǵnânin interpretatur. Armen.: արամազդ (Aramaṣd).

[cuneiform] (akutâ), v. kar.

[cuneiform] (akunaus), v. kar.

[cuneiform] (akunava, v. kar.

[cuneiform] (akunavantâ), v. kar.

[cuneiform] (akunavam), v. kar.

[cuneiform] (akunavyatâ), v. kar.

[cuneiform] (akś), radix, ad quam forma patiyakśaiy, secundum Spiegelium, referri potest.

[cuneiform] (akśatâ), fem. adj. akśata, illaesus, — incolumis, integer, perfectus. Conf. Sanscr. vocem akśata.

[cuneiform] (agaubatâ), v. gub.

[cuneiform] (âgantâ), nom. ag. (â-gam), accedens Persici imperii institutis, plane ad haec accomodatus, is ne minimum repugnans (opp. τῷ arika).

[cuneiform] (agarbâya), v. garb.

[cuneiform] (agarbâyatâ), v. garb.

[cuneiform] (agarbâyam), v. garb.

[cuneiform] (aǵ), agere, pellere. Cum præf. pati, agere, gerere (de bello), patiyaǵata, 3 pers. impf. m. Conf. Sanscr. aǵ, Armen. ածել ads-el, Ṣend. aṣ, Græcum ἄγ-ω, Lat. ag-o.

[cuneiform] (aǵamiyâ), v. gam.

[cuneiform] (atarśa), v. tarś.

[cuneiform] (atiy), præfixum verb., per, trans. Conf. Sanscr. ati.

[cuneiform] (atiyâiśa), v. i.

[cuneiform] (âfangaina sive afangina), acc. âfangainam et âfanganâm (soloec.), saxeus, e saxis constructus. Conf. cum Spieg. Neop. سنگ.

[cuneiform] (afaha), v. fah.

[cuneiform] (afaham), v. fah.

[cuneiform] (afahya), v. fah.

[cuneiform] (afiy), prope.

[cuneiform] (Afiyâbuśana), gen. Atiyâbuśanahyâ, nomen viri.

[cuneiform] (Afurâ), loc. Aturâyâ, Assyria.

Justius: Das südlich an Atropatene stossende Assyrien heisst in den Keilinschriften Athura, chald. אתור, hebr. אשור, arab. اثور; Yaqut I, 119, 16 nennt eine Stadt in Ruinen eine Farsange stromaufwärts von Selamiya سلامية, sieben Farsangen von Moçul mit Namen اثور, welche der Provinz einst den Namen gegeben habe.

[cuneiform] (Atrina), acc. Atrinam, nomen viri. Spiegelius vocabulum ad Ṣendicum âtars et Neop. آتش mihi recte retulisse videtur.

[cuneiform] (âtriyâdiya), gen. âtriyâdiyahya, nomen mensis. Nomen est compositum ex âtri, cum quo Ṣendicum âtars conferre licet, et yadiya, quod, indicante Oppertio, in r. yad = Sanscr. yaǵ, Ṣend. yaṣ, explicationem nanciscitur. Forma partic. f. pass. esse videtur.

[cuneiform] (ada), inde, tunc. Conf. Sanscr. tadâ. Spiegelius refert huc Ṣendicum a'da brevitatemque finalis vocalis *a* recte compositione vocis cum taiy, in qua solummodo occurit, explicat.

[cuneiform] (adakaiy), tunc. Vocabulum ad Neop. اندكى referre Spiegelio etymologicis rationibus contrarium esse videtur. Chald. אדין tunc.

[cuneiform] (adam), pron. 1. pers., ego. Nom. adam (conf. Ṣend. aṣĕm, Slav. азъ, Sanscr. aham, Græcum Dor. ἐγών — ἐγώ, Lat. ego, Germ. ich), acc. mâm, (Sanscr. mâm, Ṣend. maṇm, Pol. mię); gen. manâ (Ṣend. mana, Neop. من, Sanscr. mama), — encl. sensu gen. et dat. maiy (conf. Hom. ἐμεῖο, Lat. mei); abl. encl. ma (conf. Sanscr. mat, Lat. me). Pl. vayam (Sanscr. vayam, Ṣend. vaêm, Germ. wir, Slav. мы), gen. amâkam, Ṣend. ahmâkĕm, Sanscr. asmâkam).

𐎠𐎭𐎭𐎠 (adadâ), v. dâ.

𐎠𐎭𐎠 (adâ), v. dâ.

𐎠𐎭𐎠𐎴𐎠 (adânâ), v. dan.

𐎠𐎭𐎠𐎼𐎹 (adâraya), v. dar.

𐎠𐎭𐎠𐎼𐎡 (adâri), v. dar.

𐎠𐎭𐎠𐎼𐎡𐎹 (adâriy), v. dar.

𐎠𐎭𐎼𐏁𐎡𐎹 (adaršiy), v. dar.

𐎠𐎮𐎡𐎴𐎶 (adinam), v. 3. di.

𐎠𐎮𐎡𐎴𐎠 (adinâ), v. 3. di.

𐎠𐎭𐎼𐏁𐎴𐎢𐏁 (adaršnaus), v. darš.

𐎠𐎯𐎢𐎣𐎴𐎡𐏁 (adukanis), nomen Persici mensis.

𐎠𐎯𐎢𐎽𐎢𐎪𐎡𐎹, v. durug.

𐎠𐎯𐎢𐎽𐎢𐎪𐎡𐎹𐏁𐎴 (adurugiyasan), v. durug.

𐎠𐎴𐎹 (anaya), v. ni.

𐎠𐎴𐎹𐎶 (anayam), v. ni.

𐎠𐎴𐎹𐎫𐎠 (anayatâ), v. ni.

𐎠𐎴𐎠 (anâ), v. ima.

𐎠𐎴𐎠𐎶𐎣 (anâmaka), gen. anâmakahyâ, nomen Persici mensis (etymologice: nomine carens).

𐎠𐎴𐎡𐎹 (aniya), 1) pron. indef., alius; nom. aniya, accus. aniyam, gen. aniyahyâ; plur. nom. masc. aniyâ, nom. fem. aniyâ, acc. fem. aniyâ, loc. fem. aniyâuvâ; 2) alienigena (ξενός), hostis, nom. aniya, acc. aniyam, abl. aniyanâ. Conf. Ṣend. et Sanscr. anya, Ross. иной, Lat. alius, Arm. այլ (aïl).

𐎠𐎵𐎢𐎺 (anuv), præp. c. loc., secundum, ad. Conf. Sanscr. anu.

𐎠𐎵𐎢𐏁𐎡𐎹 (anušiya), nom, plur. anušiyâ, assecla.

𐎠𐎫𐎼 (antar), præp. c. accus., intus, in Conf. Sanscr. antar, Ṣend. antarĕ, Neop. اندر.

𐎠𐎱 (apa), præf. verb., ab. Ṣend. et Sanscr. apa, Arm. ապա (apa) (post), Gr. ἀπό, Lat. ab.

𐎠𐎱𐎼𐎶 (aparam), adv., postea. Ṣend. aparĕm, Arm. ապառնի (aparni), futurus.

𐎠𐎱𐎼𐏁𐎶 (aparśam), v. parś.

𐎠𐎱𐎫𐎼 (apatara), remotior, alius; acc. n. apataram, alias, — apataram haća, remotius a —, procul sane. Proprie est compar. a præpos. apa (Sanscr. et Ṣend. apa, Gr. ἀπό, Lat. ab).

𐎠𐎱𐎥𐎢𐎭𐎹 (apagaudaya), v. gud.

𐎠𐎱𐎥𐎢𐎭𐎹𐎠𐏃𐎹 (apagaudayâhy), v. gud.

𐎠𐎱𐎭𐎠𐎴 (apadâna), opus, — templum, ædes.

Spieg.: Im Altb. kommt das Wort nicht vor, vielleicht dürfen wir aus dem Sanskrit für apadâna die Bedeutung «Werk» herübernehmen und einfach übersetzen: dieses Werk (imam apadâna).

𐎠𐎱𐎴𐎹𐎠𐎣 (apanyâka), abavus.

𐎠𐎱𐎼𐎶 (aparam), adv., posthac, post.

𐎠𐎱𐎼𐎡𐎹𐎠𐎹 (apariyâyan). v. i.

𐎠𐎱𐎡 (âpi), aqua, nom. âpi, loc. âpiyâ. Conf. Ṣend. et Sanscr. âp.

𐎠𐎱𐎡𐎹 (apiy), ad. Conf. Sanscr. api, Gr. ἐπί.

𐎠𐎲𐎠𐎨𐎼𐎡 (abâćari), acc. plur. abâćaris, probabiliter: commercium. Conf. suggerente Justio, Neop. بازار.

𐎠𐎲𐎼 (abara), v. bar.

𐎠𐎲𐎼𐎶 (abaram), v. bar.

𐎠𐎲𐎼𐎫𐎠 (abarantâ), v. bar.

𐎠𐎲𐎺 (abava), v. bu.

𐎠𐎲𐎺 (abavan), v. bu.

𐎠𐎲𐎺𐎶 (abavam), v. bu.

𐎠𐎲𐎿𐎫𐎶 (abastam), vox incertæ significationis.

𐎠𐎲𐎡𐎹 (abiy), præp. c. acc., ad, — contra. Conf. Sanscr. abi, Ṣend. aibi, aiwi et avi.

𐎠𐎲𐎡𐎿 (abis), præp. c. loc., super, in. Conf. abiy.

𐎠𐎶𐏃𐎹 (amahy), v. ah.

𐎠𐎱𐎼𐎶 (aparam), adv., postea. Ṣend. aparĕm, Arm. ապառնի (aparni), futurus.

𐎠𐎱𐎼𐏁𐎶 (aparśam), v. parś.

𐎠𐎱𐎫𐎼 (apatara), remotior, alius; acc. n. apataram, alias, —apataram haća, remotius a —, procul sane. Proprie est compar. a præpos. apa (Sanscr. et Ṣend. apa, Gr. ἀπό, Lat. ab).

𐎠𐎱𐎥𐎢𐎭𐎹 (apagaudaya), v. gud.

𐎠𐎱𐎥𐎢𐎭𐎹𐎠𐏃𐎹 (apagaudayâhy), v. gud.

𐎠𐎱𐎭𐎠𐎴 (apadâna), opus, — templum, ædes. Spieg.: Im Altb. kommt das Wort nicht vor, vielleicht dürfen wir aus dem Sanskrit für apadâna die Bedeutung «Werk» herübernehmen und einfach übersetzen: dieses Werk (imam apadâna).

𐎠𐎱𐎴𐎹𐎠𐎣 (apanyâka), abavus.

𐎠𐎱𐎼𐎶 (aparam), adv., posthac, post.

𐎠𐎱𐎼𐎡𐎹𐎠𐎹 (apariyâyan), v. i.

𐎠𐎱𐎡 (âpi), aqua, nom. âpi, loc. âpiyâ. Conf. Ṣend. et Sanscr. âp.

𐎠𐎱𐎡𐎹 (apiy), ad. Conf. Sanscr. api, Gr. ἐπί.

𐎠𐎲𐎠𐎨𐎼𐎡 (abâćari), acc. plur. abâćaris, probabiliter: commercium. Conf. suggerente Justio, Neop. بازار.

𐎠𐎲𐎼 (abara), v. bar.

𐎠𐎲𐎼𐎶 (abaram), v. bar.

𐎠𐎲𐎼𐎴𐎫𐎠 (abarantâ), v. bar.

𐎠𐎲𐎺 (abava), v. bu.

𐎠𐎲𐎺 (abavan), v. bu.

𐎠𐎲𐎺𐎶 (abavam), v. bu.

𐎠𐎲𐎿𐎫𐎶 (abastam), vox incertæ significationis.

𐎠𐎲𐎡𐎹 (abiy), præp. c. acc., ad, — contra. Conf. Sanscr. abi, Ṣend. aibi, aiwi et avi.

𐎠𐎲𐎡𐎿 (abis), præp. c. loc., super, in. Conf. abiy.

𐎠𐎶𐏃𐎹 (amahy), v. ah.

𐎠𐎶𐎠𐎫𐎠 (âmâtâ), v. mâ.

𐎠𐎶𐎠𐎴𐎹 (amânaya), v. 2. man.

𐎠𐎶𐎡𐎹 (amiy), v. ah.

𐎠𐎷𐎢𐎰 (amuṫa), inde. Conf. Sanscr. amutra, amî.

𐎠𐎹𐎭𐎴 (âyadana), acc. plur. âyadanâ, sacellum. Recte ab interpretibus ad r. yad = Ṣend. yaṣ, Sanscr. yaǵ refertur.

𐎠𐎹𐏁𐎫𐎠 (âyaśtâ), nom. ab âyaśtar (â-yat), qui recepit, possessor.

𐎠𐎼𐎣𐎭𐎼𐎡𐏁 (Arakadris, sive Arkadris), nomen montis in Perside. Ara könnte = altb. hara, Berg sein, dass sich in Arborj (= hara berezaiti) und Arparçin noch erhalten hat. Sp.

𐎠𐎼𐎣 (Araka), nomen proprium Armenii, qui in Babylonia contra Darium Hystaspis f. tumultus concitabat. Rawl. refert vocem ad Armenic. արքայ (arkhây), rex.

𐎠𐎼𐎲𐎠𐎹 (Arabâya), 1) adj. Arabicus; 2) subst. Arabs — Arabia. Hebr. ערב, Arab. عرب.

𐎠𐎼𐏁𐎶 (araśam), v. raś.

𐎠𐎼𐎡𐎣 (arika), inimicus. Sanscr. ari. Huc, e Spiegelii opinione, etiam Sanscr. alîka referri potest.

𐎠𐎼𐎡𐎹 (Ariya), Arius. Sanscr. Arya, Ṣend. Airya, Arm. արի (Ari, plur. արիք Ari-kh): a. strenuus, nobilis, b. Arius.

𐎠𐎼𐎡𐎹𐎠𐎼𐎶𐎴, 𐎠𐎼𐎡𐎹𐎠𐎼𐎠𐎶𐎴 (Ariyàramna, sive Ariyârâmna), nomen proavi Darii H., gen. Ariyârâmnahyâ. Ex Ariya et ram, afferre gaudium (Sanscr. ram gaudere) consistere videtur.

𐎠𐎽𐎢𐎺𐏁𐎫𐎶 (aruvaśtam), vox incertae significationis.

𐎠𐎼𐎫𐎧𐏁𐏂𐎠 (Artakśatrâ), gen. Artakśatrahyâ, Artaxerxes. Ex arta = Ṣend. arĕta, elatus, sublimis, et kśaṫra, regnum.

[cuneiform] (Artavardiya), nomen unius imperatorum Darii H., acc. Artavardiyam.

[cuneiform] (Ardakćasda), Nomen Artaxerxis (forma ad Aegyptiorum enunciandi modum corrupta).

[cuneiform] (arda-śtâna), elatum palatium (Hochbau, Sp.).

[cuneiform] (Ardumanis), nomen unius Persarum, qui cum Dario contra falsum Smerdim conjuraverunt.

[cuneiform] (Arbirâ), Arbela, urbs Sagartiorum in confiniis Mediæ. Loc. Arbirâyâ. Græce: Ἄρβηλα.

Vox hodie usque remansit in اربل. — In bira, was sich auch in Naditabira wiederfindet, ist wohl בִּיל, Bel, enthalten, ar ist wohl= altb. hara Berg, von welchem Worte Windischmann (Mithra, p. 24) bezweifelt, dass es das semitische הר, Berg sei. Merkwürdig ist allerdings, dass הר gerade in den aramäischen Dialekten nicht das gewöhnliche Wort für Berg ist, Spieg. Verbis clariss. viri addere liceat quæ novissime de Arbela a Justio edita sunt: Zwischen beiden (inter duo flumina, superius scil. et inferius Zâb, quorum utrumque a Græcis auctoribus Λύκος nominatur) in Adiabene (d. i. Zâb-land) liegt Arbela, altp. Arbaira, np. اربل Irbil, ein semit. Wort, arba' il (Haus) der vier Götter, Oppert, Expéd. scientif. II, 17.226, oder arbêl Hof des El, Fürst, Hebr. Wörterb. 133 a. In Arbaira wurde der Anführer der Açagarta hingerichtet. Da Darius den Usurpator gewöhnlich in der Hauptstadt des rebellischen Bezirks tödten liess, so ist zu vermuthen, dass die Açagarta in Adiabene wohnten. Dafür spricht auch, dass der Rebell sich für einen Nachkommen des Uvakhshatara (Kyaxares) ausgab; dagegen wird Açagarta J, 15 unter den östlichen Provinzen aufgezählt und von Herodot 3,93 zur 14 Satrapie, welche die Stämme zwischen Grossmedien, Parthien, Sejestan und Persis umfasste, gerechnet. Ptolemæus VI, 2 nennt Sagartii östlich von Zagrus in Grossmedien, und Herodot 7,85 erwähnt wieder unter den Stämmen der Persis die nomadischen Sagartier. Dass nun unter den

aufrührischen Sagartiern die des Ptolemæus zu verstehen sind, die südöstlich von Vera und nordwestlich und nördlich von Hamadan wohnten und sich leicht Adiabene genähert haben konnten, ist eine Annahme, welche keine Schwierigkeit hat. Khosru II (590—628) floh vor Heraclius, der von Armenien her sich der assyrichen Grenze nahte, in das Schloss Sagarth (Patkanof, Опытъ исторiи дин. Сасс. 75,8 = Journ. As. VI, 7,214), was wohl seinen Namen von den Sagartiern erhalten hat. —Verba doctiss. viri affatim mihi persuadere videntur Sagartios, quod et Spiegelio probabile fuit, Arbelam Darii H. tempore tenuisse, sedes vero loco diversas habuisse.

𐎠𐎼𐎶𐎴𐎡𐎹 (Armaniya), Armenia. Loc. Armaniyaiy. Est alia forma frequentioris τοῦ Armina. Etiam apud vetustiores Arabicos scriptores, notante Rawlinsonio, أَرْمَن et أَرْمِينِيَّة obveniunt.

His addere licet quæ a clariss. Spiegelio in novissimo opere suo (Erânische Alterthumskunde, I, pp. 217—218) de appellatione Armeniæ sunt enunciata: An der elften Stelle (inscriptionis scil. Behist.) erscheint die Provinz Arminiya, worunter, wie leicht zu sehen ist, Armenien verstanden werden muss. Die Erwähnung dieses Namens in unsern Inschriften ist wichtig genug, diese sichert ihm nach meiner Ueberzeugung das vollkommene Uebergewicht über den Namen Haik, womit die christlichen Armenier ihr Vaterland benennen. Der Name ist derselbe wie das griechische Ἀρμενία und das arabische Arminiyya. Bochart und Rawlinson haben auch bereits darauf aufmerksam gemacht, dass der zweite Theil des Namens in dem biblischen Minni (מני) enthalten sei womit Jer. 51, 27 eine Völkerschaft benannt wird, die nach den andern Völkern, die mit ihr genannt sind, in Armenien gesucht werden muss, und Ar könnte für hebr. חר, har, oder altpers. ara, Berg, stehen (cf. Arakadris, in den Keilinschriften Name eines Berges) und Arminiya könnte Har-Minni, Berg der Minni, sein. Das Land der Minni wird in der oben genannten Stelle des Jeremia mit dem Ararat verbunden und Nicolaus Damascenus (bei Ioseph. Ant. I, 3. 6.) erwähnt eine Armenische Landschaft Μινυάς bei dem Berge

Baris (quem montem vir clariss. ibidem cum Ṣendico, bares, mons, altitudo, unde berezaïti, epith. τοῦ Hara, confert), auf dem die Trümmer der Arche zu finden seien. Mit Recht erinnert St. Martin (Mémoires sur l'Arménie, I, 250) an den armenischen Namen Manavaz und das in der Nähe des Ararat gelegene Manavazgert, das heutige Melasgerd. Von dieser kleinen Provinz aus mag sich dann der Name über das ganze Land verbreitet haben.

𐎠𐎼𐎷𐎡𐎴𐎡𐎹 (Arminiya), Armenius.

𐎠𐎼𐎿𐎣 (Arsaka), Arsaces. Apud Armenios est usitatum nomen Արշակ (Arshak).

𐎠𐎼𐎿𐎠𐎭𐎠 (Arsâdâ), nomen castelli in Arachosia.

𐎠𐎼𐎿𐎠𐎶 (Arsâma), nomen avi Darii H. Gen. Arsâmahyâ. Græce: Ἀρσάμης (es hängt wohl mit altb. eres wahr, wahrhaftig, zusammen; Spieg.). Arm. Արշամ (Arsham).

𐎠𐎼𐎿𐎫𐎡𐎿 (arstis), hasta. Ṣend. arsti. Sanscr. ṛṣṭi.

1. 𐎠𐎺 (ava), pron. demonstr., hic, is. Acc. avam, gen. avahyâ, nom. et acc. plur. avaiy, gen. avaiśâm, nom. plur. fem. avâ, neutr. ava, avas (avasćiy). Sans. et Ṣend. ava, Neop. او, Slav. овый.

2. 𐎠𐎺 (ava), præf. verb., de, κατά. Ṣend. et Sanscr. ava.

𐎠𐎺𐎩𐎴 (avaǵana), v. ǵan.

𐎠𐎺𐎩𐎴𐎶 (avaǵanam), v. ǵan.

𐎠𐎺𐎩𐎶 (âvaǵam), v. ǵan.

𐎠𐎺𐎠 (avâ), tamdiu. Correl. τοῦ yâvâ. Ṣend. avaḍ.

𐎠𐎺𐎣𐎴𐎶 (avakanam), v. kan.

𐎠𐎺𐎰𐎠 (ava-ťâ), sic. Ṣend. avaťa.

𐎠𐎺𐎭𐎠 (ava-dâ), 1) ibi; 2) huc. Sensu abl. cum suff. sa: haćâ avadasa, ex isto loco, inde. Ante pron. suff. *a* finale corripit, ex. gr. avadaśim cet.

[cuneiform] (ava-parâ), inde.

[cuneiform] (ava-śćiy), neutr. τοῦ ava addito ćiy: quidquid, quodlibet, unumquodque, omne.

1. [cuneiform] (avah)= Ṣend. avaṇh, avô, auxilium, præsidium.

2. [cuneiform] (avah), denom. a præcedenti; c. præf. patiy, implorare auxilium, patiyâvahaiy 1. pers. imperf.

[cuneiform] (avahya-râdiy), τοῦτου χάριν, hujus rei gratia, hanc ob causam, hac ratione. Conf. Palæo-Slav. et Ross. сего ради. Est compositum e gen. pron. ava et loc. substantivi râd.

[cuneiform] (âvahanam), vicus, a r. vah (Ṣend. vaṇh)=Sanscr. vas, Germ. woh=nen. Arm. աւան (avan), vicus.

[cuneiform] (avâśtâyam), v. śtâ.

[cuneiform] (avaina), v. vain.

[cuneiform] (Aśagarta), Sagartius, — Sagartiorum regio. Acc. Aśagartam, loc. Aśagartaiy. Vide Arbira.

[cuneiform] (Aśagartiya), Sagartius.

[cuneiform] (aśabâra), miles, proprie: eques (qui equo fertur, vom Pferde getragen). Legunt etiam aśbâra, quod, notante Spiegelio, contrarium esset phoneticis Palæo-Persicæ linguæ legibus.

Vox in Neop. اسوار, سوار remansit, formaque Huṣwârica اسوبار (asôbar) facile, mea quidem sententia, explicari potest, in qua ô quum ex *au* (av, ap, metath. pro va, pa), extiterit, in Palæo-Persica lingua secundum syllabae, sive diphtongi, elementum (v, u) est elisum. Confer. arm. ասպետ (açpet) eques, սպարապետ (çparapet), ասպարապետ (açparapet) et սպահապետ (çpahapet), equitatus dux.

[cuneiform] (aśtiy), v. ah.

[cuneiform] (Aśpaćanâ), nomen viri. Apud Herodotum est nomen pro-

prium Persicum 'Ἀσπαθίνης. Probabiliter abaśpa, equus.

𐎠𐎿𐎶𐎠𐎴 (aśman), caelum, — acc. aśmânam et soloec. aṣmânâm. Ṣend. et Sanscr. aśman, Neop. آسمان.

𐎠𐎿𐎴𐎡𐎹 (asanaiy), v. sad.

𐎠𐎰𐎡𐎹𐎺 (aśiyava), v. śiyu.

𐎠𐎰𐎡𐎹𐎺𐎶 (aśiyavam), v. śiyu.

𐎠𐏀𐎭𐎠 (aṣdâ), certum. Respondet, auctore Kernio, Sanscrito ved. addâ. Novissime Spiegelius ad r. dâ, scire, præfixo Ṣend. aṭ sic, sive aś valde, vocem retulit substantivumque esse censet (Beitr. zur vergl. Sprachf., pp. 94—97). Conf. Armen. ազդ (azd), cognitum, certum, ազդ առնել (azd arnel), certiorem facere.

1. 𐎠𐏃 (ah), esse. 1. pers. s. præs. amiy (Ṣend. ahmî, Sanscr. asmi, Palæo-Ross. есмь, Gr. εἰμί, Aeol. ἐμμί, Lat. sum); 2. pers. ahy (Ṣend. ahî, Sanscr. asi, Dor. ἐσσί, Slav. еси, Lat. es); 3. pers. aśtiy (Ṣend. aśti, Sanscr. asti, Ross. есть, Lat. est, Germ. ist); 1. pers. plur. amahy (Ṣend. mahi et mahî, Sanscr. smaḥ, Slav. есмы, Gr. ἐσμέν, Lat. sumus); 3. pers. hantiy (Ṣend. hĕntî, Sanscr. santi, Lat. sunt, Ross. суть, Dor. ἔντι); 3. pers. s. conj. ahatiy (Ṣend. aṇhaiti et aṇhaitî, Hom. ἔῃσι); 1. pers. imperf. s. âham (Sans. âsam, Lat. eram, Hom. ἔον); 3. pers pl. act. âhan, Sanscr. âsan, Lat. erant, Ṣend. âś); 3. pers. imperf. plur. m. âhanta s. ahata (Sanscr. âsata).

2. 𐎠𐏃 (ah), jacĕre, mittere, — ahyatâ, auctore Kernio, 3. pers. s. imperf. m., dejectus est. Sanscr. as.

𐎠𐏃𐎡𐎹𐎠𐎹𐎠 (ahiyâyâ), v. ima.

𐎠𐏃𐎡𐎳𐎼𐎿𐎫𐎠 (ahifrastâ), vox incertæ significationis. — Secundum Spieg.: Bestrafung durch das Schwerd, loc. ahifrastâdiy.

𐎠𐏃𐎹𐎠𐎹𐎠 (ahyâyâ), v. ima.

𐎡 — i.

𐎡 (i), ire, 3. pers. s. aor. aïsa. Cum præf. atiy, pergere, 3. pers. s. aor. atiyâisa; cum nis, exire, 1. pers. s. imperf. niǵâyam; cum patiy, obvenire, sorte alicujus esse (τυγχάνειν, εἶναι τινος), 3. pers. plur. imperf. patiyâisan; cum para, proficisci (πορεύεσθαι), 2. pers. s. imper. paraidiy (conf. Ross. imper. иди) c. pari, obire, venerari (a-pariyâyan). Ṣend. et Sans. i, Gr. ἰ-έναι, Lat. i-re.

𐎡𐎭𐎠 (idâ), hic. Ṣend. idâ et ida, Sanscr. iha.

𐎡𐎶 (ima), pron., hic. Nom. m. iym, s. iyam (Ṣend. aêm, Sanscr. ayam), acc. imam (Sanscr. imam), instr. anâ (Ṣend. ana, Sanscr. anêna, conf. Slav. pron. онъй, онъ); nom. plur. imaiy (Ṣend. et Sanscr. imê); acc. plur. imaiy (Ṣend. imaṇ, Sanscr. imân); nom. sing. fem. iyam (Sanscr. iyam), acc. imâm (Ṣend. imaṇm, Sans. imâm), gen. ahyâyâ et ahiyâyâ (Ṣend. aṇhâo et aṇhâoś, Sanscr. asyâs); nom. plur. imâ (Ṣend. imâo, imâoś et imâośĕ); acc. pl. imâ (Ṣend. imâo, Sanscr. imâs); nom. s. neutr. ima et serioris aevi imam (Ṣend. imaḍ, Sanscr. idam); acc. plur. imâ (Sanscr. imâni, in ved. dial. imâ).

𐎡𐎶𐎴𐎡 (Imani), nomen viri, qui in Susiana tumultus contra Darium concitabat.

𐎡𐎹𐎶 (iyam), v. ima.

𐎡𐏁 (iś), mittere. Cum præf. fra, 1. pers. s. imperf. frâiśayam, misi; 3. pers. s. frâiśaya. Sanscr. et Ṣend. iś.

𐎡𐏁𐎢 (iśu), sagitta, gen. plur. iśuvâm. Ṣend. et Sanscr. iśu.

𐎢 — u.

𐎢 (u, hu), bonus, bene. Occurrit solummodo in initio composit. Ṣend. hu, Sanscr. su, Hom. ἐύ, εὖ.

𐎢𐎫𐎠 (utâ), et. Ṣend. et Sanscr. uta, Neop. و.

𐎢𐎫𐎠𐎴 (Utâna), Ὀτάνης, nomen unius sex virorum, qui cum Dario falsum Smerdim regno dejecerunt.

𐎢𐎭 (ud), præf. verb., sursum, ἀνά. Sanscr. ut, Ṣend. uś, Slav. къз.

𐎢𐎭𐎱𐎫𐎫𐎠 (udapatatâ), v. pat.

𐎢𐎱 (upa), præf., sub, ad. Ṣend. et Sanscr. upa, Gr. ὑπό.

𐎢𐎱𐎠 (upâ), præp. c. acc., sub, Ṣend. et Sanscr. upa, Gr. ὑπό.

𐎢𐎱𐎭𐎼𐎶 (Upadarma), nomen viri Susiani.

Kann auch Upadranma gelesen werden, Spieg.

𐎢𐎱𐎼𐎡𐎹 (upariy), præp. c. acc., super. Ṣend. et Sanscr. upari, Gr. ὑπέρ, Germ. über.

𐎢𐎱𐏁𐎫𐎠 (upaśtâ), auxilium. Ṣend. upaśta, Sanscr. upasťa (upasťânam). Conf. Germ. Beiſtand.

𐎢𐎳𐎼𐏁𐎫 (hufraśta), v. parś.

𐎢𐎳𐎼𐎠𐎫𐎢 (Ufrâtu), Εὐφράτης, loc. Ufratâuvâ. Secundum Spieg. est compositum ex u=Ṣend. hu et frâtu, a Ṣendica radice frâ, procedere.

𐎢𐎲𐎼𐎫 (hubarta), v. bar.

𐎢𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹 (humartiya), bonos viros habens, fem. humartiyâ.

𐎢𐎺𐎧𐏁𐎫𐎼 (Huvakšatara), Nomen Medorum regis, Κυαξάρης. Gen. Huvakšatarahyâ.

𐎢𐎺𐎩 (Huvaǵa), Susiana. Acc. Huvaǵam, loc. Huvaǵaiy.

De Susiana lubet e clarissimorum virorum Justii et Spiegelii operibus sequentia excerpere: Die Provinz Khuzistan (im Bund. خوجستان) heisst in den Keilinschriften Uvazha, in der scyth. Uebersetzung Havazati, bei Firdosi خوزيان, heute هوز, plur. اهواز (s. Rawlinson. Journ. of the R. Asiat. soc., II, 87), das עֵלָם der Bibel. J. — Alterthümlicher als Khuzistân ist die syrische Form hwaz, als Pehleviform giebt der Verfasser des Mujmil uttewârikh die Form Habujistân

هوجستان. Das Huzwâresch zeigt die Form Hujistân oder Khujistân im Bundehesh. Schon Lassen hat richtig bemerkt, dass der Name der Stadt Ahvâz gleichfalls aus obigem Uvaja zu erklären sei, es war also auch hier der Name der Provinz und der Hauptstadt gleich. Spieg. Arm. խուժաստան (Khujastan).

[cuneiform] (Huvaǵiya), Susianae incola. Nom. pl. Huvaǵiyâ.

[cuneiform] (Huvâipasia), propria, i. e. minime ab alio quolibet dependens, dominatio (Selbstherrschaft), tyrannis. Acc. huvâipasiyam. Conf. Ṣend. qaêpaitya.

[cuneiform] (Uvâdaidaya), nomen oppidi in Persia.

Justius: Diese Stadt ist vielleicht die Hauptstadt des Districtes in welchem der Pâraga liegt, und welche nach Hamza 39 استان فرکان Asitan Ferkan hiess; sie wäre dann da zu suchen, wo jetzt Darabgird liegt, dessen altes Schloss Qalaci dehâyeh (Ouseley II, 122) vielleicht seinen Namen von dem daidaya des altp. Namens erhalten hat, indem das mittlere *d* in die Aspirata und dann in den Spirant überging [daidaya, daidhaya] und das *e* gedehnt ward, weil es den Accent erhielt.

[cuneiform] (huvâmarśiyus), sua morte, i. e. sibi a se ipso allata, qui diem obiit. Compos. ex huvâ=Ṣend. qa et marś = Ṣend. marĕś — mĕrĕś.

[cuneiform] (Huvâraṣmi), Chorasmia. Nom. Huvâraṣmis. Auctore Spiegelio, uvâra= Neop خوار (khuâr) et ṣmi= Ṣend. ṣĕm (ṣâo), ut sit proprie mala, sive sterilis terra, regio.

His vir clariss. novissime adjecit sequentia: Das Land hatte wohl mit den neueren Khuârizm (خوارزم) nicht bloss den gleichen Namen, sondern so ziemlich auch den gleichen Umfang.

Justius: Im Westen und Süden des Oxus (der Ranha des Avesta) finden wir noch das heutige Khovarezm namhaft gemacht, altp. uvârazmi, altb. qâirizem, im Bund. خوارچم np. خوارزم (vgl. M. J. Müller, Journ. asiat. III, 7, 303). Die Landschaft grenzte an

Hyrkanien und Margiana und reichte bis in die Gegenden der Oxusmündung. Nach dem Shahnameh (IV, 34, 354, 58, 640) zog Kai Khosru gegen Amûi hin durch die Wüste und hatte zur rechten Khvârizm, zur linken Dehistan; sein Zweikampf mit Shîdeh findet in der Wüste statt, die einen Theil von Khvârizm bildet. Hiernach muss sich Khvârizm weit nach Baktrien hin erstreckt haben. Yima sidelte das Feuer Frobâ auf den Berg Gadmanômand (d. i. pers. Farrômand) in Khvârizm an, von wo es durch Vistaspa auf den Rôshan in Kabul versetzt wurde (Bund. 41, 8). Das Feuer befand sich vielleicht auf einem Hügel bei der alten Hauptstadt des cisoxanischen Khvârizm, Jorjâniya. Von der Landschaft erhielt auch der Aralsee seinen Namen Var i Khvârizm ورى خوارزم, Bund. 55, 15, bei Ptolemæus Λίμνη 'Ωξιανή, von den Orientalen gewöhnlich البحيرة genannt.

[cuneiform] (Huvâraṣmiya), alia forma præcedentis.

[cuneiform] (uś), idem quod ud. Ṣend. uś, uṣ, Slav. кoз.

[cuneiform] (uśatasana), acc. uśatasanam, alta constructio, ædes. Uśa = Ṣend. uś, uśĕ, uṣ, Slav. кoз-, Sanscr. ut, et taś = Ṣend. taś, Sanscr. takś, Slav. тєс-ать, dolare.

[cuneiform] (huśka), siccus, —continens, gen. uśkahyâ. Neop. خشک, Ṣend. huska, Sans. śuśka, Ross. сух-ой, сушь.

[cuneiform] (uṣmâ), instr. uṣmayâ, patibulum vel crux. Auctore Spiegelio vox = uṣ (Ṣend. uṣ, Sanscr. ut) + ṣmâ = Ṣend. ṣĕm (ṣâo), ut proprie sit: elevatio super terra, cui opinioni confirmandæ vir clariss. etiam Aram. זקף adducit, quod proprie elevare, attollere, in passivo vero crucifigere significat. Cum ṣmâ etiam Sanscr. kśmâ et Slav. зємь, зємлꙗ, comparare licet.

[cuneiform] (Uhyâma), nomen castelli in Armenia. (Beh. II, 9).

...Uhyâma, ein Name, von welchem sich sonst keine Spur findet. Justi.

𐎣, 𐎤 — k.

𐎣 (ka), proprie pron. interrog., sensu pronominis indefiniti (conf. Lat. qui): quisquis. Nom. kâ. Conf. Sanscr. et Ṣend. ka, Lat. qui, Gr. ὅ, ὅς.

𐎣𐎢𐎳 (kaufa), ropa. Conf. Neop. کوژ, کوف. In Ṣend. kaofa est gibbus cameli.

𐎣𐎫𐎱𐎫𐎢𐎣 (Kat(a)patuka), Cappadocius, regio Cappadocia.

𐎣𐎴 (kan), inf. kantanaiy, fodere, — scalpere, edolare. Cum præf. ava, 1. pers. s. imperf. avâkanam, conjicere, — disponere, collocare; cum ni, 3. pers. s. imper. nikantuv, evertere, tollere; cum vi, 3. pers. s. imperf. viyaka, diruere. Ṣend. kan, Sans. ḱan.

𐎣𐎶𐎴 (kamana), instr. plur. kamanaibis, fidus. Conf. Ṣend. et Sanscr. kam.

𐎣𐎱𐎭 (Kampada), nomen provinciæ in Media, Cambadene.

Justius: Die ebene Landschaft zwischen Karina (Kirrind) und Kongâver heisst in den Keilinschriften Kampada, heute Camâbatan (Rawlinson, Journ. of A. Soc. IX, 113).

𐎣𐎲𐎢𐎪𐎡𐎹 (Kambuǵiya), acc. Kambuǵiyam, abl. Kambuǵiyâ, gen. Kambuǵiyahyâ, Καμβύσης, Cambyses.

𐎣𐎼 (kar), 2. pers. s. conj. præs. kunavâhy, 1. pers. s. imperf. akunavam, 3. pers. s. akunaus, soloec. akunas; 1. pers. plur. akumâ; 3. pers. plur. akunavan; 3. pers. perf. pot. ćakriyâ; imperf. 3. pers. s. med. akunavantâ; 3. pers. s., sensu passivi, akutâ; imperf. 3. pers. sing. pass. akunavyatâ; infin. ćartanaiy; partic. pass. kartam (n.), soloec.: karta et kartâ, facere. Cum præf. pari, 2. pers. s. præs. conj. parikarâhy et parikarâha (sequente dis); 2. pers. imper. parikarâ, — custodire, servare. Ṣend. et Sanscr. kar, Neop. کردن, Conf. Lat. cre-are.

𐎣𐏁𐎨𐎡𐎹 (kaśćiy), pron. indef., quilibet, quisquis, — præcedente naiy, nemo. A pron. ka; conf. analoga: quisquis, quisque.

𐎣𐎼𐎣 (Karka), nom. plur. Karkâ, nomen populi; auctore Kernio, sunt Colchi.

𐎣𐎠𐎱𐎡𐏁𐎣𐎠𐎴𐎡 (Kâpiśakâni), nomen castelli in Arachosia.

𐎣𐎠𐎶 (kâma), desiderium. Ṣend. et Sanscr. kâma.

𐎣𐎠𐎼 (kâra), accus. kâram, instr. kârâ, gen. kârahyâ, 1) populus; 2) exercitus. A rad. kar, facere, agere. Ṣend. et Sanscr. kar. Conf. Neop. کار, کردار; Arm. կար (kar).

𐎣𐎼𐎫 (karta), v. kar.

𐎤𐎢𐎥𐎴𐎣𐎠 (Kuganakâ), nomen oppidi in Persia (ad opinionem Spiegelii, in confiniis Susianæ).

𐎤𐎢𐎯𐎽𐏁 (Kudurus), nomen urbis in orientali Media.

𐎤𐎢𐎴𐎺𐎠𐏃𐎹 (kunavâhy), v. kar.

𐎤𐎢𐎽𐎢 (Kuru), nom. Kurus, gen. Kuraus, Cyrus, Κῦρος.

𐎤𐎢𐏁𐎡𐎹 (Kuśiya), nom. plur. Kuśiyâ, Cossaei, nomen populi. Secundum Oppertum et Justium gens est Africana.

𐎧 — k̇.

𐎧𐏁𐏂 (k̇śatra), nom. et acc. k̇śatram, dominatus, imperium. Ṣend. k̇śatra; conf. Sanscr. kśatra. Arm. շատ (shat), oppidum, urbs (in compp.).

𐎧𐏁𐏂𐎱𐎠𐎺𐎠 (k̇śatrapâvan), nom. k̇śatrapâvâ, satrapes. Ex k̇śatra (probabiliter sensu Ṣend. śôit̓ra) et pâ, custodire, protegere. Conf. Ṣend. śôit̓rapân et śôit̓rapaiti; Arm. շահապ (shâhap).

𐎧𐏁𐏂𐎡𐎼𐎡𐎫 (k̇śat̓rita), nomen viri, qui in Media contra Darium tumultus concitabat.

[cuneiform] (kšapa), acc. kšapa, nox. Ṣend. kšap, Sanscr. kšap.

[cuneiform] (kšâyaťiya), acc. kšâyaťiyam, gen. kšâyaťiyaťiyahyâ, nom plur. kšâyaťiyâ acc. kšâyaťiyân, gen. kšâyaťiyânâm, soloec.: kšâyaťiyanâm (scribitur etiam ideographice et semi ideographice: [cuneiform], [cuneiform], [cuneiform], [cuneiform], [cuneiform] et [cuneiform]), rex. Ad conjecturam Spiegelii, kšâyaťiya a substantivo kšâyaťi (ut duvarťi) est derivatum, significationemque initio adjectivi potens fortasse habuit.

Dies sieht man, pergit vir doctissimus, auch aus پادشاه was patikhsâyathiya im Altp. gelautet haben muss und noch im Huzw. und Pârsi adjectivisch gebraucht wird und wofür im Altb. paiti khshayamnô steht. (Die Altp. Keilinschrift, p. 76). Neop. شاه; Arm. շահ (shah).

[cuneiform] (Kš(a)yâršâ), acc. Kš(a)yâršâm, gen. (solœc.) Kš(a)yâršahyâ, Xerxes, Ξέρξης.

Der erste Theil des Wortes stammt entschieden vom altb. khshi können, mächtig sein, der letzte Theil mag arsan Auge (wie in Çyâvarsan) oder arshan, Mann sein, doch ist dies nicht ganz sicher. Spieg.

[cuneiform] (kši), regere, in sua ditione tenere. Cum præf. pati: patiyakšaiy sive patiyakšiy, imperf. vel aoristus.

[cuneiform] (kšnâš), 2. pers. s. conj. sequente dis, kšnâšâha, — 3. pers. kšnâšâtiy, noscere, scire. Ṣend. kšnâ (ṣîšnâoṇhěmnâ), Sanscr. ǵna, Neop. شناختن.

[cuneiform], [cuneiform] — g.

[cuneiform] (gaiťâ), acc. gaiťâm, crates pastorales, pecus; possessio (conf. Gr. κτῆνος = κτῆμα). Ṣend. gaêťa.

[cuneiform] (gaubataiy), v. gub.

[cuneiform] (gaubâtaiy), v. gub.

𐎥𐎢𐎲𐎽𐎢𐎺 (Gaubaruva), Γωβρύας, Gobryas, nomen viri.

𐎥𐎢𐎶𐎠𐎫 (Gaumâta). Cometes, nomen Magi qui sub Smerdis, filii Cyri, persona, regnante Cambyse, Persicum thronum occupavit.

𐎥𐎢𐏁 (gauša), dual. gauśâ, auris. Ṣend. gaośa, Neop. گوش, Slav. ухо, уши, Gr. οὖς.

𐎥𐎭 (gad), partic. perf. pass. gaśta, dicere. Sans. gad.

𐎥𐎯𐎢𐎫𐎺 (Gandutava), nomen regionis in occidentali Arachosia.

𐎥𐎭𐎠𐎼 (Gandâra), nomen regionis prope Indum (apud Græcos scriptores Γανδαρῖτις, Γανδαρική).

Justius: Zwischen Herât und Marv, dem Oxus, Kabul und Qandahâr lag das Gebiet der Σατταγύδαι, altp. Thatagus, und im Nordosten, am Indus, ehe dieser aus den Bergen tritt, das der Gandâra, die Γανδαρῖτις, गन्धार, ein Name der in demjenigen der Stadt Qandahar قندهار am Indus unweit Peshaver erhalten ist; man sehe über dieses und das bekanntere Qandahâr am Arghandâb (Alexandropolis) die Bemerkungen Rawlinson's im Journ. As. Soc. XI, 126; und G. Rawlinson's Herodotus 4,175. Die assyr. Uebersetzung hat für Gandara den Namen Paruparanisanna, d. h. Bewohner des Parapomisus oder der Hazâraberge. Schon die Gandâra sind indischer Abkunft....

𐎥𐎶 (gam), ire. Cum præf. â, advenire, irrumpere, 3. pers. s. aor. âgamiyâ; cum ham, sese congregare, 3. pers plur. participialis perf. hangmatâ; cum parâ, progredi, partic. fem. parâgmatâ. Ṣend. gam et ǵam, Sanscr. gam; Arm. գալ (ga-l).

𐎥𐎼𐎲 (garb), 1. pers. s. imperf. agarbâyam, 3. pers. s. agarbâya; 3. pers. plur. agarbâyan; 3. pers. s. imperf. m. agarbâyatâ, — idem sensu pass: Bh. II, 13, capere. Sanscr. garb, Ṣend. garĕw, gĕrĕw; Armen. գրաւել (grav-el). Neop. گرفتن, Slav. грабити, Germ. greiff=en.

𐎥𐎼𐎶𐎱𐎭 (garma-pada), nomen mensis. Prima vocis pars certe est Ṣend. ġarĕma (conf. Neop. گرم), posterior pada, Neop. پی.

𐎥𐎿𐎫 (gaśta), v. gad.

𐎥𐎠𐎰𐎢 (gâϑu), 1) fundamentum, locus stabilis, firmus, instr. gâϑvâ; 2) thronus, solium, acc. gâϑum Ṣend. gâtu, Neop. گاه; Arm. գահ (gah).

𐎦𐎢𐎭 (gud), celare. Præf. apa, latere; 2. pers. conj.præs.apagaudayâhy, 2. pers. imperf. apagaudaya (augmento post mâ abjecto).

𐎦𐎢𐎲 (gub), dicere; med. dici, nominari. 3. pers. s. præs. gaubataiy et gaubâtaiy; 3. pers. s. imperf. agaubatâ. Neop. گفتن, Slav. гов-оръ, говорить. Arm. գովել (gov-el).

𐎨 — ć.

𐎨𐎡𐏁𐎱𐎡𐏁 (Ćaiśpis), nomen filii Achæmenis (Τεΐσπης), gen. Ćaiśpâis.

𐎨𐎼𐎫𐎴𐎡𐎹 (ćartanaiy), v. kar.

𐎨𐎠 (ćâ), partic. encl., et, que. Ṣend. ćâ, Sanscr. ća, Gr. τέ.

𐎨𐎡 (ći), qui, neutr. ćiy et ćis. Subjunctum aliis pronominibus, reddit hæc indefinita: ćisćiy, quidquid, aniyasćiy, aliud quoddam, avasćiy, hoc quodcunque, paruvamćiy, primum ex qualibet parte, omnino, hauvćiy, haec quaelibet, haec quacunque ex parte respicies, i. e. perfecta (śiyâtis). Ṣend. ći, ćid, Sanscr. ćit.

𐎨𐎡𐎹𐎣𐎼𐎶 (ćiykaram), quam multifarium. Ex ćiy et kara, quod, auctore Spiegelio = Sanscr. kṛtvaḥ.

𐎨𐎡𐎨𐎡𐎧𐎼𐎡 (Ćićikri), gen. Ćićtkrâis, nomen viri.

𐎨𐎡𐎫𐎠 (ćitâ), tamdiu. Correl. τοῦ yâtâ.

𐎨𐎡𐏂 (ćitra), semen, suboles, progenies. Quod ad etymologicam vocis explica-

tionem, liceat hanc ipsis clariss. Spiegelii verbis apponere: Altb. cithra, was als Adj. offenbar, als Subst. ebenfalls Same bedeutet. Das Wort stammt von Sanscr. Wurzel kit, leuchten und bezeichnet das in die Augen fallende. Hieraus erklärt sich wie das identische citra im Sanskrit bunt und neup. چهر Gesicht bedeuten kann. Conf. übrigens auch מיינגתר vom himmlischen Geschlechte und neup. منوچهر = altb. manaoscithra (die altp. Keilinschr., p. 196).

𐎨𐎡𐏂𐎫𐎧𐎶 (Ći-tra-takma), acc. Ćitratakmâm, instr. Ćitratakmâ, nomen viri, qui tumultus in Sagartia contra Darium concitabat. Ex ći-tra, semen, indicante Spiegelio, et takma, fortis. Posterius = Neop. تخم in voce تهمتن.

𐎥. 𐎪 — ǵ.

𐎥𐎮 (ǵad), 1) 1. pers. s. præs. ǵadiyâmiy, supplicare, precari; 2) ad 8-am class., 3. pers. s. imper. ǵadanautuv, aliquid secundum precationes praestare, tribuere.

𐎥𐎫𐎼 (ǵatar), nom. ǵatâ, occisor, hostis. Nom. ag. a rad. ǵan.

𐎥𐎴 (ǵan), 2. pers. s. ǵadiy, 2. pers. plur. ǵatâ; 1. pers. s. imperf. aǵanam, 3. pers. s. aǵa, ferire, occidere. Cum præf. ava, 1. pers. s. imperf. avâǵanam, 3. pers. plur. avâǵanan; 3 pers. s. opt. avâǵaniyâ; 3. pers. s. aor. âvaǵa; part. perf. poss. avaǵata, occidere; cum fra, 1. pers. s. imperf. frâǵanam, abscindere. Ṣend. ǵan, Sans. han.

𐎪𐎡𐎺 (ǵiv), 2. pers. s. præs. ǵivahy, 2. pers. s. imper. ǵivâ, vivere. Ṣend. ǵiv, ǵi, Sanscr. ǵiv.

𐎪𐎡𐎺 (ǵiv-a), gen. s ǵivahyâ, vita. Sanscr. ǵiva.

𐎫. 𐎬 — t.

𐎫𐎡𐎹𐎡𐎹 (taiyiy(a)) vel 𐎫𐎡-

𐎹𐎡𐎹 (maiyiy(a)), idem videtur esse quod taiy vel maiy (Bh. 4, 7).

𐎫𐎢𐎶𐎠 (taumâ), gen. taumâyâ, gens, stirps. Ṣend. taok̇ma, Neop. تخم. Conf. Gr. τέκ-νον (τίκτω pro τι-τέκω). Arm. տոհմ (tohm).

𐎫𐎣𐎲𐎼 (taka-bara), nom. plur. takabarâ, epith. Græcorum, qui citra Hellespontum degebant. Conf. Neop., indicante Spiegelio, تاج, تاجور, ad quam etymologiam vox coronam ferens, quod est probabile, significat. Secundum Assyricam inscriptionis versionem, ad Oppertii auctoritatem, Homerico καρηκομόωντες responderet. In Tataricis dialectis tük crines sive comam significat, quæ vocis significatio in aliis Aricis dialectis, quantum scio, desideratur. Arm. թագաւոր (thagavor), Vide sub voce Yauna.

𐎫𐎧𐎶𐎿𐎱𐎠𐎭 (Tak̇maśpâda), nomen unius Darii H. imperatorum. Ad explicationem Oppertii, ex tak̇ma et śpâda = Ṣend. śpâ'da, Neop. سپاه (proprie: starkes Heer besitzend).

𐎫𐎧𐏁 (tak̇ś), dolare, — struere, fabricari. Cum præf. ham, 1. pers. s. imperf. hamatak̇śiy, 3. pers. s. imperf. m. hamatak̇śatâ, plur. hamatak̇śantâ, inniti, operam adhibere, laborare,—adjuvare, ferre auxilium. Sans. takṡ, Ṣend. taś, Slav. тес-ать, теш-у.

𐎫𐎨𐎼 (taćara), aedes, constructio. Armen. տաճար (taćar), aedes, taćarapet, palatii præfectus. Die Bedeutung des Wortes wird verschieden, je nachdem man die Bedeutung von Neup. تجر (cella promtuaria, thesaurus) oder das armenische տաճար tacar (Tempel, Gotteshaus) zu Grunde legt. Dass sowohl das neupersische als das armenische Wort mit dem altpersischen tacara identisch sind liegt am Tage. Spieg. Conf. præc.

𐎫𐎼 (tar), transgredi, trajicere. Cum præf.

fra, decipere, deludere (conf. Sanscr. tar præf. pra); cum vi, trajicere. Ṣend. et Sans. tar (tṛ).

𐎫𐎼𐎭𐎼𐎹 (taradaraya). Tara = Ṣend. tarô, trans + daraya: transmarinus (sive: trans fluvium incolens), — Sacarum genus.

Justius: Die ersteren (i. e. die Keilinschriften) nennen uns in Europa die çaka taradaraya (assyr. namiri sa ahi ului ai varatuv Scythæ qui habitant trans mare), ohne Zweifel die Scythen, deren Unterwerfung dem Darius nicht gelang (Herod. 4, 135), die er aber gleichwohl in der aus der späteren Zeit seiner Herrschaft herrührenden Inschrift zu Naqshi Rustam als zu seinem Reich gehörig ausgibt. — Si daraya etiam fluvii nomen habet, Sacæ hic Asiam incolentes, cum collega meo Basilio Grigoryew, sunt intelligendi (Conf. recentiora, quæ in Asia antiquitus forsan audiebant, fluviorum nomina: Syr-darya, Amu-darya cet.).

𐎫𐎼𐎿 (tarś), 3. pers. s. præs. tarśatiy; 1. pers. s. imperf. tarśam (abjecto augm. post mâ); 3. pers. s. atarśa, tremere, timere. Ṣend. tarĕś, Neop. ترسیدن, Sanscr. tras, Slav. трасꙋ, трасꙋсь, трѧсѫ. Gr. ταράσσω.

𐎫𐎠𐎼𐎺𐎠 (Târavâ), nomen oppidi in regione Yutia Persidis. Indicante Rawlinsonio, est Ptolemaei Ταρουάνα. Vide Yutiya.

𐎫𐎡𐎥𐎼 (Tigra), nomen castelli in Armenia.

Justius: Dass diese Feste das Τιγρανοάνα des Ptolemæus oder das berühmte, von den armenischen Autoren mit Amida identifirte Tigranocerta sei, ist mir unwarscheinlich, da diese Städte von Tigranes, wahrscheinlich dem älteren von Kyros besiegten ihre Namen bekamen, während Tigrâ vom Tigris benannt zu sein scheint. Vielleicht dürfen wir in Tigrâ das Fort Thil, wo nach Mose p. 108 ein Tempel der Minerva stand, sehen, welches den Uebergang über den Tigris beherrscht.

𐎫𐎡𐎥𐎼𐎠 (Tigrâ), acc. Tigrâm, Tigris, nomen fluvii.—Der Fluss hiess

also im Altpersischen Tigrâ und nicht Tigris, wir dürfen wohl annehmen, dass dies Wort ursprünglich Femininum eines adj. tigra ist, zu dem noch ein weiblicher Name «Fluss» supplirt werden musste. Im Altb. heisst nun tighra spitzig oder scharf (cf. Vd. III, 121. IX, 21). Dagegen heisst tighris wirklich Pfeil oder Geschoss: Cf. Yt. 8, 6. yo avavaṭ khshvaevo vazâitê avi zarayo vourukashem yatha tighris mainyavaçâo. Spieg. His confert vir doctissimus Eust. ad Dionys. perieg. V, 984. Τίγρις ταχύς ὡς βέλος, Μῆδοι γὰρ Τίγριν καλοῦσι τὸ τόξευμα. Neop. تیر. Conf. Sanscr. tiǵ, Gr. θήγω.

(tigra-k̔uda), epith. Sacarum. Vulgo vertunt: acutis sagittis armati; sed quænam quæso sagitta acumine caret? — Altera, multo probabilior, interpretatio vocis est: sagittas projiciens, cui Justius accedit. En ipsa doctissimi viri verba: Auf dem linken Ufer des Tigris finden wir in den Bergen bis nach Elymais hinein eine turanische Population, die Çakâ tigrakhudâ, in der assyr. Uebersetzung karbalsutisunu rappa, die Pfeilschiessenden (von tigra Pfeil, altb. ꞇigra, und khud schiessen, vgl. Kern DMG. 23, 216), die Tsimri von Assyrien, die schon unter Esarbaddon erscheinen. Quum in Ṣendico sermone k̔ao'da, ut annotat Kernius, est pileus, vox, appellative, etiam acuminatum pileum gestans significare potuit.

(tuvm), pron. 2. pers., tu. Voc. tuvm, acc. ťuvâm (Ṣend. ťwâm, Sanscr. tvâm); dat. encl. taiy (Dor. τοί). Ṣend. tûm et tû, Neop. تو, Lat. tu, Dor. τύ, Slav. тꙑ, Germ. du, Arm. դու (tu).

(tya), pron. rel., qui. Masc. nom. s. hya (Sanscr. yaḥ, Ṣend. yaś et yô), acc. tyam, instr. tyanâ; plur. nom. tyai, — acc., sequente patiy, tyâi; gen. tyaiśâm (Ṣend. yaêśaṇm,

also im Altpersischen Tigrâ und nicht Tigris, wir dürfen wohl annehmen, dass dies Wort ursprünglich Femininum eines adj. tigra ist, zu dem noch ein weiblicher Name «Fluss» supplirt werden musste. Im Altb. heisst nun tighra spitzig oder scharf (cf. Vd. III, 121. IX, 21). Dagegen heisst tighris wirklich Pfeil oder Geschoss: Cf. Yt. 8, 6. yo avavaṭ khshvaevo vazâitê avi zarayo vourukashem yatha tighris mainyavaçâo. Spieg. His confert vir doctissimus Eust. ad Dionys. perieg. V, 984. Τίγρις ταχύς ὡς βέλος, Μῆδοι γὰρ Τίγριν καλοῦσι τὸ τόξευμα. Neop. تیر. Conf. Sanscr. tiǵ, Gr. θήγω.

𐎫𐎡𐎥𐎼𐎤𐎢𐎭 (tigra-ǩuda), epith. Sacarum. Vulgo vertunt: acutis sagittis armati; sed quænam quæso sagitta acumine caret? — Altera, multo probabilior, interpretatio vocis est: sagittas projiciens, cui Justius accedit. En ipsa doctissimi viri verba: Auf dem linken Ufer des Tigris finden wir in den Bergen bis nach Elymais hinein eine turanische Population, die Çakâ tigrakhudâ, in der assyr. Uebersetzung karbalsutisunu rappa, die Pfeilschiessenden (von tigra Pfeil, altb. 𐬙𐬌𐬖𐬭𐬀, und khud schiessen, vgl. Kern DMG. 23, 216), die Tsimri von Assyrien, die schon unter Esarbaddon erscheinen. Quum in Ṣendico sermone ǩaoda, ut annotat Kernius, est pileus, vox, appellative, etiam acuminatum pileum gestans significare potuit.

𐎫𐎢𐎺𐎶 (tuvm), pron. 2. pers., tu. Voc. tuvm, acc. ťuvâm (Ṣend. ťwâm, Sanscr. tvâm); dat. encl. taiy (Dor. τοί). Ṣend. tûm et tû, Neop. تو, Lat. tu, Dor. τύ, Slav. ты, Germ. þu, Arm. դու (tu).

𐎫𐎹 (tya), pron. rel., qui. Masc. nom. s. hya (Sanscr. yaḥ, Ṣend. yaś et yô), acc. tyam, instr. tyanâ; plur. nom. tyai, — acc., sequente patiy, tyâi; gen. tyaišâm (Ṣend. yaêšaṇm,

Sanscr. yêśâm); nom. s. f. hyâ (Ṣend. et Sans. yâ); — nom. s. neutr. tya (Ṣend. hyaḍ et yaḍ, Lat. quid, quod, Hom. ὅτ-, — Sanscr. yat) etiam, ut in Ṣendico sermone nec non Neop. کِ, sensu particulæ occurit (conf. Lat. quod et Hom. ὅ=ὅτι, — NR a), 4): quam; acc. plur. tyâ, Sanscr. ved. sya.

[cuneiform] — ṫ.

[cuneiform] (Ṫâigarći), gen. Ṫâigarćais, nomen Persici mensis.

[cuneiform] (ṫakatâ), tunc. Die Etymologie ist dunkel, man könnte vielleicht an neup. تخت denken, doch ist es nicht sicher. Spieg.

[cuneiform] (Ṫatagus), Sattagydae, nomen populi (apud Her. Σατταγύδαι). Vide sub Gandâra.

[cuneiform] (ṫad), 2. pers. s. imper. ṫadaya, ire, — recedere. Ṣend. śad, Sanscr. sad.

[cuneiform] (ṫard), accus. ṫardam, gen. ṫarda, — genus, species, — facies rerum. Ṣend. śarĕ'da. Arm. տարազ (taraz), սարաս (ҫaraz), modus.

[cuneiform] (ṫaśtanaiy), v. ṫah.

[cuneiform] (ṫah), 2. pers. s. præs. ṫâhy (contractum, auct. Spiegelio, ex ṫahahy), 3. pers. s. ṫâtiy (ex ṫahatiy); 1. pers. s. impf. aṫaham, 3. pers. s. aṫaha; 1. pers. plur. pass. ṫahyâmahy; 3. pers. s. imperf. aṫahya; inf. ṫaśtanaiy, dico. Ṣend. śaṇh, śaṇś, Sanscr. śas. Slav. казать (разсказывать, приказывать).

[cuneiform] (Ṫukra), g. Ṫukrahyâ, nomen proprium Persæ.

[cuneiform] (ṫuravâhara), gen. ṫuravâharahya, nomen Persici mensis. Der erste Theil des Wortes ist dunkel — vielleicht ist an altb. çûra, stark, zu denken — der zweite erinnert an altb. vaġhara (vaṇhra, apud An-

quet. venghré), neup. بهار, Frühling, an skr. vâsara, Tag.

— tr.

(trar), imperf. cum præf. niy: niyatrarârayam, restaurare, restituere. Ṣend. śrar, quod, auctore Justio, ad Ṣend. t̀râ, Sanscr. trâ, referri potest. Conf., indicante Spiegelio, Vd. XVIII, 109: imĕm tê narĕm niśrinaomi imĕm mê narĕm niśrârayâo.

(tritiya), acc. n. tritiyam, tertius. Sanscr. tṛtîya, Ṣend. t̀ritya.

— d.

(daustar), nom. daustâ, amicus. Altb. Wurzel zush (wovon zaosho), die im Westérànischen dus werden musste, Huzw. דושישן Wille, Wunsch, דוסת Freund, pârsi doçt, neup. دوست. Sp.

(dadâtuv), v. dâ.

(dar), 1. pers. s. præs. dârayâmiy, 3. pers. s. imperf. adâraya; cum præf. â, 1. pers. s. aor. m. (auctore Kernio, qui affert Sanscr. a'dṛśi) âdarśiy (conf. Slav. держ-ать, tenere); 3. pers. s. aor. pass. adâriy, adâri et adâry, — 1) tenere, possidere; 2) sensu refl., morari. Ṣend. dar, Sanscr. 'dar ('dṛ).

(daraya), acc. darayam, gen. darayahyâ mare. Conf., indicante Sp., Ṣend. ṣarayaṇh. Doch finden sich, rectissime adjicit vir doctissimus, auch Nebenformen wie dat. zarayâi, neup. دريا.

(darga), longus, acc. n. dargam, longe, longum tempus. Ṣend. darĕġa, Sanscr. dîrġa, Slav. долгий (Pol. długi), Gr. δόλιχ-ος, Neop. دير.

(dars̀), 3. pers. impf. adars̀naus, audere. Ṣend. darĕś, Sanscr. 'dars̀ ('dṛs̀), Gr. θαρσ-εῖν, θάρσος, Slav. дерз-ать.

1. 𐎭𐎼𐏁𐎶 (darśam), omni contentione, valde. Conf. Ṣend. darś, Sanscr. 'darś ('dṛś).

2. 𐎭𐎼𐏁𐎶 (darśama), insolentia, ferocitas. Conf. Ṣend. darś, Sanscr. 'darś ('dṛś). Lectio vocis, (Beh., I, 13), teste Rawlinsonio, est dubia. Corrigente Oppertio: haćâ darśata, quod, opinante Spiegelio, analogum esset τῷ haća paruviyata.

𐎭𐎿𐎫 (dasta), loc. dual. daśtayâ, manus. Neop. دست, Ṣend. ṣasta, Sanscr. hasta, Germ. Hand.

𐎭𐏁𐎲𐎠𐎼𐎡 (daśabari), dextram porrigens, submissus.

𐎭𐏃𐎹𐎠𐎢𐏁 (dahyâus), acc. dahyâum, in compp. dahyum, loc. dahyauvâ; nom. plur. dahyâva, gen. dahyunâm, loc. dahyuśuvâ, regio,—provincia. Arm. դեհ (deh), Ṣend. daqyu, daṇhu, Neop. ده, Sans. ved. dasyu(dâsa).

𐎭𐎠 (dâ), 3. pers. s. imper. dadâtuv, 3. pers. s. imperf. adadâ, 3. pers. s. aor. adâ; ponere,—condere, creare,—facere,—dare. Ṣend. dâ, Neop. دادن, Sans. dâ et 'dâ, Lat. da-re et con-dere, Gr. δι-δό-ναι et τι-θέ-ναι, Slav. да-ть, да-ю et дѣ-ть, на-дѣть cet. Arm. տալ (tal).

𐎭𐎠𐎴 (dân), 3. pers. s. imperf. adâna. Ṣend. ṣan, Neop. دانستن, Germ. kennen, Sanscr. ǵnâ, Slav. зна-ть, Gr. γι-γνώ-σκω, Lat. co-gno-sco. Secundum Spiegelium adâna refertur ad r. dâ = Ṣend. dâ, scire.

𐎭𐎠𐎴𐎢 (dânu), fluere, 3. pers. s. dânuvatiy (Suez., 6, 3).

𐎭𐎠𐎫 (dâ-ta), acc. dâtam, abl. dâtâ, lex (leg-ere = ponere). Armen. դատ (dat).

𐎭𐎠𐎭𐎼𐏁𐎡 (Dâdarśi), acc. Dâdarśim, Nomen proprium Armenii et Persæ.

𐎭𐎠𐎭𐎢𐏃𐎹 (Dâduhya), gen. Dâduhya-

hyâ, nomen unius sex Persarum, qui cum Dario H. falsum Smerdim regno dejecerunt.

𐎭𐎠𐎼𐎹𐎺𐎢 (Dâr(a)yavu), acc. Dâr(a)yavum; gen. Dâr(a)yavahus, solöc. Dâr(a)yavusahyâ, Darius. Quod ad etymologiam vocis, Græce, Herodoto auctore, ἐρξίας (a εἴργνυμι) significat, in quo patrem historiæ rectum fuisse, quum sic ad Pers. r. dar facillime refertur, jam clariss. Lassenius notavit. Hebraice דריוש, Græce Δαρεῖος.

𐎭𐎠𐎰𐎹𐎶𐎴 (dâśyaman), nom. daśyamâ, qui porrigit, ministrans.— Wenn das Wort richtig gelesen ist, so kann man es nur an skr. dâç, geben, anschliessen, vergl. altb. dath.

1. 𐎮𐎡 (di), radix pronominalis, hic, is. Acc. dim; acc. plur. dis. In Ṣendico etiam sermone, indicante clarissimo Spiegelio, formæ dim, dis, usurpantur enclitice. Conf. Germ. ber.

2. 𐎮𐎡 (di), 2. pers. imper. didiy, videre. Ṣend. dî, Neop. دیدن; Arm. դիտել (ditel), observare.

3. 𐎮𐎡 (di), adimere, rapere. 1. pers. s. imperf. adinam, 3. pers. s. adinâ; part.pass. dita, cui aliquid est ademptum, privatus aliqua re (secundum Spiegelium, ditam, Bh. I, 13, est neutr., vocesque, sic, ditam ćakriyâ formam Sanscr. præteriti 2-di, ut b̆avayanćakâra inind., in potentiali, ni fallor, efficerent). Docente Kernio, vox ad Sanscr. ǵyâ cl. 9 (ǵinâti) refertur, cum significatione «mit Gewalt um die Habe bringen, entreissen», quam tamen significationem quum nusquam in libris Sanscritis, neque in lexicis, invenerim (Sanscr. r. ǵyâ, vulgo est: senescere), præstat cum Spiegelio in hoc di Sanscr. ǵi, ǵayati videre (Conf., indicante Spiegelio, Nal. VII, 5: ǵitvâ raǵyam Nalam uṛpam). Ṣend. ṣi. Conf. Sans. â-dâ.

𐎮𐎡𐎫𐎶 (ditam), v. 3. di.

𐎮𐎡𐎭𐎠 (didâ), acc. didâm, castellum. Neup. دز, adjicit Spiegelius, wohl auf die altb. Wurzel diz, skr. dih, aufhäufen, zurück zuführen.

𐎮𐎡𐎮𐎡𐎹 (didiy), v. 2. di.

𐎮𐎡𐎱𐎡 (dipi), acc. dipim, gen. (loci) dipiyâ, literae, inscriptio. Conf. Neop. دبیر, Gr. διφθέρα. A rad. probabiliter, secundum Spiegelium, Sanscr. dip = lip.

𐎯𐎢𐎲𐎠𐎴 (Dubâna), nomen regionis in Babylonia. Vide sub Babiru.

𐎯𐎢𐎼 (dura), loc. duraiy, duray et durai, longitudo, spatium. Ṣend. et Sanscr. dûra, Neop. دور, Gr. δηρ-όν.

𐎯𐎢𐎽𐎢𐎣𐎫 (durukta), v. duruǵ.

𐎯𐎢𐎽𐎢𐎪 (duruǵ), fallere, decipere,—mentire, criminari aliquid follaciis, aliquid pro falso declarare, 2. pers. conj. præs. duruǵiyâhy, 3. pers. s. imperf. aduruǵiya; 3. pers. plur. aduruǵiyasan, part. pass. durukta, effictus. Ṣend. druǵ, Arm. դրուժ (druj, in compp.), Sanscr. druh; conf. etiam, indicante Spiegelio, Germ. trog, trug.

𐎯𐎢𐎽𐎢𐎺 (duruśa), integer, validus, sanus. Der Ursprung des Wortes ist nicht ganz klar, doch ist dasselbe wohl verwandt mit neup. درست.

𐎯𐎢𐎺𐎡𐏁𐎫𐎶 (duvaištam), superl. a dura, in longissimum tempus, longissime. Vocem hanc Sanscrito daviśta respondere negat Spiegelius, quum non per 𐎮𐎡, sed 𐎺𐎡 scribatur, certeque durius esset in prima syllaba afformativi —iśta vrid'dim admittere. Thema vocis potest tamen, si quid video, duva (extensum scil. du) esse, primaque sic afformativi vocalis *i* cum ultima thematis *a* diphthongum *ai* efficere.

𐎯𐎢𐎺𐎼 (duvar), partic. duvartam, facere, efficere. Slav. твор-ить, Ṣend. ťwarĕś (ťwaǩś, v. Justi Handb. d. Zendspr., p. 142).

(duvarâ), porta, loc. duvayâ, Ṣend. dvara, Sans. dvâra, Slav. двѣрь, Neop. در, Gr. θύρα, Lat. foris.

(duvarfi), porta.

(duvitâtarana), acc. duvitâtaranam, duplex descensus, linea.

(duvitiya), secundus. Sanscr. dvitîya, Ṣend, bitya.

(dusiyara, nom. dusiyâram, abl. dusiyârâ, infortunium. Compos. ex dus = δύς et yâra = Ṣend. yârĕ.

(drauga), abl. draugâ, falsum, — falsi studium, falsi rumores, — fallacia. Ṣend. draoga, Neop. دروغ.

(draugana), falsus, — fallax, — mendax. A rad. durug.

— n.

(naiba), nom. s. fem. naibâ, acc. s. n. naibam, eximius, pulcher. Neop. نیل.

(naiy), non. Slav. не.

(Naditabira), acc. Naditabiram, gen. Naditabirahyâ, nomen viré, qui in Babylonia contra Darium tumultus concitabat.

(napâ), nepos. Ṣend. napâd, Sanscr. napât, Neop. نبیره.

(Nabukudraćara), nomen proprium Babyloniæ regis. Scribitur etiam

(Nabunita), nomen ultimi regis Babyloniæ.

(navama), nonus, Sanscr. navama, Ṣend. nâuma.

(nâmâ), nomen, acc. nâma, instr. nâmâ. Ṣend. naṇman (naṇma), Sanscr. nâman (nâma); Neop. نام, Slav. имѧ.

(nâu), loc. s. (docente Kernio), nâviyâ,

navis. Arm. նաւ (nav), Sanscr. nâus, Gr. ναῦς, Neop. ناوه (navicula).

𐎴𐎠𐏃 (nâha), acc. s. nâham, nasus. Ṣend. nâoṇha, Sans. nâsâ, Germ. Nase, Slav. носъ.

1. 𐎴𐎡 (ni), præf. verb., deorsum, κατά. Ṣend. et Sanscr. ni.

2. 𐎴𐎡 (ni), 1. pers. s. imperf. anayam, 3. pers. s. anaya; 3. pers. s. impf. pass. anayatâ, ducere. Ṣend. et Sanscr. nî.

𐎴𐎡𐎣𐎴𐎫𐎢𐎺 (nikantuv), v. kan.

𐎴𐎡𐏁 (niś), præf. verb., ex. Ṣend. nis, niś, Sanscr. nis.

𐎴𐎡𐏁𐎹𐎶 (niśayam), v. i.

𐎴𐎡𐎱𐎭 (nipad), vestigium; loc. nipadiy (adverbialiter), in vestigio, vestigia premendo. Aus ni, nieder, und pad = altb. padha, neup. پی Fusstapfen. Spieg.

𐎴𐎡𐎹𐎫𐎠𐎼𐎹𐎶 (niyatrârayam), v. trar.

𐎴𐎡𐎹𐏁𐎭𐎹𐎶 (niyasâdayam), v. had.

𐎴𐎡𐎼𐏂𐎠𐎫𐎡𐎹 (niraśâtiy), v. raś.

𐎴𐎡𐎹𐏁𐎫𐎠𐎹 (niyastâya), v. śtâ.

𐎴𐎡𐎹𐏁𐎫𐎠𐎹𐎶 (niyaśtâyam), v. śtâ.

𐎴𐎡𐏂𐎠𐎹 (Niśâya), nomen regionis in Media.

Justius: Niçâya sind die nisaeischen Felder, welche Alexander auf seinem Marsche von Opis nach Ekbatana besuchte (Diodor 19, 110; Arrian 7, 13), also nicht, wie gewöhnlich angenommen wird, nördlich von Hamadan liegen können, sondern im Hochland von Alischter und Khawah, zwischen Khorremabad und Behistun gesucht werden müssen.

𐎴𐎡𐏁𐎶 (niśam sive niśma), vox significationis incertae.

𐎴𐎹𐎠𐎣 (nyaka), avus. Ṣend. nyâka, Neop. نیا.

𐎱 — p.

𐎱𐎼𐎡𐎣𐎼𐎠 (parikarâ), v. kar.

(parikarâha), v. kar.

(parikarâhy), v. kar.

(pat), cadere; cum præf. ud, 3. pers. s. imperf. m. udapatatâ, exsurgere. Ṣend. pad, Sans. pat, Slav. падатъ, Gr. πετ- (πίπτω).

(patiparśâtiy), v. parś.

(patiparśâhy), v. parś.

(patiy), præp. et præf. verb. 1) in (zu, de tempore, c. acc., paiti duvitiyam, zum zweitenmale, Spieg.); 2) contra; 3) ad, c. loc. (uṣmayâpatiy, ad crucem, cruci); 4) distributive, per, c. instr., vit́âpatiy, per vicos, vicis (je nach Clanen vertheilt, Spieg). Ṣend. paiti, Sanscr. prati, Gr. προτί (Hom.), πρός et ποτί (Dor.), Slav. противъ.

(patiyâiśa), v. i.

(patiyaḱśiy), v. ḱśi.

(patiyaǵata), v. aǵ.

(patiyâvahaiy), v. vah.

(patikara), acc. s. patikaram; acc. plur. patikarâ, exemplum, effigies. Arm. պատկեր (patker), Neop. پیکر.

(Patigrabanâ), nomen oppidi in Parthia. Vide sub Parťava.

(patipadam), adv., in suo loco. Pati gegen, auf, distributiv, und pad Fusstapfe. Spieg.

(patipayauvâ), v. pâ.

(patiyâbaram), v. bar.

(patis), c. acc., contra. Ex patiy, ut abis ex abiy.

, iter; acc. sing. pat́im. Ṣend. pat́an, Germ. Pfad, Sanscr. pant́an, Slav. путь.

𐎱𐎼𐎡𐎮𐎡𐎹 (paraidiy), v. i.

𐎱𐎼𐎢𐎺 (parauva), loc. s. parauvaiy, orientalis plaga, oriens. Conf. Sanscr. pûrva.

𐎱𐎼𐎥 (Paraga), nomen montis Persidis.

Justius: Paraga dessen Name in dem der heutigen Stadt Parg (arabisirt Forj) erhalten ist.

𐎱𐎼𐎴 (parana), acc. paranam, prior, anterior.

𐎱𐎼𐎠𐎥𐎶𐎫𐎠 (parâgmatâ), v. gam.

𐎱𐎼𐎠𐎼𐏁𐎶 (parâraśam), v. raś.

𐎱𐎼𐎠 (parâ), præp. postpos. et præf. verbale, retro, — ab, ava-parâ, ex hoc loco, inde. Sanscr. parâ, Ṣend. para. Conf. Gr. παρά c. gen.

𐎱𐎼𐎠𐎲𐎼 (parâbara), v. bar.

𐎱𐎼𐎠𐎲𐎼𐎫𐎶 (parâbartam), v. bar.

𐎱𐎼𐎡𐎹 (pariy), præp. et præf. verb., circa, de. Ṣend. pairi, Sanscr. pari, Gr. περί.

𐎱𐎽𐎢 (paru), gen. plur. parunâm et paruvnâm, multus. Ṣend. pôuru, Sanscr. puru, Neop. پر, Gr. πολύ-ς.

𐎱𐎽𐎢𐎺 (paruva), anterior; acc. n. paruvam, prius; nom. plur. m. paruvâ, anteriores, priores, Ṣend. paourva.

𐎱𐎽𐎢𐎻𐎡𐎹 (paruviya), prior, anterior, — abl. haćâ paruviata, inde ab ævo (von früher her). Ṣend. paourvya, Sanscr. ved. pûrvya.

𐎱𐎽𐎢𐏂𐎴 (parușana), gen. plur. parușanânâm et paruvșanânâm, multigenerus.

𐎱𐎼𐎰𐎺 (Parťava), loc. Parťavaiy, — Parťus, Parthicus, — Parthorum regio. Arm. պարթև (Parthev).

Justius: In Parthien, altp. Parthava nennen die Keilinschriften zwei Städte, bei welchen der Vater des Darius als Satrap dieses Landes die partisch-hyrkanischen Rebellen schlug: Viçpauzatis und Patigrabana.

Es fehlt uns jeder sichere Anhaltspunkt, diese Städte geographisch zu bestimmen. Rawlinson hat für Patigrabana das Patigran des Ammianus Marcellinus (XXIII, 6, 39, er nennt als grösste Städte Mediens Zombis, Patigran, Gazaca) mit Unrecht verglichen, da es eine medische Stadt ist. Der Etymologie nach scheint Patigrabana (von altp. garb, ग्रभ्, altb. garew, mit Umstellung der Sylbe ar in ra und Præfix pati, प्रति) eine Stelle zu bezeichnen, wo der Zoll erhoben wird, also eine ähnliche Benennung wie der medischen Stadt Βατζιγράβαν, ὅ 'εστι τελώνιον bei Isid Charac., auf der Strasse von Κογκοβάρ nach Ekbatana. Es wird also Patigrabana an der Strasse gelegen haben, welche nach Parthien führte. Ein entferter Anklang an Viçpauzatis lässt sich in Issatis in der südwestlich vom eigentlichen Parthien nach Komisene hin gelegenen Landschaft Χωρηνὴ entdecken, womit doch das heutige Yezd nicht gemeint sein kann: ulteriores Parthi nomades appellantur citra deserta: ab occasu urbes eorum, quas diximus, Issatis et Calliope, ab oriente æstivo Europum, ab hiberneo Mania, in medio Hecatompylos et cet. (Plin. 6, 29).

𐎱𐎼𐏁 (parś), 1. pers. s. imperf. aparśam; 2. pers. s. imper. parśâ; 1) interrogare; 2) inquirere in aliquem, punire; 3) cum præcedente hu, bene, i. e. severe, examinare, — part. hu-fraśta, bene perspectus, hu-fraśtam (acc. n.), bene examinando, secundum promeritum animadvertendo. Cum præfixo pati, examinare, legere, 2. pers. s. conj. patiparśâhy, 3. pers. s. patiparśâtiy. Ṣend. parĕś, Sanscr. prać (praś-na), Slav. прос-ить, Neop. پرسیدن, Germ. frag=en.

𐎱𐏁𐎠 (paśâ), cum gen., post, sequendo aliquem. Ṣend. paśkâḍ, paśća, Sanscr. paś-ćât, Lat. pos-t, Neop. پس, Slav. пос-лѣ.

𐎱𐏁𐎠𐎺 (paśâ-va), postea, deinde.

𐎱𐎠 (pâ), 2. pers. s. imper. pâdiy, 3. pers. s. patuv, partic. pass. pâta, protegere, sustentare, — servare. Cum præfixo pati, 2. pers. s. imper. m. pati-

payauvâ, se custodire, cavere ab- (haćâ-). Send. et Sans. pâ. Arm. պահ, պան (pah, pan in compp.).

(Pâtiśuvari), nom. Patiśuvaris, Patisuvariensis. Apud Strabonem est gens Πατεισχορεῖς partem Persidis incolens.

(Pârśa), acc. Pârśam, instr. Pârśâ, abl. Pârśâ, gen. Pârśahyâ, loc. Pârśay, — Persicus, — Persa, — Persarum populus, — regio Persis. Neop. پارس, Arm. պարսիկ (Parçik).

(pitar), nom. pitâ, gen. pitra, pater. Send. pitar, patar, Sanscr. pitar (pitṛ), Neop. پدر.

(piśâ), vox incertæ significationis.

(piś), radere, scalpere; c. præf. ni, 1. pers. s. imperf. niyapisam; acc. part. pass. fem. nipistâm; nom. n. nipistam; inf. nipistanaiy, — scribere. Slav. пис-ать, Neop. نویس, Send. et Sanscr. piś, Lat. pins-ere.

(Piśiyâuvâdâ), acc. Piśiyâuvâdâm, gen. Piśiyâuvâdâyâ, nomen proprium regionis. Secundum Justium est Persepolis vel Pasargadæ (Vide Beitr. zur alten Geographie Persiens, II,8—10; ubi id a doctissimo viro fortissimis argumentis demonstratur).

(Putiya), ad opinionem Basilii Grigoryeff, Afghanensium, qui se ipsos nunc etiam Pukhtun appellant, nomen; secundum Kernium: Pontius; secundum Justium est Africæ populus.

(putra), filius. Sanscr. putra, Send. puťra, Neop. پسر, Lat. puer.

𐎳 — f.

(fra), præf. verb., pro. Send. fra, Sanscr. pra, Slav. про-.

(frâiśayam), v. iś.

𐎳𐎼𐎠𐎥𐎴𐎶 (frâ-ganam), v. ǵan.

𐎳𐎼𐎫𐎶 (frata-ma), nom. plur. masc. fratamâ, primus, princeps. Arm. փարթամ (phartham) dives, gravis.

𐎳𐎼𐎫𐎼𐎫 (fra-tarta), v. tar.

𐎳𐎼𐎶𐎠𐎫𐎼 (framâtar a rad. mâ), acc. framâtâram et fra-mâtaram, arbiter, domi-nus. Conf. Neop. فرمودن, Arm. հրամանատար (hra-manatar).

𐎳𐎼𐎶𐎠𐎴𐎠 (fra-mânâ), auctoritas, man-datum, præceptum. Sanscr. pramâṇa, Neop. فرمان, Arm. հրաման (hraman).

𐎳𐎼𐎺𐎼𐎫𐎡 (Fravarti), nom. s. Fra-vartis, acc. Fravartim, gen. Fravartais. Conf., indicante Spiegelio, Ṣend. fravar (1. pers. s. imper. m. fravâranê).

𐎳𐎼𐏃𐎼𐎺𐎶 (fra-harvam), acc. n. sensu adv., omnino. Ex fra et harva = haruva.

𐎳𐎼𐎠𐎲𐎼 (frâba-ra), v. bar.

𐎳𐎼𐎠𐏃𐎴𐎥𐎶 (frâhanǵam), v. hanǵ.

𐎲 — b.

𐎲𐎥 (baga), nom. plur. bagâha; instr. bagaibis, gen. ba-gânâm, deus. Ṣend. baga, Sanscr. bhaga, Slav. богъ. Arm. բագին (Bag-in) sa-cellum.

𐎲𐎥𐎲𐎢𐎧𐏁 (Ba-ga-bukša), Μεγάβυζος, no-men unius conjuratorum, qui cum Dario H. falsum Smerdim regno dejecerunt.

𐎲𐎥𐎠𐎲𐎡𐎥𐎴 (Bagâbigna), gen. Baga-bignahyâ, nomen Persæ.

𐎲𐎭 (band), part. pass. baśta, vincire. Ṣend. band, Sanscr. ban'd, Germ. binden (band), Slav. вѧз-ать (Pol. wiązać), Neop. بستن.

𐎲𐎭𐎣 (band-aka), nom. plur. bandakâ, sub-jectus.

𐎲𐎼 (bar), 3. pers. plur. præs. barantiy; 1. pers. s. imperf. abaram, 3. pers. s. abara, 3. pers. plur. abaran; 3. pers. s. imper. baratuv; 3. pers. plur. imperf. m. abarantâ; ferre, — sustentare, tutari; part. pass. hu-barta, bene tutatus, fotus, acc. s. hubartam, bene, i. e. ut par est, sublevando, fovendo. Cum præfixo patiy, 1. pers. s. imperf. patiyâbaram, referre, reponere, restituere; cum parâ, 3. pers. sing. imperf. parâbara, partic. perf. pass. parâbartam, auferre,—spoliare; cum fra, 3. pers. s. imperf. frâbara, deferre, tribuere. — Ṣend. bar, Sans. ƀar (ƀṛ), Slav. кер-у (крать), Armen. բերել (ber-el), Gr. φέρ-ω, Lat. fer-o.

𐎲𐎼𐎭𐎡𐎹 (Bardiya), Σμέρδις, nomen fratris Cambysis.

𐎲𐎺𐎠𐎫𐎡𐎹 (bavâtiy), v. bu.

𐎲𐎠𐎧𐎫𐎼𐎡 (Bâktri), nom. s. Bâktris, loc. Baktraiyâ, Bactriana. Ṣend. Bâk'di.

𐎲𐎠𐎥𐎹𐎠𐎭𐎡 (bâga-yâdi), gen. Bâgayâdais, nomen mensis. Das Wort wird gewöhnlich auf yad, verehren und baga Gott, zurückgeführt, so dass das Ganze Gottesverehrung bedeuten würde. Nicht zu übersehen ist aber die Länge des a in bâga, für die ich keinen Grund sehe; es liesse sich möglicher Weise auch neup. باغ Garten, vergleichen. Spieg.

𐎲𐎠𐎦𐎡 (bâgi), acc. s. bâgim, tributum. A rad. baǵ = Sanscr. ƀaǵ, Ṣend. baṣ, Neop. باج, باژ et باژ, Arm. բաժ (baj), portio, tributum.

𐎲𐎠𐎲𐎡𐎼𐎢 (Bâbiru), nom. s. Bâbirus, acc. Bâbirum, gen. Bâbiraus, loc. Bâbirauv. — Babylon, — Babylonia.

𐎲𐎠𐎲𐎡𐎼𐎢𐎺𐎡𐎹 Bâbiruviya), nom. plur. Bâbiruviyâ, Babylonius.

𐎲𐎡𐎹𐎠 (biyâ), v. bu.

𐎲𐎢 (bu), 3. pers. s. conj. bavâtiy; 3. pers. s.

aor. opt. biyâ; 1. pers. s. imperf. abavam, 3. pers. s. abava. Ṣend. bu, Sanscr. bu, Neop. بودن, Slav. бы-ть, Gr. φύ-ω (ἔ-φυ-ν), Lat. fu-isse.

𐎲𐎢𐎷𐎡 (bûmi), acc. s. bumim, soloec. bumâm, gen. bumiyâ (semiideographice: 𐏏𐎹𐎠). Ṣend. bûmi, Sanscr. bûmi, Neop. بوم, Lat. humus.

𐎲𐎼𐎠𐎫𐎼 (brâtar), nom. brâtâ, frater. Ṣend. brâta, Sans. brâtar (brâtṛ), Neop. برادر, Slav. братъ, Germ. Bruder.

𐎶, 𐎷, 𐎸 — m.

𐎶 (ma), v. adam.

𐎶𐎡𐎹 (maiy), v. adam.

𐎶𐎣 (Maka), nomen populi.

𐎶𐎥𐎢 (Magu), nom. s. Magus, acc. Magum, Magus, (gens Medica, ex qua sacerdotes, Ṣendice âtravanâ, creabantur. Conf., indicante Spiegelio, Ṣend. môgu (Yś. LXIV, 25). Arm. մոգ (Mog).

𐎶𐎨𐎡𐎹 (Maćiya), nomen populi.

𐎶𐎰𐎡𐏁𐎫 (mat̄ista), acc. s. mat̄istam, proprie: maximus (μέγιστος), — dux, imperator. Superlativbildung, der Positiv ist wohl maç, wovon im Altb. maçô, Grösse (μῆκος), mit der Comp. maçyô. Das altp. mathista würde eigentlich einem altb. maçista entsprechen, mazista ist wohl eine Erweichung daraus. Spieg.

1. 𐎶𐎴 (man), 2. pers. s. conj. maniyâhy, cogitare, putare. Ṣend. et Sans. man, Lat. men-s, Slav. мн-ить, Germ. mein-en.

2. 𐎶𐎴 (man), 3. pers. s. imperf. amânaya, manere. Ṣend. et Sanscr. man, Neop. ماندن, Gr. μένω.

𐎶𐎴𐎠 (manâ), v. adam.

𐎶𐎼 (mar), 3. pers. s. imperf. pass. (secundum Spieg.) amariyatâ, mori.

Ṣend. mar, Sanscr. mar (mṛ), Neop. مردن, Arm. մեռանիլ (meranil), Slav. у-мер-еть.

𐎶𐎼𐎦𐎢 (Margu), acc. Margum, loc. Margauv, Margiana, nomen regionis ad orientem et septemtrionem ex orientis parte Areiæ (Haraiva) sitæ (J. Beitr. II, 18). — Der Name hängt gewiss mit altb. meregho Vogel, neup. مرغ zusammen. Die Provinz trägt den Namen von den vielen Vögelschaaren die sich dort zusammenfinden, weshalb auch der hindurchziehende Fluss Murghâb (Vogelwasser) genannt wird. Spieg.

𐎶𐎼𐎫𐎡𐎹 (martiya), acc. martiyam, gen. martiyahyâ, soloec. martihyâ; nom. plur. martiyâ; acc. martiyân, instr. martiyaibis: 1) mortalis, homo; 2) nomen viri qui in Susiana contra Darium H. tumultus concitabat. — Auctore Spiegelio, vox non directe a mar, sed, cum secundario suffixo iya, a marta (Ṣend. marĕta) derivatur. Neop. مرد, Arm. մարդ (marḍ), Gr. βροτός, Ṣend. maśya.

𐎶𐎼𐎯𐎢𐎴𐎡𐎹 (Marduniya), gen. sing. Marduniyahyâ, Μαρδόνιος, nomen viri.

𐎶𐏀𐎭𐎠 (maṣdâ), magnam sapientiam possidens, epith. summi numinis. Vox Ṣendica maṣdâo.

1. 𐎶𐎠 (mâ), particula prohibitiva, ne, μή. Ṣend. et Sans. mâ, Neop. مَ.

2. 𐎶𐎠, metiri; cum præf. â, partic. perf. pass. âmata, probatus, expertus (nom. plur. âmatâ). Ṣend. et Sanscr. mâ.

𐎶𐎠𐎭 (Mâda), acc. Mâdam, loc. Mâdaiy, instr. plur. Mâdaibis, loc. Mâdaiśuvâ, — Medicus — Medus, — Medorum regio, Media.

𐎶𐎠𐎶 (mâm), v. adam.

𐎶𐎠𐎴𐎡𐎹 (mâniya), acc. mâniyam, manendi locus, fundus. A rad. 2. man. Conf., indicante Spiegelio, nmâna.

[cuneiform] (Mârgaya), instr. plur. Mârgayaibis, —Margianus.

[cuneiform] (Mârgava), Margianus.

[cuneiform] (mâha), gen. s. mâhyâ (contractum, auctore Spiegelio, ex mâhahyâ), mensis. Şend. mâoṇha, Neop. ماه, Sanscr. mâs (luna), mâsa (mensis), Slav. мѣсѧць, Gr. μήν. Referunt ad r. mâ, metiri, temporis quippe secunda, post diem, mensura est mensis.

[cuneiform] (Mitra), Mitras, nomen fæderum genii. Şend. Mitra, Sans. Mitra, Neop. مهر, Armen. միհր (mihr),

[cuneiform] (Mudrâya), acc. Mudrâyam; nom. plur. Mudrâyâ, Aegyptus,—Aegyptius, incola Aegypti. Hebr. מצרים.

[cuneiform] — y.

[cuneiform] (Yauna), nom. plur. Yaunâ, Ionius,—Ionia, Hom. Ἰάων. Conf. Hebraicum יון, Sanscr. Yavana.

Justius: Die Jonier, Yaunâ, zerfallen in die Yaunâ schlechthin (Beh. I, 15; NRa 28) oder die Yaunâ tyai uskahyâ (Jonier des Festlandes, I. 13), womit die kleinasiatischen Griechen bezeichnet werden; ferner in die Yaunâ takabarâ, die καρηκομόωντες Ἀχαιοί, die europäischen Griechen, gleich nach den Çaka und Çkudra genannt (NRa 29), endlich in die Yaunâ tyai darayahyâ (I, 13), die Meergriechen, zunächst wohl die Kyprier. Ohne Zweifel sind die Griechen in dieser Weise specialisirt, weil sie, von den europäischen abgesehen, zu verschiedenen Satrapien gehörten, die asiatichen zur ersten, die Kyprier aber zur fünften oder Syrischen Satrapie (Herodot 3, 90. 91). Vide [cuneiform] (takabara).

[cuneiform] (yadâ), officium. Von yad=altb. yaz, welches Wort mir aber im Altp. eine weitere Bedeutung zu haben und nicht blos auf Gottesverehrung beschränkt gewesen zu sein scheint. Spieg.

[cuneiform] (yadiy),

1) si; 2) quando, quum. Sanscr. yadi, Ṣend. yê͗di, yêṣi.

𐎹𐎴𐎡𐎹 (yanaiy), ein dunkles und vielleicht nicht richtig gelesenes Wort, bis jetzt noch unerklärt. Spieg. In versione Latina (p. 101) minime difficultatem in hac voce locativi τοῦ ya agnoscendi passus sum.

𐎹𐎠𐎫𐎠 (yâtâ), 1) dum; 2) usque dum, donec. A rel. r. ya, ut ćitâ a ći.

𐎹𐎠𐎴 (yâna), acc. s. yânam, gratia. Ṣend. yâna. Es ist wohl, wie das sanskritische yâna, ursprünglich Vehikel, Mittel zum Weiterkommen. Spieg.

𐎹𐎠𐎺𐎠 (yâvâ), quamdiu, quatenus. Ṣend. yâvaḍ, Sanscr. yâvat.

𐎹𐎢𐎫𐎡𐎹𐎠 (Yutiya), nomen regionis in Perside, indicante Oppertio, = Οὔτιοι.

Justius: Im östlichen Persien ist die Gegend Yutiya zu suchen.... Als Stadt in diesem Gebiet wird Târava genannt, was offenbar Târom تارم eine Tagereise südlich von Forj ist (Yaqut I, 812,1).

𐎹𐎢𐎺𐎡𐎹𐎠 (yuviyâ), f. acc. yuviyâm (Suez, b, 3), canalis. Conf. Neop. جو (coll. جوی).

𐎼 — r.

𐎼𐎢 (rau), abl. rauta (Suez, b, 3), fluvius. Conf. Gr. ῥεῦμα, ῥέω.

𐎼𐎢𐎨 (rauća), acc. s. rauća; instr. plur. raućabis, — dies. Ṣend. raoćaṇh.

𐎼𐎣𐎠 (Rakâ), nomen proprium oppidi in Persia.

Justius: vielleicht ist diess der Name einer Stadt und des Flusses, den die Alten, z. B. Strabo XV, 729 Casaub., Araxes nennen; Rawlinson Journ. Asiat. Soc. 10, 85 führt Πασαῤῥάχα bei Ptolemäus an; allein dies ist nur var. lect. von Pasargadæ, auch Πασάργαλα.

𐎼𐎥𐎠 (Ragâ), gen. et abl. Ragâyâ, nomen regionis in Media.

𐎼𐎭 (rad), cum præf. ava, 2. pers. s. imperf. avarada, relinquere. Ṣend. raṣ, Sanscr. rah.

(raś), 1. pers. s. imperf. araśam. Cum præf. para, 1. pers. imperf. parâraśa advenire; cum præf. ni, 3. pers. s. conj. præs., niraśâtiy, descendere. Neop. رسیدن.

(râśta), acc. f. s. râśtâm, rectus. Conf., indicante Spiegelio, Ṣend. raṣista, a r. raṣ, et Neop. راست.

(râd), gaudium, satisfactio, loc. s. râdiy cum gen., gratiâ, avahyârâdiy, hujus rei gratia (hanc ob causam). Gr. τούτου χάριν, Slav. сего ради (радъ, Slavice est: laetus, aliqua re contentus, satisfactus, рад-ость, gaudium).

— v.

(vain), 2. pers. sing. conj. præs. vainâhy; 3. pers. s. imperf. avaina; 3. pers. præs. m. (pass.), vainataiy, videre, — conspicere. Ṣendice vaên; Neop. بین.

(Vaumiśa), acc. s. Vaumiśam, nomen Persæ.

(vayam), v. adam.

(var), 3. pers. s. conj. præs. varnavâtiy; 3. pers. s. imper. varnavatâm, declarare. — Formæ varnavâtiy et varnavatâm forsan ad denominat. r. varn (Sanscr. varṇ a varṇa) possint referri, ut proprie sit: depingere, — narrare (ut in Sanscr. lingua).

(Varkâna), Hyrcania. Ṣend. Vĕhrkâna, Neop. گرگان.

(vardana), nom. s. vardanam, oppidum, urbs, civitas. Ṣend. varĕd = Sanscr. vṛd, crescere. Im Neup. erhalten in Namen wie Abiverd, Lastiverd, mit Uebergang in g, in Dârâbgard. Spieg. — In Slavicis sermonibus градъ, grod, городъ, oppidum, civitas, a muniendo, sæpiendo (городить, ограждать) originem duxit.

(vaśaiy), proprie loc. a vaśa, potentia, — potenter, valde.

(vasna), instr. vasnâ, potestas, — desiderium, gratia. (Conf. Sanscr. vas, desiderare). Arm. վասն (vasĕn) propter (conf. râd).

(vaṣarka), gen. s. f. vaṣarkâyâ, magnus. Neop. بزرگ. Conf. Sanscr. bahula.

(Vahyaṣdâta), acc. Vahyaṣdâtam, gen. Vahyaṣdâtahya, nomen viri, qui in Persia contra Darium H. tumultus concitabat. Proprie significare videtur: ab optimo (vahyaṣ = Ṣend. vahyô = vahyaś, compar. absol.), i. e. a Deo, datus.

(Vahuka), nomen Persæ.

(vâ), particula enclitica, ve.

(viť), acc. s. viťam, instr. (cum subsequente patiy) viťâ; instr. plur. viťibis, 1) vicus; 2) stirps, gens, domus.

(viťiya), instr. s. viťiyâ, acc. plur. viťiyân, ad (eandem) stirpem pertinens, propinquus, gentilis.

(viť-in), instr. plur. viťibis, ad stirpem pertinens, gentilis.

(vida), vox significationis incertæ.

(Vidarna), gen. sing. Vidarnahyâ, Ὑδάρνης, nomen Persæ.

(Vindafrâ), nomen Medi.

(Vindafranâ), Ἰνταφέρνης, nomen Persæ.

(viyaka), v. kan.

(viyakna), gen. viyaknahya, nomen mensis.

(viyatarayam), v. tar.

(Vivâna), acc. Vivânam, — nomen Persæ. Conf. Ṣend. Vivaṇhana.

(viśa), acc. n. viśam, omnis. Sanscr. viśva, Ṣend. vîśpa.

(viśadahyu), acc. s. m. viśadahyum, omnium imperii provinciarum incolis patens.

(viśanâha), v. śan.

(viśanâhy), v. śan.

(viśpaṣana), gen. plur. m. viśpaṣanânâm, omnigenus, omnia hominum genera exhibens. Ex viśpa = Ṣend. vîśpa (Sanscr. viśva) et ṣana..

(Vistâśpa), acc. Vistâśpam, g. Viśtâśpahyâ, Hystaspes (Ὑστάσπης), nomen patris Darii. Ṣend. Vîśtâśpa (ex vîśta et aśpa, proprie: notos sibi equos habens, egregius eques). Neop. گشتاسپ.

— ś.

(Śaka), n. s. Śaka, accus. Śakâm, — genus Scythorum, Sacas, — Sacarum regio. Sanscr. Śaka. Vide sub Tigrak̇uda, haumavarga et taradaraya.

(Śakuka), nomen viri, qui inter Sacas contra Darium H. tumultus concitabat.

(śan), cum præf. vi, 2. pers. præs. conj. viśanâhy, (subsequente dis) viśanâha, — pati, ut aliquid corruptum, læsum sit, ut aliquid diruatur.

(śar), 3. pers. s. imperf. pass. aśariyatâ, radix incertæ significationis.

(Śikaṫauvati), nomen castelli Niśayæ in Media.

(Śug(u)da), Sogdiana. Ṣend. Śug'da.

(Śuguda), i. q. præcedens.

Justius: Es ist diess der Name des Landes, wie noch jetzt Soghd wenigstens vom Thale des Zarafshau bei Samarqand gielt; die Hauptstadt wird im Avesta Gâu genannt, was ohne Zweifel Samarqand ist (Bund. 52, 7). Der Name Çughdha ist derselbe wie

Σύκτα, welches Ptolemäeus in der Persis, nahe bei Niserge erwähnt.

𐏁𐎤𐎢𐎭𐎼 (Škudra), nomen populi.

Justius: Die ihnen (i. e. Sacis Europæ) zunächst wohnenden Thrakier heissen Çkudra, ein Name, der grosse Aehnlichkeit mit dem der macedonischen Stadt Σκύδρα (Ptolemæus, Steph. Byz.) hat.

𐏁𐎫𐎲 (śtab), 2. pers. sing. imperf. śtabava, desidem, brutum esse. Conf. Sanscr. stab, stamb.

𐏁𐎫𐎠 (śtâ), stare; 3. pers. s. m. aistata, adstare. Cum præf. ava (caus), 1. pers. s. imperf. avâśtâyam, constituere, stabilire; cum ni, 1. pers. s. imperf. niyastâyam, 3. pers. s. niyastâya, imperare (Ṣend. niśtâ). Ṣend. śtâ, Sanscr. stâ, Gr. ἱ-στά-ναι, Lat. stare, Slav. сто-ять, ста-ть, Germ. steh-en, sta-nd.

𐏁𐎫𐎠𐎴, acc. s. stânam, locus. Ṣend. śtâna, Arm. ստան (çtan), Neop. ستان (in compos.). Conf. Ross. станъ.

𐏁𐎱𐎼𐎭 (Śparda), nomen populi (probabiliter ad Bosp. Cimm.).

𐎿 — s, s.

𐎿 (sa) et 𐎿𐎡 (si), encl. thema pronominis 3. pers., unde acc. sim, gen. saiy, acc. plur. sis, gen. śâm. Ṣend. him, hê, his, — śê. Sanscr. sa, Slav. сей, сія, сіе. Neop. ش.

𐎿𐎣𐎢𐎼𐎡 (Sakauri), vox significationis incertæ.

𐎿𐎡𐎹 (saiy), v. sa.

𐎿𐎭 (sad), ire, se movere. Cum præf. â, inf. âsanaiy, se ad profectionem accingere. Sanscr. sad.

𐎿𐎼𐏁𐎫𐎡𐎲𐎼 (saraśti-bara), arcifer. Ich glaube jetzt dass das Wort, wie es dasteht, richtig geschrieben ist und vergleiche das neup. شست, was zwar zunächst nur einen Ring bezeichnet, mit dem man den Daumen gegen das Einschneiden der Bogensehne schützt, von den Lexicographen aber auch in der Be-

deutung Bogen angegeben wird. Spieg.

[cuneiform] (śâm), v. sa.

[cuneiform] (sim), v. sa.

[cuneiform] (śiyâti), nom. s. śiyâtis, acc. śiyâtim, soloec. śâyatâm. spiritus (Geist, esprit), intelligentia, — divina sapientia (I,3). Secundum Spieg., a rad. śiyu = Ṣend. śâ, gaudere. Refero ad r. śu — śi, spirare. Conf. Arm. շունչ (shu-nć), spiritus (etiam spiritus Dei), շնչել (shi-nć-el) spirare, respirare, Hebr. רוח. Huc forsan refertur et Germ. See-le.

[cuneiform] (śiyu), 1. pers. s. imperf. aśiyavam, 3. pers. sing. aśiyava, 3. pers. plur. aśiyavan, ire, proficisci. Ṣend. śu, Neop. شدن.

[cuneiform] (sis), v. sa.

[cuneiform] (Suguda), i. q. Śuguda.

[cuneiform] — ṣ.

[cuneiform] (Ṣaranka), Drangiana. (Her.: Σαράγγαι, Arrianus: Ζαράγγοι et Ζαραγγαῖοι).

Justius: Um den Hamunsee wohnten in alter Zeit die Zaraka (wahrscheinlich nach dem See benannt, der bei älteren Schriftstellern Zerrah, altb. Zrayanh heisst) Herodots (III, 93, 117, VII, 67) Σαράγγοι, Arrians Ζαραγγοῖοι oder Ζαράγγοι, Strabo's Δράγγοι (mit westpers. *d* für ostpers. *z*), vgl. G. Rawlinson Herodotus IV p. 172.

[cuneiform] (Ṣaṣâna), nomen oppidi prope Babylonem.

Justius: Zazâna lag wohl unmittelber als eine Art von Vorwerk unterhalb Babylon.

[cuneiform] (ṣura), injuria, vis. Ṣend. ṣûra et ṣura. Conf. Ṣend. ṣâvarĕ et Neop. زور.

[cuneiform] (ṣura-kara), injuriosus.

[cuneiform] — h.

[cuneiform] (haînâ), exercitus, — invasio. Ṣend. haêna.

[cuneiform] (hauv), hic. Ṣend. hâu, Sanscr. asâu.

[cuneiform] (Hakâmani), nom. s. Hakâmanis, Ἀχαιμένης, Achaemenes, auctor gentis Achæmenidarum.

[cuneiform] (Hakâmaniśiya), nom. plur. Hakâmaniśiyâ, ex gente Achæmenis, Achaemenides.

[cuneiform] (hangmatâ), v. gam.

[cuneiform] (Hangmatâna), loc. sing. Hangmatânaiy, Ecbatana, urbs præcipua Mediæ, ad radices montis Alvandensis. Græce: Ἐκβάτανα, Neop. همدان.

[cuneiform] (haćâ), præp. cum abl., ab, a. Ṣend. haćâ, Neop. از.

[cuneiform] (hanǵ), trahere; cum fra, 1. pers. s. imperf. frâhanǵam, conjicere. Neop. آهنگ et آهنجيدن.

[cuneiform] (hantiy), v. ah.

[cuneiform] (had), sedere. Cum præf. ni caus. 1. pers. s. imperf. niyasâdayam, constituere, stabilire. Ṣend. had, Sanscr. sad, Slav. сид-ѣть, сѣд-алище, Gr. ἕζεσθαι, ἕδ-ος, Germ. ſitʒ=en.

[cuneiform] (hadâ), cum instr., cum. Ṣend. hada. Arm. հետ (het), cum.

[cuneiform] (had-is), acc. s. hadis, sedes regia, palatium. Ṣend. hadis, Gr. ἕδος.

[cuneiform] (handugâ), rerum gestarum expositio, relatio. Conf., indicante Spieg., Neop. اندوختن.

...Und sonst, glaube ich jetzt handuga lesen zu sollen, und die Bedeutung Edict begründen zu können. Ich leite das Wort auf neup. دفتر und اندافتن zurück und sehe darin eine Wörteransammlung, ein Schriftstück (ex literis Spiegelii).

[cuneiform] (Handita), gen. Handitahyâ, nomen cujusdam Babylonii.

[cuneiform] (ham), præf. verb., com-, con-. Ṣend. ham, Sanscr. sam, Gr. σύν, Slav. со-.

[cuneiform] (hama), gen. s. f. hamahyâyâ, cunctus,

omnis, — communis. Ṣend. hama, Neop. هم, همه, Gr. ὁμ-ός, ὁμοῦ, ἅμα, Lat. simul.

𐏃𐎶𐎱𐎡𐎫𐎼 (hama-pitar), nom. s. hamapitâ, communem patrem habens.

𐏃𐎶𐎼 (hamara), acc. s. hamaram, bellum. Sanscr. samara.

𐏃𐎶𐎼𐎴 (hamarana), nom. et acc. s. hamaranam, proelium.

𐏃𐎶𐎠𐎫𐎼 (hamâtar), n. sing. hamâtâ, communem, i. e. unam, matrem habens. Armen. Համամայր (hama-mair), communem matrem habens. Conf. Gr. ἁ in ἅπας.

𐏃𐎷𐎡𐏂𐎡𐎹 (hamitriya), acc. hamitriyam; n. plur. hamitriyâ, instr. hamitriyaibis; nom. plur. f. hamitriyâ, acc. hamitriyâ, — qui descivit ab aliquo, alicui defecit, defector. Conf., indicante Spiegelio, hamaêśtâra. Arm. Համամիտ (hamamit), ejusdem consilii, conscius. Das Wort führt auf die Wurzel mith zurück und heisst wohl ursprünglich verschworen. Spieg.

𐏃𐎼𐎡𐎺 (Haraiva), nomen regionis, Ἀρεία, ad septemtriones Drangianæ contigua. Ṣend. Haraêva. Conf., indicante Spiegelio, nostri aevi Herât (apud Fird. هری). Das Wort hängt wohl mit saras gr. ἕλος zusammen. Spieg.

Justius: Die nördlich an Drangiana grenzende Provinz heisst bei den Alten Ἀρεία, der Hauptfluss derselben Ἀρεῖος oder Ἀρίος; dieser Name ist bekanntlich aus altp. Haraiva, altb. Haraêva entstanden; die Pehleviübersetzung von vend. I, 30 hat die neuere Form هری, welche auch Firdosi (II, 252, 677. VI, 544, 15) gebraucht, der Burhan hat die Form Hirêv هريو erhalten (s. Vullers Lex. s. v.), wovon هريوه (Hirêvah oder هروى, Heravi) als Name der Bewohner von Herât هرات abgeleitet ist. In der armen. Geographie § 91 findet sich Hrouu.

𐏃𐎼𐎢𐎺𐎫𐎡 (Harauvati), nom. s. Harauvatis, acc. Harauvatim,

loc. Harauvataiyâ, Arachosia. Ṣend. Haraq̓aiti.

Justius: Südöstlich (nempe a Drangiana) liegt Arachosien, altp. harauvati, altb. haraqaiti (pehl. هرآهند), bei den mittelalterlichen Geographen Arrokhkhaj الرخج (man hielt wie in vielen Fällen die erste Sylbe für den arab. Artikel) vier Tagereisen von Bost auf der Strasse nach Ghazna, heute Banjvâi (Sprenger, Reiserouten 48, 1).

𐏃𐎽𐎢𐎺 (haruva), omnis. Ṣend. haurva, Neop. هر, Sanscr. sarva.

𐏃𐏁𐎡𐎫𐎡𐎹 (haśitiya), nom. pl. haśitiyâ, qui ab aliquo descivit, defector, idemque hamitriya.

Ad etymologicam vocis explicationem liceat hic etiam clarissimi Spiegelii, ex opere ejus, doctissima verba excerpere: Die Bedeutung des Wortes als eines Synonymum von hamitriya geht aus dem Zusammenhange der Stelle klar hervor. Oppert liest hasaitiyâ und will das Wort mit khsaeta König, also mit altb. khshi, können, vermögen, in Verbindung setzen. Ich möchte es lieber an altb. shi, wohnen anschliessen, wovon im Avesta shayanem, hushiti. Aus shiti wäre dann sitiya gebildet werden. Hierher gehört, armenisch shén, Wohnort.

𐏃𐏁𐎡𐎹 (haśiya), acc. s. haśiyam, relatus, narratio.

𐏃𐎡𐎭𐎢 (Hindu), nom. s. Hindus, India, i. e. regio ad flumen Indum. Ṣend. Hindu, Neop. هند, Conf. Sanscr. sin'du.

𐏃𐎢𐎶𐎺𐎼𐎣 (Humavarka), nom. plur. Humavarkâ, — denotatio Sacarum generis.

Ad etymologicam explicationem hic etiam nil restat nisi doctissimi Spiegelii ipsius verba apponere: Auf der Inschrift ist blos humava... erhalten; dass herzustellen sei, wie oben geschehen ist, lehren die Uebersetzungen. Man hat längst die Σκύθαι Ἀμύργιοι Herodots herbeizogen; ich möchte auch an die Landschaft هاماوران errinnern, wohin im Schâh-nâme Kaikâus einen Zug unternimmt.

Justius: Die Keilinschriften nennen die Çakâ haumavarkâ (NR a 25), im Scyth. Text Umuvarkap, im assyr. Namiri umarga. Kh. R. Cama (Zar-

toshti Abhyâs I, 248) umschreibt das Wort mit haomavehrkâ (operis nostri p. 82) und vergleicht, wohl nach Spiegels Vorgang, das neure هماوران Hamâverân, was doch nach Yemen versetzt wird (Shahn. II, init.). Es sind die Σκύθαι Ἀμύργιοι (Her. VII, 64; vgl. G. Rawlinson's Herodotus 4, p. 168), welche in Badakhschân und Tokhâristân wohnten.

𐏃𐎹𐎠 (hyâ), v. tya.

𐏃𐎹𐎠𐎱𐎼 (hyâpara), acc. sensu adv. et cum patiy, iterum, denuo, ἐξαῦτις (Ex hya et apara).

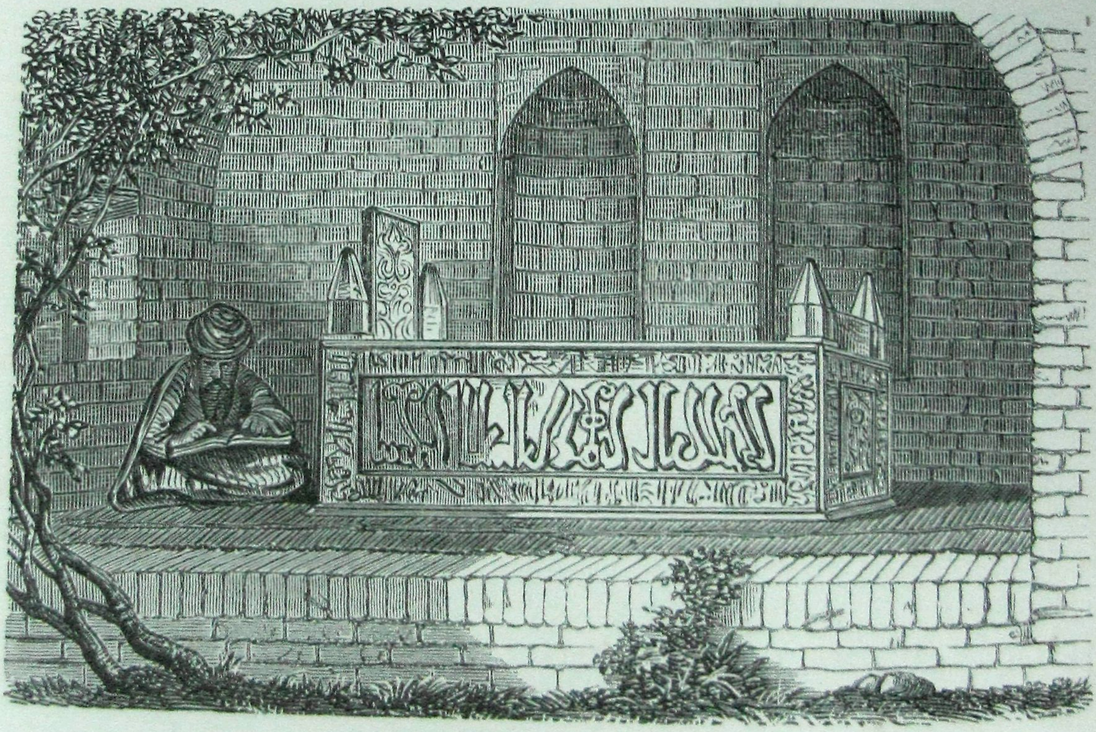

ADDENDA & CORRIGENDA.

ADDENDA & CORRIGENDA.

IN ARCHETYPO.

P.	ll.	Excusum:	Lege:
13	14 et 15	[illegible]	[illegible]
38	11	[illegible]	[illegible]
69	1 (ab imo)	repertur	reperitur
176	3	[illegible]	[illegible]
100	1	[illegible]	[illegible]
115		[illegible]	[illegible]
119	2	[illegible]	[illegible]

136 In aliquot libri exemplaribus excusum est:

[illegible] pro [illegible].

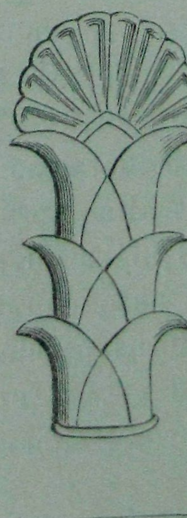

IN INTERPRETATIONE.

P. ll.

4 20 Excusum: עס; lege עם.

6 3 **Adde** annotationem ad voces reges erant: 'Kšâyatiyâ âhan. Potest tamen, ni fallor, vox 𐎠𐏃 hic etiam pro sing. accipi, ut kšâyatiyâ simul objectum τοῦ âha et appositio τοῦ taumâ sit, sensu: stirps nostra erat — reges, quod redit ad idem.

7 6 **Adde** annot. ad vocem Drangiana: Ich gestehe dass ich jetzt am liebsten Zaranka statt Zaraka lesen würde, theils wegen der griechischen Form Δράγγαι auf die auch die neupersische Zarenj (زرنج) anschliesst, besonders aber weil auch die skythische Uebersetzung das n ausdrückt (Ex lit. Spieg.).

8 2 **Adde** annot. ad voces viginti tres: Conf. Inscriptionem Darii Hystaspi Persepol. I, 2, et Naqši-Rustami Na) 3, ubi itidem populi Persico imperio subjecti, sed alio numero, recensentur, quae diversitas variorum Darii regni temporum, ad quae Inscriptiones ejus referuntur, ratione est explicanda. Conf. Her. III, 80 sequ., ubi populi, Dario regis imperio subjecti, in viginti satrapias descripti accuratissime ab historiae patre recensentur, quae descriptio, sicut alia Xerxis imperio subjectorum populorum (VII, 61 sequ.), hucusque melior fons ad elucidandos obscuriores geographicos inscriptionis nostrae locos permanet.

9 3 **Adde** annot. ad voces: contentae erant: Jam hujus vocis interpretatione transcriptioneque typis

P. 11.

excusis, Justius et Spiegelius fortissimis argumentis me ad legendam vocem apariyâyan persuaserunt, hancque, in glossario (p. 14), Justium sequendo, ad r. *i* retuli, quum, aliter, in archetypi textu, afriyâyan esset. En verba Justii ex amicissime scriptis mihi literis excerpta: Die Erklärung von apariyâya aus prî für frî scheint mir, wegen Mangels einer Analogie, etwas bedenklich; die Aspiration von *k, t, p* durch folgendes *r* scheint mir so alt, wie die persische Sprache selbst, und Namen wie Prexaspes mit *p* vor *r* sind gewiss nicht genau wiedergegeben, sondern sie haben noch einen Vocal zwischen beiden Buchstaben gehabt. Vielleicht geht das Substantivum, wovon die Verbalform abgeleitet ist, doch auf pari+*i* oder yâ zurück, denn «schützen» und «bewahren» ist oft ein «Herumgehen»; vgl. Χρύσην ἀμφιβέβηκας, Ilias I, 47, und vedisch परिया hüten an 2 Stellen, s. Petersburger Wörterbuch s. v.

12 6 et 7, excusum: movit-se ille. Populo, lege: movit-se *ille.* Hic populo.

13 6 **Adde** annot. ad vocem: possessor: Bezüglich des Wortes âyaçtâ halte ich meine eigene frühere Uebersetzung nicht mehr für richtig, gestehe aber, dass mir auch die anderen Erklärungen nicht behagen. Es fragt sich immer noch, ob man nicht durch Vergleichung der Worte âyadana, yadâ, vielleicht auch Bâgayâdis auf etwas Besseres kommt, auch darf man nicht vergessen dass die Lesung ayaçatâ oder âyaçatâ auch möglich ist (ex lit. Spieg.).

13 ab imo. **Adde** sub calcem 1-mae annot.: Conf. Behist. III, 1 et 7.

14 9 et 10 in annot. Pro vocibus: Longum â certe in voce, si ad avô eam referas, scrupulum injicit.

P.	l.	
		Lege: Longum â in voce, si ad avô eam referas, facile augmento temporali explicatur.
16	2	in annot. 1-ma: pro hyâ, lege hya.
26	26	Dele voces: et quae ad NR a) annotavi.
28	20	Corrige signum \ in Y.
28	23	**Adde** post etc. Vide §-um 16 sectionis de Palaeo-Persicarum literarum enunciatione.
29	2	Tabulae II. **Adde** annotationem ad vocem militibus: Vocem in aśabâra, ad admonitionem Justii, in Glossario correxi. His lubet mihi amicissimi Spiegelii verba, ex literis ejus excerpta, subjungere: Bh. 2, 1, und sonst würde ich jetzt unbedenklich kamnaibis açabâraibis lesen. Die Bedeutung «einige Reiter» scheint mir durch die Uebersetzungen vollkommen sicher gestellt (conf. ceterum p. 14 annot. 2), und açabâra für açpabâra, wie in NR a) ava viçam, statt ava viçpam. Conf. in Gloss. vocem aśabâra.
31	9	in annot. Excusum: tcstante; corrige: testante.
32	15	**Adde** ad voces sexta die: Ad versionem Assyricam 27; ad Scythicam 28. Mensis Anâmacus in versione Assyrica exprimitur numero 10.
34	3	in annot. **Adde** post vocem formam: s. Spiegelium.
35	1	Excusum: captornm; corrige: captorum.
40	2	Excusum: Vahya datem; corrige: Vahyaṣdatem.
43	10	§-i 14. **Adde** comma (,) post vocem die.
44	8	§-i 2. Excusum: Eo; corrige: Ego.
44	12	Excusum: Naditabirus; corrige: Naditabelus.
47	19	annot. Excusum: attendas, corrige: attendes.
49		in ultima annot. 2-dae lineae **adde** post voces par est: Auramaṣdam adeo in praecitata inscriptione Darium cum gentilibus invocasse diis plane necessarium videtur, quum haec super muro, palatia ejus praecingente, quasi super natali ejus foco, exarata fuerit.

P.	ll.	
50	10	annot. Excusum: Xerxem; lege: Xerxes.
51	11	in annot. 2. **Adde** post voces et les droits (p. 234): J'ai marché dans les lois, les droits et coutumes, je ne les ai pas lésés (p. 249).
51		ultima annot. 3. **Adde** post vocem supplicium: Sensus utique est: severissime.
52	1	Excusum: ne haec; lege: ne-quidquam [ne minime] *haec*.
56	1	Excusum: Naditabirus; corrige: Naditabelus.
59	5	**Adde** annotationem ad vocem praestantiam: Śiyâtim. Ad explicandam vocis significationem, conf. nunc, suggerente Justio, locum analogum Zachariae XII, 1, נאם־יהוה נטה שמים ויסד ארץ ויצר רוח־אדם בקרבו ubi רוח, ut alias, in Sacris bibliis, latiori sensu accipiendum puto, quum post caelum et terram, Dei Creatoris praestantissima opera, spiritus vitalis, i. e. physica hominis vita, non adeo magni momenti esset, ut juxta haec numeretur. Vide in Glossario sub voce śiyâti.
61	—	**Adde** annotationi ad vocem apiy: Vera significatio vocis, ut clariss. Spiegelius mihi novissime in literis innuit, forsan elici vel firmari poterit, si cum hac etiam Ṣendica apaṇm, apê, contuleris, quarum vocum prior adverbium, altera praepositionem post significare videtur (Vide Comm. über das Avesta, II, p. 156).
66	11	**Adde** annot. ad vocem a Nilo: **Piru** Aegyptiacum iero, iouro cet. cum articulo *p*, Hebr. יאר, quod proprie, aeque ac vox Aegyptiaca, flumen, torrens significat (vide A. Harkavy, Journ. As. 1870, № 1). In Etym. M. (755, 26): Πίρος, ὄνομα ποταμοῦ. Assyrice, ad auctoritatem Opperti (Mémoire sur les rapports de l'Égypte et de l'Assyrie, p. 68) Nilus item Iaru'u appellatur.
71	5	**Adde** annot. ad v. adadâ: Adadâ, das Imper-

P.	l.	
		fectum von dâ, steht hier, wie Ebel (cf. Kuhns Beitr. II, 486) richtig bemerkt, weil dieses auf eine nähere Vergangenheit sich bezieht als der aor. adâ. Spieg. (Die altp. Keilinschr. p. 99; conf. ibid. p. 175).
72	11	**Adde** annot. ad vocem: cum gentilibus-diis: Vide annot. ad Beh. IV, 12 et 13.
72	8	**Adde** annot. ad v. Sogdiana: Śuguda et Suguda. Vide in sectione operis nostri de enunciatione literarum pp. 16—17.
73	5	§-i 3. **Adde** annot. ad v.: curatus erit. 𐎣𐎼𐎫𐏐 𐎠𐏃𐎫𐎡𐎹: Apud Niebuhrium, Westergaardium et Flandinium 𐎣𐎼𐎫𐎠𐏃𐎫𐎡𐎹, quod κράσεως (sandhi) unicum in inscriptionibus nostris exemplum praeberet, quam lectionem nil obstat, ut in populi ore revera fuisse admittamus, γραφικῶς autem, nisi casu aliquo, hic expressam; ideoque Spiegelii lectionem praetuli.
74		in 2-da Assyrici (Hebr. literis exarati) textus linea, excusum: דדריוש, corrige: דריוש.
74		in 4-ta excusum: ואהלוי, corrige: ואהליי.
78	1	**Adde** annot. ad vocem: transmarini: Vide in Glossario vocem taradaraya.
78	2	**Adde** annotationem ad vocem Pontici:

Amicissimus collega meus Basilius Grigoryew valde verisimile putat Putios, Darii imperio subjectum populum, recentiorum Afganorum esse majores, quamvis alias ac nunc, Darii tempore, sedes tenuissent. En argumenta, quibus viri doctissimi opinio innititur:

Ipsi Afgani anteriores sedes suas ad dextram Indi ripam, Peshavero inferius, fuisse tradunt (Vide Raverti in Journal of Bengal Asiatic Society, vol. XXIII, p. 559 seq.), quae regio nunc دامن (Dâmen), inter Kabulistanum et Sindum

porrecta, audit; Dâmen vero istud Herodoti Πακτυϊκῇ respondet, e qua regione Scylax Caryandensis, Indi pernoscendi causa, flumine secundo, cum nave a Dario missus erat. Regio Πακτυϊκή igitur Darii ditionis fuit.

Incolae hujus regionis Πάκτυες, ad opinionem Basilii Grigoryew, sunt Putiyâ Darii Naqŝi-Rustamensis inscriptionis. Adde, quod Afgani hucusque aliter se quam Puktun non appellant; literam vero k hic non adeo magni esse momenti documento est apud recentiores etiam Indos Afganos Patanos (Patans) nominari, aspirata ante literam *t* abjecta.

Grigoryewii argumentum antiquos Putios, qui Darii imperio parebant, recentioris Dâmenis incolas fuisse etiam Sinensium annalibus confirmari videtur; in «Historia enim junioris Khânorum dynastiae», quae rerum gestarum silvam seculo II-do post Chr. n. collectam comprehendit, traditur Da-Yuetios (= Massa-getas, i. e. magnos Getas), I-mo post Chr. n. seculo, profectos e Bactriana, quam occupabant, versus meridiem, Hindu-Kushique montes transgressos, in terras τῶν Pu-ta et Kipin immigrasse, incolisque maximam partem excisis, postquam horum regionem suam fecissent, etiam Indiam expugnasse (Vide locum in Rossica versione Patris Hyacinthi Biczurin: «Собраніе свѣдѣній о народахъ Средней Азіи», III, 119). Eadem haec, minime rebus mutatis, narrat et Matuanlinius, Sinensium polyhistor (Gallica versio Stanislai Julienii apud Vivien de Saint-Martin in ejus tractatu: «Sur les Ephtalites», p. 271, ubi vir doctissimus Sinensium Puta Afganos nostri aevi, Patanos scilicet, esse censet;

P. l.

conf. etiam Klaproth in «Tableaux historiques de l'Asie», p. 133).

Adductus his, in NR a) 3, pro Pontici in versione (p. 78), et Pauntiyâ in transcriptione Latina (p. 41), nunc cum Spiegelio, Putiyâ legendum puto.

78 — Vox, ad doctissimi Kernii opinionem, refertur, itidem ut takabarâ, ad Yaunâ, quod citato ab eo Herodoti loco (VI, 33), ad quem magnam Hellespontiorum Graecorum partem a Dario subactam fuisse notum fit, confirmari videtur.

78 3 6-tae annot., excusum: logen, corrige: longe.

78 — **Adde** sub calcem annot. 6-tae post vocem videntur,: phoneticeque, quum in Palaeo-Persica lingua litera *l* deesset, Graecam vocem non adeo a Palaeo-Persica remotam esse putem. His lubet addere, quae in novissimo opere suo, Spiegelius de Darianis Karkis censet: Aus den Keilinschriften lässt sich wahrscheinlich der Name der Karka hierher (ad Caucasi nempe regiones) ziehen, den Darius in seiner Grabschrift nennt und der sich einerseits an den Namen der Kerketen und Kolchier im Alterthume, andererseits an den neuern der Tcherkessen anschliesst. Auch das Shâhnâme kennt ein Volk der Kerkesâren (..das schliessende sar gehört so wenig zum Worte wie سگسار, Sagsâr, die Çaken), das jedenfalls im Norden lag und vielleicht in diesen Gegenden zu suchen ist (Erânisцke Alterthumswissenschaft, I, p. 413).

79 6 **Adde** annot. ad vocem faciebant: Secundum Spiegelium forma verbi hic est imperf. sing. m. (ava akunavatâ, das wurde ausgeführt).

— 8 **Adde** annot. ad vocem quam: Tya hic etiam Graeco ὅτι respondere potest.

P.	ll.	
80	4	**Adde** annot ad voces qui meum solium sustinent: Vide quatuor thronorum effigies operis nostri in archetyporum sectione pp. 70—74, exhibitas, qui, si non omnes forsitan Darii H. sunt, hujus tamen throni imaginem, in quam sepulchralis ejus inscriptionis verba innuunt, nobis in hoc opere caelato servatam esse neminem fugere potest.
82	17	Excusum: [illegible]; lege: [illegible].
83	3	ab imo. **Adde** punctum (.) post vocem [illegible].
84	14	Excusum: Grek; lege: Greek.
87	8	Dele comma (,) post vocem we.
87	16	Excusum: abovethe; corrige: above the.
88	11	ab imo. Excusum: trough-like; corrige: through-like.
91	10	Hebr. textus. Excusum: יתבער, lege: יתעבר.
91	—	Insere post citatum e Herodoto locum; Idem IV, 87: Ὁ δὲ Δαρεῖος ὡς ἐθεήσατο τὸν Πόντον, ἔπλεε ὀπίσω ἐπὶ τὴν γέφυραν, τῆς Ἀρχιτέκτων ἐγένετο Μανδροκλέης Σάμιος· θεησάμενος δὲ καὶ τόν Βόσπορον στήλας ἔστησε δύο ἐπ' αὐτῷ λίθου λευκοῦ, ἐνταμὼν γράμματα, ἐς μὲν τὴν Ἀσσύρια, ἐς δὲ τὴν Ἑλληνικά, ἔθνεα πάντα, ὅσαπερ ἦγε· ἦγε δὲ πάντα, τῶν ἦρχε· τούτων μυριάδες ἐξηριθμήθησαν, χωρὶς τοῦ ναυτικοῦ, ἑβδομήκοντα σὺν ἱππεῦσι, νέες δὲ ἑξακόσιοι συνελέχθησαν cet.
104	2	annotationis. Excusum: auctoritatsis ocios; lege: auctoritatis socios.
107	—	Dele uncos Hebr. vocis ארתחששתא.
108	in	1-ma versionis l. post vocem fastigium adde: saxeum.
109	—	**Adde** sub calcem annotationis: Nota ex. c. karta, quod soloec. pro kartam esse videtur.
117	—	Dele in 3-a l. ab imo comma (,) post vocem capituli.

P.	ll.	
120	3	**Adde** annot. ad vocem custodito: 𐎱𐎠𐎫𐎢𐎺. Vox etiam pântuv legi potest (custodiant).
169	2	§-phi 2-di. **Adde** annot. ad vocem: provinciarum. Dahyunâm, ideographus dah in unius Westergaardii apographo scribitur 𐏉; ceteri omnes viatores habent 𐏈, quos sum secutus hic et in §-pho 4-to.

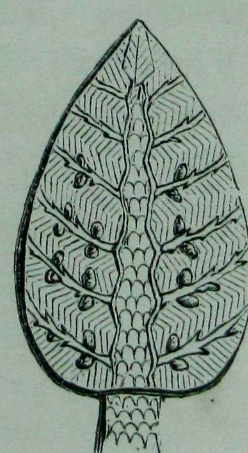

In literarum Palaeo-Persicarum enunciatione:

P.	ll.	
5	2	**Adde** annot. ad literam [cuneiform]. [cuneiform] nisi in Behistanensibus Palaeo-Persicis inscriptionibus occurrit, in ceteris ubique scribitur [cuneiform].
7	7	primas tres voces corrige, ut sit: (v) et [cuneiform] (m), u post [cuneiform] (k), [cuneiform] (g) et [cuneiform] (d) aliquoties scribendo praetereuntur, nempe in vocibus [cuneiform] (Vistâśpa), [cuneiform] (Mitra), [cuneiform] (Nabukudraćara), [cuneiform] (Śuguda, si ultima vox non est etiam Śugda enuncianda: Graece Σόγδοι, Σογδιανή), [cuneiform] (Kudurus), qualium consonantium cet.
9	2	§-i 15 Excusum: Suesensi; corrige: Suezensi.
10	—	**Adde** ad calcem §-i 16: Conf. H. Rawlinson in The Journ. of the R. As. Soc. vol. X. pp. 173—174.
11	1	**Adde** post vocem Rawlinsonii: brevioribus, imagines explicantibus, inscriptionibus exceptis.
15	2	Ṣendici textus: Excusum: [Avestan]; corrige, ad indicationem Justii: [Avestan] (contr. ex [Avestan]).
15	—	transcript. Excusum: bavam; corrige: baom (bavĕm).
15	—	Sanscriti textus. Excus.: अवभम; corrige: अभवम्.
15	4	Excusum: समापिता; corrige: समापिता.
19	5	Excusum: patiyâiśa; lege: patiyâiśan.

P.	ll.	
19	6	Excusum: Ṣaraka; lege Ṣaranka.
20	—	Excusum: apriyâyan; lege: apariyâyan.
22	2	Tabulae II. Excusum: aśbâraibis; lege: aśabâraibis.
25	2	§-phi 10. Dele comma (,) post vocem manâ.
25	7	§-phi 11. Excusum: mâhyâ; lege: mâhyâ....
28	2	§-phi 7. Excusum aśbâraibis; lege: aśabâraibis.
29	4	§-phi 11. Excusum: aśbâraibis; lege: aśabâraibis.
29	—	§-phi 7. Excusum: martiyâ; lege: martiyân.
30	7	§-phi 13. Excusum: viťiyâ; lege: viťiyân.
41	6	§-phi 3. Excusum: Suguda; lege: Śuguda.
41	11	Excusum: Pau(n)tiyâ; lege: Putiyâ.
41	5	§-phi 4. Excus.: adam ťaham; lege: adam aťaham.
43	3	§-phi 1. 𐎧𐏁𐎹𐎠𐎼𐏁𐎠, potest etiam, ad analogiam Graeci Ξέρξης, 'Kṡyârṡâ legi; quare in hac voce, hic et alias, *a* post k̓ṡ uncis include, ut sit 'Kṡ(a)yârṡâ.
49	—	in transcript. textu excusum: Ardak̓ćasća, corrige: Ardak̓ćasda.

In Glossario:

P.	l.	
3	8	**Adde** post vocem aita: 𐎠𐎡𐎫𐎡𐎹 (âitiy), v. *i*.
7	7	Excusum: apatara; corrige: apa-tara.
7	12	Dele a ante vocem praepos.
7	18	**Adde** post vocem apadâna: acc. s. soloec. apadâna et apadânâ.
7	5	2-dae col. Post vocem api, adde: Ṣend. aipi.
8		In ultima l. vocis Ariyâramna, post gaudere, adjice comma (,).
11	5	2-dae col. Post ava corrige signum ; in ;, ibidemque post neutr. adjice: s.
—	11	Excusum: Sanscı.; corrige: Sanscr.
12	13	Ad vocem patiyâvahaiy, adjice: s. patiyâvahiy.
12	6	ab imo 2-dae col.: **Adde** post vocem dux: Nota vocalis longitudinem in bâra, quum passivo sit sensu, et in eadem voce *a* breve (ut in takabara), quum est sensu activo. Vide supra Spiegelii annot. in addendis ad Beh., II, 1.
13	2	Excusum: ab aśpa; corrige: ab aśpa.
14	5	**Adde** post Cum: praef. â praes. aitiy, venire, — fluere (Suez. 3); cum.
14		In ultima l. 2-dae col. Excusum: ἐὐ, lege: ἐὔ.
15	8	ab imo. Excusum: ὐπὲρ; lege ὑπέρ.
16	4	Excusum: Qalaci; lege: Qala[c]i.
16	4	2-da col. superne. Excusum: e; lege: a.
18	7	ab imo. Post vocem (kamana), **adde**: nom. kamanama, amans me, fidus mihi.

P.	ll.	
19	4	2-dae col. **Adde** post vocem Kuraus: Hebr. כֹּרֶשׁ.
20	19	Corrige nâ in nâo.
22	13	**Adde** comma (,) post vocem gâtum.
23	5	2-da col. inferne: **adde** punctum (.) post literam *s*.
24	1	Post vocem: (thagâvor): muta comma (,) in punctum et adde: De brevitate *a* vide supra ad vocem aśabâra in addendis.
25	2	Excusum: tar; corrige: târ.
25	4	Adjice post tar (tṛ): et târ (tṝ).
25	5	Excusum: taradaraya; lege: tara-daraya.
25	4	in annot. J. excusum: ului; lege: ulu.
28	11	ab imo. Excusum rubro colore [cuneiform]; corrige: [cuneiform].
29	—	**Adde** post vocem porrigens: sive potius: dextram porrectam habens (conf. vim longi *a* in voce aśabâra).
29	4	ab imo. **Adde** post v. provincia: (dah- scribitur etiam ideographice: [cuneiform]).
29	11	Adjice post voces (Suez. 6, 3): Huc forsan referri possunt fluviorum nomina: Tanais (Донъ), Danubius (Дунай), et ipsum nomen fiuminis ʽPã, quod Graece in ῥέω (fluere), Rossice vero (Волга) in влага (humor) idoneam, ni fallor, explicationem nanciscitur. Aegyptiacum Nili nomen appellative flumen significat cet. (Vide supra in addendis ad p. 66 Interpret.).
32	3	Muta comma (,) in punctum post vocem duvarayâ.
32	11	Exc.: [cuneiform]; corr.: [cuneiform].
32	2	in 2-da col. **Adde** post vocem Neop.: ونيو.
32	8	in 2-da col. Excusum: viré; corrige: viri.
32	7	in 2-da col. ab imo. Excusum: (nâmâ); lege: (nâma).
33	16	Exc.: [cuneiform]; corr.: [cuneiform].

P.	ll.	
33	—	Insere ante vocem Niśâya: 𐎴𐎡𐎼 (nir), praef. verb., ex. Sanscr. niḥ, nis.
33 34		Transfer voces: parikarâ, parikarâha et parikarâhy sub vocem parâbartam in p. 35.
36	8	ab imo. Excusum: (paś-âva); corrige: (paśâva = paśa + ava).
37	—	sub voce Putiya, adde post vocem Pukhtun: et Pushtun.
39	1	Excusum: [cuneiform]; corrige: [cuneiform].
39	16	post vocem parâbara muta , in ;.
40	4	Excusum: بوبن; corrige: بودن.
43	2 et 3	ab imo, **adde** post vocem avarada: (augmento post mâ absente).
44	4	**Adde** comma (,) post vocem parâraśa.
44	—	Excusum: ni; lege: nir.
44	16	Excusum: avahyârâdiy; lege: avahyarâdiy.
44	2	ab imo. Post vocem vaên muta ; in ,.
46	—	Insere post vocem: viśanâha: [cuneiform] (Viśpaṣauti), nom. Viśpasautis, Parthorum oppidum. Vide sub Parťava.
48	10	Excusum: Ζαραγγοῖοι; corrige: Ζαραγγαῖοι.
49	15	in col. 2-da. Excusum: اندوختت; corrige: اندوختن.
50	4	ab imo. Excusum: Hrouru; lege: Hroum.

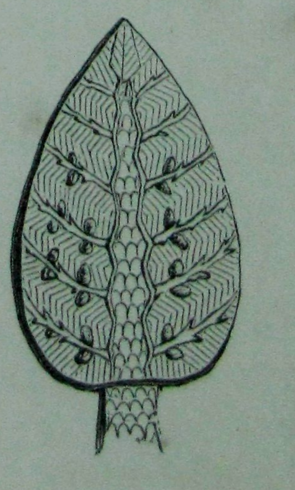

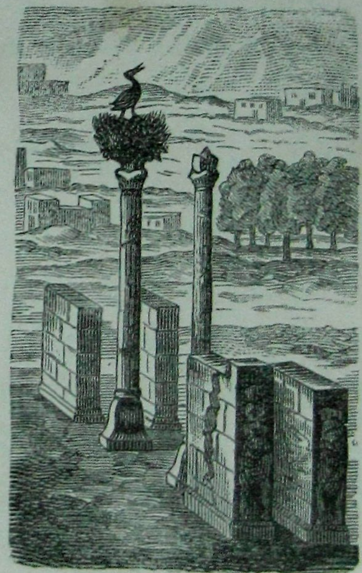

INDICES

PROPRIORUM, PERSONARUM & SCRIPTORUM ATQUE GEOGRAPHICORUM,

NOMINUM,

quæ in libro occurrunt,

a Wladimiro Golowin concinnati.

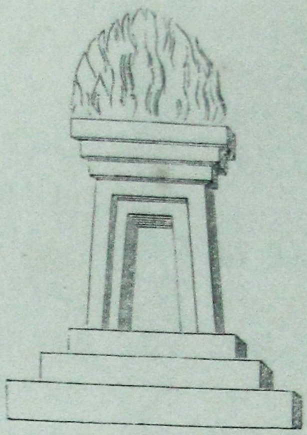

I.

INDEX

PROPRIORUM, PERSONARUM ET GEOGRAPHICORUM,

NOMINUM,

QUÆ

in Inscriptionum Interpretatione et in Glossario occurrunt,

his adjectis

ibidem occurrentium aliquorum Palæo-Persicorum mensium denominationibus.

☛ Compendia: **Beh.** — Inscriptiones Behistani; **Beh. Min.** — Inscriptiones Behistani Minores; I, II, III, IV, V — Tabulæ Inscriptionum Behistani; **Gl.** — Glossarium. — NB. Numeri romani Inscriptionum sectiones, usitatiores vero literæ et numeri ipsas inscriptiones et paginas designant.

Ṭukrus: Beh. IV, 53. Gl. 27 (Ṭukra).
Ṭuravâhara *(mensis)*: Beh. II, 33, 35; III, 41.

Uhyâma (castellum Armeniae): Beh. II, 34. Gl. 17.
Upadarmes: Beh. 19. Gl. 15.

Vahucus: Beh. IV, 53. Gl. 45. (Vahuka).
Vahyaṣdâtes: Beh. III, 39—42; IV, 45; Beh. Min. 56; Gl. 45.
Vaumiśa (nomen Persae, v. Omises). Gl. 44.
Vayaśparus: Beh. IV, 53.
Vivana (nomen Persae): Gl. 45 (V. Hyanes).
Viyakna *(mensis)*: Beh. 12; III, 42.

Xerxes: Inscr. D, 4; E a), E b), C a), C b), A, F, K, pp. 93—101; Q a), 103; S b), 111; P, 119. Gl. 20 (Kś(a)yârśa).

Yutii (regio Persiae): Beh. III, 39. Gl. 43.

Zaracae: I, 73; NR a), 76. Gl. 48 (Ṣaranka).
Zazâna (oppidum Babyloniae): Bh. 23. Gl. 48.

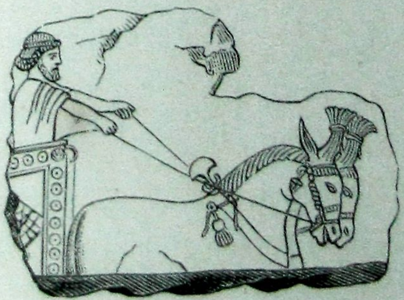

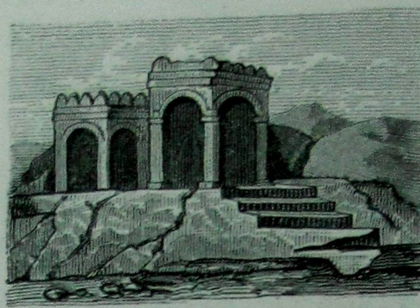

II.

INDEX

ANTIQUORUM ET RECENTIORUM SCRIPTORUM,

QUORUM

NOMINA

in Commentariis, in sectione de Palæo-Persicarum literarum Enunciatione, in Glossario nec non in Addendis & Corrigendis laudantur.

☞ Compendia: **Bh.** — Inscriptiones Behistani; **Bh. Min.** — Inscriptiones Behistani Minores; **En.** — Literarum Palæo-Persicarum Enunciatio; **Gl.** — Glossarium; **Add.** — Addenda & Corrigenda.— NB. Paginæ absque sectionis operis designatione ad Commentarios referuntur.

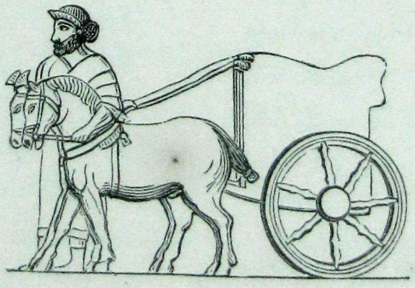

INDEX COLLATIVUS
RERUM & IMAGINUM,

NEC NON

INITIALIUM, FINALIUM, VARIORUMQUE MINUTIORUM ORNAMENTORUM,

quæ itidem ad monumenta descripta sunt,

COMPOSITUS A W. GOLOWIN.

Index comparativus, textus operis repertorium exhibens.

	Paginae libri.	Paginae collativae: Interpretatio et Commentarii.	Transcriptio.	Addenda et Corrigenda.
Interpretatio & Commentarii	1—122	—	—	4-12
Literarum Palæo-Persicarum Enunciatio & Inscriptionum Transcriptio	1—52	—	—	—
Literarum Palæo-Persicarum Enunciatio	3—16	—	—	13—14
Inscriptionum Transcriptio	17—52	—	—	—
Glossarium Palæo-Persicum	1—52	—	—	15-17
Addenda & Corrigenda . .	1—17	—	—	—
Indices propriorum, personarum & scriptorum, atque geographicorum nominum, quae in libro occurrunt	1—14	—	—	—
Index propriorum, personarum & geographicorum nominum	3—11	—	—	—
Index antiquorum & recentiorum scriptorum . . .	12—14	—	—	—
Index collativus rerum & imaginum	1—39	—	—	—
Index comparativus, textus operis repertorium exhibens	2—3	—	—	—
Index operis textus & imaginum collativus . . .	4—39	—	—	—

(*Vide p. versa*).

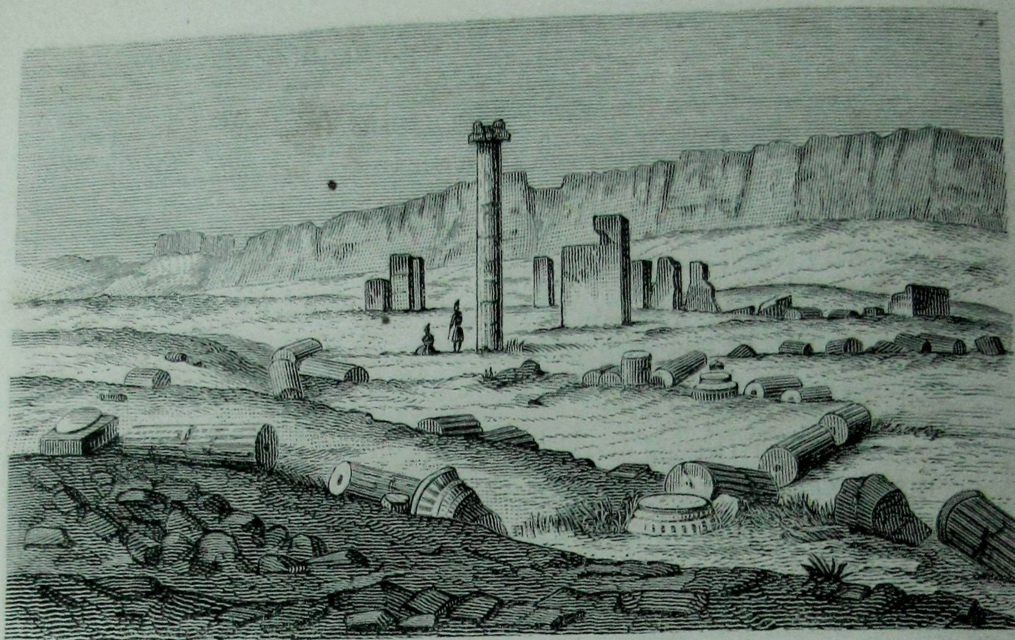

Index Rerum.

PAGINAE libri.	OPERIS CONTEXTUS INDEX.
	INVOLUCRUM:
	α) pars anterior . . . .
	β) dorsum libri . . . .
	γ) pars posterior . . . .

Index imaginum, initialium, finalium, variorumque ornamentorum.

Paginae libri.	OPERIS CONTEXTUS INDEX.

TITULI ET DEDICATIO.

PRAEFATIO.

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
	TITULI ET DEDICATIO.	
	4. Arbor cupressi	Fland. II, pl. 98 (Cf. Indicis imaginum p. 37, № 142).
	5 a) Lemniscus, coloribus antiquis Persis adamatis confectus . .	L. ESTHER I, 5—7.
	b) Caput leonis e caelatura palatii № 2.	Flandinii II, pl. 102.
	c) Sepulchrum Cyri	Texierii II, pl. 81.
	6. Imago collectiva ex antiquitatibus Persepolitanis aliisque, partim Persicis, partim Graecis, concinnata.	Flandinius, Texierius, Boré, atque etiam Gerhardtii «Archaeologische Zeitung».
	PRAEFATIO.	
Initiale	7. Fauces montium Pir-à-Zan (sive Pirisen) in Farsistano.	Flandinii Perse Moderne, v. V, pl. 96. (Cf. G. Rawlinsonii v. IV, p. 8).
Initiale	8 a) Xerxis № 5 palatium refectum cum b) litera Q colorata e literis cuneatis, caelatura variisque minutioribus Palæo-Persicorum monumentorum ornamentis confecta.	a) Fergusson, pl. № 18. ad p. 170 (Restoration of hall of Xerxes); b) Fland. II, pl. 77 et cet. c) G. Rawlinson. IV, 267.
	9. Tabula geographica: *Persepolis & loca adjacentia.*	Ker Porteri tabula geographica in init. vol. I.
	10. Hypogeum Canusinum (ubi amphora Darium Hystaspi consultantem exhibens est inventa).	«Archaeologische Zeitung» Gerhardtii. 1857. №№ 103, 104, S. 55. (Gräber zu Canosa), Taf. CIV.
	11—12. Magna amphora Darii Hystaspi Neapolitana (s. amphora Canusina).	Ibidem. S. 50—55, 59 et «Illustrated London News» 14 Febr. 1857, pp. 138—139.
Finale	13. Propylaeum regii sepulchri Persepoli.	Fland. III, pl. 166; G. Rawlinsonii, IV, p. 299.

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
	SITUS **Persicarum hucusque repertarum inscriptionum, aliarumque antiquitatum, praecipue Sassanidarum temporis, adumbratione nec non locorum, ubi hae inveniuntur, ichnographiis adjectis, in tabula depictus.**	
—	14. (I) *Tabula Palæo-Persicarum inscriptionum.*	Tabulæ geographicæ ad opera Ker Porteri [VI] Flandinii [IV], Fergussonii, G. Rawlinsonii, Loftusii, Kiepertii et cet.
—	15. TABULAE ICHNOGRAPHICAE:	
	II. Ager Murghabi et Pasargadarum.	Flandinii IV, pl. 194.
	III. Behistanum	» I, pl. 15.
	IV. Alvandum et Hamadanum .	» I, pl. 24.
	V. Ichnographia Persepolis . .	» II, pl. 64 (Plan général des antiquités).
	VI. Planities Persepolitana . .	Flandinii II, pl. 65 (Plan du plateau et des environs).
	VII. Iter a Persepoli ad Pasargadas.	Flandinii II, pl. 57 (Persepolis & Pasargades: plan itinéraire).
—	16. Tabula geographica: *Persepolis, Shirazum locaque adjacentia.*	H. Kiepert: Atlas von Asien zu C. Ritter's allgemeine Erdkunde. Dritte Lieferung, Berlin, 1852. «West-Persien».

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
—	17. (VIII) Persepolis tabula topographica.	Flandinii II, pl. 67. [Cf. Kaempferi p. 329; Niebuhrii tab. XVIII (Grondtekening van het Paleis te Persepolis); Ker Porteri pl. 30, Texierii II, pl. 93—94; Fergussonii plat. I ad p. 94 (Plan of Persepolis) et G. Rawlinsonii IV, p. 241].
—	18. (IX). a. Palatium № 2	Flandinii II, pl. 90. (Cf. Fergussonii, p. 144; G. Rawlinsonii IV, p. 281).
	b. » № 3	Flandinii III, pl. 113 (Cf. Texierii II, pl. 95; Fergussonii p. 116; G. Rawlinsonii IV, p. 256).
—	c. » № 4	Flandinii III, pl. 129.
	d. » № 5	» III, pl. 131 (Cf. Texierii II, pl. 96; Fergussonii p. 140).
—	e. » № 6	Flandinii III, pl. 142.
	f. » № 7	» III, pl. 145.
—	g. » № 8	» III, pl. 149 (Cf. Texierii II, pl. 100).
	h. Naqsirustamensia sepulchra.	Flandinii IV, pl. 169. (Cf. G. Rawlinsonii IV, p. 299, «ground-plans of tombs»).
—	19. (X) A. Tabula topographica urbis Vani.	Texierii I, pl. 35.
	B. Tabula topographica Susorum.	Loftusii ad p. 340 (Plan of the most remarkable Mounds of Shúsh [ancient Susa]).

Paginae libri.	OPERIS CONTEXTUS INDEX.
1—136	**ARCHETYPA.**
4	
5	I. Inscriptio Cyri. (Inscriptio Murghabi) . .
6	
7—80	II. Inscriptiones Darii Hystaspi.
8	
9	
10	
11—48	Inscriptiones Behistani.
11—20	Tabula I.
17	
20—28	» II:
29—36	» III.
36—43	» IV.
43—44	» V.
45—48	Inscriptiones Behistani Minores: **A—K.**
46	
47	
48	
49—51	Inscriptio Alvandensis **O.** . . . .
50	

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
	ARCHETYPA.	
1	20. Pilastrum Cyri, ad f. Flandini .	Flandinii IV, pl. 198.
2	21. Sepulchrum Cyri	» V, pl. 83.
3	22. Pilastrum Cyri, ad f. Ker Porteri	Ker Porteri I, p. 492. (Cf. Ménant, p. 109).
4	23. Mons Behistani, ad f. Ker Perteri.	II, p. 150.
5	24. Altera facies Behistani, ad f. Flandinii.	I, pl. 16.
6	25. Montis Behistani facies, inscriptiones portans.	Flandinii I, pl. 16.
7	26. Altaria Ignicola	» IV, pl. 180.
8	27. Imagines Behistanensis montis, ad f. Rawlinsonii.	H. C. Rawlinsonii tabula lithographica: «General View of the sculptures al Behistun, taken from the foot of the Boek».
9	28. Imagines Behistanenses, ad f. Flandinii.	I, pl. 18.
Finale	29. Capitulum columnae Persepolitanae cum boum sculpturata imagine.	Flandinii II, pl. 93.
Initiale	30. Ahuramasdae effigies	E Persepolitanis thronis.
Finale	31. Capitulum columnae Istakhrensis cum unicorni.	Flandinii II, pl. 61.
10	32. Fauces Alvandenses, ad f. Flandinii.	V, pl. 70.

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
11	33. Saxum Alvandense	Flandinii I, pl. 24.
Initiale	34. Ahuramasdae imago	E caelaturis Naqsirustamensis sepulchri.
Finale	35. Capitulum columnae Persepolitanae porticus.	Flandinii II, pl. 75.
12	36. Literae cuneatae Suezenses ad edit. Pancouckii	Descript. de l'Egypte, T. 5, p. 29.
13	37. Imago Suezensis ad edit. Pancouckii	
14	38. Altera imago monumenti Suezensis ad edit. Denonii.	Voyage en Egypte, p. 124.
Initiale	Imago № 30 repetita.	
15	39. Imago cylindri Londinensis ad f. G. Rawlinsonii.	G. Rawlinsonii IV, p. 182.
Finale	40. Columna media ex Istakhri ruinis.	Flandinii II, pl. 61.
16	41. Persepolis prospectus ichnographia (ab occidente), ad auctorit. Flandinii.	» II, pl. 66.
17	42. Muri, Persepolis palatia praecingentis, prospectus.	» II, pl. 71.
18	43. Palatium Darii H. (№ 3), ubi sunt postes, inscriptione **B** ornati.	» III, pl. 114.
Initiale	Imago № 34 repetita.	
19	44. Pars muri, Persepolis palatia praecingentis, ubi sunt inscriptiones Darii Hystaspi **H** et **I.**	» II, pl. 69.
20	45. Ipsi postes, ubi est Darii H. inscriptio **B.**	» III, pl. 128.
Finale	46. Basis columnae e ruinis Istakhrensis palatii.	» II, pl. 61.
21	47. Sepulchra Naqsi-Rustami. . . .	» IV, pl. 172. (Cf. Chardinii IX, № LXXIV; Kaempferi, ad p. 307; Bruins, p. 166: «grafsteden te Naxirustan»; Ker Porteri I, pl. 16; Texierii II, pl. 127).

PAGINAE libri.	OPERIS CONTEXTUS INDEX.
68	
69	
70	
71	
72	
73	
74	
75	
76—79	Inscriptio **NR** a) . . . .
79	Inscriptiones **NR** b), **NR** c).
80	» **NR** d), **NR** e). . . . .
81—112	III. Inscriptiones Xerxis.
82—83	Annotatio ad Persepolis prospectus ichnographiam .
84	
85	
86	
87	
88	

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
22	48. Sepulchrum Darii Hystaspi . .	Flandinii IV, pl. 174.
23	49. Aedificii Centralis (№ 7) prospectus, ubi throni effigies reperitur.	» III, pl. 144.
24	50. Thronus aedificii Centralis . .	» III, pl. 146.
25	51. Palatium magnum (№ 8), ubi ceteri tres throni reperiuntur.	» III, pl. 148.
26	52. Thronus meridionalis palatii magni.	» III, pl. 156.
27	53. Alter thronus meridionalis . .	» III, pl. 155.
28	54. Thronus septentrionalis	» III, pl. 154.
29	55. Altera palatii magni facies, easdem thronorum effigies continens.	» III, pl. 148 (bis).
Initiale	Imago № 30 repetita.	
Finale	56. Persepolitanae columnae, e magna columnarum serie, summa pars, capitulum loco motum exhibens.	Flandinii II, pl. 89 (Cf. Niebuhrii II, p. 110).
30	57. Persepolis prospectus ichnographia ab oriente, secundum Niebuhrium.	Voyage en Arabie & cet. II. Tab. XIX. («Gezigt der overblyszels van Persepolis», «Vue des ruines de Persepolis»).
31	58. Porticus Xerxis inter septemtriones et occasum solis spectans (inscriptio **D**).	Flandinii II, pl. 78.
32	59. Porticus Xerxis inter septemtriones et orientem solem spectans (inscriptio **D**).	» II, pl. 77.
33	60. Ruinarum Persepolitanarum pars inter meridiem et ortum solis spectans, auct. Chardinio.	Chardinii IX, pl. 53.
34	61. Palatium Xerxis (№ 5), auctore Corn. de Bruinio.	Bruins, pl. 150 («Vervalle Trap»).
35	62. Occidentalis facies palatii Xerxis (№ 5), ubi est inscriptio **G**.	Flandinii III, pl. 132.

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
36	63. Paries in medio scalarum palatii (№ 5), ubi est inscriptio **E a**).	Flandinii III, pl. 137.
37	64. Scalae occidentales palatii Xerxis (№ 5), inscriptione **E b**) ornatae.	» III, pl. 136.
38—39	65—66. 65 (38) Scalae meridionales et 66 (39) pila palatii Darii H. (№ 3), Xerxis **C a**) et **C b**) inscriptionibus instructae.	» III, pl. 115. » III, pl. 117.
40	67. Palatium Xerxis (№ 2) cum scalis, ubi est inscriptio **A.**	» II, pl. 88.
41	68. Ipsae pilae propylaeorum, ubi est inscriptio **D.**	» II, pl. 74.
42	69. Ipsi postes, ubi est Xerxis inscriptio **G.**	» III, pl. 138.
43	70. I. Magnae scalae palatii Xerxis (№ 2), ubi in pariete, caelato opere instructo, inscriptio **A**, bis repetita, conspicitur (ab oriente ordiundo), p. 97—99. II. Magnarum scalarum media pars, p. 100—101; III. Magnarum scalarum exitus (ab occidente), pp. 102—103.	» II, pl. 90—91. (Cf. Flandinii II, pl. 95—110; Chardinii IX, pl. XVIII (I—II); Kæmpferi p. 341; Bruins, pl. 126: «de beelden met de karakteren nevens den trap, ter west syde»; pl. 127: «—ter oost syde»; Niebuhrii: Tabl. XXI-XXIII; Ker Porteri I, pl. 34 («Ornamented stairs at Persepolis»).
Finale	71. Bovis pars anterior e capitulis Persepolitanarum columnarum.	Flandinii III, pl. 161.
44 Initiale	72. Saxum Alvandense ad f. Texierii. Imago № 34 repetita.	Texierii I (an. 1842), pl. 60 (Hamadan).
Finale	73. Caelatura palatii № 8: rex, pugnans cum grypho, capite aquilae praedito.	Texierii II, pl. 112.
45	74. Urbs Vanum. — Orta-Kapu, ad f. Texierii.	Texierii I, 36 (Cf. Armenicum librum, p. 51).
46	75. Urbs Vanum. — Iskélé-Kapu, ad f. Texierii.	Texierii I, 38 (Cf. Armenicum librum, p. 50).
47 Initiale	76. Urbs Vanum. — Semiramidis castellum, ad f. Boré. Imago № 30 repetita.	L'Univers. 1838. Armenie pl. 4.

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
Finale	77. Caelatura palatii № 3: rex cum grypho, serpentis cauda praedito, pugnans.	Texierii II, pl. 102 (Cf. Flandinii III, pl. 123).
48	78. Vasum comitis Caylus, ad f. Newtonii.	Discoveries at Halicarnassus & cet. Atlas, Plat. 7.
Initiale	Imago № 34 repetita.	
Finale	79. Caelatura palatii № 8: rex, pugnans cum leone.	Texierii II, pl. 101.
49	80. Inscriptiones super vaso Artaxerxis I.	S. Martin, Mém. de l'Inst. R. de France, t. XII, 1839 (Cf. Longpérier, Rew. Arch. 1844, I, 446).
Finale	81. Caelatura palatii № 8: rex, pugnans cum tauro.	Texierii II, pl. 110.
Finale	82. Ruinae altarium ignicolorum in Pasargadis.	» II, pl. 85 (ruines d'un pyrée).
50	83. Palatium Darii H. (№ 3), auctore de Bruinio.	Bruins, 128 («Portalen van Agteren»).
Finale	84. Caelatura palatii № 3: rex, pugnans cum leone eumque suffocans.	Texierii II. pl. 98.
Finale	85. Urbs Hamadanum	Flandinii V, pl. LXVIII.
51	86. Susa. — Sepulchrum prophetae Danielis.	Flandinii V, pl. C. (Cf. Loftusii, ad p. 322).
52	87. Susa. — Saxum nigrum, auct. Monteith, ad f. Loftusii.	Loftusii, p. 419 (Cf. Ker Porteri II, p. 415).

Paginae libri.	OPERIS CONTEXTUS INDEX.
1—122	**INTERPRETATIO & COMMENTARII.**
1—4	I. Inscriptio Cyri **M.** (Inscriptio Murghabi).
3	
4	
5—92	II. Inscriptiones Darii Hystaspi.
5—58	Inscriptiones Behistani:
5—29	Tabula I.
29—38	» II.
38—43	» III.
44—53	» IV.
54—55	» V.
55—58	Inscriptiones Behistani Minores.
55	Inscriptiones **A, B, C.**
56	» **D, E, F, G, H, I, J.**
57	Inscriptio **K.**
58	
59—63	Inscriptio Alvandensis **O** . . . .
63	
64—68	Inscriptiones Suezenses . . . .
64	Inscriptio **a.**
65	» **b.**
68	
60—70	Inscriptio Londinensis **Na**) . . . .
70	
71—75	Inscriptiones Persepolitanæ . . . .
71	Inscriptio **H.**
72	» **I.**
74	» **B.**
75	

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	

INTERPRETATIO & COMMENTARII.

Initiale	99. Takht-i-Bostanensis arcuata concameratio e Sassanidaram tempore.	Flandinii I, pl. 7 (Cf. pl. 3 et Ker Porteri II, p. 170).
Finale	100. Caelatura scalae palatii № 2: leo taurum unicornem trucidans.	Flandinii II, pl. 102.

Finale	Imago № 29 repetita.
Initiale	» № 30 »
Finale	» № 31 »
Initiale	» № 34 »
Finale	» № 35 »
Initiale	» № 30 »
Finale	» № 40 »
Initiale	» № 34 »
Finale	» № 46 »

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
Initiale	Imago № 30 repetita.	
Finale	» № 56 »	
Finale	Imago № 71 repetita.	
Initiale	» № 34 »	
Finale	» № 73 »	
Initiale	» № 30 »	
Finale	» № 77 »	
Initiale	» № 34 »	
Finale	» № 79 »	
1	101. Imago Vasi Artaxerxis, nunc primum edita.	Ad fidem Regiae Bibliothecae Marcianae Bibliothecarii Josephi Valentinelli.
Finale	Imago № 81 repetita.	

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
Finale	Imago № 84 repetita.	
2	102. Susianarum columnarum ichnographia.	Loftusii p. 366.
3	103. Antiqua Susorum Ninivensis delineatio.	» p. 428.
Finale	Imago № 90 repetita.	
4	104. Persepolis murorum structurae specimen.	G. Rawlinsonii IV, p. 240.
Finale	Imago № 95 repetita.	
Finale	105. Ruinae Hamadanenses . . .	Flandinii I, pl. 25.

Paginae libri.	OPERIS CONTEXTUS INDEX.
1—52	LITERARUM PALÆO-PERSICARUM ENUNCIATIO & INSCRIPTIONUM TRANSCRIPTIO.
1—16	**Literarum Palæo-Persicarum Enunciatio.**
3	
16	
17—52	**Transcriptio.**
17	I. Inscriptio Cyri . . . .
18—42	II. Inscriptiones Darii Hystaspi . . . .
18—37	Inscriptiones Behistani.
18—22	Tabula I.
22—27	» II.
27—30	» III.
30—34	» IV.
34—35	» V.
35—37	Inscriptiones Behistani Minores:
35	Inscriptiones **A, B.**
36	» **C, D, E, F, G, H, I.**
37	» **J, K.** . . . .
—	Inscriptio Alvandensis **O** . . . .
38	Inscriptiones Suezenses:
	Inscriptio **a** . . . .
	» **b** . . . .

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
	LITERARUM PALÆO-PERSICARUM ENUNCIATIO & INSCRIPTIONUM TRANSCRIPTIO.	
Initiale	106. Monumentum Takht-i-Ghero ad pedem montis Zagros.	Flandinii IV, pl. 214.
Finale	107. Capitulum Sassanidarum columnae Ispahanensis.	» I, pl. 27, bis.
Initiale	108. Ornamenta sculpturata Takht-i-Bostanensis monumenti (e tempore Sassanidarum).	» I, pl. 3, 5.
Initiale	Imago № 30 repetita.	
Finale	109. Imago unicornis e caelaturis Persepolitanorum thronorum.	
Initiale	Imago № 34 repetita.	
Finale	110. Imagines leonum e caelaturis Persepolitanorum thronorum et sepulchrorum desumpta.	
Initiale	Imago № 109 repetita.	
Finale	111. Caelatura onagri e scalis palatii № 2.	G. Rawlinsonii IV, p. 317.
Initiale	112. Caelatura duorum arietum ex iisdem scalis.	» IV, p. 317.
Finale	113. Caelatura hominis agnum gerentis.	» IV, p. 316.

Paginae libri.	OPERIS CONTEXTUS INDEX.
39	Inscriptio Londinensis . . . .
39—40	Inscriptiones Persepolitanæ . . . .
39	Inscriptio **H.**
40	» **I.**
—	» **B** . . . .
41—42	Inscriptiones Naqši-Rustami . . . .
41	Inscriptio **NR** a).
42	Inscriptiones **NR** b), **NR** c), **NR** d), **NR** e) . . .
43—48	III. Inscriptiones Xerxis . . . .
43—46	Inscriptiones Persepolitanæ.
43	Inscriptio **D.**
44	Inscriptiones **G**, **E** a), **E** b).
45	» **C** a), **C** b), **A** . . . .
46	Inscriptio Alvandensis **F** . . . .
47	Inscriptio Vanensis **K** . . . .
48	Super vaso Comitis Caylus (**Q a**) . . . . . .
49—52	IV. **Persarum regum inscriptiones post Xerxem.**
49	Artaxerxes I: Inscriptio Veneta **Q** . . . .

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
Initiale	114. Effigies Persici regis super moneta.	G. Rawlinsonii IV, p. 155.
Finale	115. Effigies Persiae regum super cylindris.	» IV, p. 156.
Initiale	116. Effigies Persae super gemma.	» IV, p. 323.
Finale	117. Persicae monetae	» IV, p. 324.
Initiale	118. Moneta Persica	» IV, p. 324.
Finale Initiale	119. Rex super dario (στατήρ) . . Imago № 30 repetita.	» IV, p. 160.
Finale	120. Persicae monetae	» IV, p. 324.
Initiale	121. Portentum (genius mali) . .	» IV, p. 338.
Finale	122. Persicus venator verrem occidens	» IV, p. 200.
Initiale Finale	123. } Portenta (e gemma & cylin- 124. } dris).	» IV, p. 338.
Initiale	125. Persicus venator, τὸν ἀνθάλοπα (antilopam) persequens (e gemma).	» IV, p. 199.
Finale	126. Capitulum Sassanidarum temporis columnae e Takht-i-Bostano.	Flandinii I, pl. 6.

Initiale	127. Effigies Auramasdae tribus capitibus instructi.	G. Rawlinsonii IV, p. 333.
Initiale	128. Persicus lembus (e moneta).	» IV, p. 145.
Finale	129. Regis a duobus geniis mali obsessi imago (super gemma onychina).	A. H. Layard, p. 607.

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	
Initiale	130. Auramasdas duobus geniis alatis insidens, qui hunc et regis imaginem portant. E cylindro crystallino.	A. H. Layard, p. 607 (Cf. G. Rawlinsonii, p. 337).
Finale	131. Rex venator. E simili cylindro.	G. Rawlinsonii, p. 321.
Initiale	132. Auramasdae symbolum cum regis effigie et grypho, quem Sacas a dextra sagitta occidere tendit. E cylindro chalcedonio.	Layard, p. 607.
Finale	133. Auramasdae symbolum, quod duo centauri portant, sagittarum acervum protegens. A dextra una persona sacrificium affert, a sinistra altera summum numen adorat. Pone hanc, sub stella et luna, Pehlevicae literae (e simili cylindro).	Layard, p. 606 (Cf. G. Rawlinsonii IV, p. 337).
Initiale	134. Rex leonem sive portentum occidens (super gemma ex albo chalcedonio lapide).	Flandinii III, pl. 118.
Finale	135. Duo hostes, sub Auramasdae symbolo, pacem constituunt (e cylindro).	G. Rawlinsonii IV, p. 321.
Initiale	136. Persa taurum opprimens.	» IV, 115 (Persiae Stabbing a Bull).
Finale	137. Fragmenta architectonicarum ornamentorum e Parthicis ruinis Varcae.	Loftusius ad p. 225.

GLOSSARIUM PALÆO-PERSICUM.

Initiale	138. Meidam-i-Shah (regia platea Ispahani).	Flandinii V, pl. 54.
	139. Duæ fasciæ e Palæo-Persicis architectonicis ornamentis, gemmis cet. compositae, columnis Glossarii dividendis destinatae.	
Finale	140. Sepulchrum poëtae Saadii.	Flandinii V, pl. 87.

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.			Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
	№№	RERUM DESIGNATIO.	

ADDENDA & CORRIGENDA.

Initiale		Imago № 30 repetita.	
Finale	141.	Loti flos e caelaturis Persepolitanarum scalarum.	Flandinii II, pl. 98.
Initiale		Imago № 34 repetita.	
Finale	142.	Arbor cupressi itidem e caelaturis Persepolitanarum scalarum.	Fland. II, pl. 98 (Cf. Ker Porteri II, pl. 38; Bruins, pl. 126; Niebuhrii tab. XXII).
Initiale		Imago № 30 repetita.	
Finale		» № 141 »	
Initiale		» № 34 »	
Finale		» № 142 »	
Finale	143.	Persica porticus (№ 1) secundum Kämpferum (imago ad Kämpferi modum et genium delineata et excusa).	Kæmpferi, p. 334.

INDICES

propriorum, personarum et scriptorum atque geographicorum, nominum, quæ in libro occurrunt.

Initiale	144.	Altare igniarium cum igne accenso (e caelaturis Naqširustamensium sepulchrorum).	Flandinii IV, pl. 177.
		Fascia collectiva № 139 repetita.	
Finale	145.	Bigarum Persepolitanarum fragmentum.	G. Rawlinsonii IV, p. 192.
Initiale	146.	Altaria igniaria secundum Bruinium.	Bruins, pl. 171 (Twee kleene Gebouwen).
Finale	147.	Currus Persicus Persepolitanus.	G. Rawlinsonii IV, p. 123.

☛ **Libri paginarum computatio:** Tituli cum Dedicatione occupant paginas **10**; Praefatio — **32**; Situs Persicarum hucusque repertarum inscriptionum & cet. — **7**; Archetypa — **136**; Interpretatio et Commentarii — **122**; Literarum Palæo-Persicarum Enunciatio et inscriptionum Transcriptio — **52**; Glossarium Palæo-Persicum — **52**; Addenda & Corrigenda — **18**; Indices propriorum, personarum et scriptorum atque geographicorum, nominum — **12**; Index collativus rerum & imaginum — **39**; Addendorum et corrigendorum supplementum — **2**: In summa paginae **482**.

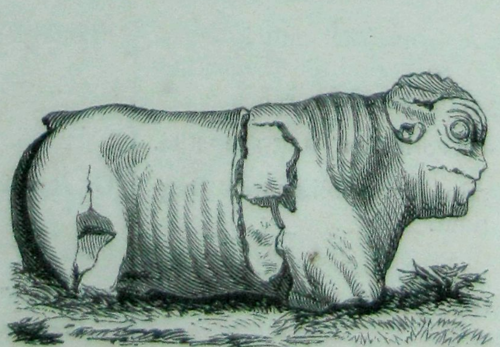

Imagines, initialia, finalia et cetera minutiora ornamenta.		Operum, unde hae sunt desumptae, designatio.
№№	RERUM DESIGNATIO.	

INDEX COLLATIVUS

rerum et imaginum, initialium, finalium variorumque minutiorum ornamentorum, quæ itidem ad monumenta descripta sunt.

	№№	Rerum designatio	Operum designatio
Initiale		Imago № 34 repetita.	
Initiale	148.	Ruinae Istakhri.	Flandinii II, pl. 58.
Initiale		Imago № 30 repetita.	
Initiale	149.	Ruinae Darab-Djerd cum magna cælatura Sassanidarum.	» I, pl. 31 (bis).
Initiale		Imago № 34 repetita.	
Finale	150.	Taurus marmoreus mutilatus e Persepolitano palatio № 5.	» III, pl. 130.
Finale	151.	Leo marmoreus mutilatus ex Hamadano.	» I, pl. 83.

☞ **Imaginum et ornamentorum computatio:** Imagines, ichnographiae, initialia et finalia ornamenta nec non lineamenta ornativa **151**. — His vero singularibus ichnographiis, quæ sub №№ 14, 18 et 19 generatim sunt indicatae, et initialibus atque finalibus ornamentis, quæ 41 in variis libri locis sunt repetitæ, additis, multis autem minutioribus e monumentis desumptis ornamentis, ut diversis Oromazis alis, unicornibus, leonibus, rosis, quæ diversas libri sectiones partim incipiunt, partim distinguunt, computando praetermissis, in summa majores et minores imagines sunt in libro **205**.

Addendorum et corrigendorum supplementum.

IN TITULIS:

In titulo priore, dele que post vocem glossarium.
In altero, excusum: officinam; corrige: officina.

IN PRAEFATIONE:

P. ll.

XI 14 ab imo, excusum: Diod. Sic; corrige: Diod. Sic.

XII 18 Excusum: Behist; corrige: Behist.

XV Insere ante 5-am l. ab imo: His adde duas commentationes A. D. Mordtmanni, Behistanensis et Susianæ inscriptionum Scythicam, versionem explanantes:

α) Erklärung der Keilinschriften zweiter Gattung von Dr. A. D. Mordtmann (Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft. XVI Band, 1862, pp. 1—126).

β) Ueber die Keilinschriften zweiter Gattung (ibidem, XXIV B., 1870, pp. 1—84).

XXI 3 superne, excusum: libri involucrum decorante; corrige: titulum libri decorante.

XXV 2 annot. Adde post vocem Turcici: imperii.

IN ARCHETYPIS:

76 1 Excusum: ; corrige: .

102 7 Exc.: 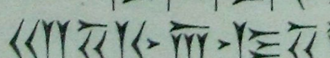; corr.: .

IN INTERPRETATIONE:

10 — Adde sub finem annot. post vocem Gesetz: Voces tyanâ manâ dâtâ apariyâyan nunc eidem, a clariss. Justio mihi etymologiae suggestae, innitendo, vertissem ad literam: qua mea lege circumibant, i. e. ad legis meae normam versabantur, degebant, vitam degebant legi meae obtemperando.

13 6 Excusum: hic possessor dominatus factus est, corrige: hic raptor dominatum exercebat, i. e. excercebat dominationem, postquam hanc rapuisset. — Transitivus sensus mediae formae r. kar alias occurrens (akunavatâ, Behist. III, 3 et NR a) 4 persuadet me hic etiam aoristum s. imperf. m. eandem significationem tueri. Significatio vocis âyaśtâ etiam Behist. III, 1 et 7 comprobari videtur.

50 annot. 1-mae l. 19. Exc.: interpretantur; lege: intelliguntur.

P.	Il.	IN GLOSSARIO:
16	9	Excusum: խուծաստան; corrige խուժաստան
19	16	Excusum: զառ; corrige: ղառ
19	26	Excusum: զաւապ; corrige: ղահապ
24	8	Excusum: տում; corrige: տոհմ
26	22	**Adde:** Arm. տեղ, gen. տիղի, têg, tigi — hasta.
29	28	Excusum: դեհ; corrige: ղեհ
30	3	Excusum: դկտեւ; corrige: ղխտել
31	2	Excusum: դրուծ; corrige: դրուժ
39	21	Excusum: բած; corrige: բաժ
40	6	Excusum: [illegible]; corrige: [illegible].
43	20	Excusum: մահի; corrige: միհր
44	31	**Adde:** Arm. վերտ (vert), in Comp. Լաստիվերտ (Lastivert).
47	31	Excusum: վտան; corrige: ստան
14	16—17	Excusum: obire, venerari; corrige: versari, vitam degere.
18	13—14	ab imo, 2-da col. Excusum: sensu passivi; corrige: imperf. s. aor.

IN ADDENDIS:

Dele annotationem ad p. 180, hancque sequenti muta: p. 109, **Adde** annotationem post voces effecta fuerit: Quod ad formam vocis â'tangaina s. a'tangina, hanc per τὸ palatii reddendo, pro genitivo accepi. Si est nominativus potest ad saxeum (i. e. saxis constructum) palatium pertinens significare, quod redit ad idem.

IN INDICE RERUM ET IMAGINUM:

10 ab imo, excusum: Suzorum; corrige: Susorum.
13 № 23, col. 2-da. Excusum: Ker Per-; corrige: Ker Por-.
21 № 80, col. 2-da. Excusum: Rew.; corrige: Revue.

SITUS

Palæo-Persicarum hucusque repertarum inscriptionum, aliarum antiquitatum, præcipue Sassanidarum temporis, adumbratione nec non locorum ubi hae inveniuntur ichnographiis adjectis, in tabula depictus.

TABULARUM INDEX. I. *Persicarum antiquitatum tabula* ad auctoritatem Ker Porteri, Flandinii, Fergussonii, G. Rawlinsonii, Texierii, Loftusii, Kiepertii cet. descripta. II. Ex iisdem fontibus desumptae *ichnographiae locorum Persarum antiquitatibus illustrium*, nempe: 1) agrorum Murghabi & Pasargadarum, 2) Behistani, 3) Alvandi, 4) Persepolitanarum antiquitatum, 5) planitiei locorumque circumjacentium, 6) ipsius Persepolis, 7) palatiorum nec non sepulchrorum Naqši-Rustami prospectus, itemque 8) Vani & Susorum ichnographia.

Tabulam geographicam archæologicam concinnavit, topographias subjunxit hisque rerum explicationi destinatos indices adjecit

W. GOLOWIN.

(Ad librum Prof. C. Kossowicz: «Inscriptiones Palæo-Persicæ Achæmenidarum»).

PETROPOLI.

IN TYPOGRAPHEO GOLOWINIANO.

(VIA WLADIMIRSKAJA, № 15).

MDCCCLXXIII.

TOPOGRAPHICA DINUMERATIO

in tabula exhibitorum locorum,

ubi literae cuneatae, nec non Sassanidarum aliæque antiquitates inveniuntur, ad fidem praecipue Flandinii peregrinationis turmatim concinnata.

☛ Signum * indicat loca quae in Flandinii peregrinatione non nuncupantur.

TURMA I.

Antiquitates Palæo-Persicae cum inscriptionibus cuneatis.

1. ALVANDUM, saxum et vallis Abbas-Abad prope Hamadanum. *Inscriptiones* O *et* F.

2. PASARGADAE, in agro Murghabi (Fassa-Guerd). — Mausoleum Mader-i-Soleiman (Salomon, Betzabe). — Tres parastatae et columnae. — Parastas stans. — Parastas monolitha cum Cyri effigie et *inscriptione cuneata* M. Duplicia altaria igniaria. — Tumulorum terreorum copia *(tepèhs)* in locis adjacentibus.

3. *SUEZ (secundum Pancouckium et Denonum). *Inscriptiones cuneatae* a) *et* b).

4. *VANUM (secundum Texierium). *Inscriptio cuneata* K.

5. *SUSA (secundum Ker Porterum, Monteithum et Loftusium). Sepulchrum prophetae Danielis. Saxum nigrum. *Literae cuneatae* Sa) *et* Sb).

TURMA II.

Loca, ubi Palæo-Persicis antiquitatibus nec non cuneatis inscriptionibus junctae sunt antiquitates Sassanidarum.

6. Mons Behistanum (Bi-sutun, «Absque columnis») ad rivum Gamasiâh. *Inscriptiones Behistanenses Darii II.* tab. I—V. *Inscriptiones Behistanenses minores:* A—K. — Cælaturae temporis Sassanidarum. — Inscriptiones Kuphicae. — Columnarum et capitulorum fragmenta e roseo et albo marmore. — Locus «Takht-i-Chirin» (thronus [reginae] Chirin). — Pars dolati et expoliti saxi inscriptioni recipiendae destinata.

7. Persepolis: A. *Istakhr.* Ruinae Palæo-Persicae urbis. — B. *Montes Istakhri* (montes solitarii). Ruinae castelli *Khâlèh-Serb* (castellum cupressorum sive cedrorum). — C. *Takht-i-Rustam.* Rudera igniariorum altarium et columnarum. —D. *Takht-i-Djemchid.* Ruinae Persepolitanorum palatiorum. *Literae cuneatae:* H, I, B, D, G, Ea), Eb), Ca), Cb), A, L, P.

8. Naqsh-i-Rustam («Imagines Rustami»). Sepulchra regum Persiae (Kabrestân-Karoûn, sepulcretum Guebrorum). — *Literae cuneatae:* NRa), NRb), NRc), NRd) *et* NRe). — Cælaturae Sassanidarum temporis Shapuri. — Duplicia altaria igniaria.

TURMA III.

Loca, ubi Palæo-Persicarum antiquitatum reliquiae absque inscriptionibus supersunt.

9. Sahneh, rus inter Behistanum et Kingavarum, cum sepulcrali caverna, quae regiis Petropolitanis sepulcris, descriptione sua, similis esse videtur.

10. Hamadanum (antiqua Ecbatana). Reliquiae antiquitatum Mediae et Persiae. — Columnae. — Marmoreus leo mutilatus. — Sepulchrum Estheris et Mardochei. — Clivus *Mussala* cum antiqua turri (forsan reliquiae palatii Dejocis) et aggere «Takht-i-Ardeshir» (thronus Artaxerxis).

11. Ispahanum (Aspadana). Fundamenta antiquae constructionis cum vestigiis literarum, quae cuneatae forsan fuerunt, et Sassanidarum temporis columnarum reliquiae.

12. Sarbistanum, ad meridiem a Shirazo («Cypressorum locus»).— Reliquiae altarium igniariorum. — Rudera Sassanidarum palatii.

13. Darab-Djerd (Guerd), «urbs Darii». — Ad meridiem: *Khâleh-Darab* («Castellum Darii»). — Aquae ductus subterraneos Achæmenidarum rivos in mentem vocantes. — Inter septemtriones et orientem solem, ingentis magnitudinis cælatura victoriam Shapuri a Valeriano reportatam exhibens.

14. Firouz-Abadum («Sedes Firuzi») flumini Sila-Redjan, prope rus *Keûchk,* appositum. — Altare igniarium (atech-gâh). — Ad septemtriones ruinae magni palatii Sassanidarum temporis prope rus *Khevit.* — Adjacent ruinae castelli «*Khaleh-Doukhtar*» («Castellum Filiae»). — *Khaleh-Richer,* prope Bender-Bushri (urnae sepulcrales).

15. SHIRAZUM, Chirâsis. — Takht (Matchit)-Mader-Soleiman («Thronus s. Aedes sacra matris Soleimani»). — Palæo-Persicae ruinae cum effigie duorum nobilium puerorum ex regia cohorte. — Subsunt Sassanidarum temporis cælaturae.

16. SAHNAH, specus in itinere ad Kermanshachum, inter meridiem et ortum solis a Holvano. — Cælatura magum, vestitu aliquas Persepolitanas figuras referentem exhibens, sepulcralem cavernam ornans, quae Persepolitana sepulchra in mentem revocat. Nota est apud incolas sub nomine «Dukan-Dahad».

TURMA IV.

Antiquitates Sassanidarum.

17. TAK-I-BOSTAN (Takht-i-Roustam), circa oppidum Kermanshach, ad flumen Kara-Su («Aqua Nigra»). — Tak-i-Bostan = «Concameratio Horti». — Duae specus diversae mensurae cum arcu (concameratione) cælaturis ornato. — Integrae parietes multas adhuc cælaturas temporis regum Shapuri II et Barami portant.

18. SHAPURUM, ad septemtriones a Kazeruno, sedes et quasi domicilium ruinarum e Sassanidarum tempore. — Ruinae et saxa cum multis cælaturis, res gestas Shapuri, atque imprimis certamen ejus cum Cæsare Valeriano exhibentibus. — Imitationes informes Persepolitanorum boum. — Statua immanis magnitudinis collapsa prope ruens per saxa flumen Shapur.

19. NAQSH-I-REDJAB. Cælaturae temporis Sassanidarum. — Inscriptiones Græcae et Pehlevicae.

20. CHEIKH-ALI, specus ab ipsa natura effecti prope Hadji-Abadum cum 5 inscriptionum Pehlevicarum tabulis. — Aliter: «Zendân-Djemshid» («Carcer Djemshidi»).

21. SELMAS, prope Tabrizum, ad ripas lacus Ourmyâh. — Saxa cum opere cælato e Sassanidarum tempore.

22. SERPOUL-I-ZOHAB, in Bagdadensi Pashalyko, prope Kermanshachum, in occidentali clivo montis *Zagros* (Holvan, antiqua Zagropolis) prope flumen Holvan. — Reliquiae murorum et arcuum. — Fragmenta marmoreae columnae. — Kuphicae inscriptiones. — Cælaturae e tempore Sassanidarum secundum flumen Holvan, quae Behistanicas in mentem vocant.

23. TAK-I-GHERO («Concameratio Ghero») in occidentali clivo montis Zagros, prope Zergulum. — Arcus saxis adstructus. — Aliter *Takht-i-Ghero* («Thronus Ghero, Khosrôis»). — Gherro est denomitatio locorum montis («Concameratio montium Ghero sive Gherro»).

24. CTESIPHON (prope antiquam Seleuciam). — Ruinae Sassanidarum urbis conditae a Khosroe Magno s. Nushirvano (Justo). — Magna rudera «Takht-i-Khersâ» [Khosrô], («Thronus Khosrois s. arcus Nushirvani»). — Ingentis magnitudinis concameratio in medio porticu. — Reliquiae argillaceorum tuborum per totum concamerationis spatium. — Ruinae palatii quae Firuzabadense in mentem vocant, quodque materiam constructionibus Bagdadensibus præbuit.

25. ALTOUN-KEUPRI, prope Arbilum (antiqua Arbela), circa fluvium *Altoun-Soû* («Fluvius Aureus», parvus Zab). — Altoun-Keupri («Aureus Pons») cum arcu e Sassanidarum tempore. — Cælaturae regionis Shuster ad relatum Flandinio a libero Barone Bode factum.

26. TENGH-I-SAOULEK, prope Bebaganum, in montibus gentis *Bahmei*.— Tres cælaturae, quarum duae super lapide nigro: equites pugnantes cum fera.

27. TCHIKAFLI-SALMON, ibidem in valle Mal-Amir. — Lapis duabus cælaturarum columnis distinctus, quarum figurae vestitu ab Achæmenidarum et Sassanidarum temporis differunt. — Literae cuneatae in inferiore parte vestitus unius figurae.

28. NURABAD, inter oppidum Bebaganum et Caserunum, in ripis fluvii *Behram*. — Inde dimidiato parasanga, in saxo magna e Sassanidarum tempore cælatura, Naqŝhirustamensem Shapuri cælaturam in mentem vocans.

TURMA V.

Antiquitates Assyricae, Græcae, Parthicae cet.

29. KINGAVAR (Konkabar). — Celeberrimae ruinae aedium Dianae, Solis templum Palmyrae, ad auctoritatem Costii, in mentem vocans.

30. FESSA, prope Shirazum (Fasa, Phessa, Pessa, Passa, Baçâ), ubi a nonnullis Pasargadarum ruinae quærebantur. — Antiquitates incerti temporis.

31. KHALA-I-BOLAK (Boulak, «Fons») non adeo longe a Zergulo. — Ruinae duorum atriorum cum concamerationibus.

32. KHALA-I-KHUNA & KHUNA-KHALA. Itidem prope Zergulum. — Vestigia antiqui castelli et xenodochii.

33. BABYLON, in loco nunc Arabici vici *Hellah*. — Collis *Babel* sive *Mudjelibeh* («Dirutus ex omni parte»). — *Babel* — templum Beli. — Pons *Mâhahouil*. — Collis *Amrân-Ebn-Ali*. — In opposita Euphratis ripa — *Birs-Nimroud*, ingens terrae atque saxorum accumulatio.

34. *MOSUL (ad Tigrim). — Ruinae Ninives.

35. *KHORSABAD ad fidem Fergussonii, ad septemtriones a Ninive. — Rudera Assyrici palatii.

36. *WARKA, ad auctoritatem Loftusii, antiquum «*Erech*», ad orientem ab Euphrate et ad meridiem a ruinis Babylonis. — Reliquiae Græcorum atque Parthorum antiquitatum.

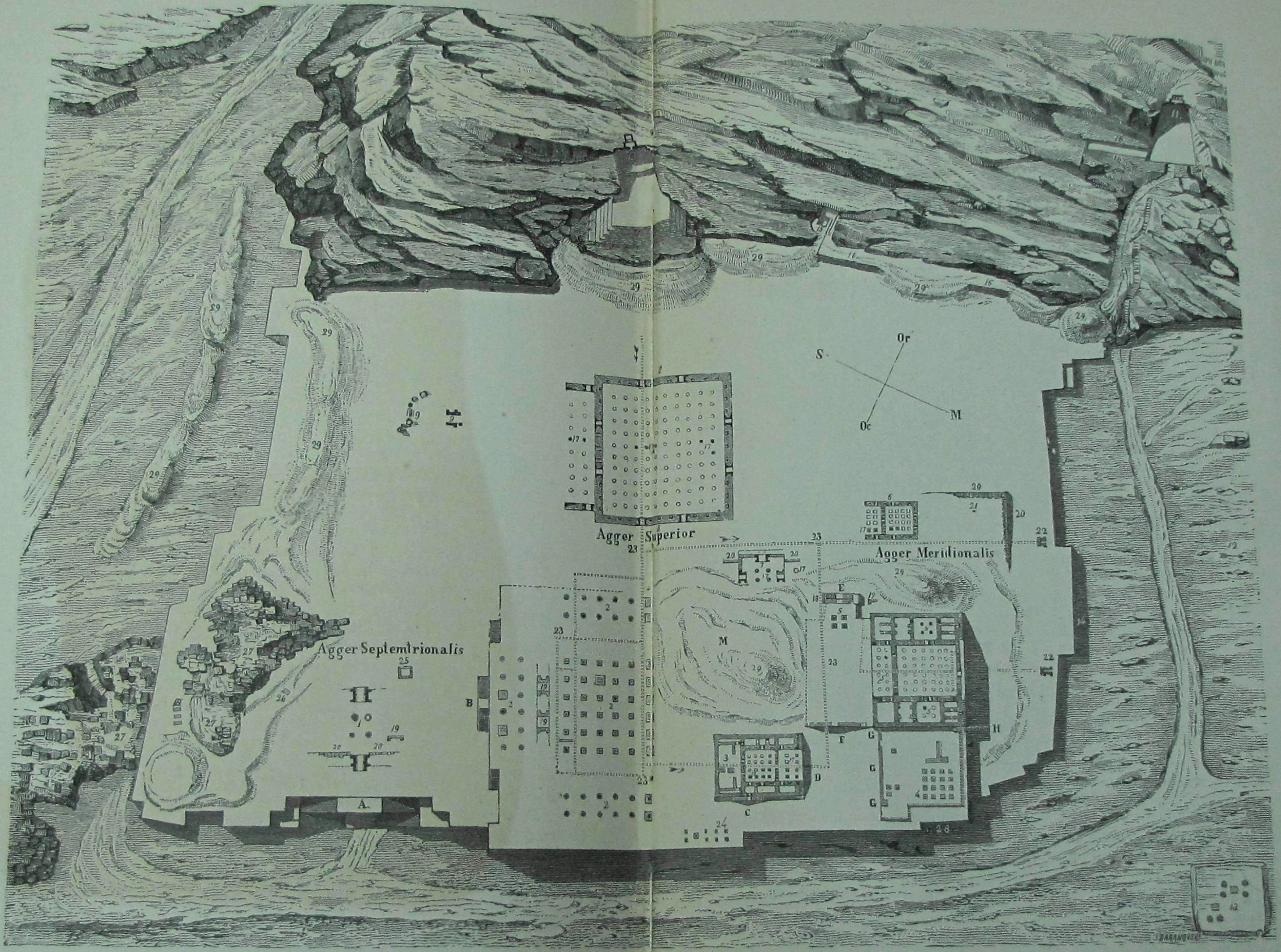

VIII. Persepolis tabula topographica.

INDEX COMPARATIVUS

ad

تخت جمشید	PERSEPOLIS	چهل منار
Takti-Djemschid.		Tchilminar.
(DJEMSCHIDI THRONUS).		(QUADRAGINTA COLUMNAE).

TABULAM TOPOGRAPHICAM.

SCRIPTORUM NOMINUM PROPRIORUM, QUÆ IN INDICE INTER SE, AD NORMAM FLANDINII ICHNOGRAPHIAE NUMERORUM, COMPARANTUR, COMPENDIA: B — C. de Bruinius, F — J. Fergussonius, K — E. Kæmpferus, Kp — Ker Porterus, N — C. Niebuhrius, R — G. Rawlinsonius & T — C. Texierus. — ☛ Numeri continuo post signum ‖ **Flandinii** tabulae numeros, literae vero (initialis **A** et cæterae post idem signum ‖), ex aliorum (oriundo a Bruinio usque ad G. Rawlinsonium) topographicis tabulis desumptae, locos, apud Flandinium non annotatos, designant.

A. Magnae scalae e planitie ad palatia ducentes: B *(Eerste gesigt van Persepolis)*, R; Kp — **B,** T — grand escalier. ‖ **1.** Prima porticus (propylæa Xerxis): B *(eerste &c.)* — **B,** F — **B,** K — *structur I,* Kp — **C, D, E;** N — **A, Æ.** ‖ **B.** Scalae cælato opere ornatae Xerxis atrii: F, R; Kp — **F,** N — **b.** ‖ **2.** Magna columnarum series: B — **G, F, D, E** *(eerste &c.);* F, R — hall of Xerxes (Xerxis super aquae ductibus aula); K — *structur II,* Kp — **G, H, I;** N — **B, C, D, E;** T — salle hypostyle. ‖ **C—D.** Scalae palatii Darii: F, R — **e, f;** Kp — **a, b;** N — **f, i, h.** ‖ **3.** Primum regale, habitationi destinatum, ædificium: B — **H** *(eerste &c.),* **D** *(derde gesigt van Persepolis);* F, R — palatium Darii; K — *structur IV;* Kp — **K,** N — **G;** T — gynæceum, le harem. ‖ **E—F.** Scalae palatii Xerxis: F, R — **e, d;** Kp — **e, d, p;** N — **N, N.** ‖ **G.** Scalae palatii Artaxerxis Ochi: F, R; N — **q, r.** ‖ **h.** Gradus, in saxo excisi: F, R; Kp — **n,** N — **f.** ‖ **4.** Secundum regale ædificium: B — **I** *(eerste &c.);* F — ædificium inter meridiem et hibernum occidentem spectans, «south west edifice»; Kp — **L, M;** N — **H;** R — palatium Artaxerxis Ochi. ‖ **5.** Tertium regale ædificium: B — **E, F** *(derde gesigt);* F — palatium Xerxis; K — *structur VI;* Kp — **N,** N — **I,** T — balnea, «les bains». ‖ **6.** Parvum palatium: B — **G** *(derde &c.);* F — inter ortum brumalem et meridiem spectans ædificium, «south-east-edifice»; K — *structur VII;* Kp — **O,** N — **M;** T — atrium dirutum, «salle detruite». ‖ **7.** Porticus secunda: F — ædificium centrale, «central edifice»; K — *structur V;* Kp — **O,** N — **M;** T — atrium dirutum, «salle détruite». ‖ **8.** Palatium Magnum: B — **A** *(derde &c.);* F — atrium 100 colum-

narum, «Hall of 100 columns»; K — *structur III;* Kp — Q, N — L; T — atrium thronorum, «salle de thrônes». ‖ **9.** Porticus tertia: F, R — propylæa in orientem spectantia, «eastern propylæa»; Kp — R, S; N — O. ‖ **10.** Primum regium sepulchrum: B — G *(eerste &c.);* Kp — X, N — P. ‖ **11.** Secundum regium sepulchrum: Kp — W, N — Q. ‖ **12.** Tertium sepulchrum regium, ad meridiem Persepolitanae planitiae spectans, «au sud du plateau». ‖ **13.** Ruinae. ‖ **14.** Inscriptiones super externo muro, aggerem præcingente *(Inscriptiones Darii II.):* F, R — i. ‖ **15.** Receptaculum 4 metra profundum, saxo excisum, «réservoir taillé dans le rocher de 4 mètres de profondeur. ‖ **16.** Muri Persepolitanum dorsum statuminantes, saxis cyclopiis exstructi, «murs de soutenement en pierres irregulières (cyclopéens). ‖ **17.** Columnarum spirae et lapidum summi ordines, effossionis ope detecti, «bases et assises d'arases des colonnes, découvertes par les fouilles». ‖ **18.** Fragmentum bovis cælati e terra effossi, «fragment du taureau en ronde bosse, trouvé par les fouilles». ‖ **19.** Fragmenta crepidinum, fragments de socles». ‖ **20.** Murorum in lapidum summis ordinibus fragmenta, «fragments de murs par assises de pierre». T — Vestibule de la salle. ‖ **21.** Baseos fragmentum, «fragment d'une base». ‖ **22.** Aquae ductuum subterraneorum, summis lapidum ordinibus constructorum, exitus, «sorties des aqueducs souterrains construits par assises de pierre»: N — R, R. ‖ **23.** Opera subterranea fluviali aquae recipiendae destinata; «aqueducs souterrains pour recevoir les eaux pluviales»: F — drains, aqueduct, R — drain. ‖ **24.** Lapidum summorum fundamenti ordines, assises d'arases en fondations»: N — F. ‖ **25.** Piscina saxo in projecturae modum excisa, «bassin taillé dans le rocher en saillie au dessus du sol»: Kp — Y, N — a. ‖ **26.** Fragmentum columnae. ‖ **27.** Lapicidinae antiquae. ‖ **28.** Coronae fragmentum, ad muri imum aggerem Persepolis præcingentis repertum, «fragment de corniche, trouvé au pied du mur du plateau». ‖ **29.** Tumuli terrei: Kp — V, R — magnus agger, «Great Mound [M]. = **P8.** Aggeres secundum ichnographias Fergussonii & G. Rawlinsonii: α) agger septemtrionalis, «*Northern* Terrace», β) agger superior, «*Upper* Terrace» & γ) agger meridionalis, «*Southern* Terrace».

IX. Palatiorum Persepolitanarum nec non

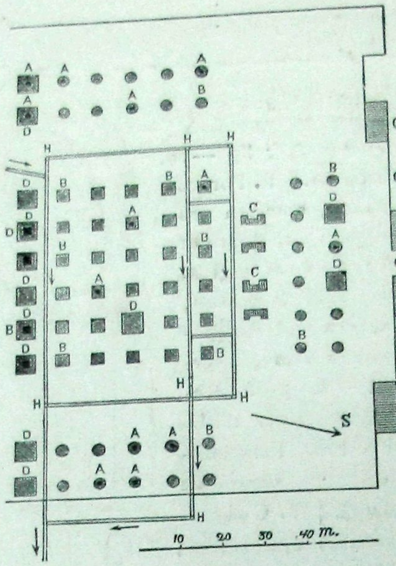

a. Palatium № 2.

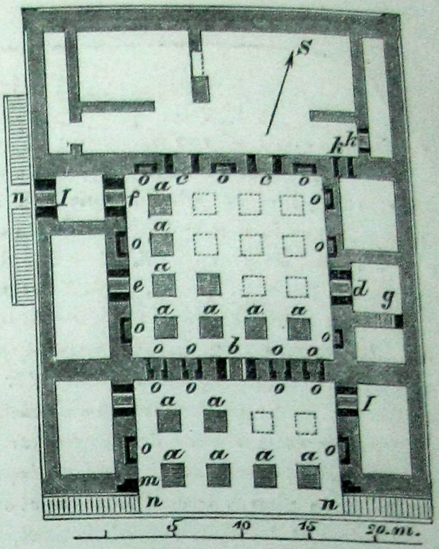

b. Palatium № 3.

Indices comparativa ad palatiorum Persepolitanarum et

a. Palatium № 2. **A.** columnae stantes [13 columnae]; B — in opere Bruinii indicium nullum; in ichnographiis columnae 17; in una Chardinii ichnographia 19, in altera 18; ad operis indicium: 13 columnae integrae, 7 dirutae et 23 bases; K — ad operis et ichnographiae indicium columnae 17; N — ad ichnographiae et operis indicium col. 17; Kp — 15; T — ad operis indicium 4 col. lateralis sinistrae porticus, 4 col. lateralis dextrae porticus, 1 col. frontium et 4 columnae atrii = 14; in ichnographia tamen notatae sunt col. 15. — **B.** bases columnarum maximam partem dirutae. — **C.** Murorum parietes. — **D.** Fundamenta antiqui soli fastigium exhibentes, ubi columnarum bases exstant. — **G.** Scalae opere cælato ornatae; N — ν, β, b, c, α, δ. — **G.** Aquae ductuum fenestrae.

b. Palatium № 3. **a.** Columnarum fundamenta (assises en fondation), fossione detecta. **b.** *Cælaturae* regem, dextra manu scipionem, sinistra loti florem tenentem exhibentes. A tergo sequuntur duo ministri, quorum unus umbella, alter sudario et muscario est instructus. Supra umbellam Palæo-Persica *inscriptio* ejusque versiones; N — l; Kp — h. — **c.** Opus *cælatum:* Rex scipionem et loti florem tenens. Sequuntur duo ministri, quorum alter muscario et sudario, alter aliqua re, quae nunc discerni non potest, est instructus; T — s & «chasse-mouche». — **d.** *Cælaturae:* Rex cum leone pugnans. — **e.** *Cælaturae:* Rex cum grypho, serpentis cauda prædito, pugnans; T — «Combat avec la chimère»; N — m, Kp — f. — **f.** *Cælaturae:* Rex pugnans cum tauro; N — n; Kp — f; T — «Combat avec la licorne». — **g.** *Cælaturae:* Rex pugnans cum leone eumque suffocans. — **k.** *Cælaturae:* personas sudarium, urnam et pyxida gerentes exhibentes; N — g, Kp — d. — **l.** *Cælatura:* Doryphori; N — k, Kp — d; T — «deux soldats». — **m.** *Inscriptiones* ad summum antae. — **n.** *Inscriptiones* super parietibus duarum scalarum. — **o.** *Inscriptiones* super fenestrarum postibus.

sepulchrorum Naqśi-Rustami prospectus.

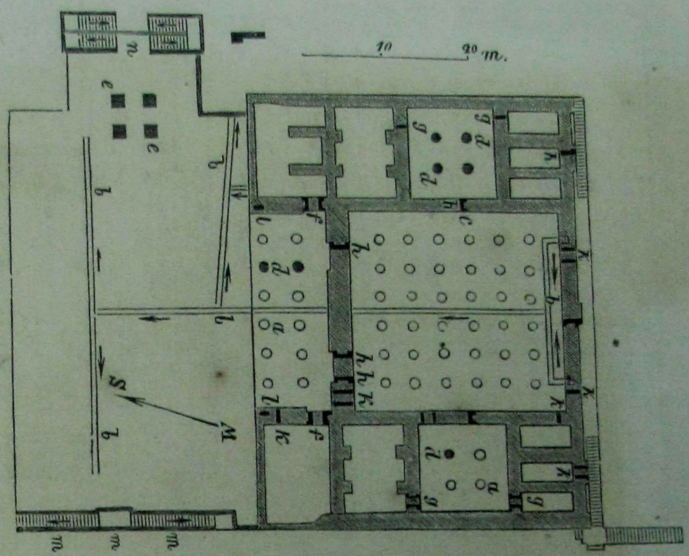

d. PALATIUM № 5.

sepulchrorum Naqśi-Rustami tabulas ichnographicas.

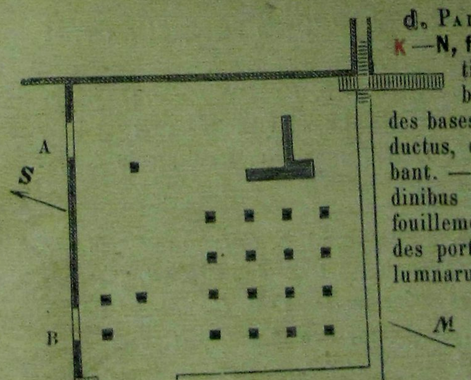

e. PALATIUM № 4.

d. PALATIUM № 5 (N — o, u, t; K — N, f, g, h, i, k, m, o). — **a.** Vestigia super saxo columnarum basium (saillies sur le rocher des bases des colonnes). — **b.** Aquaeductus, quae fluviales aquas excipiebant. — **c.** Foramina portarum cardinibus recipiendis destinata (refouillements pour recevoir les pivots des portes). — **d.** Fragmenta columnarum basium. — **e.** Fundamenta, ubi diametri columnarum basium excavatione signatae sunt (assises en fondation sur lesquelles sont tracées des bases des colonnes). — **f.** *Cælatura:* Doryphori. — **g.** *Cælatura:* Personae sudarium, urnam et pyxida gerentes. — **h.** *Cælaturae* regem, dextra manu scipionem, sinistra loti florem tenentem exhibentes. Sequuntur duo ministri, alter umbellam, alter muscarium et sudarium gerens. In vestis regis plicaturis extant *inscriptionis G* reliquiae repetitae. Ejusdem inscriptionis versiones in plicaturis vestis ministri umbellam gerentis conspiciuntur. Supra umbellam est *inscriptio G.* — **k.** *Cælaturae* personas dona afferentes exhibentes. — **l.** *Inscriptio* in anta superne. — **m.** *Inscriptio* in externa pariete scalarum. — **n.** *Inscriptio* ibid.

IX. Palatiorum Persepolitanarum nec non

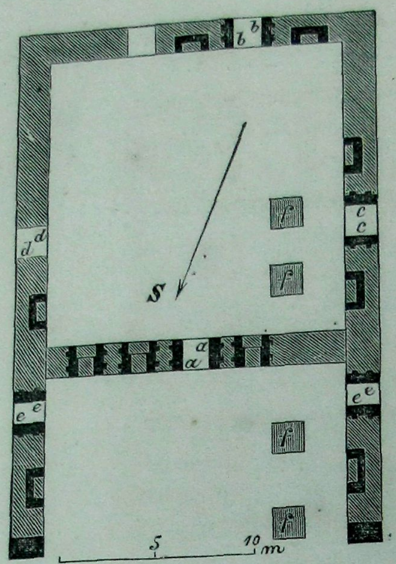

e. Palatium № 6.

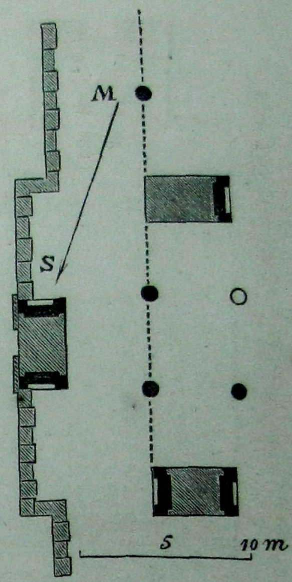

f. Palatium № 7.

Indices comparativa ad palatiorum Persepolitanarum et

c. Palatium № 4. a. *Inscriptio.* — b. *Versio Scythica.* (Lapidum internorumque parietum dispositione, ut apud Flandinium est exhibita, multum a Niebuhrio, Ker Portero, Fergussonio, Rawlinsonio discrepat, qui inter se itidem differunt).

e. Palatium № 6 (N — o, v; Kp — a, b). a. *Cælaturae* regem scipionem et loti florem gerentem exhibentes. A tergo duo ministri, quorum unus umbellam, alter muscarium et sudarium tenet. b. *Cælaturae:* Rex scipionem et loti florem tenens. Sequuntur duo ministri, alter muscarium et sudarium, alter urnam portans.—c. *Cælatura:* Rex cum leone pugnans.— d. *Cælatura:* Rex pugnans cum grypho. e. *Cælatura:* Doryphori. — f. Columnarum fundamenta (assises en fondation des colonnes), fossione detecta.

f. Palatium № 7. Ædificium centrale (Kp — a, b, c).

sepulchrorum Naqši-Rustami prospectus.

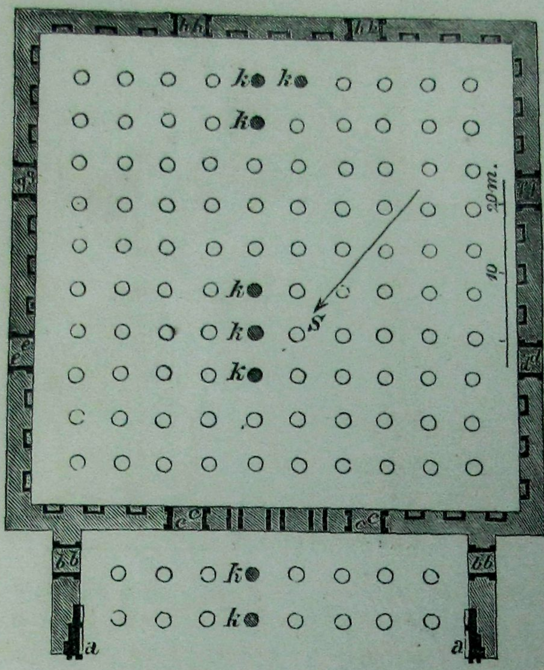

g. Palatium № 8.

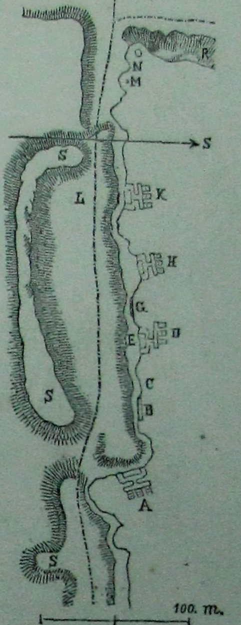

h. Naqširustamensia sepulchra.

sepulchrorum Naqši-Rustami tabulas ichnographicas.

g. Palatium № 8. **a.** Tauri in portarum angulis; **N — cc**; **Kp — a, a.** — **b.** *Cælatura:* Doryphori; **Kp — d, d**; **T** — «Deux archers entrant». **c.** *Cælatura:* Rex throno, a quinque personarum seriebus sustentato, insidens; **N — w, w**; **Kp — c, c.** — **d.** *Cælaturae:* Rex pugnans cum grypho, capite chimærae caudaque serpentis prædito; **N — y**; **Kp — f**; **T** — «Combat de la licorne». — **e.** *Cælaturae:* Rex pugnans cum grypho capite aquilae prædito; **N — aa**; **Kp — f.** — **f.** *Cælaturae:* Rex pugnans cum leone; **N — z**, **Kp — f.** — **g.** *Cælatura:* Rex pugnans cum tauro; **N — q**; **Kp — f.** — **h.** *Cælaturae:* Rex throno, ternis personarum seriebus sustentato, insidens; **N — x**, **Kp — e.** — **k.** Bases, fossione detectae.

h. Naqširustamensia sepulchra. **A.** Sepulchrum № 1. — **B.** Saxi facies cælaturae recipiendae præparata. — **C.** *Cælatura* prima. — **D.** Sepulchrum № 2 (Darii H.), inscriptionibus instructum. — **E.** *Cælaturae* secunda & tertia. — **G.** *Cælatura* triumphum Chapuri exhibens, inscriptione Pehlevica instructa. — **H.** Sepulchrum № 3. — **I.** *Cælatura* quinta. — **K.** *Cælatura* № 4. — **L.** Monumentum sepulchrale. — **M.** Fragmentum columnae. — **N.** *Cælatura* sexta. — **O.** *Cælatura* septima, Græca et Pehlevica inscriptionibus instructa. — **R.** Antiquae lapicidinae. — **S.** Tumuli terrei.

X. Tabulae topographicae urbium Vani et Susorum.

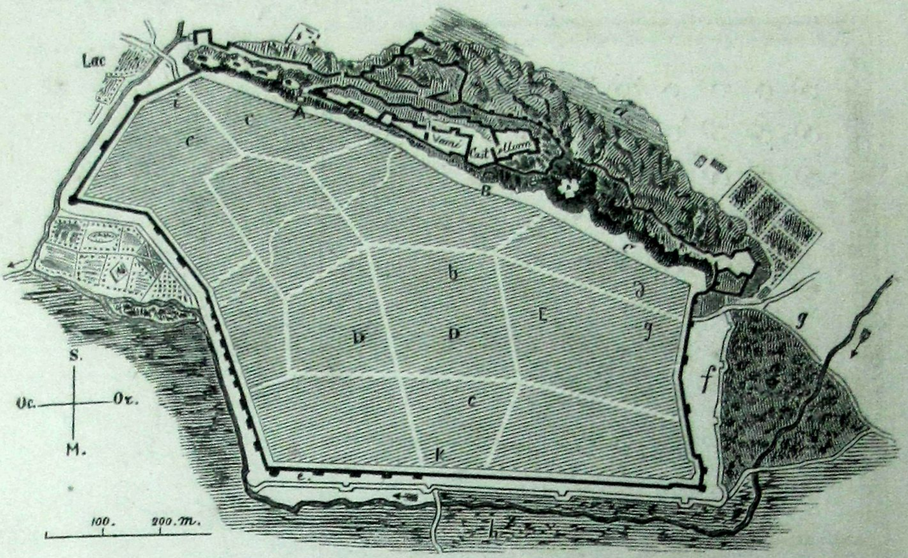

A. Tabula topographica Vani.

A. Gurab. — **B.** *Inscriptio.* — **C.** *Inscriptio.* — **a.** Spatium terrae aqua obrutum. — **b.** Aedes sacra Moslemorum. — **c.** Xenodochium. — **d.** Mercium tabernae;. — **e.** Fossa palustris. — **f.** Fossa sicca. — **g.** Tabriz-Capu. — **h.** Sepulchretum. — **i.** Iskele-Capu. — **k.** Orta-Capu. — **C-C.** Vicus Kurdorum. — **D-D.** Vicus Moslemorum. — **E.** Vicus Armeniorum.

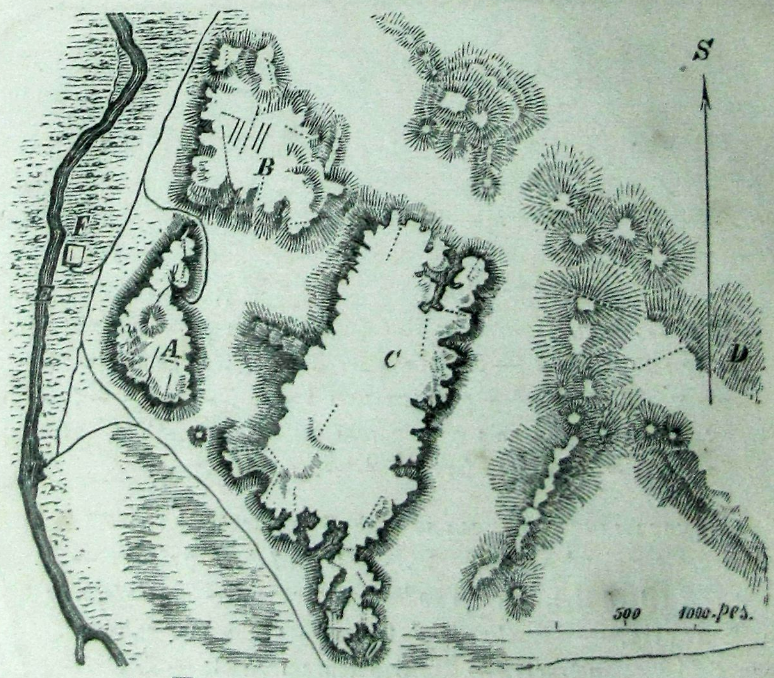

B. Tabula topographica Susorum.

A. Arx. — **B.** Ruinae palatii (*Shushan the Palace* sec. Loftusium). — **C.** Magnus agger (*Great Platform* sec. Loftusium). — **D.** Ruinæ urbis. — **E.** Fluvius Shaor. — **F.** Sepulchrum prophetae Danielis (saxum nigrum). — ═══ *Effossiones* Williamsii. ::::::: *Effossiones* Loftusii.

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 22 августа 1873 г.

Печатня В. Головина.

INDEX ICHNOGRAPHICUS.

II. AGER MURGHABI ET PASARGADARUM.

A. Murghabum. B. Ruinae urbis.
C. Rus desertum. D. Altaria ignicola.
E. Ruinae Pasargadarum: 1. Sepulchrum Cyri, 2. Xenodocheum, 3. Aedificium quadratum, 4. Parastata (pilastrum), 5. Palatium, 6. Palatium parvum, 7. Parastata et cælatura (inscriptio cuneata M). a. Via, a Shirazo ad Ispahanum ducens. b. Via a Murghabo ad Ispahanum. c. Fluvius Murghab.

III. BEHISTANUM.

A. Cælatura, inscriptione cuneata instructa.
B. Cælatura vitiata, Græcum inscriptionem tenens.
C. Fons.
D. Saxum polita superficie, cælaturae sive inscriptionibus destinatum.
E—F. Murus antiquus.
G. Rus desertum. H. Xenodocheum.
I. Sepulcretum, saxis cuphicis inscriptionibus ornatis, imaginum Græcorum scalpri obliquarum nec non albi marmoris columnarum fragmentis abundans.
K. Columnarum capitula albi marmoris e Sassanidarum tempore.
L. Tumuli cum laterum coctilium reliquiis.
M. Pons camerarius (en arches ogives).
N. Pars saxi politi.
O. Agger variis fragmentis consitus.
P. Muri aggerem sustentando destinati pars (mur de soutenement). a. Via a Kermanshachio ad Hamadanum. b. Canalis, irrigationi destinatus. c. Fluvius. d. Ruinae. e. Paludes. f. Hortus.

IV. ALVANDUM ET HAMADANUM.

A. Antiquum Ecbatanorum palatium.
B. Ecbatanorum arx.
C. Murorum et marmorearum columnarum reliquiae.
D. Fragmentum marmorei leonis.
E. Fragmenta lapidis granitis et columnarum reliquiae.
F. Inscriptiones cuneatae (O et F).
G. Sepulchra Estheris et Mardochaei.
H. Ruinae ædis sacrae e Chalipharum temporibus. a. Vallis Abbas-Abbad. b. Rus. c. Castellum. d. Rus Zactiros. e. Rus Tassach. f. Via ad Bagdadum. g. Via ad Ispahanum. h. Turris. i. Antiquae lapicidinae.

V. ICHNOGRAPHIA GENERALIS PERSEPOLIS ANTIQUITATUM.

A. Palatium. B. Porta.
C. Ruinae columnarum, capitulorum cet.
D. Constructio argillacea (en moëlon smilé avec bon mortier).
E. Pars muri, lapidum compaginibus exstructi (en maçonnerie de blocage). a. Specus Sheichii Ali-Shach-Sarbuni. b. Rus Adji-Abad. c. Canalis, irrigationi destinatus. d. Sepulcretum. e. Rus Hussein-Abad. f. Rus Zend-Abad. g. Rus Shams-Abad. h. Canalis, irrigationi destinatus. i. Via ad Ispahanum. k. Via ab Ispahano ad Shirazum. l. Fons. m. Pistrina.

VI. PLANITIES PERSEPOLITANA.

A. Porta. B. Lapicidinae.
C. Torrentes. D. Vallum.
E. Puteus.
F. Aquae ductus subterranei.
G. Viae. H. Sepulchra regia.
I. Piscina. K. Fragmenta.
L. Rudera.
M. Canalis, agrorum irrigationi destinatus.
N. Pistrinum.

II. AGER MURGHABI ET PASARGADARUM.

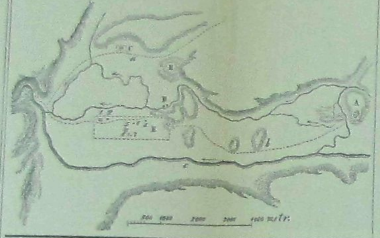

III. BEHISTANUM.

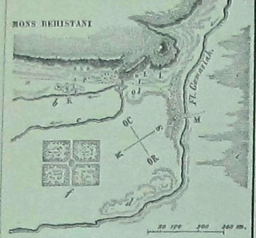

I. TABULA PALAEO-PERSICARUM INSCRIPTIONUM.

Scala $\frac{1}{8000000}$ ambitus naturalis.

MILL. GEOGR. 0 10 20 30 40 50 60 70 MILLIN.

Scala comparativa numeralis unius geographici milliarii, terrae gradum 15 geogr. milliariis, atque 90 gr. 10,000,723 metris, computatis.

Unum geographicum milliarium constat:

I. Mensuris principalibus Europensibus: Franciae, 7407,943 metris (7 chiliometris, s. „milliaribus metricis“, 407,943 m., = 3800 toisiis); 3,802 milliariis usitatioribus (1000 t., 1949 m.); 4 mill. marinis (= 1852 m., 1/60 pars medii terræ gradus); 1,666 leucis Franciæ (lieue de France = 2282 t. = 4444 4/9 m.); 1,333 leucis marinis; (2850,441 t. = 5,555 5/9 m.). — Austriae, 0,976 m. (1 Meile = 4000 Klafter). — Angliae, 4,604 mill. Anglicis („statute mile“ „british mile“ = 1760 yardi, = 5280 pedes); 4,775 mill. Londinensibus (5000 pd.); 4 sea mile, geographical mile, mill. marinis, geogr. („Italicis“); 1,333 leaguis („Francicis„ = 3 mill. marinis). — Germaniae (id. Daniae), 0,983 mill. Rhenanis (Rheinländische Meile, preußische = 2000 Klafter, s. 24,000 pd. Rhenani). — Hispaniae, 1,108 leguis novis (800 varæ), 1,166 leguis geogr. (2/35 medii gr. terrae), 1,133 leguis marinis (ut Anglicis). — Italiae, 4 mill. (miglio) Italicis, s. marinis, s. geogr. (1/60 medii gr. terrae), 4,153 mill. Lombardis (3000 alsi, bracelo) 4,013 mill. Neapolitanis (7000 palmo); 4,480 mill. Florentinis, s. Toscanis (566 2/3 percae); 3,003 mill. Pedemontiis (= 1800 [illegible]) 4,260 mill. Venetis (= 1000 piede liprando); 4,980 mill. Romanis (1000 geometrici passus et 666 2/3 cannæ architectonicæ); passo). — Portugalliae, 3,586 mill. (1 milha = 8 estadio), 1,195 leguis (3 mill.). — Rossiae, 3472,101 sajenis, s. 6 verstis 472 sajenis (versta = 500 sajenis). — Helvetiae, 1,543 horis itinerariis (4800 m.). **II. Mensuris Orientalibus:** [illegible]abiae, 0,398 bar[illegible] 4 parasangae = 2 Lond. mill.). — [illegible]arsiae, 0,992 agajis (1 agaiat[illegible] hora); 1,321 parasangis (60[illegible]okessarici ghyazi, c. 33 meida[illegible]). — Turciae, 1,483 agajis, s. [illegible]asangis (3 berrae, s. [illegible] terrae × 3). — Indiae, [illegible] mill. Bengalicis (cosses, bary = 2,000 Anglici yatsi), 2,1[illegible] [illegible]armanicis tengis, 1,860 Siam[illegible] yutis (100 seni). **III. Mens[uris] antiquis:** Babyloniae, [illegible]siae et Mediae, 1,400 paras[angis] (250 khebeli); 0,704 schi[illegible]00 khebeli), 0,352 stathm[illegible] = 1,000 khebeli. — Graeciae & Aegypti, 41,333 sta[diis] Graecis (στάδιον = 600 [illegible]). — Iudaeae, 41,333 [illegible] kibrath — 1 stadium 5 [illegible] itineribus sabbatariis 6 s[illegible]. — Romae, 5,031 mill. (mill[iarium] = 1000 passus).

IV. ALVANDUM ET HAMADANUM.

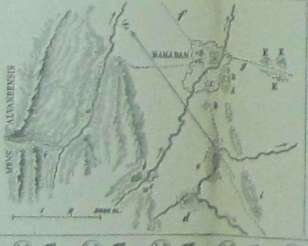

V. ICHNOGRAPHIA PERSEPOLIS.

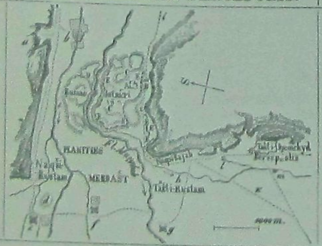

VI. PLANITIES PERSEPOLITANA.

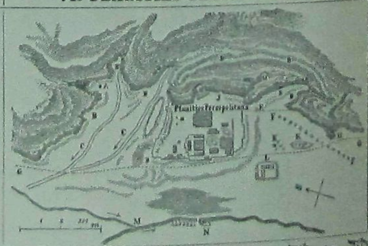

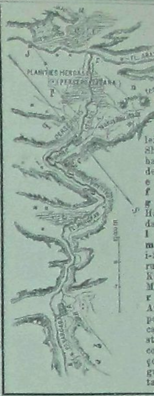

VII. ITER a PERSEPOLI ad PASARGADES.

A Mader-i-Suleiman. a, b Via a Shirazo ad Ispahanum. cc Paludes. d Rus Sivend. e Rus Cheik-Ali. f Datch-Sivend. g Hadgi-Abad. h Hassi-Abad. i Seidan. k Zend-Abad. l Hussein-Abad. m Churab. n Kalai-Sarb (cupressorum castellum). o Kanara. p Khoch-Meidan. R Ruinae. r Pons. s Bend-Amir (agger et pons). t Via opere cæmenticio constructa (chaussée construite en maçonnerie). u Zergun. ▢ Vici habitati atque deserti.

Colorum et abbreviationum explicatio.

COLORES:

- Antiquitates Palæo-Persicae cum inscriptionibus cuneatis.
- Loca, ubi Palæo-Persicis antiquitatibus nec non cuneatis inscriptionibus junctae sunt antiquitates Sassanidarum.
- Loca, ubi Palæo-Persicarum antiquitatum reliquiae absque inscriptionibus superaunt.
- Antiquitates Sassanidarum.
- Antiquitates Assyricae, Græcae, Particae cet.

ABBREVIATIONES:

C. circiter, F. fluvius, geogr. geographicus, gr. gradus, L. lacus, M. meridies, m. metra, mil. milliarii — iis, Oc. occasus, Or. oriens, pd. pedes, R. ruinae, rudera, r. rivus, S. septentrio, s. sive, t. toisiis.